

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Disputatio VI. De Irregularitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

2 Dubium tamen est, an per appellationem suspendi possit: Panormit. in cap. delictus filius. & Villadiego relatus à Couarrou. cap. alma. 2. p. §. 2. num. 1. Sayrus lib. 5. thesauri. cap. 17. num. 7. existimant suspendi non posse, quia hæc cessatio non à iure dicitur, ideoque ad factum pertinet, quod non videtur appellatione suspendi posse. Verum dicendum est sententiam cessationis executioni mandatum appellatione non suspendi, quia secum trahit executionem, quæ nulla alia via impediri potest quam relaxatione: at bene suspendi possit, si executioni mandata non sit, quia per appellationem impeditur iurisdicção imponentis, & ex defectu iurisdicçãois nulla erit cessatio. Sicuti tradunt Couarrou. loco citato. Suar. disp. 39. sect. vlt. n. 3. Henric. c. 52. num. 1. in Gloss. lit. O. Auila 6. disp. 3. dub. 1. conclus. 1.

DISPUTATIO VI.
DE IRREGVLARITATE.

DE hac materia nullus est specialis tractatus in iure canonico, sed occasione diuersarum irregularitatum quæ ibi constituntur, diuersos tractatus Doctores edidit, vti Gratian. & alij in Decreto distinct. 26. & in Decretalibus tit. de homicidio, de corpore vitiatas, de sententia excommunicationis. Et alia. Vt distincte procedamus agemus prius de his quæ communia videntur cuiuslibet irregularitatis, deinde de his quæ propria sūt.

PUNCTVM I.

De nomine, & natura irregularitatis, eiusque diuisione.

- 1 Vnde dicta sit irregularitas?
- 2 Expenditur irregularitatis definitio, & qualiter ab aliis censuris differat.
- 3 Quomplex sit irregularitas?

1 **S**I nominis ethymologiam spectemus irregularitas à regula deducitur, addita præpositione in, quæ priuationem significat, ideoque irregularitas idem est ac priuatio regulæ seu extra regulam. Etenim cum regula iuris Pontificij sit omnes ad statum clericalem admittere, qui eo priuatus extiterit extra hanc regulam erit, irregularisque nuncupabitur. Secundum quam significationem sumitur in præfati irregularitas pro impedimento inquam, & priuatione assumendi clericorum statum, & regulam. Argum. Textus in capite 1. de sententia, & re iudicata lib. 6. Capite cum medicinalis. §. sine & capite is qui de sententia excommunicat. eodem libro & alibi.

2 Doctores communiter definiunt irregularitatem, vt sit impedimentum canonicum primum, & per se impediens ordinis susceptionem, & secundariò illius vfum. Sic Archidiacon. & Ioann. Andreas in cap. 1. de sententia. & re iudicata lib. 6. Syluest. verbo irregularitas. initio. Nauarr. cap. 27. n. 191. Couarrou. in Clemens. si furiosus de homicidio. in prin. Henric. lib. 14. cap. 1. num. 2. Gregor. de Valent. t. 2. disp. 7. q. 19. punct. 1. Sayrus lib. 6. cap. 1. num. 16. Suar. disp. 40. sect. 1. Coninch. disp. 18. dub. 1. num. 1. Paul. Layman. lib. 1. summ. tract. 5. part. 5. cap. 1. & alij passim: & colligitur ex cap. significasti el. 1. de homicidio. Impedimentum ponitur loco generis, quia quælibet censura, & quilibet defectus naturalis ordinis impediens est impedimentum. Canonice dicitur, vt excludamus quodlibet aliud impedimentum iure naturæ vel diuino introductum, quo affectus est infidelis, seu non baptizatus, truncus, & scemina; omnes ij iure naturæ, vel diuino excluduntur ab ordinibus. Dicitur directe impediens, ordinis susceptionem, vt distinguamus hanc inhabilitatem ab excommunicatione, suspensione, & interdico, quæ censuræ sunt, itemque à depositione, & degradatione. Etenim irregularitas absolute non est censura, cum non sit pœna. Quod si aliqua irregularitas pœna sit, non est pœna medicinalis quæ recedente contumacia tolli debet, sed est pœna de se perpetua. Præterquam quod non tam in pœnam delicti commissi imponitur, quam ob honorem Ecclesiastici status, quem dederat in eum assumi qui tale delictum commisit.

Specialiter autem differt irregularitas ab excommunicatione, ex eo quod directe impedit ordinis susceptionem quatenus talis est, cum tamen excommunicatio illius susceptionem impediatur quatenus est quædam cum fidelibus communicatio, & excommunicatio minor, quatenus est quoddam Ecclesiæ sacramentum. A suspensione verò differt, quia suspensio per se non priuat ordinis susceptionem, sed illius vfum, ideoque solis clericis aptatur, cum tamen irregularitas tam clericis,

quam laicis communis sit. Ab interdico distinguitur: quia esto aliquando interdico impeditur Ordinis susceptionem, non tamen quatenus Ordo est, sed quatenus est quoddam sacramentum, & diuini ministerium. Quod si irregularitas homini iam ordinato superueniat, non obinde mutatur eius natura, sicuti non mutatur in impedimento affinitatis matrimonio superuenientis, quod ex se habet dirimere matrimonium, sed quia matrimonio iam contracto superuenit, illudque dirimere non potest, impedit eius vfum. Sic irregularitas ex se constituit irregularem extra Ecclesiæ ministros, at quando Ecclesiæ ministris superuenit impedit ministerij vfum.

Præterea irregularitas solùm priuat directe irregularem ordinis susceptionem, & indirecte illius vfum, at reliquæ censuræ pluribus aliis priuat, vt ex superioribus constat. Deinde à depositione, & degradatione differt irregularitas, quia depositio, & degradatio sunt sententiæ ab homine latae, cum tamen irregularitas nunquam ab homine, sed à iure indicta sit, & semper indicuntur in pœnam alicuius delicti, cum tamen irregularitas ex se pœna non sit.

Præterea depositio, & degradatio directe non priuante Ordinum susceptionem, sed potius illorum vfum, cum per se supponant ordinem à cuius vfum deponunt, secus irregularitas. Denique irregularitas inducitur ob decorem status clericalis seruandum: at depositio, & degradatio ob vitandum scandalum, quod ex ministerio, Ordinisque vfum persone deponere prouenire potest.

Quoad diuisionem atinet communiter diuidunt Doctores irregularitatem in eam quæ prouenit ex delicto, & in eam quæ prouenit ex alio defectu. Quælibet autem ex his irregularitatibus plures sub se continet, vt in sequentibus videbimus.

Deinde solet diuidi irregularitas in totalem, & partialem. Totalis est, quæ priuat ordinem susceptionem, illorumque vfum, partialis quæ susceptorum ordinem vfum in totum, vel in parte priuat. Etenim homicidium ordinato superueniens eum vfum ordinem priuat, secus verò oculorum, vel inanium defectus, qui tantum priuat ordinatum illorum Ordinum vfum qui cum tali defectu comparari non potest.

Præterea subdiuiditur irregularitas in perpetuam, & temporalem. Perpetua est quæ sola dispensatione tollitur, temporalis quæ lapsu temporis cessat, vt est irregularitas orta ex defectu ætatis, quæ adueniente ætate tollitur, & in his in omnes Doctores conueniunt, ideoque superuacuum est illos recensere.

PUNCTVM II.

De causa efficiente, & materiali irregularitatis

- 1 Nullus alius præter Pontificem irregularitatem inducere potest.
- 2 Satisfit obiectioni.
- 3 Subiectum irregularitatis est vir baptizatus.
- 4 Summus Pontifex incapax est irregularitatis contrahenda.
- 5 Episcopus sub lege generalis irregularitatem induceme contrahenditur.

Cum irregularitas non incurratur, nisi in casibus à iure expressis. Vt deciditur in capite is qui de sententia excommunicationis, & nullus alius præter Pontificem potestatem habeat condendi ius, efficitur sanè à nullo alio quam à Pontifice irregularitatem induci posse, vt latè comprobatur deat. de censur. disp. 40. sect. 4. à num. 7. Auila 7. part. disp. 1. in fine. Bonac. t. 1. disp. 7. q. 1. pun. 2. num. 1. & alij passim.

Aduersus hanc doctrinam processit Sotus, in 4. disputat. 1. q. 1. & Gab. lect. 9. in canon. lit. D. ducti ex eo quod nullibi videatur prohibitum Iudicibus Pontifice inferioribus irregularitatem alicui indicere ob delictum commissum. Si enim possunt depositionem, & degradationem inferre quæ gratiores sunt pœnæ, cur non poterunt irregularitatem? Sed facilis est horum solutio, dicimus namque omnibus Iudicibus Pontifice inferioribus hanc potestatem derogatam esse in dicto cap. is qui de sententia excommunicat. Nam ibi expressè deciditur irregularitatem contrahi non posse nisi in casibus à iure expressis. Si autem alij à Pontifice irregularitatem indicere possent, iam extra casus à iure expressos irregularitas contraheretur. Præterea non expediebat alios à Pontifice potestatem habere inducendi irregularitatem, quia irregularitas per se non inducitur ad puniendâ delicta, sed ad vitandam indecentiam oram ex eo quod irregularis in statu Ecclesiasticum assumatur. Statuore autem, & decernere quæ hanc indecentiam inducant cum id commune sit toti Ecclesiæ, proprium est Pontificis. Ergo solus Pontifex irregularitatem inducere potest, & nullus alius.

Quoad causam materialem atinet, seu quoad subiectum irregularitatis

gularitatis constat ex communi sententia feminam esse non posse, quia femina nunquam habuit potentiam, ut ordines recipere, ideoque prius illis proprie non potest, quia priuatio supponit habitum. Quocirca subiectum irregularitatis necesse est debet esse vir & non quicquam, sed baptizatus, nam vir non baptizatus non tam iure canonico, quam diuino ab Ordinibus est exclusus. Cap. 1. & c. conuincens de presbitero non baptizato. Neque obest eum qui ante baptismum duplex matrimonium contraxit, esse irregularem baptismum suscepto, quia non est irregulari, ob irregularitatem contractam ante baptismum, hanc enim contrahere non potuit, cum non fuerit Ecclesie subiectus, sed post baptismum est irregularis ob indecentiam relictam ex duplici illo matrimonio, quae indecentia post baptismum perseuerat.

Secundo est incapax irregularitatis summus Pontifex, quia non subditur suis legibus quoad vim coercitiam. Vnde si de facto bigamus, aut illegitimus, vel homicida eligatur, esto eius electio peccaminosa esset, ut potest de persona pro eo statu indigna, ut late Maiol. lib. 2. de irregularitat. cap. 4. a princ. quia tamen ea electio firma, & valida est ob vitandum schisma, & Ecclesie communi bono consulendum, Cap. licet. de electione, & cap. ubi periculum eodem tit. lib. 6. ideo post electionem tollitur ab illis irregularitas, quia iuris Pontifici legibus quoad vim coercitiam non est subiectus, ut bene aduertit Suar. disp. 40. sect. 7. num. 7.

Solum de Episcopo esse poterat nonnulla difficultas, an sub irregularitate iure lata aduersus quouiscunque fideles comprehendatur? Et dicendum est comprehenditur, quia nullo Textu excipitur. Nam in cap. quia periculum sum. de sentent. excommunicat. ca. in 6. a censura suspensionis, & interdicti excipiuntur Episcopus, ex qua exceptione colligitur sub aliis censuris, & comprehenditur, quia exceptio firmat regulam in casibus non exceptis. Vnde si Episcopus aliquem occideret, vel excommunicatione ligatus celebraret, irregularis foret, sicuti quilibet alius clericus. Ut notauit Suar. disp. 40. sect. 7. num. 6. Bonac. disp. 7. q. 1. p. 2. num. 8. Gaspar Hurtado diffcult. 7. num. 25. tamen contra videatur sententia Maiol. lib. 4. de irreg. cap. 1. num. 7.

PUNCTUM III.

De causa, seu occasione propter quam contrahitur irregularitas.

- 1. Requiritur actus externus perfectus, & consummatus secundum proprietatem verborum legis.
- 2. Irregularitas proueniens ex delicto, requirit delictum graue.
- 3. Cum dubius sis, an imposita sit aliqua irregularitas, competentem diligentiam prestare debes.
- 4. Præmissa hac diligentia si dubius adhibes, plures censent te non debere irregularem reputare, quousque sententia iudicis adueniat.
- 5. Opusium alij affirmant.
- 6. Alij distinctione vtiuntur.
- 7. Discutitur questio, & resolutur in dubio iuris te non reputandum esse irregularem.
- 8. In dubio verò facti homicidij reputandum irregularem esse.
- 9. Extra casum homicidij etij plures censent te esse irregularem, probabilis videtur oppositum.
- 10. Si satis fundamentis oppositis.

Nulla irregularitas contrahitur per solum actum internum. Hos enim actus suo dominus reseruauit iudicio, ac proinde non possunt humanano condemnari. Vti traditur cap. si quando 15. q. 6. & multis comprobatur Sayrus lib. 6. cap. 1. num. 17. Neque obstat quod in aliquibus Bullis concessum fuerit priuilegium dispensandi in irregularitate mentali. Nam ut recte Couarru. Clement. si furiosus. 2. p. 8. 3. num. 4. Henric. lib. 1. de poenit. cap. 14. Sayrus lib. 6. cap. 2. num. 20. Coninch. dub. 2. num. 11. Bonac. disp. 6. q. 1. p. 3. circa finem. Gaspar Hurtado diffcult. 2. si aliquod priuilegium sub hac forma concessum inueniatur, intelligendum est de irregularitate omnino occulta, non purè mentali, vel intelligendum est concessum ad scrupulos sedandos, sed non ex necessitate.

Quocirca ad irregularitatem necessarium requiritur actum ob quem incurritur externum esse, imò & consummatum, & perfectum secundum proprietatem verborum Canonis irregularitatem indicentis, ut optime probat Couarru. Clement. si furiosus. 2. p. in princ. ca. 56. Et in discussu huius disputationis latius dicemus. Sufficit tamen actum esse externum, quamuis omnino occultum, & quod testibus probari non possit, ut colligitur Episcopis facultas dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto proueniens, & ex cap. vi. de temporib. ordinat. Cap. inquisitionis de accusationib. & ex cap. vlt. de temporib. ordinat. Cap. inquisitionis de accusationib. & cap. nisi cum prouideret de renouacat. ibi: Si tamen culpa lateret.

Ferd. de Castro, Sum. Mor. Pars VI.

& docent aduersus Castrum de lege penali, lib. 1. c. vit. c. mel. 3. Couarru. dicta Clement. si furiosus 2. p. 8. 3. n. 4. Nauarr. t. 27. num. 194. & 229. & 254. Suar. disp. 40. sect. 3. num. 21. Henric. lib. 14. cap. 3. num. 2. Sayrus lib. 6. cap. 2. num. 19. Auila 7. p. disp. 2. dub. 1. c. mel. 2. Coninch. disp. 18. dub. 2. num. 16. ratio est manifesta, quia delictum quantumcumque occultum sit iudicio Ecclesie subicitur, eique annexi potest aliqua pœna, seu impedimentum per legem, ut homicidio, aliique criminibus irregularitas ex iure canonico annexa est. Neque his obstat Textus in cap. vlt. de temporib. ordinat. vbi dicitur adulteros, periuros, & falsos testes posse ad sacros Ordines promoueri, eisque vti dum eorum crimen est occultum, quia ob hæc crimina non incurritur irregularitas, sed ob infamiam ex illis proueniens, quæ infamia non adest dum crimina occulta sunt. At cum irregularitas ob ipsum delictum contrahitur, non indiget delicti publicatione.

Potè irregularitates proueniens ex delicto omnes annectuntur delicto saltem ex obiecto, & materia graui. Sed an si ex circumstantia aliqua excusetur delictum à peccato mortali, eo ipso excusetur delinquens ab irregularitate; non est constans sententia. Nam Caietan. 2. 2. q. 64. art. 8. & Armilla, verbo irregularitas num. 14. negant, quia iam delictum culpabiliter commisit, cui irregularitas annexa est. Sed oppositum longè verius est, ut docuit Nauarr. cap. 25. num. 252. Suar. disp. 40. sect. 3. num. 27. Henric. lib. 14. cap. 3. num. 1. Coninch. disp. 37. dub. 2. num. 13. Vazq. 1. 2. disp. 158. c. 5. Sanch. lib. 9. disp. 32. num. 29. Bonac. t. 1. disp. 7. q. 1. p. 1. num. 1. & alij apud ipsos. Etenim irregularitas est malum grauissimum, ut potest priuatio Ordinis susceptione, illiusque vsus in perpetuum, & absque spe dispensationis. Ergo necessarium exigit culpam, vel defectum grauem, alias pœna contra grauitatem excederet, quod iniquum est. Quæ ratio probat non posse à Pontifice irregularitatem pœnalem alicui iudici ob venialem culpam. Quinimo non delint Doctores, Panorm. in c. pastorali. 3. verum de appellationib. num. 15. Dominic. in cap. solet. de sentent. excommunicat. in 6. & in cap. is qui eodem tit. & lib. Felin. in cap. Rodolphus num. 43. de Rescriptis. Nauarr. in cap. accepta de restitut. spoliator. ad opposit. 7. num. 34. & in sum. cap. 27. num. 252. affirmantes ad quamlibet irregularitatem ex delicto proueniens requiri donum, seu contemptum.

Sed est grauissima difficultas. An ob causam dubiam censendus sis irregularis; Ex duplici capite dubium prouenire potest. Primum cum dubius es, an in iure ob tale factum irregularitas imposita sit quod pubium vocatur dubium iuris. Secundum cum certus es tali facto irregularitatem annexam esse, dubitas autem, an illud commiseris. Quocumque autem dubio existente siue iuris, siue facti obligaris competentem diligentiam adhibere ad veritatem inuestigandam: interim tamen absque graui peccato nequis ea preistare, quæ irregulari prohibentur, quia manifesto periculo te exponeres irregularitatis violandæ, ut optime aduertunt Suar. de censur. disp. 40. sect. 5. num. 12. Salas 1. 2. quasi. 22. tract. 10. disp. unica. sect. 18. num. 164. Thom. Sanch. lib. 1. in decalog. cap. 10. numero 37. Gaspar Hurtado de irregularit. diffcult. 3. num. 10. Coninch. disp. 18. dub. 20. Et colligitur aperte ex cap. illud dominus 1. de clerico excommunic. ministr. vbi Episcopus dubitans de sua excommunicatione, & celebrans absque vlla inquisitione grauitè reprehenditur. Hanc doctrinam temperat Salas num. 269. nisi interim dum id dubium examinatur grauem parentis incommoditatem te irregularem reputando, ut quia præterit occasio ordinum suscipiendorum, beneficij, vel lucrì alterius comparandi, quia non videtur lex in casu dubio ita rigidè obligare, ut ob illius obseruationem tenebris graue damnum sustinere. Consentit Sanch. qui rectè aduertit non esse censendum graue damnum præterire occasionem ordinis suscipiendi.

Præmissa autem debita diligentia, si rationibus probabilibus ducatis irregularitatem tali facto annexam non esse, vel te non commisisse factum cui irregularitas ipso iure annexa est, optime potes te liberum, & immunem ab irregularitate reputare; quia prudenter te genis opinioni probabilis adhaerendo, neque in ea probabilitate æquum videbatur te tam graui pœnæ subicere, ut bene aduertit Gaspar Hurtado de irregularit. diffcult. 3. num. 10. Quare difficultas eo pertinet, an sit post debitam diligentiam dubius hæreas, neque valeas iudicium probabile efformare possum non esse irregularitatem tali facto, vel te non commisisse factum, cui ex iure irregularitas annectitur (quod raro contingit) te reputare debeas irregularem? Qua in re variae sunt sententiæ. Prima affirmat in hoc dubio siue iuris, siue facti neminem se reputare debere irregularem, quousque sententia iudicis accedat. Sic docuit Henric. lib. 14. de irregul. cap. 3. m. 3. & cap. 14. num. 3. & cap. 15. num. 3. Et probabile requirit Couarru. Clement. si furiosus. 2. p. 8. 2. num. 5. vbi inquit in foro conscientie consulendum esse abstinere à diuinis, & se irregularem existimare, quasi indicans esse de consilio, non de præcepto. Et Hostrius. de homicidij. §. quæ pœna, inquit: Si multi percussant aliquem, & ignoretur quis eorum cuius lethalè

Re 3 inflixerit.

influxerit, quemlibet relinquendum, & obligandum sua conscientia. Suar. disp. 40. sect. 6. num. 10. in hanc partem, inclinatur, neque dissentit Salas 1. 2. q. 2. 1. disp. 2. n. sect. 6. num. 70. Reb- bell. de obligat. iustit. lib. 1. q. 3. sect. 2. num. 13. refert plures Neo- tericos ita sentire. Et probari potest, quia irregularitas non incurritur nisi in casibus a iure expressis; cap. 11. qui de sentent. excommunic. lib. 6. at in iure expressum non est in foro conscientie in casu dubio quemlibet se reputare debere irregula- rem. Nam Textus qui in contrarium adducuntur solum in foro externo videntur loqui, ut constat ex initio cap. ad au- dientiam nostram peruenit, hoc est ad tribunal nostrum, & in- fia, vos conuenit iniungere Presbytero memorato, ut in sacris ordi- nibus non ministrat. Si igitur ipse Presbyter antequam a su- periore fuisset iniunctum, esset irregularis non solum a sacris ordinibus, sed etiam a minoribus teneretur abstinere, cum tamen officium minorum ordinum ibi ei concedatur. Item Textus in cap. significasti eodem tit. de homicidio est ex sola confessione rei absque accusatione, vel denunciatione pro- cesserit, nihilominus verba Pontificis dirigitur ad externum forum, siquidem ibi dicitur Sacerdotem non iniungentem vul- nus lethale, neque occidere incedentem, est aliunde moria- tur percussus post penitentiam ad cautelam iniunctam in sa- cerdotali posse officio ministrare. Quod si discerni non possit, an ex eius idp. & vulnere occisus interierit, in hoc dubio tan- quam homicida debet haberi. Loquitur ergo Pontifex de foro externo, tum quia mandat penitentiam in ungi. Tum quia di- cit in casu dubio habendum esse ut homicidam, hoc est ab aliis ut talem esse reputandum, & tenendum. Adde aliquando Pontificem ob reverentiam sacrorum ordinum precipere, quae secluso tali praecepto non obligant, ut in cap. significasti. el. 1. de homicidio, ubi in casu homicidij omnino casualis, & in- voluntarii mandatur Clerico durante penitentia abstinere ab exercitio sacrorum Ordinum, a quo secundum conscientiam non tenebatur abstinere. Penitentia vero peracta non prohibetur, & in susceptis ministrare, & ad Super ores ascendere: ita in casu dubio dicendum est mandasse Pontificem, ut tan- quam irregularis habeatur scilicet post sententiam, secus ve- ro ante illam. Neque his obstat quod in dicto capite ad audi- entiam, & cap. significasti, dicatur in dubiis tutiorem partem esse eligendam, quia id videtur intelligendum non ex obli- gatione, sed ex consilio; siquidem dixit tutius esse cessare a ministerio, quam temere celebrare. Supponit ergo Pontifex contrarium tutum esse. Et licet subdat in celebratione mag- num periculum esse, non intendit loqui de periculo peccati, ut bene explicat Suar. disp. 40. sect. 6. num. 8. quia eo casu non tutius, sed certum esset operari cum illo periculo esse peccatum, sed loquitur de periculo, seu incommodo, quod esset in eo, quod verus homicida celebraret.

5 Secunda sententia praecedenti contraria asserit in dubio iuris, vel facti quemlibet reputandum esse irregularem in foro conscientie, non tamen in foro externo ut talem esse con- demnandum. Sic docuit Nauar. cap. 27. num. 19. Philicr. de officio sacerdotis, tom. 1. parte 1. libro 2. capite 6. notab. 2. & alij plures relati a Sanchez libro 1. in decalog. capite 10. numero 39. & 40. Priorem partem probant, quia in foro conscientie semper quis videtur obligatus in dubiis tutiorem partem se- qui, cum in ea sequenda nullum adit periculum. At in foro externo dum delictum non probatur reus absolvendus est, maxime cum iure constitutum sit ubi partium iura obscura reo fauendum est potius quam adori. Regula cum sunt, de Regulis iuris, lib. 6.

6 Tertia tamen sententia asserit in praedicto dubio siue iuris, siue facti reputandum quemlibet esse irregularem tum in foro conscientie, tum in foro externo, non tantum ad effectum querendi dispensationem, & abstinendi a celebratione, sed etiam ad effectum, ut iudex ut irregularem illum condemner. Sic docuit Nauar. cap. si quis autem de penitent. num. 53. Couar- ruy. Clement. si furiosus initio. num. 3. Suar. disp. 40. sect. 6. num. 1. Auila 7. part. disp. 2. dub. 5. conclus. 1. Henric. lib. 14. cap. 3. n. 4. Vazq. 1. 2. quest. 19. art. 6. disp. 6. 5. cap. 3. & disp. 66. cap. 1. Salas plures referens 1. 2. tract. 8. disputat. vnica. sect. 19. numero 170. Gasp. Hurtado difficult. 3. & 4. Dicitur, quia Textus deci- dentes homicidam in casu dubio reputandum esse irregula- rem, loquuntur tum in foro conscientie, tum in foro externo. Nam Textus in cap. ad audientiam, manifeste de foro ex- terno loquitur. Caput vero significasti el. 2. de homicidio lo- quitur de foro conscientie, & de foro externo, ut colligitur ex illis verbis: Cum de casero credendum sit ipsi quae non accusa- tur, vel denunciatur ab aliquo, sed per se ipsum consilium ap- petit salutare, & infra mandatur iniungi penitentia, & in ca- su dubio homicidam habendum esse irregularem, ergo tam in foro conscientie, quam externo sic habendus est.

Praeterea fori externum ab interno non discrepat, cum for- rum externum false praesumptioni non innititur. Argum. cap. ut animarum de constitutionibus in 6. & cap. 1. de iure iurando eodem lib. & cap. 1. de sepulchris eodem lib. 6. Ergo si in foro ex- terno iudicandus est irregularis in casu dubio, etiam in foro conscientie habendus est. Et quamvis praedicti textus non de

dubio iuris, sed facti loquantur, cum eorum decisio nitatur illi principio, quod in dubiis tutior pars sit eligenda, efficiunt non solum in quibus facti, sed iuris decisionem intelligendam esse.

Ceterum in hac grauissima quaestione distinguendum est inter dubium iuris, & facti, & inter dubium in casu homicidij, vel in aliis materiis. Et in primis dicendum est, si dubium iuris sit, hoc est si dubites, an tali facto irregularitas imposita sit, nullo modo te irregularem reputare debes, ut bene docuit Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 2. num. 15. Molina. tract. 1. de iustit. disp. 67. num. 5. Sanchez lib. 1. decalog. cap. 10. n. 42. Suar. disp. 40. sect. 5. num. 4. Auila 7. part. disp. 2. dub. 4. Coninch. disp. 11. dub. 2. num. 11. & alij. Et colligitur aperte ex cap. is qui de se- tent. excommunicat. in 6. ubi deciditur ob nullum factum irregularem incurri nisi in iure expressum sit. At qui post dili- gentem inquisitionem dubitat, An in iure tali facto irregu- laritas aueretur, nullatenus comparatione illius expressam iure est. Ergo non tenetur iudicare tali facto irregularem impositam esse. Et confirmo acmo tenetur ad legis obseruationem, nisi ea lex fuerit illi insufficienter promulgata: ut sic dubitandi lex irregularitatis non est sufficienter promulgata siquidem ei non constat in iure expressam esse. Ergo. Neque obest his quod Pontifex in dubio facti decidat irregu- laritatem esse censendam, quia eo casu certa est lex irregularitatem indicens, quam Pontifex obseruari voluit in dubio homicidij, secus est cum de lege non constat. Ex hac conclusione infero, si in dubio iuris, an sit irregularis ordinis suscepti ante adhibitam diligentiam esto grauior pecces, potes- tamen post adhibitam diligentiam ad vincendum dubium Or- dines exercere. Nam esto illa susceptio ordinum vt pote in- qua non tibi suffragaret, ex illa tamen non impeditur ordinis exercere, sed ex irregularitate, quae cum in iure expressa non sit, sed dubia nullatenus te impedit potest. Sicut bene aduertit Sanchez lib. 1. in decalog. cap. 10. num. 46. Bonac. de irregulari- tate, 7. p. 5. num. 5.

Secundo dico in dubio facti homicidij an scilicet homicidij perpetraveris tua actione, consilio, vel fauore te debes iudicare irregularem, & ut talis in foro externo habeatur, & iudicandus est non absoluit, sed quoad effectum abstinendi a celebratione, querendique dispensationem. Sic Nauar. cap. si quis autem de penitent. num. 53. & seqq. Couarru. Cle- ment. si furiosus, 1. p. initio. num. 3. Azot. 1. 1. lib. 2. cap. 19. p. 2. ca. sine. & q. 1. 1. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 2. num. 16. & in eius regia. lib. 1. cap. 18. num. 3. & 2. 4. Suare disputatio, 40. sect. 5. numero 18. & 19. & sect. 6. a numero 1. Salas 1. 2. quest. 21. tract. 8. disp. vnica. sect. 19. numero 170. & seqq. Reb. de obligatione ius- tit. 2. parte lib. 1. quest. 3. sectione 2. numero 13. Valen. tom. 4. disp. 7. quest. 19. part. 1. notab. 3. Sanchez lib. 1. in decalog. cap. 10. numero 43. Auila 7. part. disp. 2. dub. 5. conclus. 2. Molin. tract. 3. de iustit. disp. 67. num. 5. Coninch. disp. 17. dub. 2. numero 13. Mo- ueor, quia Textus in cap. ad audientiam. Cap. significasti, & penult. de homicidio expresse decidunt in dubio facti homicidij obligationem esse a celebratione abstinere, & sic dubita- rem tanquam irregularem habendum esse. Quod supra dicti Textus statim non tanquam rem ex consilio, ut prima sen- tentia praetendit, sed tanquam ex obligatione, ut exponendi textus manifestam erit.

Notantem dixi te habendum esse irregularem quoad effectum abstinendi a celebratione, querendique dispensationem, quia in his tantum periculum animae imminet, & de his relati Textus loquuntur: nullo autem modo censendas esse irregularem quoad priuationem beneficiorum, aliaque poenas iure- gularibus impositas. Sicut bene aduertunt Panormit. dicto cap. significasti de Homicidio. num. 4. Sayrus lib. 1. in clauis regia. cap. 13. num. 2. 4. & lib. 6. thesauri, cap. 2. num. 16. Suar. disp. 40. sect. 6. num. 6. Salas 1. 2. tract. 8. disp. vnica. sect. 19. num. 176. in fine. Molina tract. 3. disp. 67. n. 5. Sanchez lib. 1. cap. 10. n. 43. Coninch. disp. 17. dub. 2. num. 25. Gaspar Hurtado de irregulari. diffinit. 4. in fine.

Sed an quae dicta sunt de dubio homicidij, censenda sint de dubio aliorum delictorum? Dissentunt Doctores. Nam Panormit in cap. ad audientiam. num. 2. de homicidio. Syluest. verbo dubium. quest. 4. num. 7. & ibi Angel. num. 2. Tabiena. quest. 4. num. 5. Vazq. Azot. Couarru. Valen. Sayrus. Reb. Galpat Hurtado loc. alleg. affirmant in omnibus materiis in dubio facti te reputandum esse irregularem. Ducuntur, quia Pon- tifex in dubio homicidij facti quemlibet reputandum esse irregularem nititur illi principio: In dubiis tutior pars est eli- genda; at hoc principium aequè in omnibus aliis materiis, ac in homicidio procedit. Item Pontifex non videtur nouum ius concedere, sed quod aequitate conforme est declarare, declarat autem tutiorem partem esse eligendam. Ergo in omnibus ma- teriis eligenda est.

Praeterea lex etiam poenalis extendi debet ad casus simi- les quando ratio decidendi aequè in omnibus procedit, ut multi- tis probauit tract. de leg. vbi de legis interpretat.

Nihilominus esto haec sententia sit satis probabilis, probabili- orem existimo quam asserit extra dubium homicidij neminem esse.

PUNCTUM V.

De effectibus irregularitatis.

- 1 Effectus irregularitatis est privatio ordinis suscipiendi licite.
- 2 Privat etiam susceptio prima tonsura.
- 3 Irregularitas superueniens ordinato, si ex delicto proveniat privat ordinatum quolibet exercitio ordinis: secus si ex defectu.
- 4 Nulla irregularitas privat actionibus, qua clericis, & laicis communes sunt.
- 5 Irregularitas absoluta, privat irregularem beneficii consecratione.
- 6 Communis sententia negat collationem beneficii, factam irregularem validam esse.
- 7 Sed non videtur satis firma sententia.
- 8 Irregularis non videtur incapax iurisdictionis Ecclesiasticae.
- 9 Non privat irregularitas beneficiis rite acquisitis.
- 10 Satis obiectio ex Concilio Trident. desumpta.
- 11 Quid debeat praestare beneficiatus in irregularitatem incidens.
- 12 Irregularis ex homicidio privandus venit beneficiis obtentis.
- 13 Irregularitas superueniens clerico beneficiato, non privat fructibus beneficii.
- 14 Neque item iurisdictione aliqua ad forum contentiosum pertinet.
- 15 Ligatus irregularitate, nec potens impetrare dispositionem, beneficium rite acquisitum renunciare potest.
- 16 Quod verum est etiam pendente accusatione irregularitatis.

esse irregularem censendum, vt expressè docuerunt Navarr. cap. si quis autem. num. 41. de poenitent. disp. 7. Suar. disp. 40. sect. 6. num. 8. & 13. Salas 1. 2. tract. 8. disp. unica. sect. 18. num. 168. Sanch. lib. 1. ca. 10. num. 48. Coninch. disp. 18. dub. 2. num. 1. 2. Aulla 7. p. disp. 2. dub. 5. conclus. 2. Bonac. de irregularit. num. 1. 2. Aulla 7. p. disp. 2. dub. 5. num. 2. & colligitur ex cap. qui de sensent. excommunicat. in 6. ibi enim deciditur non contrahi irregularitatem nisi in casibus à iure expressis: at in iure expressum non est in dubio facti ultra casum homicidij irregularitatem incurri. Ergo asserenda non est. Præterea in casu dubio nemo tenetur se sua libertate priuare, nisi aliqua lege cogatur ad hanc priuationem sustinendam: at nulla adest lex priuans libertatem suscipiendi ordines dubium delinquentem nisi in casu homicidij. Ergo extra illum casum ordines suscipere poterit.

10 Neque obstant fundamenta contraria. Nam esto Pontifex ad statuendum irregularitatem in dubio homicidij nitatur illi principio: In dubiis pars est eligenda, non nititur illi tanquam principio quod necessarium sit obseruandum, sed tanquam principio quod obseruari maxime decet. Et licet hoc principium commune sit omnibus aliis materiis, in quibus consilium prudentissimum est tutiorem partem sequi, vt bene inquit Sanch. lib. 2. de matr. disp. 41. num. 9. quia tamen in irregularitate homicidij efficacius procedit propter indecentiam specialem, quam secum affert homicidium in clericis ea de causa disposuit Pontifex, vt in dubio homicidij censetur quis irregularis, quam dispositionem ad alias materias non extendit. Ad secundum nego in dictis Textibus non condi nouum ius; quia ibi non declarat in dubiis tutiorem partem esse eligendam necessarium, sed supponens tutiorem partem ex consilio sequendam esse, statuit dubium de homicidio esse irregularem censendum. Ad vltimum verius esse docuimus in dicto loco legem maxime poenalem ob similitudinem rationis extendendam non esse ad casum sub laza verborum forma non comprehendit.

Ex hac doctrina infer te non esse censendum irregularem, si facta diligentia, & dubitans an sit excommunicatus celebres, quia nullibi ob hanc celebrationem dubiam irregularitas expressa est: & facit cap. Apostolica 9. de cleric. excomm. ministr. vbi solum de clerico celebrante cum ignorantia crassa, & supina censura dicitur indigere dispensatione, nam celebrans cum ignorantia probabili suspensionis exculatur. Atque ita tradit Aulla 7. p. disp. 2. dub. 5. conclus. 2. Suar. disp. 40. sect. 5. n. 13. & 19. Sanch. lib. 1. ca. 10. n. 48. & alij Doctores superius pro nostra sententia relati.

Secundo infer ob mutilationem dubiam te non debere irregularem reputare, quia mutilatio esto disponat ad homicidium, non est tamen homicidium, at in solo dubio homicidij statuitur irregularitas, ergo non est ad mutilationem dubiam extendenda. Sicuti notauit Sanch. lib. 1. ca. 10. n. 49. Bonac. disp. 7. p. 5. num. 3.

PUNCTUM IV.

De causa formali irregularitatis.

1 Quae sit causa formalis explicatur.

1 **C**AUSA formalis irregularitatis sunt verba quibus in iure irregularitas fertur. Nam cum saepe dictum sit nullam irregularitatem contrahi nisi in casibus à iure expressis efficitur laudè ea verba, quibus in iure exprimitur irregularitas, censenda esse illius causam formalem.

Solum est dubium, quibus verbis censetur in iure irregularitatem expressam esse, latè id explicat Suar. disp. 40. sect. 8. per totam vbi varias regulas conuertit. Sed omnes ad hanc vnam reducuntur, quae priuationem suscipiendi Ordinis indixerit, vti si Textus dicat ad clericatum non promotur, non ordinetur, non fiat clericus, vti habetur cap. de cleric. Cap. curandum, & alius 34. disp. Et licet illa verba Non ordinatur, videantur ad Praelatum dirigi, ideoque sententiam ferendam, & non ipso iure latam continere, quia tamen supponunt causam, ob quam non sit ordinandus scilicet inhabilitatem, ea de causa asserendum est plerumque irregularitatem continere: vt aduertit Coninch. disp. 18. dub. 3. num. 24. Aliæ formæ quæ solum exclusionem à Sacerdotio denotant, vt sunt illae: Inter Presbyteros non computentur: Non fiat Sacerdos, & similes, esto irregularitatem partialem significantes, saepe assumuntur ad irregularitatem integram significantiam, maxime in eo qui nullo ordine insignitus est, eo quod exclusio sacerdotio, ceteri ordines vtpote ad sacerdotium relati, excludi videntur, quod ex circumstantiis colligendum est. Sicuti notat Bonac. de irregular. disp. 7. p. 3. num. 20.

Primus, & praecipuus effectus irregularitatis est priuatio ordinis suscipiendi licite, nam validam receptionem nullatenus Ecclesia impedire potest, si de facto materia, & forma, & minister adint à Christo requisiti: vti ex omnium sententia tradit Bonac. disp. 7. de irregularit. pun. 4. Primam tamen tonsuram quia ex Ecclesiae institutione pendet, poterat Ecclesia irritam reddere ab irregulari susceptam, sed nullibi constat hanc apposuisse irritationem, ideoque sicut non irritat susceptionem Ordinis, nec primam tonsuram censenda est irritata. Sicuti docet Suar. disp. 40. sect. 1. n. 1. Bonac. de irregular. pun. 4. num. 1.

Quinimò aliqui Doctores asserunt susceptionem primæ tonsuræ irregulari prohibitam non esse; eo quod tonsura non fit proprie, & in rigore Ordo, sed ad Ordines suscipiendos dispositio: irregularitas autem (vt ex eius definitione constat) Canonicum impedimentum est Ordinis suscipiendi, sed nullatenus hæc sententia admittenda est, sed omnino dicendum irregularem priuatum esse prima tonsura suscipiendam, sicut & reliquis ordinibus; eo quod irregularitas tendit ad constituendum irregularem extra clericatum statum, & regulam, qui est effectus tonsuræ oppositus, quæ tonsuratum in statum Clericorum adaptat.

Neque obest primam tonsuram proprie Ordinem non esse. Satis enim est quod sub ordine latè sumpto comprehendatur, iuxta Textum in cap. cum contingat de arate, & qualis, vt inde colligatur irregularitatem quæ totius ordinis susceptione priuat, priuat susceptione primæ tonsuræ. Præterquam quod ex priuatione ordinis suscipiendi, inferunt primæ tonsuræ priuatio. Etenim prima tonsura est dispositio ad Ordines, quæ ergo incapax est suscipiendi Ordines, iniquè illorum dispositionem suscipit. Atque ita docent Navarr. 1. r. consilior. cons. 24. de temporib. ordinat. n. 1. & 3. & cons. 34. & 35. de homicidio. Suar. disp. 40. sect. 1. num. 11. Sayrus lib. 6. cap. 1. n. 19. Garcia de benef. 7. p. cap. 12. n. 30. Filliac. tract. 18. cap. 3. num. 39. & 60. Aulla 7. p. disp. 2. dub. 6. Bonac. de irregular. disp. 7. pun. 1. num. 4. circa finem.

Verum si irregularitas ordinato superueniat distinguendum est, an sit irregularitas ex delicto, vel ex defectu. Si fuerit irregularitas ex delicto pura ex homicidio, ex iniqua ordinum susceptione, vel administratione; priuat ordinatum quolibet exercitio ordinis suscepti, & inhabilem reddit alium suscipiendi, quia præstat omnem effectum quem præstare potest, vt colligitur ex cap. fin. de temporib. ordinat. & cap. inquisitionis 1. de accusationib. Et tradit ex communi sententia Coarru. Clement. si furiosus, de homicidio 1. p. §. 1. num. 3. Navarr. cap. 27. num. 194. Suar. disp. 40. sect. 2. num. 4. Aulla 7. p. disp. 2. dub. 6. Verum si irregularitas non ex delicto, sed ex defectu ordinato superueniat, qualis est quæ refertur in cap. 2. de clerico egrotante cui duo digiti cum medicata palmæ abscissi fuerant & constituit hunc sacerdotem irregularem ad celebrandam, non tamen ad alia sacerdotalia munera, qualia sunt assistere matrimonio, abluere à peccatis, aliaue Sacramenta ministrare.

ministrare. Quod si hic defectus diacono superueniret, illum constitueret irregularem ad sacerdotium suscipiendum, non tamen impediret exercitium ordinis rite suscepti. Sicuti notat Nauarr. cap. 17. num. 191. Maiol. lib. 1. de irregul. cap. 2. reg. 1. Suar. disp. 40. sect. 3. num. 2. Auila 7. p. disp. 2. dub. 6. §. circa. Bonac. disp. 7. de irregul. p. 4. num. 2. Neque refert an talis defectus culpabiliter contractus sit, nam quomodocumque ordinatus superueniat, solum impedit illius ordinis usum, quem defectuosus præstare nequit, vt bene aduertunt Suar. dicta disp. 40. sect. 2. num. 3. 8. Bonac. d. punct. 4. numero 3. Et colligitur ex cap. student. 10. dist. 8. ex cap. 2. de clerico non ordinato. & cap. 1. de corpore vilitatis. Quocirca contingeret defectum qui absolutam irregularem in laico induceret positum in Clerico cauere tantum irregularem partialem, hoc est inhabilitatem suscipiendi ordines, qui restant suscipiendi; vel exercendi susceptos Ordines, in quorum exercitio deformitatem constituit.

Ex his constat euidenter nullam irregularem partialem actionibus quæ & laicis & clericis sunt communes nempe recipere Sacramenta præter ordinem, audire officia diuina, sepeliri in loco sacro, communicare cum fidelibus, baptizare absque solemnitate, quia irregularitas solum excludit a gremio, & regula Clericorum, & consequenter ab actionibus quæ Clericorum sunt propriæ: sicuti ex omni sententia notat Couarru. Clement. s. furiosus 1. p. 8. in intro. Nauarr. cap. 27. num. 191. Suar. disp. 40. sect. 2. num. 8. Henric. cap. 14. numero 1. Coninch. disp. 18. dub. 1. num. 4. Bonac. disp. 7. p. 4. num. 5.

Secundus effectus irregularitatis est priuare irregularem in beneficio consecutione: nam cum irregularitas sit absoluta sit, deiciat irregularem ab statu, & ordine clericali, consequenter deiciat ab iis, quæ clericalem ordinem requirunt, & quæ illius sunt propria: vt colligitur ex c. 2. de clerico pugnante in duello, & ex Concilio Trident. sess. 14. cap. 7. de reformat. Notanter dixi, si irregularitas absoluta sit, nam si sit irregularitas partialis ordinato superueniens non ex delicto, sed ex defectu, sicuti est irregularitas quæ refertur in cap. 2. de clerico agrotante, valida, & licite potest prædicto irregularem in beneficio conferri, quod non requirit vltimum repugnantem defectum, vt tradit Valen. 1. 4. disp. 7. p. 19. p. 1. vers. Et dicendum. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 2. numero 13. Garcia de benef. 7. p. cap. 12. num. 19. Bonac. 1. dist. 7. de irregul. p. 4. num. 3.

Quocirca difficultas eò pertinet, An collatio beneficii facta irregularem absolute, vel tali irregularem qui functiones beneficii exercere licite non potest, valida sit? Negat communis sententia prædictam beneficii collationem validam esse. Nauarr. cap. 25. num. 134. dicto 11. & cap. 27. num. 249. dicto 6. Couarru. in cap. alma mater. 1. p. §. 7. num. 1. & §. 8. num. 3. & in reg. peccatum. 2. p. §. 8. num. 6. §. 7. Henric. lib. 14. capite 2. num. 5. Sayrus lib. 6. cap. 2. num. 12. Suar. disp. 40. sect. 2. num. 30. Auila 7. p. disp. 2. dub. 6. conclus. 3. Bonac. de irregul. disp. 7. p. 4. num. 5. & alij apud ipsos. Ducitur hæc communis sententia ex eo quod irregularis exclusus est ab ordine, eiusque exercitio; ergo exclusus est à beneficio, quod ordinem necessarium requirit. Etenim inhabilis ad vnum inhabilis censetur ad omnia illa quæ ex eo vno consequuntur. Argum. extranato de constitutionib. iuncta Glossa in c. student. verbo ut tale beneficium 10. dist. 7.

Verum hæc ratio solum probat illicitam esse collationem, & venire irritandam, ac de facto irritam esse, & nullam inde non conuincitur, sicuti ex eo quod in cap. vltim. de clerico excommunicat. ministrante dictum sit excommunicatum minori excommunicatione eligi non posse, non efficitur electionem fore irritam si de facto fiat, sed solum esse illicitam: Sic ex eo quod irregularis exclusus sit ab ordine suscipiendi, & illius exercitio, solum conuincitur exclusum esse à susceptione beneficii licita, non tamen à susceptione beneficii valida, sicuti non excluditur à valida Ordinum susceptione, maximè cum irregularem possit procurare dispensationem, & interim beneficio per alium deferuire, eiusque muneri satisfacere.

Præterea irregularitati non sunt tribuendi plures effectus, nec plures pænæ assignandæ, quàm sint in iure expressæ; ac in iure vt bene expendit Suar. disp. 40. sect. 2. a. num. 30. Coninch. disp. 18. dub. 1. num. 4. Paulus Layman, lib. 1. sum. tract. 1. p. 3. cap. 1. num. 2. §. 3. Gaspar Hurtado de irregul. difficult. 3. a. num. 10. nullus est Textus exprimens collationem beneficii irregularem factam irritam esse, sed ad summum illicitam. Nam Textus qui adducuntur sunt cap. cum bona de stato, & qualiter, quod non loquitur de irregularem, sed de suspensis, & in suspensione per triennium perseverantibus, neque hos reddit inhabiles ad beneficia, sed decernit spoliandos esse beneficiis antea possessis, & eo tempore acquisitis. Deinde adducitur Textus in cap. postulat. 7. de clerico excomm. ministr. qui nullatenus de irregularem loquitur, sed de excommunicato. Item Textus in cap. fm. eodem tit. qui de ligato minori excommunicatione loquitur: cap. verò 2. de clericis pugnantis in duello,

vti cum Clerico qui homicidium commisit, dicitur posse in beneficiorum dispensari, vt beneficium obtineat, non quia irregularitas est beneficii collatio, sed quia est illicita. Ergo irritatio collationis beneficii non est irregularitatis effectus. Argum. cap. si soli de concess. præbenda in 6. vbi dicitur prohibitionem Pontificis non irritare collationem, nisi ei adiungatur decretum irritans, quod decretum cum non inueniatur comparatione irregularem, asserendum est ex irregularem non irritari beneficii collationem. Vti docet Syluest. verbo excommunicatio 4. num. 4. inclinatur Felin. in cap. inquisitionibus num. 6. & 8. de accusat. Et probabile reputatur Suar. Coninch. Laym. Gaspar. Hurtado loc. alleg.

Ex hac doctrina à fortiori sequitur irregularem incapacem non esse iurisdictionis Ecclesiasticæ non solum delegatæ, sed ordinariæ, siquidem non est ipso iure incapax beneficii recipiendi cui iurisdictioni ordinariæ annexæ solet. Recens tamen communi sententiæ irregularem inhabilem esse beneficio suscipiendi; inhabilis etiam erit ad suscipiendam iurisdictionem ordinariam vt potest beneficio plerumque annexam, & quæ secundum eius regulas mensuratur, quippe iurisdictioni ordinariæ vititur beneficio, seu officio Ecclesiastico à quo irregularis excluditur. Sic Suar. disp. 40. sect. 2. num. 12. 28. 42. & 45. Bonac. disp. 7. de irregularem. p. 4. num. 12. At de delegata iurisdictione ad quælibet alia munera præter vltimum ordinem optime concedi irregularem poterit, quia nullibi cauetur irregularem inhabilem esse ad hanc iurisdictionem suscipiendam: vti alijs relatis docet Bonacina disp. 7. p. 4. numero 12.

Tertius effectus irregularitatis secundum aliquorum Doctorum sententiam est priuatio beneficiorum ante irregularem acquisitionem. Nam cum irregularem incapax sit plerumque exercendi officium, ratione cuius beneficium conceditur, videtur obligatus beneficium amittere, siquidem eius obligatio satisfacere non potest. Sed contrarium mentis docuit communis sententia, quam pluribus comprobant Nauarr. cap. 27. num. 249. dicto 5. Henric. lib. 14. cap. 2. num. 1. Gregor. de Valen. 1. 4. disp. 7. p. 19. p. 2. §. quinto. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 2. num. 21. Suar. disp. 40. sect. 2. num. 15. & disp. 44. sect. 4. num. 2. Auila 7. p. disp. 2. dub. 6. conclus. 4. Riccius in practi. dec. 1. §. 2. ad finem. Bonac. disp. 7. p. 4. num. 5. Coninch. disp. 18. dub. 1. num. 5. Paul. Layman. lib. 1. tract. 5. par. 1. cap. 1. num. 1. corol. 3. Gaspar. Hurtado difficult. 5. in fine. & alij. Colligitur ex cap. clerici. Ne clerici, vel monachi. Ex c. Eratormitari de clerico excommunicato, vel depresso. Et cap. postulat. §. quæsiuisti eodem. cap. ex litteris de excessu. pralator. requiruntur officium iudicis ad beneficiorum priuationem. Neque vltus est Textus hanc pœnam ipso iure indicens. Nam illud in cap. 1. de homicidio in 6. priuatur aliamus beneficii ipso iure, & in cap. cum, secundum leges de Hæreticis in 6. priuatur hæreticus, & in cap. si quis Episcopus 1. q. 1. s. monachus: non prouenit hæc priuatio ratione irregularem, sed ex delicto qualificato, & taliter perpetrato, in quibus casibus est priuatio beneficiorum sit ipso iure lata, non tamen tenetur quis se beneficiis spoliare, quouique accedat sententia saltem declaratoria criminis, vt bene aduertit Couarru. decretal. 2. p. cap. 6. §. 8. n. 7. circa finem. Suar. alijs relatis disp. 40. sect. 2. num. 17.

Solum obicit potest decretum Conc. Trident. sess. 14. cap. 7. de reformat. vbi loquens specialiter de irregularem homicidij voluntarij inquit: Qui sua voluntate homicidium perpetraverit omni ordine, beneficio, & officio Ecclesiastico perpetuo careat, sed caret ordine ipso iure, & absque sententia condemnatoria, ergo etiam carere debet beneficio, & officio. Propter hanc obiectionem Maiol. lib. 5. de irregularem. cap. 48. §. 4. numero 1. asserit post Concil. Trident. irregularem homicidij voluntarij priuare beneficiis obententis. Verum vt rectè Suar. disputat. 44. sect. 4. num. 32. affirmat per Concilium nihil est in hac parte innovatum, sed illius verba intelligi debent iuxta ipsarum rerum naturam, quæ est vt carentia ordinis, quam inducit irregularem, ipso iure incurritur. Secus verò priuatio beneficiorum acquisitionum, quia plerumque expostulat iudicis sententiam, nisi aliud expresse mutetur, sicuti in præsentis non exprimitur, vt aduertit Salcedo pluribus relatis in sua practi. capite 94. Couarru. in Clement. si furiosus de homicidio. 2. par. §. 3. num. 6. Suar. dicta sect. 4. numero 32.

Beneficiarius autem incidens in irregularem ex delicto, etsi possit retinere beneficium dum per sententiam non priuatur, debet tamen procurare dispensationem, & interim beneficium muneris vel per alium satisfacere in iis actionibus, quæ ratione irregularem illi sunt prohibita. Admittere enim coadiutorem pro aliquo tempore ex causa adeo grani neque est contra iustitiam, neque illicitum: vt notat Suar. dicta disputat. 44. sect. 4. num. 19. consentit Nauarr. lib. 5. con. 17. de homicidio. Cordub. in sum. q. 1. & lib. 1. q. 99. quest. 36. Auila 7. p. disp. 2. dub. 6. vers. Hinc sequitur, vbi explicat Felinum dicentem, iuxta conscientiam non posse retinere beneficium cui est addo sacer annexus, si ipse propter crimen illud exercere ordi-

nem non potest, vt intelligatur si est in mora petendi dispensationem, vel desperatus est à dispensatione breui tempore obtinenda. Bonac. *disp. 7. p. 4. num. 10.* Coninch. *disp. 17. dub. 1. num. 5.* Paul. Layman. *lib. 1. tr. 5. par. 5. c. 1. coroll. 3.* Gaspar Hurtado *de irregulari. difficult. 5. n. 21. & alii.*

22 Ceterum tamen est ex delicto homicidij voluntarij venire priuandum irregularem beneficij obtentis ex dicto decreto Conc. Trident. *sess. 14. cap. 7.* Sicuti etiam venit priuandus ob hæresim, ob simoniam, aliãque similia delicta. Penfionibus verò arbitrio iudicis relinquuntur spectata delicti qualitate, nam in iure harum priuatio irregulati indicta non est, vt decisum à sacra Cardinalium congregatione referunt Riccius *de cels. 524.* Barbosa *in dicto loco. Conc. Trident. Suar. *disp. 44. sect. 4. num. 34.* Bonac. *disp. 7. p. 4. n. 11.**

23 Ex dictis infero primò irregularitatem superuenientem clerico beneficiario non priuare ipsam fructibus beneficij, neque priuandum esse per sententiam, si muerat quæ ratione beneficij tenebatur exercere, per se, vel per alium exercitum siquidem beneficij titulum retinet, & ius habet petendi illius fructusposito mueris exercitio, sicuti alijs relatis docuit Suar. *disp. 40. sect. 2. num. 20.* Coninch. *disp. 18. dub. 1. n. 5.* Filliuc. *tract. 19. n. 69.* Bonac. *disp. 7. punct. 4. n. 10.* Paul. Layman. *lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 1. n. 1. coroll. 3.*

24 Secundò infero irregularitatem beneficiario, seu iudici superuenientem non priuare ipsam iurisdictione aliqua ad forum contentiosum pertinente, ideòque poterit excommunicare, eligere, & beneficia conferre, sicuti poterit antequam in irregularitatem incidere, nam cum hæc irregularitas non deiciat irregularem à beneficio, vel officio, neque etiam deicit ab illius usu: vt ex communi docuit Suar. *disp. 40. sect. 2. num. 12. & 24.* Filliuc. *tract. 19. num. 74.* Bonacina *disp. 7. de irregulari. pun. 4. n. 12.* sed præcipue 17. Coninch. *disp. 18. dub. 1. num. 7.* Paul. Layman. *tract. 5. par. 5. cap. 1. num. 1. coroll. 2.* Et colligitur ex cap. *tamra de excessib. prelator.* Vnde Parochus licet poterit assistere matrimonio, & assistendi licentiam concedere, imò licet etiam poterit facultatem dare reliqua Sacramenta ministrandi, ipse verò ministrare ea non poterit non ex defectu iurisdictionis, sed quia vsu ordinis ob irregularitatem priuatus est. Quapropter si quis bona fide irregulari etiam denunciato sua peccata fateatur poterit ab eo absolutioem validè recipere, si aliàs habebat iurisdictionem absoluedi, nam ex vi irregularitatis dicta iurisdictione ipso iure non priuatur, tamen illius vsus est interdicitur.

Dices, omnis iurisdictione Ecclesiastica competit Clerico quæ Clericus est, sed per irregularitatem à clericatu deicitur, ergo deicitur à iurisdictione competente ei ratione clericatus? Respondeo clericatum requiri tanquam conditionem, vt subiectum capax sit iurisdictionis, illa tamen concessa illius non est actus ordinis, ac proinde per irregularitatem non prohibetur.

25 Tertio infero ligatum irregularem ex delicto, si noluit, vel non possit impetrare dispensationem posse renuociare beneficium in fauorem tertij, ac si nullam irregularem contraxisset etiam pendente lite, & accusatione facta de irregularitate; quia vsque quo accedat sententia, & condemnatio retinet ius in beneficium, vt docuerunt Panormit. in *c. nisi cum pridem num. 1. de renuociat.* Coninch. *Clement. si sup. ius. 2. p. 8. 3. num. 7.* Felin. in *cap. inquisitionis. col. 3. de accusationib.* Ludouic. Gom. in *regula de annali possess. q. 42. num. 3.* Sayrus *lib. 6. cap. 2. num. 14.* Suarez *disp. 40. sect. 2. num. 19.* & alij apud ipsos.

26 Dubitat tamen Couarru. *dicto §. 3. num. 7.* an si durante accusatione irregularitatis impetret aliquis beneficium irregularem casu quo per sententiam illo priuetur, possit irregularem conficius huius imperationis beneficium in fauorem alterius, vel absolutè antequam per sententiam condemnetur, renuociare? Negat Dominic. *conf. 105.* & Ant. de Butrio *conf. 43.* eo quòd hæc renuociatio cederet in præiudicium eius cui est ius per gratiam quæsitum. Et deinde est in fraudem gratiam obtinentis. Ergo nulla ex Textu in *cap. si te præbendam de renuociat. in 6.* vbi aliquis obtinuit à Sede Apostolica rescriptum de prima præbenda vacatura, cuius rescripti conficius alius præbendam renuociat tenem præbendam, vt obtinenti gratiam conferretur, & priuaretur, pingui proximè vacatura. Respondet Pontifex non teneri admittre illam reuocem præbendam, si de fraude confiteretur, sed conferendam ei esse pinguem præbendam secundò vacantem, quia illa renuociatio ei obesse non potest. Siquidem non vacauit illa præbenda tenus ordinario modo, sed ex malitia.

Nihilominus tamen in nostro casu existimat Couarru. plures referens, & Molina *tract. 3. de iust. disp. 78. num. 2.* optimè posse præfatam irregularem non obstante prædicta imperatione renuociare suam præbendam, in hoc enim nullam fraudem committit, siquidem vitur iure suo, & vt sibi consular, non autem vt noceat imperanti, renuociationem præstat. Secus contingit in *dicto cap. si te præbendam*, quia ibi ceruit manifeste fraus.

Præterea quia etiam in casu illius Textus renuociatio præbendæ non annullatur, sed statuitur, illa non obstante non præcludi viam ad obtinendam præbendam pinguiorem, quia gratia facta erat de prima præbenda vacante ordinario modo, & non ex malitia, & in fraudem impetrantis.

Ad illud verò quod dicebatur de iure quæsitò facillè respondeatur, impetrans namque non habet ius quæsitum absoluid, sed conditionale, & incertum (hoc est) sub conditione si per sententiam priuetur, cui iuri bene potest derogari per renuociationem. Sicuti probat Couarru. supra relato Ludouico Gomezio in *regula de annali possess. q. 42. & in reg. de non tollendo iura quæsitò. q. 3.* Deinde aduertit Couarru. in *dicta Clement. si sup. ius. 2. p. 3. num. 7.* facta hac renuociatione non posse iudicem procedere ad priuationem beneficij, quia inuitis est talis processus, cum beneficium non possideat ille aduersus quem sententia ferenda est: atque ita refert placuisse Rotæ in *novis decis. 491.* & Ludouic. Gomez *regula de annali possess. q. 42. num. 5.*

PUNCTVM VI.

De causis excusantibus ab irregularitate incurrenda.

- 1 Si excuseris à delicto cui est irregularitas annexa, vel si ignores legem Ecclesiasticam specialiter irregularitatem indicientem, excusaris ab irregularitate.
- 2 Communis sententia negat te esse excusatum ab irregularitate delicto annexa, si agnoscas delictum Ecclesiastica lege esse prohibitum, tamen si ignores sub pena irregularitatis prohibitum esse.
- 3 Probabile est excusatum esse ab irregularitate, si probabiliter ignores lege Ecclesiastica tuo delicto annexam esse.

Ceterum est, te excusatum esse ab irregularitate delicto annexa, si excuseris à delicto mortali, nam cum hæc sit gravissima pena, peccatum mortale ad sui incursionem requirit. Quinimò existimo probabilius, si ignores lege Ecclesiastica specialiter prohibitum esse delictum cui irregularitas annexa, te excusatum esse ab illius incursione, Vti docuit *tract. 2. de peccatis disp. 1. pun. 17.* & præterea relatus docet Coninch. *disp. 18. de irregulari. dub. 4. conclus. 1.* & probari potest ex *cap. 2. de constitutionib. in 6.* vbi deciditur non ligari constitutionibus ordinariorum illas ignorantes, hoc est non ligari quoad penam illis legibus incurendam; quia æquum non est æquali penâ punire transgressorem legis ex ignorantia, ac ex malitia, siquidem ignorantia à transgressione culpabilè legem excusat. Quæ decisio à fortiori procedit in constitutionibus Pontificijs. Secundò probatur ex *cap. propositi sit 82. dist. vbi Clerici luxuriosi sibi illud delictum sub pena de positionis per legem Ecclesiasticam prohibitum esse venia digni sunt, neque ea pena afficiuntur, sed alia mitiori arbitrio iudicis.* Ergo ignorantia legis Ecclesiasticæ excusat ab illius transgressionibus, & à penâ ei annexa. Tertio penalis irregularitas plerumque ab Ecclesia indicitur in penam in obedientiâ, & contumaciâ aduersus Ecclesiam, siquidem superadditur violationi censurarum, quæ inobedientiam & contumaciam requirunt. At inobedientia, & contumacia in Ecclesiam stare non potest postquam ignorantia legis Ecclesiasticæ. Ergo &c.

Quod si dicas irregularitatem non tam in penam delicti, quam ob decentiam Ecclesiastici status indici, cui decentiæ obstat delictum. Vg. homicidij, tamen ignoretur lege Ecclesiastica sub pena irregularis prohibitum esse? Respondeo esto ob decentiam status Ecclesiastici inducatur irregularitas, at quia simul inducitur in penam obedientiæ Ecclesiasticæ violatæ, ea de causa locum habere non potest cessante inobedientia, quæ sine dubio cessat postquam legis Ecclesiasticæ ignorantia.

Difficultas verò est, an si probabiliter ignores irregularitatem delicto annexam esse, tamen scias Ecclesiastica lege esse prohibitum ab ea irregularitate excusaris? Communis sententia negat ignorantiam huius penæ excusare delinquentem ab illa incurrenda. Quod docent omnes qui de excommunicatione, suspensione, & interdicto affirmant, quos refert Couarru. *cap. alma mater. 1. p. 8. 10. numero 9.* & vltra illos specialiter de irregularitate tradunt Suar. *de censur. disp. 40. sect. 5. num. 9.* Corduba in *quæst. lib. 1. q. 2. 5. vers. item secundò.* Ludouic. Lopez. *2. p. instrutor. vbi de excommunicat. cap. 13. ad 3.* Auila *7. p. disp. 2. dub. 7. conclus. 2.* Gab. Vazq. *de excommunicat. dub. 16.* Gaspar Hurtado *de irregulari. difficult. 8. num. 29.* Mouentur quia ignorantia penæ non videtur excusare ab illius incursione, aliàs plurimi delinquentes à penis per legem statuti excusarentur.

Deinde irregularitas non est pena medicinalis, quæ illius cognitionem requirit, sicuti sunt censure, & esto ad reprimendam inobedientiam, & contumaciam in Ecclesiam iue-

rit apposta, non inde infertur scientiam huius pœnæ necessariam fore: nam inobedientia, & contumacia non ex pœnâ impositâ cognitione, sed ex cognitione legis, illiusque transgressione contingit.

Adde si ad incurrendam irregularitatem necessarium foret cognoscere eam pœnam delicto annexi. Ergo homicidia ignorans pœnam nulla irregularitate teneretur, sed liberè pòssit ad ordines promoveri. Hoc autem fallum videtur, si quidem iudex iussu reum morti tradens irregularitatem contrahit, tamen si ignoret irregularitatem suo facto impositam esse, eo quòd dedecet Christi esse ministrum qui alium vitam privavit; sed hæc indecentia efficacius urget in eo qui iniuste, & iniquè alium occidit; ergo irregularis erit, tamen si ignoret suo delicto irregularitatem esse impositam.

Verùm etiã hæc sententia tenenda sit vt communis, & in praxi recepta, nihilominus contraria scilicet ignorantem probabiliter pœnam irregularitatis suo delicto esse impositam excusari à dicta irregularitate probabilis est, vt docuit Sanch. lib. 9. disp. 3. 2. num. 21. Coninch. disp. 18. dub. 4. num. 37. Suar. disp. 4. de censur. sect. 9. num. 22. Bonac. t. 1. disp. 1. de censur. q. 2. pun. 1. num. 13. & docuerunt absolute Hostiens. cap. 2. nobis et. de sentent. excommunicat. vers. addo. Syluest. verbo ignorantia q. 8. dicto 1. iuncto dicto 3. Nauar. cap. 27. numero 274. vers. 13. Philarc. de officio Sacerdotis. t. 1. p. 1. lib. 3. cap. 4. §. tertio obicitur. Manuel. t. 1. sum. in 2. edit. cap. 195. numero 3. & tanquam probabile defendimus tract. 2. de peccatis dispur. 1. punct. 17. num. 6. Ratio ea est, quia committens aliquod delictum solum subditur pœnis tali delicto proportionatis, non tamen aliis pœnis extraordinariis, & quæ delicti grauitatem secundum se videntur excedere, quæque imponuntur ab Ecclesia, vel republica ob vitandum delicti frequentem vsum, vel ob aliam causam.

Quocirca etsi consensus delinquentis in pœnam non requiritur ad sustinendam illam; requiritur tamen consensus illius in culpam, prout, est causa talis pœnæ: seu prout continet talem pœnam, quod fieri nequit absque notitia pœnæ, quando pœna est extraordinaria. At irregularitas quæ delicto annexitur censenda est pœna extraordinaria delicti, si quidem obligat delinquentem, vt eam in se exquat, ergo censeri non debet incurri ab ignorante legem sub tali pœna esse latam, & ex his soluitur fundamentum num. precedenti relatum. Non enim est inopueniens, quod multi ab hac pœna in foro conscientie excusantur, sicut excusantur à censuris, cum in eo foro aduersus legem Ecclesiasticam completè non delinquant ignorando pœnam extraordinariam, sub qua lex lata est. Neque item est conueniens quod iudex ignorans suo facto irregularitatem annexi eam contrahat, non tamen eam contrahat homicida ignorans irregularitatem suo delicto annexi, quia irregularitas iudici non in pœnam, sed ob decentiam posita est: at homicida tum ob decentiam, tum in pœnam delicti irregularitas indicitur quæ irregularitas grauior est, & difficultior dispensationis, ac proinde non est mirum, vt cognitionem legis eam indicentis exposulet.

PVNCTVM VII.

De relaxatione irregularitatis.

1. Baptismo nulla irregularitas tollitur.
2. Professione religionis irregularitas orta ex defectu natalium tollitur.
3. Pontifex relaxare omnem irregularitatem sua dispensatione potest.
4. Episcopus relaxare irregularitatem nequit, nisi ei à Pontifice fuerit concessum.
5. Explicatur concessio in Trident. facta cap. 6. sect. 2. de reformat.
6. Episcopus non potest ex vi huius concessionis hanc potestatem exercere in non subditum.
7. Qui nomine Episcopi venians intelligendi in dicto decreto.
8. Qui nomine subditi intelligantur.
9. Non est opus ad hanc dispensationem concedendam, vt Episcopus in sua diocesi assistat.
10. Vt hanc dispensationem concedat, delictum debet esse occultum. Et qualiter hoc intelligatur.
11. Deinde non debet esse ad forum consentio sum deductum.
12. Si reus ex defectu plena probationis, vel falsis probationibus absolutus fuerit, absoluti ab Episcopo potest.
13. Si vero delictum in iudicio probatum integre fuerit, & reus condemnatus, & punitus, verus existimo non posse in hac irregularitate Episcopum dispensare, etsi alij contrarium censent.
14. Hac dispensandi potestas pro vtroque foro prodest.
15. Hac potestas delegabilis est.
16. Si dispensatio concedenda est plurimo irregularitatum, omnium mentio facienda est.

17. Exceptio à potestate dispensandi strictè interpretanda est.
18. Episcopus confici irregularitatis in qua dispensare potest, si admittat irregularitatem ad ordines suscipiendos, vel beneficium dispensare cum illo censetur.
19. Dispensatus ad ordines, non censetur ad beneficium.
20. Dispensatus ad ordines ad solos minores dispensatus censetur, nisi minoribus initiatus fuerit.
21. Episcopus litteras dimissorias ad ordines concedens, non censetur concedere potestatem dispensandi.

Tripliciter va docent Doctores irregularitatem relaxari posse, Baptismo. Professione religionis, & dispensatione. Baptismo namque si rectè consideretur nulla irregularitas tollitur, quia nulla est quæ Baptismum precedat. Omnis enim irregularitas iure Ecclesiastico inducta est, quod nullam vim habet in eos qui sunt extra Ecclesiam, vt fatentur omnes. Sunt tamen aliqui defectus, qui post Baptismum remanent in Baptizato, & ratione illorum constituitur baptizatus irregularis. Primò, si ante Baptismum bigamus fuerit, quia non potest perfectè significare vnionem Christi cum Ecclesia. Et quamuis in hoc casu fuerit inter Augustinum, & Hieronymum controuersia, iam sententia Angulini prævaluit, relata in cap. Accutus 26. dist. 2. & cap. 3. qui videtur el. 1. 34. dist. & pluribus exornat Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 6. num. 8. Secundò si post Baptismum claudus, cæcus, & aliæque corporis deformitates præfata. Tertio si illegitimus, quia defectus hic Baptismo non aboletus, sed post Baptismum perseverat. Vt docet Syluest. verbo baptismus, num. 2. Sa. 1. lib. 7. cap. 13. num. 21. Layman. dicto cap. 6. num. 9. Quarto si ex delicto commissio ante Baptismum infamia aliqua orta sit, quæ adhuc post Baptismum perseveret. Sed infamiam facti nullam credo post Baptismum perseverare; quia Baptismo perfectè delictum aboletur, & conueniente infamia ei annexa. Sicuti tradit Henric. lib. 14. cap. 17. numero 2. Sayrus cap. 13. num. 2. Layman. supra. Item dicendum est de infamia orta ex officio vili exercicio, quæ officio depollicellare debet. Secus vero dicendum censetur de infamia iuris, quæ ex sententia condemnatoria procedit, hæc enim ex se perpetua est, neque Baptismo purgatur, vt aduertit Suarez disp. 48. sect. 2. Gaspar Hurtado de irregular. dist. 20. Cæteræ vero irregularitates etiam ex homicidio voluntario sine iniusto, siue iusto necessandè exigunt, vt post Baptismum præstentur facta, quibus annexantur. Sicuti docet Henric. lib. 14. cap. 17. num. 2. Maiol. lib. 5. de irregular. cap. 5. num. 11. Sayrus lib. 7. cap. 13. num. 2. Coninch. dispur. 18. dub. 2. in fine. Layman. dicto c. 6. in fine, & subditque rationem, quia per Baptismum quasi in alterum virum homo mutatur, Christusque tanquam agni mansuetudinem induere tenetur.

Secundò aboletur Professione religionis, seu emissione votorum in religione approbata irregularitas orta ex defectu natalium in ordine ad suscipiendos ordines, manente inhabilitate ad dignitates, & prelaturas. Sicuti multis rebus docet Sanch. lib. 7. de matr. disp. 8. num. 4. Suar. disp. 41. sect. 1. num. 3. Sayr. lib. 7. cap. 13. num. 9. Henric. lib. 14. cap. 17. num. 2. Nauar. c. 27. num. 20. 1. Maiol. lib. 5. cap. 5. num. 13. Coninch. disp. 18. dub. 2. conclus. 2. Bonac. t. 1. disp. 7. q. 5. pun. 2. num. 4. Paul. Layman. lib. 1. tract. 5. par. 5. cap. 1. vers. circa finem. Et colligitur ex cap. 11. de filiis presbyterorum: iuncto cap. finali eodem tit. Et ibi Glossa finalis. Solent autem ferè omnes religiones priuilegia habere, vt eam religiosi etiam si defectum natalium habeant, in Prælatos eligi possint: Sicuti notauit Sayrus dicto cap. 13. num. 9. & habetur in nostris priuilegijs verbo dispensatio. §. 2. Et quamuis Sotus in 4. dist. 25. q. 2. artic. 3. columna 3. affirmet vsu receptum esse omnem irregularitatem per religionis ingressum tolli, excepta bigamia, & ea quæ oritur ex homicidio voluntario, id Doctores communiter reprobant, hinc commune spectatur; quia in eo nullum est fundamentum huius relaxationis: Sicuti aduertunt Suar. Sanch. Sayrus, Coninch. Layman & alij locis allegatis. Ac si spectentur priuilegia religioni concessa, etsi de facto in ipsa Professione irregularitates non relaxent, attamen potestatem concedunt ea relaxandi. Sicuti in Societate conceditur facultas pro foro conscientie Præposito Generali quamlibet irregularitatem siue bigamiæ siue homicidij voluntarij relaxandi, vt constat ex compend. priuilegior. verbo dispensatio. §. 4. & alius. Quinimo omnibus religionibus Mendicantibus concessum est priuilegium relaxandi irregularitatem etiam homicidij voluntarij; dummodò notoria non sit ex priuilegio Martini V. cuius meminit Man. Rodrig. t. 1. q. regular. q. 2. art. 12. Illud est certum ingressum religionis præfate causam vt facilis in irregularitate dispensetur, in qua fortè dispensatio non esset concedenda.

Tertio relaxatur irregularitas dispensatione. Et quidem Pontificem posse omnem irregularitatem relaxare, constans est sententia, cum ab ipso ortum haberit, non tamen solet facile in irregularitate bigamiæ propriæ dispensare, cum hæc irregularitas ab Apostolica traditione descendat. Neque

que etiam in ea quæ ex homicidio voluntario dicitur, cum grauem contineat indecentiam. Si tamen absque causa dispensationem concedat, valida est eius dispensatio, esto sit illicita. Quod secus contingit in dispensatione ab inferiori facta, cui non censetur à Pontifice concessa potestas, nisi causa legitima intercedente, vt latè diximus tract. de legib. disp. vlt. de dispensat.

Præter summum Pontificem alicui videbitur Episcopo facultatem competere iure ordinario relaxandi quamlibet irregularitatem, cuius relaxationem Pontifex sibi expressè non reseruauerit. Argum. cap. Nuper de sentent. excommunicat. vbi loquens Pontifex de excommunicatione inquit: Cum conditor canonis absolutionem sibi specialiter non reseruauit, eo ipso concessisse videtur facultatem alii relaxandi. Verùm hæc ratio nullius momenti est, quia absolutio excommunicationis est maximè necessaria saluti spiritali fidelium, si quidem impedit sacramentorum receptionem, quæ sunt bona grauisima, & spiritali saluti maximè necessaria, ideoque Pontifex illius absolutionem concessisse videtur, quod specialiter sibi non reseruauit. At in irregularitate hæc non procedunt, vt potest quæ solum impedit ordinis susceptionem, vel illius vsum, quæ non sunt salutis necessaria. Adde si ex ratione facta in cap. nuper, licet facultatem sibi concessam extendere ad aliarum censurarum, & impedimentorum absolutionem præter excommunicationem, non solum Episcopus, sed parochus possit irregularitatem relaxare, & ab interdicto, & suspensione absolueret, siquidem à sententia excommunicationis non reseruata parochus absolueret potest, iuxta communionem Doctorum sententiam, quod nemo asserere audebit. Præterea excommunicatio est pena medicinalis, quæ tolli debet quàm primum excommunicatus à contumacia recesserit. Cap. ex litteris de constitut. onib. Cap. quæ fronte de appellat. ideoque absolucio excommunicatum præstat quod à iure præcipitur. Secus est in irregularitate, quæ cum sit pœna, & impedimentum de se perpetuum ipsi iure dicitur non esse aufere dum, ac proinde illud aufere vulnerat ius, & ob eam causam dispensatio nuncupatur iuris vulneratio. Non ergo valet argumentum ab excommunicationis absolutione ad dispensationem irregularitatis. Quocirca dicendum est, quod dispensatio irregularitatis concessa non est Episcopo, intelligitur Pontifici reseruata: vt ex communi sententia tradit Suar. disp. 4.1. sect. 2. num. 3. Et colligitur ex Concil. Trident. sess. 24. cap. 6. de reform. vbi datur facultas Episcopis dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, neque ad forum contentiosum deducta, excepta ea quæ oritur ex homicidio voluntario. Insuper ergo Episcopus ex se, & ex suo munere hanc facultatem non habere.

Sed vt plene intelligatur hæc potestas Episcopis à Conc. Trident. concessa, quatuor conditiones seruandæ sunt in illius vsum, vt ex ipso textu constat. Prima vt sit dispensatio cum subditis. Secunda in diocesi sua. Tertia in irregularitate proueniente ex delicto occulto, neque ad forum contentiosum deducta. Quarta pro foro conscientie.

Circa primam conditionem certum est Episcopum non posse dispensationem exercere respectu eorum qui ei non subdantur, quia dispensatio est iurisdictionis vsus necessariò in subditos exercendus. Quapropter explicandum est, qui nomine Episcoporum, & subditorum in prædicto Conc. Trident. decreto veniant. Et breuiter dicendum est eos Episcopos intelligi, qui ordinariam in subditos iurisdictionem habent, & illos subditos esse intelligendos qui his Episcopis iure ordinario subdantur. Quapropter non venit intelligendus Archiepiscopus comparatione subditorum Suffraganei, quia non est illorum superior absolutè, nisi in causis ad ipsum per appellationem deuolutis. Cap. 1. de officio legati. & cap. duo de officio ordinarij. Et appetitur in cap. pastoralis eodem tit. ibi: Cum in eum (scilicet Suffraganei subditum) exceptis quibusdam articulis, nullam habeat potestatem: vnus autem articulus est, si per appellationem causa ad ipsum deferatur, vel negata absolutione à Suffraganeo imploretur auxilium Metropolitanum, vt ex misericordia dispense, vel faciat vt inferior dispense. Sicuti tradit Henric. lib. 14. cap. 13. num. 3. Aulla 7. p. de irregular. disp. 10. dub. 6. notab. 2. circa 1. conclus. Thom. Sanch. lib. 4. in decalog. cap. 3.2. num. 12. Deinde Henric. & Aulla supra. & Anton. Gomez. in explicat. Bullæ Cruciata, conclus. 30. num. 59. extendunt prædictam doctrinam ad tempus quo diocesim Suffraganei visitat, tunc enim affirmant relati Doctores posse Metropolitanum dispensare cum subditis Suffraganei, ac si esset eorum proprius Episcopus, quia pro illo tempore sic esse censetur. Sed rectius Suar. de censur. disputat. 4.1. sect. 2. num. 12. Sayrus in clauis regia, lib. 6. cap. 11. num. 80. & Thom. Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 11. num. 6. & lib. 4. cap. 38. num. 14. negant eo casu Archiepiscopo hanc facultatem in irregularitate dispensandi concedentes potestatem à peccatis absoluedi, quia Archiepiscopus non est iudex ordinarius subditorum Suffraganei, nisi in casibus sibi spe-

cialiter concessis. Cap. pastoralis de officio Ordinarij. At nullibi inuenitur concessa hæc potestas dispensandi in irregularitate tempore visitationis, etiam si potestas absoluedi à peccatis concedatur in cap. fin. de Censuris, lib. 6. Quapropter vt bene Sanch. lib. 4. in decalog. cap. 38. num. 14. nequit Archiepiscopus concedere illis subditis Suffraganei litteras dimissorias ad Ordines, neque potest dispensare in denunciationibus matrimonio præiis, neque in votis, neque in irregularitate illegitimorum.

Deinde nomine Episcopi pro dispensationibus concedendis, non venit in dicto Conc. Trident. decreto intelligendus Vicarius generalis, nisi specialiter ei commissa sit ea potestas, nam ex vi vicariatus illam non habet, vt multis allegatis docet Sanch. lib. 2. de matr. disp. 40. num. 12. & lib. 4. in decalog. cap. 38. num. 18. quia dispensatio reputatur quasi restitutio in integrum, quæ in generali mandato non continetur, ex leg. illud. ff. de Minorib. Præterea nomine Episcopi in eo decreto pro dispensationibus concedendis, non veniunt Prælati regulares cõparatione religiosorum sibi subditorum, quia ij Prælati non habent diocesim, quod necessariò videatur requiritum, vt gaudeant præuilegio Conc. Trident. siquidem Trident. inquit: Liceat Episcopis &c. in diocesi sua. Supponit ergo eos quibus hanc dispensandi facultatem concedit habituros esse diocesim, vt aduertit Sanch. lib. 8. de matr. disp. 2. num. 3. Quapropter Pius V. in quodam motu proprio; quem refert Rodrig. 1.1. q. regular. q. 6. art. 9. extendit facultatem Conc. Trident. absoluedi, & dispensandi Episcopis concessam ad Prælatos regulares etiam locales religionum exemptarum erga religiosos sibi subiectos. Vnde ex vi huius præuilegij possunt Prælati in foro conscientie quæ quid possunt Episcopi virtute Conc. Trident. cum suis subditis. Sicuti probat Rodrig. supra. Suar. 4. in 3. p. disp. 30. sect. 2. n. 7. Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 11. num. 7. & loquens de dispensat. lib. 8. de matr. disp. 2. num. 13.

Veniunt tamen nomine Episcopi intelligendum. Primò Capitulum Sede vacante, quia succedit in iis quæ competunt Episcopo iure ordinario speciali, esto non succedat in iis quæ competunt Episcopo iure speciali delegato. Sicuti notat Abbas, cap. verum, num. 9. de foro competentis. Innocent. capit. cum in curiis, num. 7. de electione. Felin. cap. cum e num. 17. de rescriptis. Sanch. lib. 8. de matr. disp. 2. num. 10. At hæc potestas dispensandi in irregularitatibus, & absoluedi quibuscunque casibus occultis competit Episcopis iure ordinario; siquidem non ratione personæ, sed dignitatis conceditur, & ex alia parte non eliguntur tanquam Sedis Apostolicæ delegati, sed tanquam proprii Episcopi, & pastores forum subditorum. Est ergo hæc potestas ordinaria, atque adeò transit in Capitulum Sicuti docet Sanch. aliis relatis lib. 8. de matr. disp. 2. num. 10. & lib. 2. in decalog. cap. 11. num. 4. & lib. 4. cap. 38. num. 17. Henric. lib. 14. de irregular. cap. 18. num. 2. in fine. Secundo sub nomine Episcopi veniunt Abbates, & alij Prælati habentes propriam diocesim, & in ea iurisdictionem quasi Episcopalem independenter ab Episcopo exercentes, vt alios referens tradit Sanch. dicto lib. 8. de matr. disp. 2. numero 12. & lib. 2. in decalog. c. 11. num. 5. Sayrus in clauis regia, lib. 6. cap. 11. num. 83. Aulla de censur. 7. p. disp. 10. dub. 6. August. Barbof. in remissionib. concil. Etiam hæc potestas absoluedi, & dispensandi contenta in Conc. Trident. latè est interpretanda; quia est beneficium Principis in iure communi inierum, ergo extendenda est ad hos Prælatos. Deinde ij Prælati solum differunt ab Episcopis in consecratione, sed Episcopi electi, & non consecrati hæc gaudent facultate, vt testatur Suar. disp. 4.1. sect. 2. num. 7. Rodrig. q. regular. q. 6. art. 9. Et Zenedo collect. 4. ad decretal. num. 3. Sanch. lib. 8. de matr. disp. 2. num. 11. Ergo ij Prælati eadem potestate gaudent debent, siquidem in iurisdictione sunt omnino æquales. Tamen contrarium sentiant Suar. disp. 4.1. de censur. sect. 2. numero 7. Petr. de Ledesma. r. 2. sum. tract. 1. cap. 6. post 10. concl. Aragon. 2. 2. q. 38. art. 2. colum. 7. conclus. 4. Tolet. lib. 1. c. 85. num. 5. Bonac. aliis relatis disp. 7. pun. 1. num. 7. ducti ex eo quod hæc potestas dispensandi, & absoluedi videatur Episcopis concessa ratione suæ præminentis dignitatis. Sed est ratio infirma, cum hæc potestas eis ante consecrationem competat. Sed quidquid sit de hæc questione affirmat Suar. supra, subditos illorum Prælatorum absolui, & dispensari posse ab Episcopo in cuius territorio, seu diocesi existunt, quia respectu casuum qui in Concil. Trident. continentur, subiecti sunt Episcopo, etiam si in aliis soli suo Prælato subdantur.

Nomine subditorum in prædicto decreto intelliguntur qui in diocesi Episcopi domicilium habent, tamen si illud habeant partiale, eo quod simul in aliena diocesi domicilium retineant, quia non est inconueniens quemlibet duplex domicilium habere, & duplici Episcopo esse subiectum. Sicuti tradit Sanch. lib. 3. de matr. disp. 2. num. 4. & lib. 2. in decalog. cap. 11. num. 8. Deinde veniunt ex recepta sententia, etiam caræ sequuti non fuerimus tract. 3. de legib. disp. 6. de dispensat. pun. 7. §. 2. in fine, qui maioræ anni parte in ea diocesi com-

morantur, quia hi repugnantur domicilium habere quoad effectum dispensationis, ut latè probat Sanch. lib. 3. de matrim. disp. 2. 3. num. 12. Et 13. Secus verò dicendum videtur de peccatis, scholasticis, & mercatoribus, qui maiori anni parte in ea diocesi non commorantur, nam hi esse possunt à peccatis absoluti, non tamen in irregularitatibus, & voris dispensari, ut placet Suar. disp. 41. de censur. sect. 2. num. 10. Et 12. Sanch. lib. 2. in decal. cap. 1. num. 9. Qui verò nullibi habent certam sedem, sed continuò vagantur, non est dubium absoluti, & dispensari posse ab Episcopo in cuius diocesi reperiantur, quia alicui debent subici. Ut notavit Sanch. lib. 3. de matr. disp. 2. 5. n. 4. & lib. 2. in decal. c. 1. num. 8.

9 Secunda conditio servanda in vsu facultatis à Conc. Trident. concessa est, ut Episcopus eam concedat; In diocesi sua. Quia verba non leuem difficultatem ingerunt: nam ex illis colligi videtur debere Episcopum ut absolutionem, vel dispensationem concedat in sua diocesi existere, vel eius subditum, vel utrumque simul. Qua in re optimè notarunt Suar. de censuris, disp. 41. sect. 2. num. 10. & Sanch. lib. 2. in decal. cap. 1. num. 12. illa verba, in diocesi sua, non esse posita, cum Concilium de dispensatione loqueretur, sed solum cum de potestate absolventi à casibus occultis, & reservatis agebatur, ac proinde Episcopus existens extra propriam diocesim poterit dispensare in irregularitate qualibet cum sibi subditis, etiam extra propriam diocesim existentibus, quia iurisdictionem voluntariam vbi libet exercere potest, quae potestas in hoc decreto non videtur restricta (quidquid Bon. r. 1. disp. 7. de irregular. q. 5. sum. 1. num. 5. contrarium sentiat,) imò vt rectè explicuit Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 1. 1. à n. 16. etiam potestas absolventi quae in eo decreto Episcopis conceditur, non videtur limitari illis verbis: In diocesi sua; ad hanc enim limitationem astruendam clarioribus verbis vti debebat Concilium. Sicuti fecit, sess. 6. cap. 5. de reformat. cum prohibuit Pontificali exercere in aliena diocesi. Quapropter Episcopus existens extra propriam diocesim poterit sibi subditum in sua diocesi existentem, imò extra existentem absolovere, siquidem de iure id praestare poterat: ut notavit Suar. disp. 41. sect. 2. num. 11. in fine. Petr. de Ledem. r. 2. sum. tract. 1. cap. 6. post 10. conclus. difficult. 1. Et colligitur ex ipso textu Concilij, si rectè expendatur. Nam verba illa in diocesi sua non coniunguntur cum subditis, sed potius virgulam interpositam inter subditos, & diocesim sua. Inquit enim Concilium: Liceat Episcopis &c. quoscumque sibi subditos, in diocesi sua absolovere. Adde diocesim propriam esse Episcopi, non subditorum, ac denique si non offenditur tranquillitas, & pax ex eo quòd Episcopus in aliena diocesi existens, absolvat subditum in propria diocesi existentem, neque etià offendatur ex eo quòd subditus extra diocesim existens ab Episcopo in propria existente, praecipue cum id faciat pro solo conscientia foro. Quapropter legitimus sensus horum verborum est quem tradit Sanch. dicto lib. 2. cap. 1. num. 17. vt ex illis verbis nullo modo iurisdictioni Episcopi limitetur, sed potius extendatur. Praesent enim hunc sensum: potest Episcopus quoscumque sibi subditos, vel qui propriè, & per se subditi sunt, eo quòd in sua diocesi domicilium habent, vel qui ei subduntur ratione existentiae in sua diocesi tamen domicilium non obtinuerint, absolovere à quibuscumque casibus &c. Efficitur ergo Episcopus absolovere, & dispensare cum subdito posse, etiam si uterque extra diocesim existat.

10 Tertia conditio à Conc. Trident. requisita pro dispensatione irregularitatis est, ut ortum habeat ex delicto occulto, neque ad forum contentiosum deducto. Pro cuius explicatione adverte, quòd saepe traditum est, occultum dici quòd est probari testibus posse, ignoratur tamen à maiori parte populi, seu communitatis, in qua ad minus decem resident, vbi delictum commissum est, ideòque occultum notorio opponitur. Quod si de delicto in vna parte publico, & notorio, in alia vero vbi nec scitur, nec timetur probabiliter sciendum esse, petatur absolutio, vel dispensatio, censet Sanch. lib. 2. cap. 1. num. 21. Auila 2. p. de censur. cap. 7. disp. 1. dub. 11. concl. 3. & 7. p. disp. 10. dub. 6. concl. 2. post Episcopum virtute huius decreti Conc. Trident. dispensare in ea irregularitate, quia esse occultum, vel non occultum debet intelligi in ordine ad locum, in quo petitur dispensatio. Ceterum mihi oppositum probabilis videtur: quia haec irregularitas dici non potest ex delicto occulto provenire, nam quod in vna parte publicum est, absolute publicum dici debet. Aliàs si supradicta sententia vera esset, nulla ferè inveniatur irregularitas in qua Episcopus dispensare non posset; quia nulla est quae alicubi ignota non sit, ac proinde poterit irregularis morando domicilium, vel in ea diocesi maiore parte anni commorando ab illius Episcopo absolutionem impetrare. Denique irregularitatem esse ad forum contentiosum alicubi deductam sufficit, vt interim non possit ab Episcopo absolvi, seu dispensari, tamen si dispensatio petatur eo in loco vbi irregularitas ad forum contentiosum deducta non est, neque periculum est vt publicetur. Ergo idem est dicendum de irregularitate

in vno loco publica, non posse inquam in alio dispensari: iterum dum publica est: sicut ex parte docet Suar. r. 4. disp. 30. sect. 2. m. 2. in fine.

Ad forum contentiosum censetur irregularitas deducta, quando delata est iudici, & insuper delatio parti intimata: nam actus citationis est primus actus iudicij teste Sanchez lib. 8. de matr. disp. 3. 4. num. 58. Matanza de ordine iudicario 6. p. intro. num. 2. Et fauet textus in cap. penult. de foro comper. vbi legitime citatus debet caulam prosequi coram iudice legitime citante, non obitare quòd post citationem mutaverit forum. Idem traditur instituta de actionib. in prin. ibi: Iudicium incipit vbi primum actio intenditur, & sic antequam reus respondeat, sed non antequam citetur. Quocirca etiam ad iudicem delatum sit crimen; si tamen reo delatio non sit intimata, dici nequit ad forum contentiosum crimen esse deductum. Imò si credendum est communi resolutioni affirmanti iudicium incipere non à citatione, sed à litis contestatione, poterit Episcopus dum non fuerit lis contestata ab ea irregularitate absolovere. Quod verò iudicium à litis contestatione incipiat, tradit Glossa in leg. si is qui Roma, verbo iudicium. Et Glossa in leg. iudicium ff. de iudicij. Et Glossa in cap. relatum de officio delegati: & in cap. unico de liti. contestat. Decius & Alciac in Rob. de in ius vocando. Gundifalvus de Paz in sua praet. r. 1. in 1. annotat. num. 70. & 36. & probari potest ex cap. gratum de officio delegati, ibi: Citatione facta negotium sit quasi coepum. Ergo non est coepum negotium propriè, sed improprie, ideòque quae sunt ante liti. contestationem ante iudicium fieri dicuntur, iuxta leg. si qui se denul. ff. de rei vindicac. & leg. amplius ff. Rem ratam habere. & leg. 1. ff. de liti. contestat. Vnde Baldus in cap. 1. de liti. contestat. opposit. r. inquit: Litis contestationem fundamentum esse, & lapidem angularem totius iudicij. Neque obstat per citationem perpetuati iurisdictionem, vt traditur in supra. cap. propositi de foro comper. quia ad perpetuandam iurisdictionem, sufficit iudicium esse quasi coepum, etiam si coepum non sit, vt docet Paz supra multis relatis. Ex qua doctrina necessario inferitur posse Episcopum dispensare in illa irregularitate, de qua non fuerit lis contestata, quia vtique tunc ad forum contentiosum, hoc est ad iudicium deducta non est simpliciter, & absolute, licet improprie fuerit per citationem deducta.

Quod si reus postquam irregularitas est deducta ad forum contentiosum ex defectu plenae probationis, vel fallis probationibus absolutus fuerit ab instantia, vel oblatione iudicij, & à fortiori per sententiam definitivam, in eo casu poterit Episcopus cum illo dispensare; quia delictum illud est occultum, & iam se habet ac si non esset ad forum contentiosum deductum; quia delictum illud eo iudicio est terminatum, & reus absolutione purgavit infamiam, non solum quando definitivè est absolutus, sed etiam quando est absolutus per sententiam interlocutoriam, siquidem abque nouis iudiciis, & probationibus non potest subici iudicio. Haec enim est differentia, vt rectè adnotat Conarum, lib. 1. variar. cap. 1. num. 8. inter absolutionem definitivam, & absolutionem ab instantia, & obseruatione iudicij; quòd absolutione definitiva posita, iam non potest amplius illud crimen in iudicium deferri, bene tamen potest post absolutionem interlocutoriam, dum modo nouae probationes, non quae iudicia reperiantur, sed non aliter. At quocumque ex his modis reus absolutus sit iudicium finitum est, ideòque irregularitas dispensari poterit. Sicuti tradit Henric. lib. 1. 4. cap. 20. numero 4. Sanch. lib. 8. de matr. disp. 3. 4. num. 57. Et 58. & lib. 2. in decal. cap. 1. num. 21. Auila 7. p. disp. 10. dub. 6. §. secundum in autum. Molina tract. 3. disp. 79. n. 8. Filliuc, tract. 20. c. 10. n. 169. Bonac. r. 1. disp. 7. q. 5. p. 1. n. 5. vers. dixi.

Verum si delictum in iudicio integre probatum sit, & reus sit condemnatus, & punitus, existimant Henric. Sanch. Auila, Gaspar Hurtado difficult. 20. num. 68. & inclinat Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 1. cap. 9. num. 6. eo casu posse Episcopum dispensare, quia iam est facta actum finis, ob quem Concilium dispensandi potestatem Episcopi denegauit, cum delictum ad forum contentiosum deductum est. Finis namque Concilij fuit, ne reus à delictis publicis, eorumque penis absolueretur, aut dispensaretur, quia prius publico scandalo satisfaceret, neque auctoritas iudicium minueretur, si pendente eorum iudicio reus absolueretur. Quae rationes cessant finitum iudicio, & delinquente punito, ideòque illa verba Exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, debent intelligi formaliter, id est de tempore quo deducta sunt, vt expresse aduertit Sanch. lib. 2. cap. 1. n. 21. Henric. lib. 1. 4. cap. 20. n. 4. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 1. cap. 9. num. 5. Verum est haec doctrina probabilis sit, probabilis existimo eo casu non posse Episcopum absolovere, seu dispensare in irregularitate ex eo delicto contracta, non quia impediatur ex eo quòd ad forum contentiosum delictum deductum sit, sed quia postea illa deductione, & illius delicti integra probatione, & condemnatione delictum publicum est, & notorium notorietate iuris: at in Trident. non est concessa facultas dispensandi in irregularitate

irregularitate, quæ ex publico, & notorio delicto oritur, sed solum in ea quæ ex delicto occulto provenit, vel ad forum contentiosum non est deducta. Ergo in hac irregularitate Episcopus dispensare nequit. Sic Ioan. Guier. lib. canon. 99. cap. 3. Nicol. Garcia 7. p. de benef. cap. 1. num. 50. Bonac. disp. 7. q. 1. pun. 1. num. 6. circa finem.

14. Quarta conditio quæ videtur in iis dispensationibus postulari est, ut proficiat dispensatio pro solo conscientie foro. Sed ut bene aduertit Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 1. numero 12. illa verba: *In foro conscientie*, non sunt apposita cum de dispensatione sermo, haberetur, sed cum agitur de absolutione à casibus referuntur. Quocirca cum hæc potestas dispensandi absolute concedatur non solum pro foro conscientie, sed etiam pro foro externo proficere debet.

Præter Episcopos Prælati regularibus in ordine ad suos subditos varia privilegia conceduntur, ut in irregularitatibus dispensare possint, ut videtur est in Compendio privilegior. mendi. can. verbo irregularitas, & in nostris privilegiis verbo dispensatio. Et hæc tradit Rodrig. q. reg. 1. q. 2. per totam. Henric. lib. 12. cap. 6. num. 11. Auila 7. p. disp. 8. dub. 4. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 9. num. 7.

15. Ad extremum monet Henric. lib. 14. cap. 18. num. 3. Maiol. lib. 2. de irregularitat. cap. 2. in fine. Sanch. lib. 8. de dispensation. disp. 3. num. 3. Suar. de censur. disp. 4. sect. 2. num. 15. Auila 7. p. de irregular. disp. 10. dub. 10. Sayrus lib. 7. cap. 14. numero 5. Bonac. disputat. 7. de irregular. q. 5. pun. 1. circa finem, & alij, quia hæc est iurisdicção voluntaria, sicut & absolutio & iure ordinatio Episcopis competens, ac proinde delegabilia.

16. Secundo monet Henric. lib. 12. de matr. cap. 10. numero 3. & lib. 13. de excommunicat. cap. 30. num. 3. & lib. 14. de irregular. cap. 7. num. 5. Nauarr. cap. 27. num. 32. Sanch. lib. 8. de matr. disp. 2. num. 7. Auila 7. p. de irregular. disp. 10. dub. 8. si plures sint irregularitates, de quibus impetranda est dispensatio necessarium esse mentionem facere illarum, quæ sunt ob diuersa delicta contractæ, quia auferri potest vna, & non alia. Si vero irregularitates eiusdem rationis sint, videlicet quia sæpius celebrati in excommunicatione, plures occidisti, est opus non sit exprimere vices in particulari, in quibus irregularitas contracta est, ac necessarium est saltem in genere eas exprimere, ut pro omnibus dispensatio concedatur, quod de irregularitate homicidij videtur certum cum ibi plures irregularitates contrahantur, ut aduertit Suar. disp. 4. sect. 3. n. 28. Coninch. disp. 18. dub. 14. in fine.

17. Tertio monet Paul. Layman. dicto lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 9. circa finem, exceptionem à potestate, seu privilegio dispensandi religionibus, & à fortiori Episcopis concessio, strictè interpretandam esse. Vnde si in privilegio excipitur bigamia, non de similitudinaria, sed de propria intelligi debet. Si excipiatur homicidium voluntarium; intelligendum est iniustum, & directè volitum, non tamen quod commissum est in sui defensionem, excedendo moderationem iustæ tutelæ, aut quod ex subita ira commissum est, quia hæc homicidia casualia censenda sunt, ut notat Coninch. disp. 18. dub. 14. conclus. 5.

18. Quarto docent ex communiori sententia Syluest. verbo dispensatio, q. 15. & verbo irregularitas, q. 28. Henric. lib. 14. cap. 17. num. 4. Sayrus lib. 7. thesauri, cap. 14. n. 11. Maiol. lib. 5. de irregular. cap. 1. num. 8. Suar. disput. 4. sect. 3. num. 4. Auila 7. p. disp. 10. dub. 6. Bonac. disputat. 7. q. 5. pun. 1. in fine, & alij apud ipsos, Episcopum, vel Prælatum conscientium irregularitatis in qua dispensare potest, si admittat hunc irregularitatem ad ordines suscipiendos, vel beneficium, censendum esse dispensasse, (tamen contractum sentiat Nauarr. in sum. cap. 2. num. 74.) quia non debet præsumi voluisse peccare. In foro autem externo nullatenus hæc tacita dispensatio à Prælato inferiori Pontifici admittitur, quia in iure communi inferior Pontifice dispensationem concedere nequit non præmissa causæ cognitione, ut pluribus firmat Glossa in cap. 2. verbo dispensatum. Et ibi Panormit. & Ioan. Andreas de schismat. Selua de benef. 3. p. q. 10. num. 9. Rebuff. prax. benef. 2. p. dispensat. numero 15. Sayrus lib. 7. cap. 14. numero 13. At hæc causæ cognitionem non probatur præmissam esse. Ergo dispensatio facta non censetur. Atque ita tradit Panorm. Ioan. Andr. Felin. Innocent. Nauarr. quos refert, & sequitur Suar. d. cap. 14. num. 13. & segg.

19. Quinto docent Antonin. in cap. postulasti, num. 10. de Rescriptis. & ibi Immola num. 4. Felin. num. 10. & cap. fin. num. 5. de Simonia. Burgalius de irregular. 2. p. sit. de interpretat. num. 7. Ita, verbo dispensatio num. 14. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 1. num. 22. & lib. 7. cap. 14. à num. 22. & alij relati à Sanch. lib. 8. de matr. disp. 1. num. 27. dispensatum ad ordines etiam à Pontifice non idè ceteri dispensatum à beneficia curata, dignitates, & prælaturas, bene tamen ad beneficia simplicia, quia hæc ordinati concedi solent. Quæ doctrina si de dispensatione ad ordines maiores loquamur, certa esse videtur cum nullum decet facis initiari qui beneficium non habeat ex Trident. sess. 2. cap. 2. de reformat. nam esto aliquando ex

Ferd. de Castro, Sum. Mor. Parisi V. L.

titulo patrimonij, vel pensionis inicietur, id quasi ex dispensatione fit ob necessitatem, vel utilitatem Ecclesie. Sicut aduertit Sanch. lib. 8. de matr. disp. 1. num. 27. At si sermo sit de dispensatione minores ordines, etiam prædicta sententia probabilis sit, longè vetiorem existimo ex ea dispensatione beneficii dispensationem non inferri; quia non necessarid connectuntur, ut optimè aliis relatis probat Sanch. dicto lib. 8. disp. 1. num. 27.

Sexto pluribus firmat Sanch. lib. 8. de matr. disp. at. 1. numero 26. dispensatum ad ordines ad solos ordines minores ceteri dispensatum, quia dispensatio strictè interpretanda est, & sufficienter suum effectum fortitur dispensatione pro minoribus ordinibus concessa. Verum si hæc dispensatio initiati minoribus ordinibus superueniat, intelligi debet facta pro maioribus, ne frustra esset & inutilis, quod in omni privilegio, & dispensatione vitandum est. Sicut docet Sanch. loco allegato.

Septimo tradunt Angel. verbo irregularitas, num. 34. & ibi Syluest. q. 9. num. 11. in fine. Armilla num. 8. Henric. lib. 14. cap. 17. num. 4. ad finem. Episcopum tibi concedentem litteras dimissorias ad ordines eo ipso concedere facultatem, ut ab ordinante dispensentis in irregularitate, alioue impedimento, quod susceptionem ordinum impedit, quia horum dispensatio necessaria præmittenda est ordinum susceptioni, ac proinde concessa facultate ad suscipiendos ordines censenda sunt concessa ea sine quibus ordines suscipi nequeunt. Cap. praterea, de officio delegati, leg. 2. ff. de iurisdic. omni iud. Verum hæc doctrina solum admittenda est cum Episcopus concedens dimissorias conscientis esset irregularitatis, & impedimenti, quo ad ordines suscipiendos tenebatur, nam eo ipso censendus est vel ipse dispensare, vel facultatem dispensandi Episcopo ordinatur concedere. At si ipse ignarus impedimenti dimissorias litteras tradat, verius censet inde non inferri facultatem concessam, ut in irregularitate, alioue impedimento dispensentis, quia esto dispensatio irregularitatis, alteriusve impedimenti præmittenda susceptioni ordinum sit, non tamen est necessarium præmitti ab eo qui ordines ex delegatione collatus est, cuique sola facultas ordinandi est concessa, sed à legitimo superiore. Deinde admittimus concessam facultate ad vnum, concessam ceteri ad ea omnia quæ ex eo vno consequuntur, negamus tamen ex facultate alicui concessa suscipiendi ordines ab alieno Episcopo inferri, potestatem ei concessam esse in irregularitate, alioue impedimento dispensandi; quia hæc facultates diuersæ sunt, neque vna alteri connectitur, & plerumque contingit ab alieno Episcopo ordines suscipi, quin vlla dispensatio præmittatur. Sic alios referens docet Sanch. lib. 8. de matr. disp. 1. num. 25. Vide quæ diximus tract. 3. de legib. disp. 5. de priuil. & disp. 6. de dispensationib.

PUNCTUM VIII.

De irregularitate orta ex bigamia.

1. Quid sit bigamia, & quotuplex?
2. Explicatur bigamia propria.
3. Explicatur bigamia interpretatiua.
4. Contrahens matrimonium cum vidua, vel corrupta ab alio, contrahit bigamiam interpretatiuam.
5. Item contrahit hanc bigamiam per accessum ad propriam uxorem, postquam illa adulterium commisit.
6. Hæc irregularitas etiam si ignorans coniugis adulterium illam carnaliter cognouerit, tamen si alij contrarium sentiant.
7. Item contrahitur bigamia, si contracto matrimonio, & consummato post mortem coniugis sacris initiatus, & sic initiatus matrimonium contrahere, & consummare.
8. Non videtur improbabile te ab irregularitate in predicto casu esse immunem.
9. Aliqui extendunt hanc interpretatiuam irregularitatem ad eum qui post matrimonium valide contractum aliud inualidum iniit, & consummat, ignarus impedimenti dirimentis, sed non approbatur.
10. Irregularis videtur esse contrahens duplex matrimonium, etiam si utrumque inualidum sit.
11. Quæ sit bigamia similitudinaria.
12. Clerici in sacris constituti contrahentes matrimonium irregulares sunt, tamen si non irregularitate bigamia.
13. Bigamia irregularitatis priuat bigamum omni privilegio clericali.
14. In qualibet bigamia Episcopus dispensare potest tum ad ordines suscipiendos, tum ad illorum usum.
15. Episcopus potestatem non habet dispensandi cum bigamis propriis, & interpretatiuis.
16. Quoad bigamiam verò interpretatiuam si ex delicto ortum habeat, probabile est posse Episcopum dispensare.
17. Quoad ordines minores, & beneficium simplex, probabile est posse Episcopum cum bigamis propriis dispensare.

- 18 Probabiliter est oppositum.
- 19 In bigamia similitudinaria Episcopus dispensare potest ad ordines sacros suscipiendos, illis utendum.
- 20 Hac irregularitas bigamia ex delicto occulto promouens, poterit ab Episcopo dispensari.
- 21 Qualiter Prelati Religionum cum suis subditis in bigamia dispensare possint.
- 22 Commissario Cruciatu nulla est in bigamia concessa facultas.
- 23 In petenda dispensatione bigamis, explicanda est illius species.

Hucusque egimus de his quæ omni irregularitati videntur communia. Superest agendum de his quæ singulis irregularitatibus competunt. Diximus initio huius disputat. alias irregularitates vocari ex defectu, eo quod absque culpa contingant, alias ex delicto quæ culpam grauem supponunt. Inter irregularitates quæ succedunt absque culpa potissimum locum obtinet bigamia, quæ est nuptiarum, seu matrimonij duplicatio, diciturque defectus Sacramenti, quia deficit in representatione vniuersi Christi cum Ecclesia, hæc enim est vnus cum vna, cum tamen bigamus duplici copulatus sit. Triplex est bigamia ex communi Doctorum sententia; alia propria, alia interpretatiua, alia similitudinaria.

Bigamia propria nuncupatur, quæ ex binis nuptiis validè contractis, & consummatis oburgit, quod nullo modo potest contingere nisi mortua prima vxore. Constat ex capite nuper, & capite debitum de Bigamis ex capite præcipimus Capite cognoscimus cum aliis 34. dist. Dixi consummatis, quia ante consummationem non diuidis tuam carnem in plures, neque offensis incontinentiam cum effectu, quæ sunt rationes ob quas hæc irregularitas indicta est: vt latè expendit Sanchez lib. 7. de matr. disputat. 83. num. 4. & 5. ideòque si vnus ex his duobus matrimoniis consummatum non sit, irregularitas bigamæ non contrahitur: vt pluribus comprobatur Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 3. num. 3. Coninch. disp. 18. dub. 11. circa finem. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 6. num. 2. Gaspar. Hurtado difficult. 13. num. 48. Bonac. tom. 5. disp. 7. quest. 2. pun. 5. num. 1. & colligitur ex cap. debitum de bigamis.

Hanc autem irregularitatem ex Apostolica traditione emanatè testatur Paulus 1. ad Timoth. 3. ibi: Oportet Episcopum vnus vxoris virum esse. Et infra: Diaconi sint vnus vxori, viri. Et decidit Lucius III. in capite 2. & Cælestin. III. in capite 3. de bigamis, & comprobatur communis Patrum sensus.

Bigamia interpretatiua est quæ contrahitur ab eo, de quo præsumitur duas vxores habuisse, esto in re illa non habuerit.

Quod tripliciter contingit. Primum si contrahas matrimonium cum vidua quæ prius matrimonium consummauerat. Et idem est si contrahas cum corrupta ab alio, vt deciditur capite præcipimus, dist. 34. & cap. si quis viduam. 50. dist. & cap. debitum de Bigamis. Etenim sic contrahens non potest significare perfectè vniuersum Christi cum Ecclesia, siquidem Christus vnica, & virginem sibi copulauit: Sicuti multis allegatis tradit Sanchez. lib. 7. de matr. disp. 84. num. 7. Sayrus cap. 4. num. 10. August. Barbosa allegat. 49. num. 5. Requiritur tamen secundum probabiliorè sententiam matrimonium contractum cum vidua validum esse, nam ex vnico matrimonio nullo irregularitas contrahi nequit: vt docet Nauarr. cons. 1. de Bigamis num. 2. & in sum. cap. 27. num. 195. & testatur decisum fuisse in sacra Congregatione Cardinalium Farinac. prax. 1. par. tit. de inquisit. q. 8. num. 8. Valen. 4. disp. 7. q. 19. pun. 4. in prima specie irregularitatis. August. Barbosa dicta allegat. 49. num. 5. Sanchez aliis relatis, dicta disp. 84. numero 13. Dixi debere esse ab alio corruptam, nam qui a se corruptam ducit, fictione iuris virginem ducere censetur. Sicuti filij redduntur legitimi matrimonio subsequenti, ac proinde tanquam legitimi virginem ducens gaudet privilegio clericali, vt multis relatis docet Sanchez. lib. 7. de matr. disput. 84. num. 14. Suar. disput. 49. sect. 3. num. 6. Quod si inquiras rationem, ob quam si contrahas cum corrupta, sis irregularis, non tamen si contrahas cum virgine, cum sis corruptus? Respondeo præcipuam rationem esse, quia sic decisum est. Congruentiam verò tradidit D. Thom. in 4. dist. 27. quest. 3. art. 1. q. 3. inquit enim omnem actionem specificari ex termino ad quem. Cum autem vir non a se ipso, sed a coniuge sortiri debeat speciem; quando hæc suam carnem in plures diuisit, censetur ipse interpretatione iuris in plures diuisisse. Ad hanc interpretatiuam irregularitatem reducit ea, quæ incurritur ob matrimonium contractum cum repudiata ab alio, cap. 1. de Bigamis, ibi: Vt bigami penitentes, vel repudiatum mariti ad sacerdotium non ascendant.

Secundò contingit hæc bigamia interpretatiua per accessum ad propriam vxorem, postquam illa adulterium commiserit, tamen à principio virgo accepta fuerit. Sicuti habetur

cap. si layci 34. dist. Et tradunt omnes Doctores apud Suar. disput. 49. sect. 3. num. 15. Sanchez. disp. 84. num. 15. August. Barbosa, alleg. 49. num. 8. Ratio est, quia maritus cognoscens vxorem ab alio corruptam maritus corruptæ nuncupatur, ideòque petinde indicandus est, ac si cum corrupta coexistet.

Difficultas verò est, an hæc irregularitas contrahatur, si ignorans coniugis adulterium illam carnaliter cognouerit. Et idem est si à principio extimilans ducere virginem duxeris corruptam? Negant Pet. de Ledesm. de matr. qu. 66. art. 3. col. penult. Eman. Sa. verbo irregularitas bigamia, num. 3. de infirmat qui affirmant hoc impedimentum contrahi à viro scienter vxorem adulteram carnaliter cognouisse, tacite enim supponunt stante ignorantia non esse huius impedimento locum. Sic Glossa, cap. 2. de Bigamis. Rebuff. de pract. sic. possessor. num. 194. Gregor. Lopez leg. 3. tit. 3. part. 1. Anton. Cuchus lib. 4. inquit. moral. tit. 12. num. 175. Palatius in 4. dist. 27. disp. 4. Moueri possunt, quia actus ob quem irregularitas contrahitur debet esse actus ab homine quatenus rationalis est, ac proinde ab illo quatenus rat one vitur: Cognoscens verò vxorem ignorans esse adulteram nunquam liber suam carnem diuit in plures. Ergo nunquam fundamentum præstitit contrahendi hanc irregularitatem. Vnde Bernard. Diaz in sua pract. cap. 16. ad finem affirmat vitum fore tunc irregularem cognoscendo adulteram, quando potest probare adulterium, quæ in cap. si cuius 34. dist. expostulat delictum vxoris euidenter probatum esse.

Nihilominus in his casibus irregularitatem contrahi docet ex communi sententia Abbas in cap. si de adulterio, & cap. 2. de bigamis num. 8. Nauarr. cap. 27. num. 195. Suar. disp. 49. sect. 3. num. 15. Garcia de benef. 7. p. cap. 6. num. 16. August. Barbosa allegat. 49. num. 9. Auila 7. disp. 8. dub. 1. res. tertio modo. Sanchez. lib. 7. disp. 84. num. 15. Paul. Layman. lib. 3. sum. tract. 5. par. 5. cap. 6. num. 2. & alij innumeri apud ipsos. Quippe hæc irregularitas non in pœnam alicuius delicti, neque ob infamiam viliam personæ, sed ob defectum significationis indicta est, quæ significatio esse non potest si maritus corruptæ fuerit, quia sic iura mulier in plures suam carnem diuisit, sic vir illam cognoscens censetur in plures suam carnem diuisisse. Ex qua ratione inferitur manifestè te fore irregularem, etiam si tua vxor absque eius culpa ab alio cognita fuerit, quia excusatio à culpa non impedit eius carnem in plures esse diuisam, & censetur eius matrimonium à perfecta significatione defecere. Sicuti notatur Suar. Sanchez. Barbosa, & alij supra.

Tertiò contingit hæc bigamia interpretatiua, si contracto matrimonio, & consummato post mortem coniugis, facti initieris, & sic initiatus aliud tentes matrimonium contrahere, & consummare: habetur expressè in cap. nuper de Bigamis, vbi hæc irregularitas indicitur non ob defectum significationis, sed ob prauum affectum opere subleuato, & tradunt omnes Doctores. Hanc decisionem dicit cap. Nuper, extendunt committere Doctores, quos refert, & sequitur Sayrus lib. 6. cap. 4. num. 7. Suar. disp. 49. sect. 2. num. 6. Sanchez. lib. 7. disp. 84. num. 3. August. Barbosa de potest. episc. alleg. 49. num. 11. Bonac. disp. 7. quest. 2. p. 5. num. 3. primò ad eum qui viuente propria vxore scienter aliam duxerit, quia quantum est ex parte sua, affectum offendi ad duo matrimonia contrahenda, & licet de iure ea non contraxerit, contraxit tamen de facto quæ fuit ratio decisionis dicti cap. Nuper. Secundò idem Doctores præfaram decisionem extendunt ad eum qui mortua prima vxore aliam ducit, quia cum ligatus est impedimento dirimente ob eandem rationem prau affectus opere subleuato. Contrahens tamen in his duobus casibus, debet habere intentionem contrahendi quantum est ex parte sua secundum matrimonium, aliàs si hæc intentio deficiat, non videtur irregularitati esse locus: teste Henricquez lib. 12. de matrim. cap. 6. numero 9. & libro 14. capite 6. numero 9. Coninch. disputat. 18. dub. 11. num. 101. Auila, Sanchez, & Bonac. supra: tamen cotrarium sentit Suar. disp. 49. sect. 2. num. 10. quia sine hac intentione non est affectus maritalis cum opere subleuato, quæ est ratio supra. cap. Nuper. Fateor tamen difficile esse habere intentionem confusis impedimentis dirimentis, quia est intentio de obiecto impossibili; ideòque censio sufficere ad hanc irregularitatem contrahendam, si consentius solum sit de habendo illam mulierem in vxorem in foro externo, & vt talis tractando.

Verum esto in his duobus casibus communis sententia damnet irregularem sic matrimonium contrahentem, tamen spectato iuris rigore improbabile non videtur ab irregularitate esse immunem. Vt testatur Coninch. disputat. 18. dub. 11. numero 100. Henricq. lib. 12. de matrim. cap. 6. numero 9. & in comment. lit. T. & alij relati à Sayro, lib. 6. capite 4. numero 5. quia irregularitas non incurritur nisi in casibus à iure expressis. cap. 1. qui de sentent. excommunicatiouis lib. 6. At ob supradictos casus in iure expressa est irregularitas. Etenim cap. Nuper. & cap. simile, de Bigamis. & cap. dicitur.

Henrici, vel volentes. & cap. decernimus 28. dist. 8. capite quibus 27. quibus irregularitatem, secundum inuicem contrahentes indicentes, loquuntur de eo qui ob impedimentum ordinis, vel religionis inuicem contrahit. Item in capite 1. de Bigamis, ubi asseritur irregulare esse qui repudiatam duxerit. Nullus ergo textus est in quo expressè habeatur irregulares esse laicos qui matrimonio valido contracto aliud tentant inuicem inire. Sed huic fundamento responderi potest, et si expressè in iure hæc irregularitas non continetur, contineri tamen in ratione decidendi textus dicti capite Nuper de Bigamis, adiuncta communi Doctorum interpretatione. Quod sufficit ut vim legis, & iuris expressionem contineat. Sicuti aduertit Laym. lib. 1. summo tract. 5. par. 5. cap. 6. num. 7. vers. alterum: iunctis his quæ capite 2. circa finem dixerat.

Tertio hanc interpretationem irregularitatem extendunt committere Doctores Ioann. Andr. in d. cap. Nuper. num. 3. & ibi Anton. num. 8. Cardinal. ad finem. Abbas num. 4. Ancharan. num. 1. notab. 3. Angel. verbo bigamia n. 8. & ibi Syluest. & alij apud Sanch. lib. 7. disputat. 8. num. c. & Suar. disp. 49. sect. 2. num. 8. ad eum qui post matrimonium validè contractum aliud inuicem inire, & consummatum ignarus impedimenti dirimentis, eo quod habuerit affectum contrahendi duplex matrimonium, & de facto contraxerit, ac consummaverit, ac proinde inceptus est significare vnionem Christi cum Ecclesia. Nihilominus verius censet eo Sanch. dicta disp. 8. num. 6. hunc non fore irregularem, quia hæc irregularitas neque ob defectum Sacramenti, neque ob affectum contrahendi duplex matrimonium indici potest. Non quidem ob defectum sacramenti, quia sacramentum initium non est aptum ad significandam vnionem Christi cum Ecclesia, sicut neque concubinatus. Validum autem cum sit vnium tantum ab hac significatione perfecta non deficit. Neque item ob affectum, quia hic affectus non fuit culpabilis, & peccaminosus, ac proinde non est dignus, ut hæc pena irregularitatis puniatur, quippe hæc irregularitas interpretatiua, sicut & similitudinaria in penam delicti commissi imponitur. Sicuti annotauit Hostiens. in dicto cap. nuper. n. 5. & colligitur ex ipso textu, ubi Innocent. III. voluit criminosos audentes irrita matrimonia contrahere hæc pena irregularitatis punire. Ergo quando contrahens culpam excusatus, hanc irregularitatis penam euitat.

Quarto non desunt doctores videlicet Henrici lib. 12. de matr. cap. 6. num. 9. & in coram. lit. X. Auala 7. p. disp. 8. dub. 1. vers. sed partem, negatiuam. Coninch. disp. 18. dub. 1. num. 101. qui negant te irregularem esse contrahentem duplex matrimonium, si vtrumque inuicem sit, quia hæc irregularitas nullibi inuenitur expressa, cum dict. cap. nuper. & finale de Bigamis supponant prius matrimonium validum fore. Ex alia parte non deficit sacramentum vera significatio, cum nullum ex illis matrimonium sit sacramentum, nec legitimas contractus. Ceterum est spectato iuris rigore hæc sententia amplectenda esset; quia tamen communi sententia Doctorum irregularitatem in hoc casu aduertit opponitur, admittenda non est, sicuti illam non admittit Nauar. capite 27. numero 199. Suarez disputat. 49. section. 2. numero 11. Sayrus libro 6. cap. 4. num. 7. & sequentibus. Bonacin. disputat. 7. quæstion. 2. punct. 5. num. 2. vers. respondeo. August. Barbosa de potest. episc. alleg. 49. n. 11. & alij plures apud ipsos.

Bigamiam verò similitudinariam appellamus, quæ contrahitur ex matrimonio attentato consummato post, votum castitatis factum in Religione approbata. Sicuti habetur cap. quotquot. 27. quæstion. 1. ibi: Quotquot post virginitatem pollicitam præuaricata sunt professione contempta inter bigamos haberi debent. Illa tamen præuaricatio debet esse per attentatum matrimonium. Cap. monachos eadem causa, & quæst. Et licet prædictus textus in cap. quotquot loquatur de virginibus pollicitam castitatem præuaricatis, ut rectè adnotauit Henrici. lib. 12. de matr. c. 6. num. 10. in comm. litt. H. quæ sicut bigami repelluntur ab ordinibus, ipsæ à consecratione repelli debent: tamen communis sententia, quam pluribus firmant Sanch. lib. 7. de matr. cap. 8. num. 5. Nicol. Garcia 7. p. de benefic. cap. 6. n. 15. August. Barbosa alleg. 49. num. 25. ex illo textu colligit religiosos matrimonium contrahentes de facto irregulares fore bigamia similitudinaria, quia aliquo modo similes, sunt duplex matrimonium contrahentibus; siquidem voto solemnè castitatis contrahunt spirituale matrimonium cum Christo, à quo matrimonio, & vnione tentant recere carnale matrimonium contrahendo.

Sed hæc irregularitas extendenda sit ad clericos in sacris constitutos matrimonio contrahentes difficultate non caret, eo quod in cap. Nuper de Bigamis decidit Sacerdotes matrimonio contrahentes non esse verè bigamos, & in cap. sanè el. 2. de clericis conjugatis videtur concludi non esse irregulares, quidem post longam penitentiam committitur dispensatio Episcopo, cum tamen irregularitas bigamiae etiam illa in qua nullus adest Sacramenti defectus dispensari non potest ex textu in cap. Nuper. & cap. fin. de Bigamis. Atque ita hos sacerdotes irregulares non esse docet Abbas in dicto cap. nuper numero 3. Galpar Hurtado de irregul. difficult. 13. num. 48. & probabile reputat Suar. disp. 49. sect. 4. num. 6. Ceterum hos clericos matrimonium contrahentes irregulares esse; tamen non irregularitate orta ex bigamia docuit Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 5. cap. 6. conclus. 2. Priorem partem scilicet hos clericos irregulares esse docent ex communi sententia Nauar. cap. 27. num. 199. Suar. disp. 49. sect. 4. n. 6. Auala 7. p. disp. 8. dub. 1. vers. bigamia. Sayrus lib. 6. cap. 4. num. 22. Sanch. lib. 7. disp. 8. n. 5. August. Barbosa 2. p. de potest. episc. alleg. 49. num. 15. Nicolaus Garcia 7. p. de benefic. cap. 6. num. 15. Bonac. 1. 1. disp. 7. q. 2. punct. 5. numero 2. & alij apud ipsos. Et probari potest ex cap. 1. Qui clerici vel uolentes, ubi de diacono uxorem ducere dicitur posse Episcopum cum illo dispensare, ut ad sacerdotium ascendat peracta penitentia. Et in cap. 2. eodem tit. conceditur Episcopo potestas dispensandi cum subdiacono in ascensu ad superiores ordines ea conditione, ut ad religionem transeat. Qui textus non loquuntur de contrahente cum vidua, nec de duplici matrimonio, sed de vno etiam cum virgine post ordinem sacrum contracto. Ergo illud sufficit ad inducendam irregularitatem. Quod verò hæc irregularitas non sit bigamiae, sed ex delicto: & in illius penam probari potest ex dicto cap. nuper. Et cap. vltim. de Bigamis. partim quia ibi negatur dispensatio pro bigamia etiam in qua nullus est sacramenti defectus, partim quia superflua esset decisio dicti cap. Nuper. & cap. finalis, indicientium irregularitatem clerico qui matrimonio valido contracto, & morte coniugis dissoluto sacris initiatus nouum matrimonium tentauit contrahere; vel tentauit viduam ducere post sacram ordinationem; siquidem ex eo tantum quod sacris initiatus duceret uxorem irregularitas bigamiae indicta erat in cap. quotquot 27. q. 1.

Potest bigamiae irregularitas priuat bigamum omni privilegio clericali, non solum privilegio fori. Ut habetur expressè in cap. vn. de Bigamis, lib. 6. ubi adducuntur bigami coercionis fori secularis, sed etiam privilegio canonis, siquidem ibi dicitur: *Omni privilegio declaramus esse denudatos.* Insuperque sub anathemate prohibemus deferre tonsuram, vel habitum clericalem. Quæ doctrina secundum veriore opinionem intelligenda est non solum de bigamia propria, sed etiam interpretatiua. Vti aduertit Suar. disp. 49. sect. 5. num. 5. Sayrus lib. 6. cap. 5. num. 2. & alij apud ipsos. Quocirca sub peccato mortali asserunt dicti Doctores, prohiberi huic irregulari deferre habitum clericalem, & tonsuram; siquidem bigamis deferentibus ius excommunicationem minatur. Vnde non possunt ministeria etiam minorum ordinum ex officio exercere. Vt cauetur in Trident. sess. 23. cap. 17. in fine de reformat. & notauit Auala 7. part. de benefic. disp. 8. dub. 3. Non tamen extendenda est hæc doctrina ad bigamiam similitudinariam, seu ad eam irregularitatem, quæ à religioso professo, vel clerico sacris initiatio contrahitur ob matrimonium nullum attentatum, quia hi quouique per sententiam clericali privilegio denudentur illud non amittunt, nec prohibentur habitum clericalem, seu religiosum deferre. Sicuti abis relatis docent Sayrus lib. 6. thesauri, c. 5. à n. 2. Suar. d. 49. sect. 5. n. 7. Auala 7. p. d. 8. dub. 3.

Quoad dispensationem huius irregularitatis attinet, certum est posse summum Pontificem dispensare tam ad ordines suscipiendos, quam ad vsum susceptorum. Quia hoc impedimentum est iure humano inductum. Neque obstat Paulus dicens 1. ad Thom. 3. Opposere Episcopum esse vnus uxoris vitum: nam etiam dicit non debere esse percussorem, & tamen in hoc vitio omnes admittunt dispensationem. Ratio verò est, quia ibi non videtur Paulus imposuisse præceptum, sed consilium, & esto esset præceptum non est latum à Christo Domino, sed ab Apostolo ex communi Apostolorum consensu, sicuti tradit Sylu. verbo irregularit. bigamia. q. 7. Armilla, num. 9. Tabiena q. vlt. Henrici, lib. 12. cap. 6. n. 11. Viald. candelab. 2. p. ubi de irregular. bigamia. n. 34. Vt tamen Pontifex hanc dispensationem licitè concedat causa rationalis adesse debet: aliàs peccabit, esto valida sit dispensatio. Sicuti colligitur ex cap. 1. de Bigamis ibi: Cum bigamis contra Apostolum dispensare non licet pro solo arbitrio dispensantis, nec pro leui causa, sed graui. Ut explicat Suar. d. 49. sect. 6. n. 2. & 6. Sayrus lib. 6. cap. 6. num. 3. Vel dic cum Sanch. lib. 7. d. 8. n. 6. non licere Episcopis, qui Pontificem consulebant, an possent bigamos promouere.

Episcopus autem nullo modo habet potestatem dispensandi cum bigamis propriis, & interpretatiuis ad sacros ordines suscipiendos. Est ferè omnium sententia, & constat ex cap. super eo de Bigamis. Cap. lector 34. dist. & aliis. Solum video non improbari à grauissimis Doctoribus S. Thom. in addit. ad 3. part. quæst. 66. art. 5. & in 4. dist. 27. quæst. 3. art. 3. in corp. & ibi Albert. Magnus art. vlt. Fauct Henrici. lib. 12. de matr. cap. 81.

cap. 6. num. 11. & lib. 14. cap. 20. num. 2. nec improbable reputat Suar. disp. 49. sect. 6. num. 8. posse Episcopum dispensare cum bigamo religioso facto, ne deus occasio vagandi. Verum ut recte Paludan. in 4. d. 27. quæst. 4. artic. 5. conclus. 4. vers. tertio. Gabriel. exæmp. disp. 9. 3. art. 3. post dubium 4. Sotus ibi, quæst. 1. art. 2. conclus. affirmant hanc potestatem neque vñ receptam esse, neque iure probari posse, maxime in bigamia propria.

26 Quoad bigamiam verò interpretatiuam maxime quæ ex delicto ortum habet, siue delictum fuerit proprium, vt cum contrahis duplex matrimonium inualidum, vel vnum validum, & alterum inualidum, siue delictum fuerit alienum, vt cum contrahis cum corrupta, vel cognoscis vxorem adulteram, defendunt posse Episcopum ad ordines sacros cum quocunque bigamo dispensare, etiam si religionem non ingrediatur. Turrecremata in cap. lektor. 34. disp. Paludan. disp. 279. 2. art. 5. num. 35. Armilla num. 9. Tabiena quæst. vlt. Sed hic modus dicendi absolute sumptus sustinendus non est, vt potest quæ nullum in iure fundamentum habet. Vt aduertit plures referens Sayrus lib. 6. thes. cap. 7. num. 5. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 86. num. 12. Attamen si prædicta bigamia ex delicto proprio confurgat, satis probabile est si delicto proprio confurgat, satis probabile est si delictum occultum fuerit posse Episcopum dispensare virtute Trident. sess. 24. cap. 6. vt aduertit Sanch. dicta disp. 86. numero 13. Quinimo posse dispensare, etiam si ex delicto alieno hæc bigamia emanauerit, vt contingit, cum corruptam ducis, vel vxorem adulteram agnoscit docuerunt Henric. lib. 12. de matr. cap. 6. in fine. & lib. 14. cap. 20. num. 2. Barbosa 2. p. de potest. episc. alleg. 49. m. 2. 5. Sayrus lib. 6. cap. 7. m. 9. quia Trident. non distinguit an ex delicto proprio, vel alieno oriatur.

27 Verum si de ordinibus minoribus, & beneficio simplici loquamur, probabile est sententia affirmans posse Episcopum etiam cum bigamis propriis dispensare, vt hos ordines minores, & beneficia simplicia obtineant. Quæ fuit sententia D. Thom. in 4. d. 27. quæst. 3. artic. 3. vbi Paludan. quæst. 4. art. 5. conclus. 4. Durand. q. 4. Glossa verbo dispensare in cap. 2. de Bigamis. Nauar. cap. 27. num. 197. Henric. lib. 12. de matr. cap. 6. num. 11. & lib. 14. de irregular. cap. 20. num. 2. Azor. 2. p. lib. 5. cap. 20. q. 2. & lib. 6. cap. 4. q. 8. & 11. Sayrus lib. 6. thes. cap. 7. num. 1. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 86. num. 11. Paul. Comitulus lib. 1. q. 106. num. 5. & 6. Auila 7. p. de irregul. disp. 7. dub. 4. Miranda man. pralat. 1. 2. quæst. 8. art. 2. conclus. 2. & alij apud ipsos: & colligitur ex cap. super eo, & alijs sub Rub. de bigamis, vbi arcentur bigami ab ordinibus, sermo est de ordinibus sacris. Et licet in cap. vn. de bigamis lib. 6. generaliter ab ordinibus bigami excludatur, & in Trid. sess. 23. c. 17. specialiter ab vñ ordinum minorum hoc, inquit Sayrus supra dicto cap. 7. num. 11. intelligendum est per se, & nulla intercedente causa rationabili dispensandi. Præterea in cap. lektor. 34. dist. datur facultas bigamo vt in lektoratu permaneat ex dispensatione inquam, vt ait Glossa, & Suar. disp. 49. sect. 5. n. 1. & subditur, si necessitas sit ad Subdiaconatum promoueat, qm̄ ordo tempore antiquo inter minores computabatur, vt pluribus comprobant Suar. disp. 49. de censur. sect. 5. num. 1. & disp. 51. sect. 3. num. 12. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 86. num. 11. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 7. num. 8. Congruentiam huius sententiæ assignauit Sotus in 4. d. 27. q. 3. art. 3. conclus. 2. dicens ex susceptione minorum ordinum non mancipari irreuocabiliter diuino cultui ordinatum, merito ergo concedi potest Episcopo horum dispensatio.

18 Nihilominus est propter Doctorum authoritatem hæc sententia vt probabilis sustinenda sit, verior, & probabilior reputo, quæ negat Episcopo hanc dispensandi facultatem. Sicuti docuerunt Armendariz in addit. ad recopilat. legum Navarre lib. 2. tit. 19. de foro compet. num. 16. Nicol. Garcia 7. p. de benefico. cap. 6. num. 5. Praxis noua Episcopalis 1. p. cap. 1. num. 60. Francisc. Leo in thesauro fori Ecclesiæ 2. p. cap. 8. num. 36. August. Barbosa allegat. 49. num. 2. summo num. 22. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. p. 5. cap. 6. circa finem. Bonac. 1. 1. disp. 7. q. 2. p. 5. num. 15. referuntque decisum è sacra Cardinalium congregatione, & colligitur ex cap. vnico de bigamis lib. 6. c. 17. vbi expressè prohibetur bigamis vñ, & exercitium minorum ordinum. Quia in lege vapore à Concilio lata nequit Episcopus dispensare, cum nullibi habeatur hanc illi esse facultatem concessam.

19 Quod si de dispensatione bigamie similitudinariæ loquamur, omissis varijs sententijs absolute dicendum est posse Episcopum dispensare etiam ad suscipiendos ordines sacros, illisue vtendam. Sicuti colligitur ex cap. De diacono 1. Qui clericus, vel uouentes, & cap. sanæ el. 2. de clerico coniugato. ibi: Officio suo restitui poterunt, & ex indulgentia sui Episcopi eius executionem habere. Sic Tolet. lib. 1. cap. 68. conclus. 6. Suar. de censur. disp. 49. sect. 6. num. 18. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 86. num. 20. Garcia 7. p. de benefico. cap. 6. num. 5. & alij apud ipsos. Vnde cum in cap. super de Bigamis, prohibetur concedi dispensationem his clericis in factis contrahentibus nuptias, non est propter bigamiam similitudinariam

ex nuptiis post sacros ordines celebrato, sed ob bigamiam interpretatiuam, qua ligati fuerunt ex duplici matrimonio altero ante ordinationem valide suscepto, altero post ordinationem non de iure, sed de facto inito, vt bene aduertit Auila 7. part. disputat. 8. dub. 4. conclus. 4. Sanch. malis relatis lib. 7. disp. 86. num. 20. Neque oblat Textus in cap. litteris el. 2. Qui clericus, vel uouentes, vbi subdiacono contrahenti nuptias inquit Pontifex non esse permittendum in subdiaconatu ministrare, neque ad vteriores ordines ascendere, nisi religionem fuerit ingressus. Non inquam oblat, quia loquitur de consilio, non de præcepto teste Glossa ibi. Abbate. Alexand. de Neuo in fine. Innocent. man. vñ. Sanch. dicto num. 20. & num. 21. aduertit cum huiusmodi clericus in sacris constituto viduum ducente posse Episcopum ad beneficium simplex dispensare, ex cap. presbyterum 28. dist. Presbyterum (inquit Concilium) non legatibus nuptis detentum cathedram quidem habere, sed ab officio abstinere præcipimus. Sed hic textus videtur de beneficio habito ante irregularitatem loquens de postmodum obtinendo.

Si autem hæc irregularitas bigamie ex delicto occulto proveniat, poterit Episcopus in ea dispensare virtute Trident. sess. 24. cap. 6. de reformat. quia non ex significationis defectu, sed ex delicto provenit. Sicuti tradit Sanch. lib. 7. disp. 86. num. 23. Aloysius Riccius resol. 120. August. Barb. alleg. 49. in fine.

De Prælati religionum, an possint cum suis subditis, & cum secularibus dispensare; Dicendum est ex vi iuris communis non posse, ex recepta tamen consuetudine posse videtur circa suos religiosos, quidquid Episcopus potest circa suos subditos, vt docuit Louduice de Miranda in man. pralat. 1. 2. quæst. 8. art. 2. Henric. lib. 12. de matr. cap. 6. num. 11. Barbosa dicta alleg. 49. in fine. Ex particulari autem privilegio possunt Prælati mendicantes cum suis religiosis bigamis dispensare ad sacros ordines ex privilegio Sixti IV. relatio in Compend. Minor. verbo absolutio extraordinaria quoad Fratres. 4. concedentis facultatem dispensandi in omnibus irregularitatibus excepta ea quæ oritur ex homicidio voluntario, & mutilatione. Cum igitur non excipitur bigamia, censenda est in clausula generali comprehensa, quia potestas dispensandi hæc est interpretanda. Quinimo in nostris privilegijs, verbo dispensatio. 5. 1. & 6. datur facultas Præposito Generali, & quibus ipse delegauerit dispensandi cum suis subditis in omni irregularitate. Circa seculares nullam vides potestatem concessam esse religiosis, vt possint in hac irregularitate bigamie dispensare.

Commisario autem Cruciata non esse concessam potestatem dispensandi in bigamia tradit Henriquez libro 7. de indulgentijs c. 13. n. 5. & Auila 7. part. disput. 8. dub. 4. conclus. 4.

Vltimo dicendum est in petenda dispensatione bigamie satis esse, si explices duo matrimonia contraxerit, etiam si plura contraxerit, quia iuxta textus trigamie meminit, sed solius bigamie. Sicuti iudex plures suspendens non tenetur mentionem facere de omnibus illis, sed satisfacere si dicit morte hominem condemnasse. Et tradit Nauar. cons. 2. de Bigamis. Henric. lib. 12. de matr. cap. 6. num. 9. Auila dicta disp. 8. dub. 4. conclus. vlt. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 86. num. 4. species tamen bigamie necessario est fatenda, quia difficultus in bigamia propria, quam in bigamia interpretatiua, & in hac quàm in similitudinaria dispensatur. Sicuti notauit Sanch. supra. Quod si duplici bigamia ligatus sit, utriusque mentionem facere debes, vt de se constat.

PUNCTVM IX.

De secunda irregularitate proveniente ex defectu natalium.

- 1 Qui ex legitimo matrimonio, vel probabiliter existimato nati non sunt, irregulares censentur.
- 2 Aliqui censentur si hoc vitium occultum sit ab irregularitate excusati. Sed non approbatur.
- 3 Chm dubium est de illegitimitate, non est reprimenda irregularitas.
- 4 Hæc irregularitas aufertur matrimonio subsequenti.
- 5 Item per absolutam legitimatorem Pontificis.
- 6 Tertio per dispensationem.
- 7 Episcopi hanc dispensationem ad ordines minores, & beneficium simplex concedere possunt.
- 8 Quid sub nomine beneficii intelligatur.
- 9 Ad ordines maiores, & ad beneficium curatum nequaquam Episcopus dispensare potest.
- 10 Si hæc irregularitas ex delicto occulto proveniat, aliquibus placet dispensare Episcopum posse, sed non approbatur.
- 11 Non est opus Episcopum hanc dispensationem concedentem esse consecratum.
- 12 Professione Religionis hæc irregularitas tollitur quoad ordines suscipiendos, sed non quoad prælatum.

13 Illegitimus suis ordinatus absque dispensatione, impeditur est ab executione ordinum.

Hæc irregularitas convenit iis quorum natiuitas à legitimo matrimonio, vel probabiliter exstimmato deficit; eaque de causa ex defectu natalium punitur. Quos merito excludit Ecclesia ab statu clericali tum in honorem status clericalis, quem vitiosa eorum origo deturpat, tum ne illius imitationem paternæ incontinentiæ, tum ne illius imitationes existant. Vti colligitur ex cap. 1. & finali de filiis presbyterorum in decreta lib. 6. & in 6. & ex cap. per venerabilem. Qui filij sint legitimi, & ex aliis capitibus quæ referuntur 56. dist. & tractant omnes, specialiter videri potest Nauarr. cap. 27. num. 201. Couarru. Clement. si furiosus 2. p. 3. num. 4. Henrici lib. 24. cap. 8. num. 10. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 10. à principio. Vide quæ diximus tract. 13. de benef. disp. 4. p. 1. s. 1. vbi explicuimus latè qui dicantur illegitimi.

Duplex tamen in præfenti est difficultas. Prima an hoc vitium occultum te irregularem constituat? Negat Alphons. de Castro aduersus communem sententiam tam de hoc vitio, quam de quolibet alio, lib. 2. de lege poenali cap. ult. conclus. 3. sequens Vincentium relatum ab Angelo, verbo homicidium 5. q. 1. Dicitur Castro primo ex cap. ex terrore de temporib. ordinat. vbi criminofus notorius ab ordinibus suscipiendis repellitur, admittitur tamen peracta poenitentia, si crimen occultum sit. Ergo ex crimine occulto non emanat irregularitas. Secundò si illegitimus reputatus legitimus irregularis censetur, cogitur suum vitium occultum manifestare latem Episcopos, vel Pontifici à quo impetranda est dispensatio. Ac iniquum est obligare quemlibet, vt se ipsum infamet, ergo irregularis censendus non est.

Sed hæc leuia sunt, vt à communi, & certa sententia recedamus. Nam textus in cap. ex terrore, excludit criminofum notorium ab ordinibus ob irregularitatem infamiam, quæ stante deicto occulto nulla est, ac proinde nulla est irregularitas. Secundum argumentum vim tantum habet casu quo Ecclesia legitimum reputatum legitimum obligare ad ordines suscipiendos, ac Ecclesia neminem obligat ad ordinem susceptionem, idèque falsum est obligare quemlibet vt se ipsum infamet. Quod si in aliquo casu graue damnum illegitimus vitare non posset nisi ordines suscipiendo, cessaret obligatio irregularitatis alia efficaciori obligatione superueniente, non tamen inde probatur non fore irregularem. Quapropter omnino dicendum est illegitimum quantumvis occultum; & communiter legitimum reputatum vere irregularem esse, quia textus in cap. 1. & cap. fin. de filiis presbyteror. & aliis in princ. relatis, aboluè illegitimum ab ordinibus excludunt nulla distinctione facta de publico, vel occulto. Sicuti adnotatur Nauarr. cap. 27. num. 201. Couarru. Clem. si furiosus 2. p. 3. numero 4. Vgol. de irregularitat. cap. 4. s. 1. Gutierr. lib. 3. canon. 99. cap. 13. numero 20. Sayrus lib. 6. capit. 10. numero 36. Azor. 2. p. instit. moral. lib. 6. cap. 3. q. 2. Aulæ 7. p. de censur. disputat. 3. dub. 6. conclus. 1. Coninch. disputat. 13. dub. 12. in princ. Paul. Layman lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 5. numero 2. & sumitur ex reg. 6. ff. de Regulis iuris. ibi: Semper in dubiis benigniora preferenda sunt. Maxime cum in iure statutum sit nullam irregularitatem contrahi nisi in casibus à iure expressis. Cap. is qui de sentent. excommunication. lib. 6. Acta iure expressum non est ob illegitimitatem dubiam contrahi irregularitatem. Quod si dicas filios expositos esse illegitimos, non est dubium; sed moraliter certum, cum raro legitimi exponantur; obstat: quia negari non potest aliquando legitimis exponi: fauore ergo legitimorum qui possunt esse, omnes reputantur legitimi. Vnde in cap. 1. de infantib. & languidus, ij infantes etiam si serui fuerint efficiuntur liberi, & liberi sunt ingenui, quia ius canonicum, & ciuile intendit iis quoad fieri possit; fauere, vt potè omni subsidio humano destitutis. Illud est certum, Episcopum cum his dispensare posse, non quia in defectu natalium certo potestatem habeat dispensandi, sed quia hic defectus aliquo modo est dubius, idèque ex epicheia censetur Episcopi potestati subiectus: vt tradunt Suar. disputat. 50. de irregular. sect. 4. num. 4. ad finem, & Bonac. tom. 1. disputat. 7. quest. 2. punct. 3. num. 10. Paul. Layman lib. 1. tract. 5. p. 5. c. 5. in fine. quamuis sentiant hos esse irregulares.

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars VI.

Hæc irregularitas multipliciter auferri potest. Primò per subsequens matrimonium, casu quo parentes tempore copulæ habiles ad contrahendum extiterint. Nam matrimonium subsequens quasi retrahitur vsque ad tempus conceptionis ex benignitate iuris canonici, & prolem antea susceptam legitimam reddit, ac si ex vero, & legitimo matrimonio nata sit: vt deciditur e. i. ant. à qui filij sint legitimi. De qua legitimatione, & qua ratione contingat latè egi. d. 13. de benef. d. 4. p. 1. s. 2. & 3.

Secundò tolli potest hæc irregularitas per absolutam legitimationem Pontificis; alius enim non potest ad effectus iure canonico inductos hos irregulares legitimare, vt multis comprobatur Suar. disp. 50. sect. 5. num. 8. & dixi supra. s. 4. & 5. solum commissarius Cruciatæ potestatem habens dispensandi in matrimonio irritò ob occultum impedimentum affinitatis ex illicita copula, quando in vno ex contrahentibus adfuit bona fides, potest etiam legitimare prolem in foro conscientiæ quoad ordines, & beneficia. Vnde si à principio contractum fuit matrimonium bona fide saltem vnus, etiam si postea parente conficò impedimenti filius genitus, & natus sit, poterit commissarius hunc filium spurium legitimare. Sicuti adnotauit Henrici. 7. de indulgent. cap. 13. num. 5. in fine. Thom. Sanch. lib. 8. de matr. d. 6. à n. 23. Quam legitimationem nullatenus concedere commissarius poterit separatam à reuadicatione matrimonij, quia hæc potestas solum in fauorem matrimonij commissario conceditur, vt aduertit Sanch. supra.

Tertio auferitur hæc irregularitas dispensatione. Differt autem dispensatio à legitimatione, quia legitimatio est quoad omnes effectus, estque quædam habitus personæ, & illius ad primariam naturam restitutio; dispensatio verò effectus respicit radicali personæ inhabilitate remanente, vt docet Panormit. in cap. per venerabilem. Qui filij sint legitimi. Couarru. 4. decretal. 2. part. cap. 8. s. 8. num. 1. Suar. disputat. 50. sect. 5. num. 8. eaque de causa legitimatio est latè interpretanda. Secus dispensatio. Quapropter esto legitimatus à Pontifice habilis sit ad ordines, beneficia, & dignitates æquè ac legitimus, non tamen sic dispensatus, sed spectanda sunt verba dispensationis, & strictè interpretanda, vt ferè omnes Doctores docent ex cap. quod dilectio de consanguinit. & affinit. & cap. fin. de filiis presbyterorum: Est enim dispensatio iuris communis relaxatio. Quocirca dispensatus simpliciter ad ordines, intelligitur solum ad minores dispensatus; Glossa in cap. litteras verbo ordinari, de filiis presbyteror. Et in cap. ult. eodem. tit. in 6. verbo ad ordines. Suar. de censur. disputat. 4. 1. sect. 3. num. 3. Sanch. lib. 8. disputat. 1. num. 26. Azor. 2. part. lib. 6. cap. 3. q. 6. & dispensatus ad ordines non est dispensatus ad beneficia, quia sunt separabilia. Panormit. in cap. litteras n. 6. in fine de filiis presbyteror. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 10. num. 2. Azor. supra. q. 1. Sanch. num. 27. Barbosa alleg. 45. n. 6. Et dispensatus ad beneficium de vnico, & simplici intelligitur. Barbosa, ibi. Sayrus aliis relatis, n. 2. s. 32. solum est dubium an ex vi huius dispensationis possit illegitimus obtinere aliud beneficium primo relicto? Negat Couarru. in 4. decret. 2. p. cap. 8. s. 8. num. 5. vers. sexto. Sanch. lib. 6. cap. 11. in fine, & alij relati à Sanch. lib. 8. de matr. disputat. 3. 1. numero 6. et quod dispensatio sit stricti iuris, & strictè intelligenda: & facit textus in cap. 1. s. ille verò de filiis presbyteror. vbi dispensatus ab beneficium potest vnicum tantum obtinere. Sed contrarium scilicet posse successiue plura beneficia obtinere probabile est, cum enim quilibet possit plura beneficia simplicia, quorum quodlibet congruè sustentationi non sufficit, obtinere absque dispensatione, illegitimus secundum communiorum sententiam hac potestate priuatur, ac proinde est dispensatus sit ad beneficium, non censetur dispensatus nisi ad vnicum tantum, vt explicat Sanch. aliis relatis dicto lib. 8. de matr. disp. 51. num. 1. Neque item ex dispensatione facta pro canonicatibus, vel dignitatibus Ecclesiæ Cathedralis, quia sunt omnino diuersa, & propter eorum qualificationem debent necessariò exprimi. Ob quam rationem sub dispensatione etiam generali ad quæcunque beneficia non comprehenduntur. Vti aduertit Barbosa dicta allegat. 45. numero 8. & 9. Sayr. cap. 10. numero 26. & 27. Nec sub dispensatione ad dignitates comprehenditur dignitas maior Ecclesiæ Cathedralis, & principalis Ecclesiæ Collegiatæ.

Difficultas est qui possint hanc dispensationem concedere: & de Pontifice non est questio, cum ab illo irregularitas emanauerit. De Episcopis omnes tenentur concedere posse dispensare cum quocunq; illegitimo ad ordines minores, & beneficium simplex, quia sic habetur cap. 1. de filiis presbyteror. lib. 6. Quod si huic simplici sit annexum curatum non obinde impeditur dispensatio, quia accessorium sequitur naturam principalis cui adhæret. Sicuti docet Gonzalez, reg. 8. cancell. gloss. 5. s. 7. n. 18. August. Barbosa de potest. episc. alleg. 4. s. num. 24. Vazo. de benef. cap. 3. s. 1. dub. 3. in fine numero 7. tametsi contrariè alios referens Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 11. numero 11. Hæc tamen concessio non extenditur ad

5 3

suam familiarem triennalem illegitimam quo cum dispensare nequit, teste Nauarr. *conf. 27. de temporib. ordinat. Aulica 7. p. de censur. disp. 3. concl. 2. & latius diximus tract. de ordine p. 15. num. 6.*

8 Sub beneficio simplici si ius antiquum spectetur comprehenditur canonicatus Ecclesie Cathedralis, quia neque est dignitas neque personatus, sed beneficium simplex residendum requirens, sicuti notat Glossa in *cap. 1. verbo beneficium. de filiis presbyteror. lib. 6. & ibi Archidia. & Geminian. Panormit. in cap. fin. eod. titul. Tabiena, verbo beneficium. 2. §. 14. Nauarr. *conf. 3. de atate. & qualitat. ordinandor ad 5. quasi. & con. 43. de prabendis. numero 1. per textum in cap. statutum. de Rescriptis. lib. 6. Suar. disputat. 50. de censur. sect. 5. numero 6. Dixi: si ius antiquum spectetur, nam spectata dispositione Concilii Tridentini. *sess. 24. cap. 12. de reformat. antecessentis omnibus canonicatibus, & integris portionibus Ecclesie Cathedralis ordinem sacrum, ascendum est non posse Episcopum dispensare cum illegitimo in canonicatibus, & portionibus Ecclesie Cathedralis, & quibuscumque aliis beneficiis sacrum ordinem annexum habentibus, nam cum ipsi interdictione sit dispensatio ad sacros ordines, vt dicemus, consequenter interdictione censetur ad beneficium, cui ipsi ordines annexuntur, siquidem absque illorum susceptione nequit beneficium retineri, vt aduertit Henric. *lib. 14. cap. 8. numero 10. in fine. Sayrus lib. 6. de beatus. capit. 11. numero 13. Aulica 7. p. de censur. disputat. 3. dub. 3. vers. tertio notandum. Garcia de beneficio. 7. p. cap. 2. num. 65. & 68. August. Barbosa allegat. 45. n. 24. & 31. Bonac. disputat. 7. quest. 2. p. 3. circa finem. Inclinat Lessius. lib. 2. de iustit. cap. 34. dub. 18. numero 86. & alij apud ipsos.****

Quod si dicas canonicatum, & portionem Ecclesie Cathedralis non requirere ordinem sacrum actualiter, hoc est cum recipitur, sed solum vt intra annum accipitur. Ergo stare potest quod Episcopus ad praedictum beneficium cum illegitimis dispenset, quin dispensationem concedat ad ordines suscipiendos, ipsique illegitimus suscipere poterit ex dispensatione Episcopi canonicatum, & postmodum adire Pontificem, vt ad ordines sacros dispensationem concedat, alias canonicatum renunciat, in quem dicendi modum propendit Azor. 2. p. in iust. moral. lib. 6. cap. 3. quest. 15. sed respondendum est, satis esse ordinem sacrum ex obligatione suscipiendum annexi canonicatum, vt non possit Episcopus in canonicatu dispensare cum illegitimo, quandoquidem non potest ad ordinem sacrum. Nam eo ipso, quo ordo sacer canonicatum annexitur, debet canonicatum suscipiens habilis esse ad eum ordinem suscipiendum, quod absque dispensatione Pontificia praestari non potest. Concessa tamen Pontificia dispensatione ad sacros ordines optime poterit illegitimus ex Episcopi dispensatione ad canonicatum, seu portionem Ecclesie Cathedralis, & ad quodlibet aliud beneficium simplex ordinem requirens promoueri, quia cessat obstaculum. Lessius d. cap. 34. dub. 18. numero 86. Garcia 7. p. de beneficio. cap. 2. num. 68. Ad dimidiam vero portionem Ecclesie Cathedralis, & ad canonicatum Ecclesie Collegiatae potestas est Episcopi concessa in cap. 1. de filiis presbyteror. dispensandi cum illegitimis, siquidem non habent ordinem sacrum annexum, vt aduertit Garcia supra. Gonzal. ad reg. cancell. gloss. 5. num. 98. & seqq.

9 Potest Episcopus ad ordines maiores, & ad beneficium curatum, dignitatem, & personatum nullatenus dispensare cum illegitimo potest ex expressa decisione textus in c. finali de filiis presbyteror. Et tradunt ex communi Lessius lib. 2. de iustit. cap. 34. dub. 18. n. 86. Nicol. Garcia multis relatis 7. p. de ben. cap. 2. num. 53.

10 Solum ex cap. cum pridem de renunciat. & ex Trident. *sess. 24. cap. 6. de reformat.* est nonnulla difficultas, an possit Episcopus cum illegitimo cuius vitium occultum est dispensare, siquidem potest dispensare in omnibus irregularitatibus, quae ex delicto occulto proveniunt, neque Concilium distinguit, an delictum debeat esse proprium, an alienum, maxime cum haec facultas late interpretanda sit, vt pote beneficium Principis, & iure communi inferum. Praeterquam quod Trident. ideo concessit Episcopis potestatem dispensandi in irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus, ne animae illaqueatae essent, si obligarentur Sedi Apostolicae crimina ad dispensationem obruendam detegere, quae ratio in praesenti locum habet. Atque ita sentit Aulica 7. de censur. disp. 3. dub. 7. inclinatur Henric. *lib. 14. cap. 8. numero 10. & probabile reputat Paul. Layman. lib. 1. sum. tractat. 5. par. 5. cap. 5. num. 2. & Coninch. disp. 18. dub. ult. circa finem.* Sed contrarium vt longe verius tenendum est, prout docuit Nauarr. *cap. 27. num. 194. Vgolin. tract. de irregul. cap. 44. §. 2. numero 4. Suar. disp. 50. sect. 5. num. 5. Bonac. r. 1. disp. 7. q. 2. punct. 3. in fine. Coninch. & Laym. locis allegatis.* Galpar Hurtado de irregular. difficult. 20. num. 65. Quia haec irregularitas per se non provenit ex delicto parentum immediare, nam esto parentes matrimonio non coniuncti ex defectu libertatis a culpa excusantur in generatione filij, filius aequè irregularis effectus

quando genitus est a parentibus culpa committentibus, quia non ex culpa parentum haec irregularitas nascitur, sed ex indecentia quam contrahit filius, eo quod genitus sit a parentibus matrimonio non coniunctis. Ad irregularitatem autem provenientes ex indecentia est fundamentum habent in aliquo crimine, non datur in Conc. Trident. facultas Episcopis dispensandi, & sic in praxi obseruatum est. Probabilis autem sustineri potest, quod Episcopus dispensaret cum illegitimo ordinato in sacris bona fide, vt in susceptis ordinibus ministrat, quia per ipsam ordinationem bona fide susceptam videtur ius aliquod vt vnum acquisivisse, vt docuit Nauarr. *tit. de filiis presbyteror. conf. 4. num. 2. & con. 3. de atate. & qualitat. ordinandor. ad secundam quasi. Henric. lib. 14. de mat. tr. cap. 20. num. 2. & lib. 14. cap. 8. num. 10. Aulica 7. p. disp. 3. dub. 6. vers. sexto notandum. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. p. 5. e. 5. n. 2. saneque cap. Lugdunensis 9. quest. 2. & ibi Glossa. Quinimo non videtur improbabile quod tradit Layman. posse inquam Episcopum dispensare cum hoc illegitimo, vt in susceptis ministrat, tametsi mala fide ordines sacros suscipisset. Argum. cap. nisi cum pridem de renunciat. ibi: *Latius irregularitatem non poterit suscipere, si tamen culpa laici, & causa cum eo qui laudabiliter suum impluit officium (invenit sibi poenitentia saluare) potest non minus utiliter, quam ministrat dixerit dispensari.**

Pro supradictis duo sunt aduertenda. Primum nomine Episcopi poterit concedere dispensationem ad ordines maiores, & beneficium simplex, intelligi electum, & confirmatum, etiam si consecratus non sit, quia ad vsum huius potestatis non ordo, sed iurisdicchio requiritur. Quapropter transit in Capitulum Sede vacante, & in alios Praetatos habentes iurisdictionem quasi Episcopalem. Sicuti notavit Saenz *disp. 50. sect. 5. num. 6. August. Barbosa alleg. 45. num. 25. secundum: in impetranda legitimatione prolis necessario faciendum esse coirum, an inquam fuerit ex soluto, & coniugatis, vel in sacris, vel quolibet alio impedimento, alias erit intercepta, vt multis allegatis docet Sanch. lib. 3. de matr. disp. 14. num. 3. & 5.*

Quod, & vltimo auferitur haec irregularitas professione religionis, seu emissionem votorum vnde Religiosos continentium ex Textu in *cap. 1. de filiis Presbyteror.* sed non integre, & perfecte quoad omnes effectus, sed tantum quoad suscipiendos ordines: nam ad praelaturam regularem, dignitatem, & qualiter beneficia sine regularia, siue secularia irregularis persistit, vt aduertunt Glossa Panormit. & alij in cap. 1. de filiis Presbyteror. Gregor. Lopez leg. 12. tit. 6. part. 2. Nauarr. *cap. 27. num. 201.* vbi hoc extendit ad feminas illegitimas, quae praelaturae incapaces existunt. Henric. *lib. 14. cap. 8. num. 10. Suar. disp. 50. sect. 5. num. 12. & 15. Aulica 7. p. disp. 3. dub. 6. vers. quinto notandum, & alij apud ipsos.* Poterunt tamen huiusmodi illegitimi alia officia honorifica praedicatoris, lektoris, & similia exercere, vt tradit Nauarr. *conf. 3. de filiis Presbyteror.* Ex dispensatione autem ratione privilegij sunt omnibus religionibus concessi praelaturas obtinere valent vt superius notavi, & aduertit Sayrus *lib. 6. de iustit. cap. 11. num. 14.*

Extra praedictos modos nullus alius est auferendi haec irregularitas. Nam quod aliqui dicunt, si illegitimi scientia, & motibus probati sint, eo ipso dispensati tenentur, nullum habet fundamentum, est contra decisionem expressam *cap. 1. & cap. litteras de filiis Presbyteror. & cap. immotus de electis,* in quibus non obstante scientia, & motu probitate dispensatio adhibetur ad ordines, & dignitates suscipiendas, vt bene annotavit Suar. *d. disp. 50. sect. 5. num. 17.*

Tandem dicendum est, si illegitimus fuerit ordinatus absque dispensatione impeditus est ab executione ordinum, quia canones prohibentes illegitimum ordinari hoc praecipue intendunt, ne ministrat in susceptis, quinimo ob indecentiam, quae in administratione relictet haec irregularitas indicatur, vt aduertit Sorus in 4. d. 25. q. 1. art. 5. Nauarr. *conf. 3. de atate, & qualitat. ad 2. & 3. argum. Henric. lib. 14. de irregul. cap. 8. num. 10. Aulica 7. p. de beneficio. disp. 3. dub. 17.* Quod hanc prohibitionem, & irregularitatem ausus fuit violare ministrando in ordinibus susceptis, est grauissime peccatum, nullam tamen irregularitatem deinde contrahit, quia nullibi est statuta. Sicuti non est statuta ferus, & corpore vitatus, eo quod absque dispensatione ordinati in susceptis ordinibus ministrant, non enim ob violationem irregularitatis contrahitur. Sicuti tradit Innocent. in *cap. si celebrat. num. 3. de electis. ex communi iuri. Nauarr. cap. 27. num. 163. & 194. Gregor. de Valent. r. 4. disp. 7. q. 19. p. 2. Aulica 7. p. disp. 3. dub. 17. Sayr. alios referens lib. 6. hof. cap. 2. num. 26.*

De tertia irregularitate proveniente ex defectu animæ.

- 1 Ignorantia qua ministerium ordinis exercere non permittit, constituit hominem irregularem.
- 2 Hæc ignorantia non est illius scientia, quæ à Concilio pro singulis ordinibus requiritur, sed quæ usum ordinis suscipi omnino impedit.
- 3 Defectus scientiæ à Concilio requisitæ impedit sub gravi culpa, ne eo stante ordo suscipiatur.
- 4 Amentia quæ est per modum habitus irregularem constituit.
- 5 Secundum probabiliorē sententiā solus Pontifex in hac irregularitate dispensare potest.

Dplex est animæ defectus, ignorantia, & libertas. Ignorantia sita sita sit, ut ministerium ordinis exercere non permittat, constituit hominem irregularem, ut deciditur cap. illiteratos 26. dist. Et docet Nauarr. cap. 27. num. 20. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 6. num. 5. Suar. disp. 1. sect. 1. num. 8. Auila 7. p. d. s. 4. dub. 1. Bonac. 1. 1. disp. 7. q. 2. pun. 1. num. 2. & alij apud ipsos. Tametsi contrarium sentiant Henricus lib. 10. de sacramento ordinis, cap. 16. num. 2. Garcia 7. p. de benefic. cap. 7. num. 19. defectum scientiæ non constituit irregularem, sed præstare impedimentum ordini suscipiendo. Sed probabilis est quod diximus, quia in dicto cap. illiteratos, eodem modo arguitur à suscipiendis ordinibus illiterati, ac corpore vitati, qui tamen in omni sententiâ irregulares sunt.

Ignorantia, quæ hanc irregularem constituit non est illius scientiæ, quæ à Concilio Tridentino pro singulis ordinibus requiritur, sed quæ usum ordinis suscipi omnino impedit, ut optime adnotat Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 13. num. 8. Tum quia Concilium solum præscripsit scientiam, quam ordinandi habere debent, non tamen subdidit irregulares esse eos, quibus hæc scientia deficeret, aliàs irregulares essent ad primam tonsuram qui fidei rudimenta ignorarent, & ad ordines suscipiendos qui linguam Latinam non callerent, tametsi legere Latine, & scribere scirent, & specialiter ad presbyteratum irregulares essent qui ad populum docendum apti non essent. Quod non videretur verum, cum absolute non sint illiterati, licet à literatura requisita à Concilio deficiant.

Verum esto defectus huius scientiæ à Concilio requisitæ irregulares non faciat, impedit tamen sub gravi culpa, ne eo stante ordo suscipiatur, ut aduertit Sayrus supra. Scilicet, ut vobis, quam pro singulis ordinibus Concilium expulsiua ea est. Pro prima tonsura inquit sess. 23. cap. 4. de reformat. iniunctum debere scire legere, & scribere, & fidei rudimenta. Pro ordinibus minoribus ultra hæc scientiam petit cap. 11. ut saltem linguam Latinam intelligat, & de gradu in gradu in ordinanda vita meritum, & doctrina maior accretat, ac tandem maioris scientiæ spes maioribus ordinibus dignos ostendat. Pro subdiaconatu, & diaconatu postulat cap. 13. ut sufficienter instructus sit in iis que requiruntur ad exercitium ordinis suscipiendi. Et in cap. 14. petit pro Presbyteratu aptitudinem ad populum docendum ea que omnibus necessaria sunt ad salutem, & ad sacramentum Eucharistiæ conficiendum, & ministrandum. Placet tamen Henricus lib. 4. cap. 8. num. 21. & lib. 12. de matr. cap. 16. num. 2. Auila 7. p. de censur. disp. 4. dub. 1. licitum esse Episcopo ordinare in sacris Religiosis qui bene legunt Latine, & cantant, quia hic in aliorum societate, & pro ministeriis Religionis censetur idoneus. Quod si is cui scientia à Concilio requisita defectus ordinis suscipiendi, poterit ex dispensatione Episcopi in susceptis ordinibus ministrare, dummodo ea scientia polleat, quæ ad præstandum munus iure naturali, & diuino requiritur, ut præcitati Doctores, Henricus, & Auila aduertunt. Parocho autem illiterato dandus est coadiutor assignata congrua sustentatione. Sicuti hæc omnia tractat, de benefic. latius prosecutus sum.

Alter animæ defectus est amentia, quæ sine dubio constituit irregularem, non solum quando est perpetua, sed quando fuit ad tempus, ita ut licet sanitatem recuperauerit, adhuc sine dispensatione promoueri non possit, ut colligitur ex cap. Maritimum 33. dist. Et tradit ex communi S. Antonin. 3. p. tit. 2. cap. 5. Maiol. lib. 2. de irregular. cap. 14. Suar. disp. 5. sect. 2. num. 3. & 4. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 13. num. 3. Auila 7. p. disp. 3. dub. 4. Bonac. 1. 1. disp. 7. de irregular. q. 2. p. 1. num. 1. & alij. Quod intelligendum est de amentia quæ sit per modum habitus, scilicet fundata in naturali complexione, & propria organorum læsione, non de illa quæ provenit ex aliqua febri, aut qualitate transeunte, quæ cessante cessat amentia: hæc enim non secum trahit indecentiam, ut bene aduertunt Auila,

& Suar. supra. In Clerico tamen iam promotio amentia non deiicit illum ab usu ordinis, nisi solum quantum durat, aut est periculum in talem defectum incidendi, & aliquam Sacramento irreuerentiam præstandi. Quapropter expedit, ne absque iudicio Episcopi ordinibus ministrandis se immisceat, ut aduertit Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 13. num. 3. in fine. Argum. cap. communiter. 33. dist.

In hac irregularitate existimat Maiol. dicto lib. 2. cap. 14. & indicat Sayrus supra, posse Episcopum dispensare non solum ad utendum ordinibus susceptis, sed etiam ad illos suscipiendos. Sed contrarium est probabilis solius Pontificis autoritate posse ordinari, qui semel in amentiam per modum habitus cecidit, quia nullibi inuenitur concessa Episcopo potestas, ut notat Suar. de censur. disp. 5. sect. 1. m. 5. Bonac. alijs relatis disp. 7. q. 2. p. 2. num. 13.

De irregularitate ex defectu corporis.

- 1 Possessio vtriusque sexus viri, & femina irregularem facit, etiam si occulta sit.
- 2 Carentia ætatis requisitæ à iure pro ordinibus suscipiendis, irregularem constituit dum durat.
- 3 Defectus corporis congruentem ordinis usum impediens, vel notabilem horrorem, seu deformitatem causans, irregularem facit, & explicatur hinc doctus.
- 4 Defectus impediens altaris ministerium, impedit cuiuslibet ordinis susceptionem.
- 5 Si defectus corporis ordinatio superueniat, tantum impedit ministerium repugnans dicto defectui.
- 6 In hac irregularitate solus Pontifex dispensat.

Inter defectus corporis enumerari primò potest possessio vtriusque sexus viri, & femina, ut in hermaphrodito, in quo si præualeat sexus femininus incapax esse videtur characteris suscipiendi, quia absolute femina, & non vir reputandus est. Quinimò plures Doctores apud Sayrum, & Bonac. statim referendos, censent incapacem esse iure diuino ordines suscipiendi cum, in quo æque sexus virilis, & muliebris inualeat, quia nequit absolute vir reputari. Quod non est certum. Si verò præualeat sexus virilis, existimat Tolet. lib. 1. sum. cap. 63. num. 6. Martin Fornarius de ordine, cap. 3. num. 1. non fore irregularem, nisi defectus notus sit. Quinimò Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 14. num. 52. existimat non esse irregularem, etiam si defectus notus sit sicuti non est irregularis eunuchus à natura, & qui in pede habet sex digitos, quia non videtur esse monstruositas deformitatem causans. Sed rectius contrarium docuit communis sententia, Glossa & Archidiaconus in cap. si testis verbo hermaphroditus 4. q. 3. Nauarr. cap. 27. num. 203. & consil. 8. de atate, & qualis ordinandus, Suar. disp. 5. sect. 2. num. 1. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 8. num. 24. Bonac. 1. 1. disp. 7. q. 2. punct. 2. num. 15. quia negari nequit eam monstruositatem indecentiam continere, in quo nullus alius à Pontifice dispensare potest, ut alios referens notat Auila 7. p. de censur. disp. 3. dub. 1.

Secundus defectus est carentia ætatis requisitæ à iure pro ordinibus suscipiendis, qui dum durat irregularem facit. Argum. cap. fin. de temporib. ordinat. & tradit ex communi Covarrua in Clement. si furiosus. §. 1. num. 4. Maiol. lib. 1. de irregular. cap. 30. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 12. num. 1. Suar. disp. 5. sect. 2. num. 3. & alij passim. Quod si aliquis ante legitimam ætatem factis ordinibus incurrit, ut suo loco dixi, suspensionem ex bulla Pij II. Cum ex sacrorum: qua suspensione durante si forte celebraverit in nouam irregularem incidit. Verum si à celebratione abstinet, potest completa ætate, & à suspensione absolutus sine ulla dispensatione celebrare, quia finita est irregularitas ex defectu ætatis proveniens, ut aduertit Suar. dicta sect. 2. num. 4. Sayrus lib. 6. cap. 12. num. 2. Nauarr. 1. 27. numero 165. Bonac. alijs relatis, disputat. 7. quest. 2. punct. 4. num. 1.

Tertius defectus irregularitatem constituit, qui congruentem ordinis usum impedit, vel notabilem horrorem, seu deformitatem causat, siue ex culpa, siue absque culpa contingat: habetur cap. 2. de clerico egrotante, & in cap. 2. de vi. de corpore vitatis. Ex priori capite irregularis est, cui brachium, vel manus deest, aut reddita est manca, Cap. exposuit de Corpore vitatis. Item si deficiat pollex, vel ita debilis sit, ut Hostiam frangere, vel leuare non possit ex dicto cap. exposuit, & cap. Presbyterum eodem tit. Deinde cui visus deficit irregularis est ex cap. vlt. §. 5. dist. quod intelligendum est, si in totum deficiat, absque membri prauatione, modò sine deformitate canonem legere possit, ut aduertit Nauarr. cap. 27. num. 199. Auila 7. p. disp. 3. dub. 1. corol. 1. Bonac. disp. 7. q. 2. p. 2. num. 2. Molin. tract. 3. disp. 70. num. 4. & 6. Præterea claudus irregularis est, si absque baculo, vel pede ligneo non se valet mouere, alijs non, ut aduertit Glossa, & si quis in infirmitate, §. 5.

dist. Cap. nullus Episcopus, verbo eum baculo de consecrat. dist. 1. Nauarr. cap. 27. num. 199. Sayr. lib. 6. cap. 8. num. 2. Henric. lib. 14. de irregular. cap. 8. num. 1. Mol. disp. 70. num. 9. Auila 7. p. disp. 3. dub. 1. vers. cetero. Bonac. disp. 7. q. 2. pun. 1. Item surdus vtraque aure irregularis est ex canone septimo Apostolorum, quia non potest percipere ministri responsum. Vt notauit Sayrus dicto cap. 8. num. 17. Bonac. disp. 7. q. 2. pun. 2. num. 7. Nauarr. lib. 1. consilior. cons. 7. & 8. de corpore vitiatu edit. 2. Paul. Layman. lib. 1. sum. tractat. 5. par. 5. c. 7. numero 3. Quod si surditas ordinato superueniat, permitti poterit celebrare, sicuti Nauarr. Bonacina & Layman. supra, aduertunt, quia audire ministrum respondentem, non ita necessarium videtur, cum de responsione moraliter sacerdoti constat. Ex posteriori capite, scilicet ex deformitate, & horrore irregularis censetur quibus nares deficient, quia redduntur notabiliter deformes. Ad idem est, si deficient aures etiam inculpabiliter, nisi forte capillis regi defectus possit. Vt notauit Auila 7. p. disp. 3. dub. 1. vers. sequitur secundo. Coninc. disputat. 18. dub. 13. num. 108. Paul. Layman. lib. 1. tract. 5. par. 5. cap. 7. numero 2. Bonac. disp. 7. q. 2. pun. 2. num. 8. & alij apud ipsos. Item si lepra paralytica, morbo Gallico, gibba, aliave infirmitate laboret, ex qua deformis notabiliter sit, vt præcitati Doctores notant: habere plures, vel pauciores digitos in manibus aliquando grauem deformitatem, aliquando leuem præstat, idcirco iudicio Episcopi relinquatur, vt aduertit Sayrus cap. 8. num. 19. Et generaliter iudicium ferre de prædicto defectu, an notabiliter impediat ordinis usum, vel deformem reddat solius Episcopi est non confessoris, vel alterius viri prudentis, quia illud arbitrium est quasi quædam sententia ad iurisdictionem pertinet; vt colligitur ex cap. 1. de corpore vitiatu; Et notatur Henric. lib. 14. cap. 8. num. 2. Sayrus lib. 6. c. 7. in fine, & cap. 8. num. 1. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 7. in fine. Religiosi verb exempti iudicio sui Prælati subduntur, teste Angelo, verbo corpore vitiatu, num. 5. Armilla num. 3. Tabiena in fine. Auila dub. 2. circa finem. Suar. disp. 5. 1. sect. 2. num. 16. Tamerli Sayrus dicto cap. 7. in fine, contractum sentiat. Poterit autem Episcopus ordinem collaturus dictum arbitrium reuocare, seu admittit, vt bene aduertit Suar. & Layman. loc. alleg.

Difficilis est, An patiens defectum impediens altaris ministerium suscipere possit alios ordines, à quorum usu ex vi talis defectus impeditur non est? Videtur affirmare Sayr. lib. 6. thesauri, cap. 7. num. 8. quia hæc irregularitas, cum procedat ex impedimento vsus ordinis, solum comparatione illius ordinis cuius vsus impediti consulti debet. Sed relictus contrarium censuit Nauarr. cap. 27. num. 200. Vgolin. de irregular. cap. 52. §. 1. num. 4. Bonac. disputat. 7. q. 2. pun. 2. numero 18. quia impeditur à celebratione ob vitium, seu defectum aliquem corporis absoluitur irregularis, & consequenter ab omnium ordinum susceptione exclusus. Nam cum omnes ordines ad Sacerdotium referantur, exclusus à sacerdotio, ab omnibus ordinibus exclusus censeri debet.

Verum si vitium, seu defectus corporis ordinato superueniat, tantum impedit ministerium repugnans dicto defectui v.g. Sacerdos carens oculis, aut digitis, impeditur à celebratione, sed non ab audiendis confessionibus, vt constat ex cap. 2. de clerico agrotante ibi: *Ipsum autem ceteris sacerdotibus officii fungi minime prohibemus; Et hoc sine culpabiliter contingat, siue non, tradit aliis relictis Suar. disp. 5. 1. sect. 2. n. 13. & 18. Molina tract. 3. disp. 70. num. 14. Auila 7. p. disp. 3. dub. 1. vers. sed circa prædicta. Sayrus lib. 6. cap. 8. numero 7. Bonac. disp. 7. q. 2. p. 2. numero 26. Idem est dicendum de beneficio, si antecedat morbus receptionem beneficii, reddit clericum incapacem illud recipiendi, nisi sit beneficium simplex, ex quo sustentari possit. Si tamen superueniat beneficio recepto non priuat illo etiam curatum sit, vt recte colligit Suar. supra, ex cap. de rectoribus, & cap. vlt. de clerico agrotante, vel de militato quidquid ibi Glossa dicat. Nam esto ab actuali ministerio remoueat agrotus, non tamen beneficium priuatur.*

Hæc verò irregularitate supposita solius est Pontificis dispensatio. Vt ex communi docet Nauarr. cap. 27. num. 200. Suar. disp. 5. 1. sect. 2. num. 18. Sayrus lib. 6. cap. 8. in fine. Auila 7. p. disp. 3. dub. 3. Couarru. Clement. si furiosus 1. p. initio nu. 7. & alij. Excipiunt tamen Angelus, verbo corpore vitiatu, numero 1. Syluest. q. vlt. Tabiena, & Rosella eodem. Auila supra, Maiol. lib. 1. de irregular. cap. 14. num. 15. & alij relati à Sayro supra, Religiosum quocum potest Episcopus dispensare. Sed oblique fundamento hæc potestas conceditur. Ex priuilegijs autem ferè omnibus religionibus concessis, possunt Prælati regulares, cum suis subditis dispensare in hoc defectu, maxime cum defectus ordinationem subsequitur, sicuti notauit Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. c. 7. n. 3. circa finem.

De irregularitate procedente ex mutilatione proprii corporis.

1. Partem sui corporis etiam usum ordinis non impediens per indignationem abscindens, vel abscindi permittens irregularis est.
2. Nec opus est delictum notorium esse, vt aliqui volunt.
3. Ex eo quod causam præstet culpabilem, vt tibi virilia, vel quodlibet aliud membrum amputetur, non censetur irregularis.
4. Non videtur improbabile te irregularem non fore, tamen si testiculos abscindi feceris causa vocis retinenda.
5. Imbecillitas membri, aut eius carentia absque propria culpa contingens si celebrationem non impedit, nec deformitatem causat, non inducit irregularitatem.
6. Episcopus in hac irregularitate dispensare potest, si multatio occultata fuerit.

Qui partem sui corporis etiam usum ordinis non impediens sibi per indignationem, aut zelo indifferetio abscindi, vel abscindi permittit irregularis est, ex expresse Textu in eui partem, §. 1. dist. cuius ratio ibidem subiungitur, quia in ea irregularitate indicenda non consideratur tantum defectus ex abscissione relictus, sed voluntas est iudicanda, quæ sibi causa est ferrum iniicere. Idem colligitur ex cap. maritum, 3. dist. & c. si quis absciderit, §. 5. dist. per totum, & traditio ferè omnes Doctores, vt videre est in Nauarr. cap. 27. numero 199. Molin. tract. 3. disputat. 67. in fine. Sayro lib. 6. thesauri, cap. 7. numero 3. Suar. disp. 5. 1. de censur. sect. 2. a numero 7. Bonac. 1. 1. disputat. 7. q. 2. pun. 2. numero 29. & alijs apud ipsos.

Sed an debeat esse notoria tam culpa, quam partis abscissio? Dissentiant Doctores. Assumant Nauarr. cap. 27. num. 199. Henric. lib. 14. cap. 8. num. 4. Couarru. Clement. si furiosus in princ. numero 6. Auila, 7. p. de irregular. disp. 3. dub. 1. vers. præterea. Gregor. de Valen. 1. a. disputat. 7. q. 19. in 2. specie irregularit. Et indicant plures relati à Sayro lib. 6. thesauri, cap. 7. num. 13. Sed contrarium videtur verius, quia hæc irregularitas non tam notitur notoriæ culpæ, quam excessus, & iniuria, quam quis secum exercuit. Sicuti tradit Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 7. numero 3. de inst. disp. 70. n. 16. & disputat. 7. num. 8. Garcia de beneficio, 7. p. c. 1. a. num. 5.

Ex eo autem quod causam dederit culpabilem, vt tibi virilia, vel aliquod aliud membrum amputetur à iudice, vel à marito ob adulterium commissum, existimant Vgolin. tract. de irregular. c. 18. num. 4. Suar. disp. 5. 1. sect. 2. n. 8. Bonac. disp. 7. q. 2. pun. 2. num. 33. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 7. in fine. Molina tract. 3. disp. 70. num. 18. Auila 7. p. de irregular. disp. 3. dub. 1. vers. sequitur, te fore irregularem. Sed certe nullo Textu id probatur, & irregularitas non incurrit nisi in casibus à iure expressis. Etenim omnes Textus hanc irregularitatem indicentes expressè loquuntur de eo qui sibi ex indignatione, vel zelo indifferetio castitatis membrum amputauerit per se, vel per alium, nullus autem textus loquitur de eo qui amputationis causam dedit. Ergo non est indicenda irregularitas. Sicuti defendit Tolet. lib. 1. sum. cap. 82. in nouiss. edit. Garcia alijs relatis de beneficio, 7. p. cap. 12. num. 7. & segg. Coninc. disp. 18. de irregular. dub. 13. num. 108. Galpaz. Hurtado de irregular. difficul. 1. a. num. 52.

Quinimo non videtur improbabile te irregularem non fore, tamen si testiculos abscindi feceris causa vocis retinenda, quia non fecisti ex indignatione, aut iusto, vel in illo timore castitatis amittenda, prout requiritur in dicto capitulo maritum. Cap. qui partem. Cap. si quis absciderit, & alijs superioribus relatis. Præterea nullus Textus hanc irregularitatem indicens, loquitur de eo qui sibi testiculos abscidit, sed de eo qui sibi virilia abscidit fecerit, quod diuersum est.

Illud tamen est à Doctoribus receptum, Couarru. Clem. si furiosus 1. p. initio. num. 5. Nauarr. cap. 27. num. 199. Suar. disp. 5. 1. sect. 2. num. 10. Henric. lib. 14. cap. 8. num. 4. Bonac. disputat. 7. q. 2. pun. 2. num. 29. Auila 7. p. disp. 3. dub. 1. & alijs imbecillitatem membri, aut eius carentiam absque propria culpa contingentem, si celebrationem non impedit, nec deformitatem causat, non inducere irregularitatem. Exempla sunt, si natus fuit absque pudendis, aut per vim à parentibus castratus, aut consilio medici, vel chirurgi ob valedicium, aut ab infidelibus, aut inimicis in odium fidei. Neque membrum abscissum, seu illius cineres obligatis (vt falso putat vulgus) tecum deferre, quia id nullo iure cauetur. Sicuti aduertit Nauarr. cap. 27. numero 200. Couarru. supra, num. 5. Mol. disp. 70. num. 15. Tolet. cap. 57. Bonac. num. 51. Layman. cap. 7. circa finem.

Circa dispensationem huius irregularitatis præcedentis ex mutilatione voluntaria sui dicendum est si facta sit abscissio

integri membri, & sic occulta poterit Episcopus dispensare virtute Conc. Trident. sect. 24. cap. 6. de reformat. Sicuti notant Angel. verbo corpore cuiusdam n. 1. Syluest. q. 10. Henric. lib. 1. c. 8. num. 4. lit. A. Auila 7. p. disputat. 3. dub. 3. conclus. 2. Et idem est inquit Auila, si abscessio casu contingeret ex propria culpa, dummodo occulta sit culpa, tamen si abscessio sit notoria.

PUNCTUM XIII.

De irregularitate proueniente ex defectu libertatis.

- 1 Carentia libertatis dum adest irregularem constituit.
- 2 Seruus sciente, & non contradicente domino ordinatus, liber est.
- 3 Si domino ignorante ordinetur, grane peccatum commisit. Et manet seruus, si solum minoribus iniurietur.
- 4 Quia si maioribus iniurietur, domino ignorante.
- 5 Seruus in Presbyterium ordinatus domino ignorante, non red ducitur in seruitutem, sed peccatum amittit, & domino reddit.
- 6 Obligatio rationem reddendi alicuius administrationis a republica accepta, irregularem constituit, dum durat.
- 7 Extenditur ad eos qui alicuius persona priuata non miserabilibus administrationi obligati sunt.
- 8 Tamen si predicti administrationem deponant, si rationem illius non reddiderint ad ordinibus repelluntur.
- 9 Finita administratione si lis moueatur de dolo, nequaquam potest ad ordines promoueri ante finitam litem.
- 10 Scelus est si fidelissimum idoneum exhibeas.
- 11 Item si deposita administratione, & illius ratione reddi debitor existas, non obinde ab ordinibus excluderis.
- 12 Ex obligatione aliorum contractuum non es exclusus ab ordinibus.
- 13 A supradicta doctrina excipiuntur Regij Consiliarij, qui ex consuetudine, aut privilegio ad ordines promouentur non deposita administratione.
- 14 Ob administrationem rerum Ecclesie, seu persona Ecclesiastica, & ob administrationem, que per spectat opus pietatis, non inducitur irregularitas.

Inter defectus bonorum temporalium, primo enumeratur carentia libertatis, que absque dabo constituit irregularem quando durat, vt constat ex pluribus capitibus 54. dist. & ex 100 tit. de seruis non ordinandis, quia Ecclesiasticum statum, cuiusque honorem dedecet seruitutis humilitas. Dupli citer contingere potest seruum ordinari vel sciente, & non contradicente domino, vel illo ignorante, aut contradicente.

Si seruus, seu mancipium sciente, & non contradicente domino ordinetur in clericum, hoc est prima consuetudo, eo ipso manet liber, vt habetur expressis capit. si seruus, 54. dist. Neque amplius tenetur seruus suo domino deservire ex iustitia, quia supponitur absolute manumissus, iuxta cap. Nulli, & cap. quatenus 54. dist. Potest tamen dominus manumissionem concedere non absolute, sed sub ea conditione, vt postquam fuerit ordinatus in ministerio ordinibus non repugnant de seruitute domino. Vri supponi videtur in cap. Nullus de seruis non ordinandis, vbi seruus nolens domino Horas canonicas placere iubetur degradari. Neque in contrarium est cap. quicumque 54. dist. vbi dicitur nullatenus esse ad ordinem clericatus promouendos seruos, qui retento obsequio manumissi sunt, quia loquitur textus de retentione obsequij temporalis ordini clericali repugnantis, siquidem concludit Textus, nequando voluerint eorum domini, fiant de Clericis serui. Sic Glossa in dicto cap. Nullus. Et ibi Panormit. & Turrecremata. Suar. late expendens disputatio, 11. sect. 2. numero 4. & precipue numero 8. Layman. lib. 1. tract. 5. part. 5. capite 8. num. 1.

Quod si ignorante domino, & a fortiori sciente, & contradicente seruus ordinetur grauer peccat, vt constat ex 100 tit. de seruis non ordinandis, quippe domino graue iniuriam irrogat, & grane detrimentum atrenat inferre. Verum si solum minoribus iniurietur, manet seruus sicut antea, vt tradunt omnes Doctores ex decisione textus in cap. de seruis non ordinandis, ibi: si seruus fugiens dominum suum, & ad gradus peruenierit Ecclesiasticos, decretum est vt deponatur, & eius dominus eum recipiat. Et ex cap. frequens 54. dist. vbi id expressis habetur.

Verum si maioribus ordinibus iniurietur domino ignorante, & a fortiori sciente, & contradicente, Episcopus ordinans conficius huius malitiae, aut illo ignaro, qui testimonium perhibens, aut supplicauerit ordinari, obligantur domino satisfacere in duplum hoc est duplicem seruum loco serui ordina-

ti reddendo, vel duplicatum pretium illius quod estimatur: quam obligationem ex stimat Suar. disp. 11. sect. 3. adesse ante iudicis sententiam, quia haec est lex dispositiua, vt obligetur dominus seruum sic ordinatum dimittere. Sed recte us placuit contrarium Bonac. disp. 7. q. 2. p. 4. num. 3. quia opus non erat duplicatam satisfactionem Episcopo ordinanti, aut ordinationis mediatoribus indicere, vt dominus seruum ordinatum dimitteret. Satis enim erat, si integram satisfactionem iure naturae debitam praestare obligarentur. Ergo illa duplicata satisfactio in poenam delicti committi statuitur, ac proinde iudicis sententiam saltem declaratoriam delicti exigit. Quod si hanc duplicem satisfactionem non exhibuerint non liberatur seruus, neque dominus tenetur illum dimittere. Sicuti deciditur capit. si seruus absente domino 54. dist. Et ibi Glossa, & Panormit. in capite 2. de seruis ordinandis.

At si Episcopus ordinans, & alij omnes ignari fuerint seruitutis, tenetur ipse seruus hanc duplicem recompenationem facere, vel saltem reddere vicarium pro se aequalem, vt dicitur in cap. ex antiquis 54. dist. Quam satisfactionem si praestare non poterit, & ordinatus fuerit subdiaconatu, vel diaconatu tantum, redigitur in seruitutem, vt domino obsequatur in omnibus ministeriis quae ordinem susceptum non dedecant, Argum. d. cap. ex antiquis, & notat Suar. disputat. 11. sect. 3. num. 3. & 10. Bonac. t. 1. disp. 7. q. 2. p. 4. num. 3. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 17. Debet tamen dominus intra annum a die scientiae ordinationis computandum repetere suum seruum, aliam manebit liber, interim tamen ordinum susceptorum vltus ei interdictus est. Sicuti aliis relatis comprobatur Sayr. lib. 6. thesauri, cap. 14. num. 4. & 5. Suar. supra. Reductus vero in seruitutem antiquam omni privilegio clericali nudatus est, & omni sacrorum ordinum vsu priuatus.

Potest seruus in Presbyterium ordinatus domino ignorante, vel contradicente non reduci in seruitutem, etiam si domino integra satisfactio fieri non possit, sed peculium amittit, & domino reddit ex dicto cap. ex antiquis. Quod si peculium non habuerit obligabitur satisfacere in ministeriis sui officij iuxta textum in cap. frequens, & cap. ex antiquis 54. dist. Quod, vt inquit Suar. disp. 11. sect. 3. a num. 3. statum est tum in reuerentiam Sacerdotalis ordinis. Tum quia illud ministerium est aliud, & vtilius domino, & ideo in re ipsa non grauer laeditur. Quauis propter excellentiam ministerij, id non fiat per modum compensationis, quia res temporalis non potest in compensationem cum spirituali venire. Consentit Sayrus lib. 6. cap. 14. num. 6. Bonac. disp. 7. q. 2. p. 4. n. 3. Gaspar Hurtado difficult. 17. Paul. Layman. lib. 1. tract. 5. par. 5. c. 8. num. 8.

Alii defectus libertatis irregularem constituit est obligatio rationem reddendi alicuius administrationis a Republica accepta, qualem habent Thesaurarij, Depositarij, Procuratores, Actores, Executores, Aduocati, Magistratus, Iudices rerum temporalium: dum enim illa munia exercent ab ordinibus repelluntur partim in honorem status clericalis, quem dedecet harum rerum administratio, partim ne Ecclesia dolo fauere praesumatur, quod committere praesumuntur qui durante hac administratione ordines suscipiunt, quippe creduntur non amore diuini obsequij, sed fugiendi ratiocinia ordinibus initiari: sicuti colligitur ex capite vnicuique de obligatis ad ratiocinia, & ex capite 2. & 3. dist. 51. & capite 3. dist. 54.

Haec irregularitas extenditur ad eos qui alicuius personae priuatae non miserabilis administrationi obligati sunt, vt sunt tutores, curatores, procuratores pupillorum, vt constat ex supradictis textibus, cap. de obligatis ad ratiocinia, & c. 3. dist. 54. & docent omnes. Quinimo extendi debet ad eos seruos originarios, & alicuius qui suis dominis personae obsequij obligantur. Item ad feudatarios qui ratione possessionis habitae obsequium personale exhibere suis dominis tenentur. Vti colligitur ex cap. admittuntur, & cap. generalis dicta 54. dist. quia hi omnes suae administrationis rationem reddere tenentur, vt tradunt ex communi sententia Sayrus lib. 6. cap. 14. num. 8. 9. & 12. Paul. Layman. lib. 1. tract. 5. par. 5. c. 8. num. 2. & 3. Bonac. t. 1. disputat. 7. q. 2. p. 4. numero 4.

Solum est dubium, an si deponant administrationem, tamen ratiocinam illius non reddiderint ad ordines possint accedere? Affirmare videtur Glossa & Panormit. in cap. vn. de obligatis ad ratiocinia, Toler. lib. 1. c. 60. eo quod in c. 1. Ne Clerici, vel Monac. & c. 1. & 21. q. 1. supradicti arcuerunt ab ordinibus nisi officio finito. Sed contrarium merito docuit communis sententia, teste Suar. disp. 11. sect. 3. n. 11. Sayr. lib. 6. cap. 14. num. 5. Bonacina disputat. 7. q. 2. p. 4. num. 4. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 18. Paul. Layman. lib. 1. tract. 5. par. 5. cap. 8. num. 3. quia in dicto cap. vnico, vtrumque requisitum est, & quod dicta administratione abstinere, & quod illius rationem reddiderint. Praeterea quod praecipue obligacionem reddendi administrationis rationem, ab ordinibus repelluntur.

9 Illud est certum in quo etiam oppositæ sententiæ Doctores conveniunt, si finita administratione tibi moveatur lis de dolo, nequaquam potes ad ordines promoueri aut finitam litem. Argum. cap. i. tit. 8. 1. dist. & ibi Glossa, verbo obrepisse. & Archidiacon. Debet tamen taxari tempus intra quod questio decidatur, & interim fit per Episcopum promouerit, ipse teneatur in tui defectum satisfacere. At tempore designato elapso, & actore nihil probante ordinari poteris: ut ex communi notat Sayrus dicto lib. 6. thesauri, cap. 14. num. 8. Idem quod dictum est de eo cui lis mouetur de dolo ob administrationem depositam, dicendum est si in prociudicium sit, ut moveatur, aut manifestum sit de dolo teneri, ut bene aduertit Sayr. supra ex Glossa in d. c. unico, verbo ratiocinia de obligatis ad ratiocin. quia hæc pro eodem reputantur.

10 Secundò certum esse debet, si administratione deposita fideiussorem idoneum exibeas, qui rationem administrationis promittat redditurus, & debita soluturus in tui defectum poteris ad ordines promoueri, quia cessat doli præsumptio. Et idem est, si bonis cesseris, dummodo hæc cessio in dedecus status Ecclesiastici non cedat. Sicuti hæc adnotantur Panormit. in cap. unico num. 60. de obligat. ad ratiocinia. Archidiacon. in cap. præterea, §. 1. dist. Maiol. lib. 2. de irregular. c. 11. n. 14. & 2. Sayr. lib. 6. thesauri, c. 14. num. 11. Bonac. disp. 7. q. 2. par. 4. num. 4. & §. 5.

11 Tertio certum debet esse deposita administratione, & illius ratione reddita te ab ordinibus non esse repulsum, esto debita ex administratione contracta non solueris, quia nullibi ob obligationem debiti soluendi exclusus es ab ordinibus, ut aduertit Suar. disp. §. 1. sect. 3. num. 2. Bonac. n. §. & in fine. Paul. Laym. dicto. c. 8. n. 3.

12 Quarto est certum, si obligatus sis ex mutuo, conducto, deposito, promissione, emptione, venditione, aliove contractu nullam administrationem continente reipublica, vel priuatae personæ ad reddendam rationem ab ordinibus non acceris, quia iis tantum qui ad ratiocinia occasione alicuius administrationis obligati sunt irregularitas indicitur: & cum hæc sit dispositio penalis non debet ad alios casus extendi. Sicuti tradit Glossa in cap. præterea verbo functionibus, §. 1. dist. Panormit. cap. un. num. 10. de obligatis ad ratiocin. Maiol. lib. 2. de irregular. cap. 1. num. 9. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 14. num. 8. Suar. disp. §. 1. sect. 3. num. 1. & §. seqq. Bonacina disp. 7. q. 1. p. 4. num. 3. Excipe nisi mota fuerit lis de dolo; quia eo casu abstinere ab ordinibus debes, quousque lis finitur, vel actor non probauerit dolum intra tempus à iudice designatum: ut aduertit Suar. & Bonac. loc. alleg.

13 Ab hac doctrina excipiuntur regij consiliarij ad causas ciuiles iudicandas statuti ex tacita concessione Pontificis, seu consuetudine, aut privilegio, quia eorum officium non videtur ordinem clericalem dedecere. Sicuti tradit Panormit. in cap. clericis, num. 10. Ne clerici, vel monachi. Cap. Non est de voto. Salcedo præc. cap. 61. Gregor. Lopez, leg. 4. tit. 6. par. 1. Suar. disp. §. 1. sect. 3. num. 19. Galpar Hurtado de irregular. difficult. 18. in fine. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 8. num. 4.

14 Notanter in superioribus dixi irregulares esse verè temporalium administratores etiam alicuius priuatae personæ non miserabilis, nam ob administrationem rerum Ecclesiæ, seu personæ Ecclesiasticæ qua talis est, & ob administrationem, quæ per se spectata opus sit pietatis, & misericordiæ, qualis est esse tutorem, vel curatorem pupilli, vel minoris indigentis, procuratorem viduæ humano subsidio destitutæ ab ordinibus non repellitur. Argum. cap. 1. Ne Clerici, vel Monachi. & cap. monachi 16. q. 1. Cap. peruenit. dist. 7. 6. Cap. indicatum 8. dist. & tradit ex communi Panormit. & alij in d. cap. un. de obligatis ad ratiocin. Maiol. lib. 2. de irregular. cap. 11. num. 9. Sayr. lib. 6. thesauri, cap. 14. num. 8. Suar. disp. §. 1. sect. 3. num. 17. Bonac. disp. 7. q. 2. p. 4. num. 4. Layman. c. 8. num. 3. Galpar Hurtado difficult. 18.

PUNCTVM XIV.

De irregularitate orta ex homicidio, vel mutilatione auctoritate publica facta.

Hæc irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis dicitur, quia Iudex sententiam sanguinis proferens, & illam exequentes repræsentare non possunt perfectam lenitatem, & mansuetudinem Christi Domini, qui non aliorum sanguinem fudit, sed proprium fundi permisit in totius mundi redemptionem. Sed qui multi sunt qui his sententiis immiscetur: de omnibus est sigillatim dicendum, ut videamus qua ratione contrahant hanc irregularitatem, vel ab illa excusentur.

§. I.

De Iudice, & Assessore.

- 1 Iudex sententiam homicidij, vel mutilationis ferens, irregularis est.
- 2 Eadem irregularitate innodatur assessor.
- 3 Ex eo quòd Prælatus Ecclesiasticus iurisdictionem temporalem habens, constituit iudices, & ministros, ut causam sanguinis exequantur, non est irregularis.

Præcipua persona in hac materia est Iudex sententiam homicidij, vel mutilationis ferens, de quo manifestè constat irregularem esse. Cap. aliquantos §. 1. dist. & colligitur ex variis textibus, in quibus præcipitur, ne sententia sanguinis ab Ecclesiasticis iudicibus infligatur. Cap. in Archiepiscopatu de Receptoribus. Cap. litteris de excessibus. Prælator. Cap. sententiam sanguinis. Ne clerici, vel monachi, & alij textibus 2. q. 4. & 8. Quocirca cum Iudex Ecclesiasticus alicum dignum morte inuenit, si Clericus est illum degradat, & brachio seculari remittit, ut iuxta qualitatem delicti cum iudice, & sententiam proferat, ac tandem exequatur. Non enim Iudex Ecclesiasticus sententiam sanguinis proferat, sed proferendam, & exequendam remittit seculari iudici. At quia hæc remissio cum illis circumstantiis censetur quædam cooperatio ad mortem prioris ratione, quam si furem detineret, vel auctoritate publica ad supplicium deferret; ea de causa apud iudicem secularem intercedit, ut citra mortis periculum circa eum sententiam moderetur, hoc est misericorditer se cum illo gerat, iuxta textum in cap. nouimus de verborum significat. & leg. regia 60. tit. 6. part. 1. quam intercessionem apponit non ut sententiam mortis impediatur, sed ut significet quantum est ex parte sua, illam non procurare. Hæc igitur intercessio, ne appositæ liberati Iudicem ab irregularitate admittunt communiter Doctores Couarrua. Clement. si furiosus 2. p. 4. §. 1. num. 6. Suar. disp. 47. sect. 1. num. 11. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 16. num. 4. Coninch. disp. 18. dub. 10. numero 91. Auila 7. de censur. disp. 5. sect. 2. dub. 2. Bonac. disput. 7. q. 4. p. 1. numero 3. & alij passim. Inquisitoribus verò hereticæ præiudicis hæc intercessio necessaria non est, quia tantum illis prohibita censetur mortis, seu mutilationis executio, non tamen illius sententia, ex Bulla quadam Pauli IV. concessa 29. Aprilis, anno 1517. quam Pius V. confirmauit, & extendit ad omnes Inquisitores, Commissarios, Vicarios, & Consultores, sicuti referunt Pegna direct. inquisit. 2. p. comment. 20. Henric. lib. 14. de irregular. cap. 12. num. 5. Auila supra. Vnde possunt inquisitores inflare pro executione sententiæ, si calu negligent fuerint iudices seculares. Sicuti aduertit Medina lib. 1. sum. cap. 11. §. 10. Tabiena verbo irregularitas 2. p. §. 13. Henric. & Auila supra.

Assessor Iudicis siue Ecclesiastici, siue secularis sententiam sanguinis proferentis eadem irregularitate, ac Iudex innodatur, quia compiet personam iudicis sententiæ defectum supplens. Sicuti ex communi aduertit Sayrus dicto cap. 16. numero 4. Paul. Layman. lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. capite 7. numero 1.

Ex eo autem quòd Prælatus Ecclesiasticus iurisdictionem temporalem habens constituit iudices, & ministros, ut causam sanguinis iudicent, & exequantur iuxta leges, & iuris dispositionem, nullatenus irregularis est, tametsi hæc ministro rum constitutio, & designatio pro casu aliquo particulari fiat; quia non proxime, & immediatè morti cooperatur. Sicuti notantur. Glossa cap. ex litteris. verbo ne iudicent. & ibi Abbas num. 11. Ne Clerici, vel Monachi. Molin. 3. disp. 8. n. 2. Auila 7. p. de irregular. sect. 2. disp. 5. dub. 4. Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. conclus. 3. Coninch. disp. 18. n. 91. Galpar Hurtado de irregular. difficult. 11. num. 42. Et colligitur aperte ex cap. ult. Ne Clerici, vel Monachi in 6. secus esset si Prælatus mandaret iudici à se designato, ut sententiam sanguinis hoc, vel illo casu proferret, quia eo mandato directè morti cooperatur. Sed quia non cooperatur ut minister publicus, sed ut persona quædam particularis, cui cooperatio directæ ad mortem interdicta est, idèd eius irregularitas ex hoc mandato contrahitur, potius est ex delicto quam ex defectu lenitatis. Quod sine dubio verum est, si ipse Prælatus sententiam sanguinis proferret, eamque iudici à se designato mandaret exequi; quia illa sententia ex defectu iurisdiccionis est nulla & iniusta, & consequenter illius executio ut bene notantur Henric. lib. 1. 4. cap. 12. num. 6. Auila 7. p. de irregular. disp. 5. sect. 2. dub. 4. conclus. 3. Paul. Layman. dicto capite 7. conclus. 3.

De accusatore, & denunciatore qualiter irregularitatem contrahant, & ab illa excusentur ?

- 1 Accusator, seu denunciator, si ex vi sua denunciationis moriatur, aut mutiletur accusatus, irregularis est.
- 2 Accusantes in causa propria excusantur ab irregularitate, si protestentur expresse se poenam sanguinis non intendere, sed satisfactionem.
- 3 Hac protestatio non solum Clericis, sed etiam laicis necessaria est.
- 4 Protestationis locus tantum est in actione civili, non criminali.
- 5 Si actionem civilem intendentes ad recompensationem damni illati, tamen si accusatus paratus sit damnum compensare independenter à precepto Iudicis, irregularitatem cuius protestatione facta, dimisso alia via quam punitione reparatio damni praestari possit.
- 6 Quando censetur accusatio, seu denunciatio institui in causa propria, non in aliena.
- 7 Protestatio in causa aliena non excusat irregularitatem.
- 8 Probabilissimum est irregularitatem non constitui ex accusatione aliena causa, cuius damnum alia via averti nequit.
- 9 Quae dicta sunt de accusatore, dicenda sunt de declamante, detinente, & comprehendente.
- 10 Si detentus ab ipsis superuenientibus occidatur, detentor irregularis non est.

Accusator, seu denunciator si ex vi sua denunciationis, aut accusationis moriatur, aut mutiletur accusatus, seu denunciatus in irregularitatem incidit. Vt colligitur ex cap. sententiam, & cap. Clerici. Ne Clerici, vel Monachi, & tradant omnes. Debet autem mors, seu mutilatio ex accusatione, vel denunciatione consequi: nam si aliunde proveniat, accusanti, vel denuncianti imputanda non est: vti contingit, si de crimine leui nec morte, nec mutilatione digno ream accusares, & iudex limites iustitiae excedens eum mori traderet, vel deformeret, nullatenus irregularis effes; quia mortis, seu deformationis causa non fuit. Sicuti notavit Couarruu. Clement. si furiosus 2. p. §. 2. num. 2. Bernard. Diaz pract. cap. 98. num. 3. Nauarr. cap. 27. num. 214. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 16. num. 7. Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. circa finem. vers. aliter vero. Suar. disp. 47. sect. 3. num. 8. Bonac. disp. 7. q. 4. pun. 2. num. 7. Et colligitur ex cap. postulasti de homicidio, & indicat Glossa in cap. 2. de homicidio in 6. Idem est, si huic accusato de crimine leui, & detento in carcere superueniant alterius delicti denunciations, & probationes, ob cuius rationem morte, vel mutilatione damnentur, in qui de delicto leui accusasti irregularitatem non contrahis; quia per se damnationis causa non est, vt expresse notant Couarruu. Sayrus, Bonacina & Layman. locis allegatis. Quocirca vt accusans, vel denuncians in irregularitatem incidat, opus est vt accusatio, vel denunciatio causa sit per se mortis, vel mutilationis.

Verum quia saepe contingit tam Clericos, quam laicos iniuriam pati, qui si accusationem instituerent timore irregularitatis non possent, iniuriosiores audaciores fierent, ea de causa ius prouidit qualiter absque periculo irregularitatis possent contra sic delinquentes insurgere, & illos accusare etiam in casu quo sibi constet esse morte damnandos. Quod factum est in cap. 2. de homicidio in 6. vbi accusantes, seu denunciantes in causa propria, excusantur ab irregularitate, si protestentur expresse se poenam sanguinis non intendere, sed satisfactionem. Neque opus est vt haec protestatio ex voluntate, & animo ne accusatus occidatur, procedat, nam etiam si illius occisionem intendas, modò exterius intentionem non manifestes, sed potius oppositum protestaris, irregularitatem euitas; quia in Textu non cauetur protestationem debere ex animo fieri, & in exteriori foro eiusdem rationis est protestatio facta, ac protestatio vera. Sicuti ex communiori sententia docent Couarruu. Clement. si furiosus 2. p. §. 5. num. 2. vers. sexto. Felin. in cap. postulasti de homicidio in fine. Paz. pract. 1. par. 5. cap. 3. num. 23. Henric. lib. 14. cap. 11. circa finem. Suar. disp. 47. sect. 2. num. 3. Auila 7. p. disp. 5. sect. 2. dub. 9. conclus. 3. Bonac. t. 1. disp. 7. q. 4. pun. 2. num. 11. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 1. cap. 7. in fine, & alij apud ipsos: tamen contra sentiant Syluest. verbo homicidium 2. q. 8. Nauarr. sum. cap. 27. num. 216. Tolet. lib. 1. cap. 82. num. 5. Neque item necesse est hanc protestationem fieri simul ac formatur accusatio. Satis enim est, si ante prolationem sententiae in ipso iudicio fiat; ex hoc namque sufficienter indicatur accusatorem accusati mortem non querere si-

tuti adnotavit Couarruu. d. §. 5. m. 1. Henric. n. 5. Suar. num. 1. & Auila supra.

Haec protestatio non solum Clericis, sed etiam laicis necessaria est, eo quòd accusatio per se ad defensionem non tendit, sed ad punitionem, ne tamen ipsa punitione accusatori adscribatur, remedium protestationis est à iure inuentum. Et licet in dicto cap. Clericorum tantum mentio facta fuerit, id factum est quia clericos magis quam laicos dedecet accusatio; & quia ipsi absque vigenti occasione causa sanguinis se immiscere non possunt. Atque ita docuerunt Nauarr. c. 27. m. 23. Suar. disp. 47. sect. 2. m. 6. Molina t. 3. disp. 74. num. 9. Bonac. t. 1. disp. 7. q. 4. p. 2. m. 12.

Ex his inferitur protestationi locum tantum esse in actione civili non criminali. Nam si criminaliter accuset, vel denunciatus; ea ipsa accusatione protestantis punitionem quaerere, ac proinde protestationem factam facto contrario delictus Sicuti rectè ex communi notant Suar. dicta sect. 2. numero 10. Auila 7. p. disp. 5. sect. 2. dub. 10. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. p. 3. cap. 7. vers. tertio dixi. Quod aded verum est, vt etiam si petas vindictam citra deformationem non excusetis ab irregularitate protestatione facta, quia petita vindicta non est in tua potestate limitare poenam, sed necessarium iudex iuxta delicti qualiter illam iussu gere debet, & cum sit ad tui instantiam, causa eris deformationis, neque protestatio vt potest facto contraria, tibi proderit.

Dubium tamen est, An si actionem civilem intendes ad recompensationem damni illati, ipse tamen accusatus, vel denunciatus paratus sit damnum compensare independenter à precepto Iudicis, & ab accusatione instituta, irregularitatem cuius protestatione facta? Videris nequaquam euitare, quia eo casu conuinceris non satisfactionem sed punitionem quaerere; si quidem satisfactionem tibi oblatam admittere tenus. Sed distinguendum est, si nullà alià vià quam punitione tibi est damnum reparandum, & illius reparationem procuras, conuinceris manifestè punitionem quaerere, atque aded protestatio in contrarium facta friuola est, & per accusationem eliditur. Verum si reparatio damni alià vià quam punitione praestari potest, eredo te posse absque timore irregularitatis accusationem, seu denunciationem instituire. Quia liberum tibi est reparationem damni velle ex manu iudicis, & auctoritate publica obtinere, quippe sic obtena honorabilior est. Sic Bonac. disp. 7. q. 4. p. 2. n. 2.

Rursum haec protestatio irregularitatem excusat, cum accusatio, seu denunciatio instituitur in causa propria non in aliena, vt expresse colligitur Doctores, Nauarr. cap. 27. num. 213. Couarruu. 2. p. relect. in Clement. si furiosus. §. 5. Suar. disp. 47. sect. 2. à princ. Molin. tract. 3. disp. 8. num. 3. & disp. 74. & alij passim ex cap. 2. de homicidio in 6. Quod si roges quando censenda est accusatio institui in causa propria, quando in aliena? Respondeo censeri in causa propria institutam, si instituta sit in defensionem, seu reparationem tui honoris, famae, vel rerum temporalium, vel in reparationem parentum, filiorum, fratrum, alteriusque similis consanguinei, vel cognati. Quinimo existimo te causam propriam prosequi esse censendam, si causam tui consanguinei, vel cognati intra quartum gradum prosequaris, quia consanguinei, & cognati ita inter se coniunguntur, vt bonum, vel damnum alicuius omnino esse censetur. Sicuti indicat Couarruu. dicta Clement. si furiosus 2. p. §. 5. num. 4. vers. vnde dicitur. Henric. lib. 14. cap. 11. num. 4. Auila 7. p. de irregulari. disp. 5. sect. 2. dub. 11. conclus. 1. Molina tract. 3. disp. 44. num. 11. Paul. Layman. lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. concl. 5. & probabile reputat Suar. disp. 47. de censur. sect. 2. num. 17. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 2. n. 4. Deinde sub causa propria, bona propria Ecclesiae continentur cum ad ipsum pertineant. Sicuti ex communi docet Henric. n. 5. Suar. num. 20. Auila dub. 9. Bonac. num. 5. Molina disp. 74. num. 11. Praeterea causa famulorum, & domesticorum, & subditorum propria reputari debet iuxta probabilem sententiam traditam ab Henric. Couarruu. Suar. Auila, Bonac. loc. alleg.

Verum si accusatio, vel denunciatio in causa non propria, sed aliena instituat, non euitas irregularitatem, tamen si protestationem facias. Sicuti ex communi notat Molin. cap. postulasti de Homicidio. Nauarr. c. 27. m. 213. Couarruu. 2. p. Clement. si furiosus §. 5. n. 5. Suar. disp. 47. sect. 2. n. 17. Molina disp. 8. n. 3. Bonac. disputat. 7. q. 4. p. 2. num. 4. & alij passim; & sumitur ex dicto cap. 2. de Homicidio in 6. vbi accusantibus in causa propria conceditur hic fauor vitandi irregularitatem facta protestatione. De aliis vero qui in aliena causa accusationem institunt ius commune imponens irregularitatem omnibus cooperantibus ad mortem integrum manet. Sicuti ex communi notant relati Doctores; speciatim Nauarr. num. 217. Couarruu. §. 5. num. 4. Auila dub. 11. conclus. 2. Molina num. 8. Suar. n. 11. Laym. concl. 5. Bonac. num. 5.

Quod si accusatio, vel denunciatio alienae causae instituat, ad praecauendum damnum reipublicae, vel alterius privatae personae, quod alià vià averti nequit, probabilissimum censetur te ab irregularitate excusari nulla protestatione facta.

Quia, quia eo casu non te liberè immisceas causæ sanguinis, sicuti immisceatur iudex officium iudicandi assumens, sed lege charitatis coactus. Credibile autem non est Ecclesiam irregularitate afficere velle actionem iure naturali debitam: esset enim impedimentum apponere operibus charitatis, & pietatis. Atque ita docent Caietan. 2. 2. q. 33. art. 7. Suar. disp. 47. sect. 2. n. 12. & 15. Henrici, cap. 12. num. 8. Molin. 1. de iustit. tract. 2. disp. 109. post 3. conclus. §. illud etiam. & tract. 3. disp. 8. nu. 9. Auila disp. 5. sect. 2. dub. 11. conclus. 3. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. num. 6. Bonac. disp. 7. q. 4. pun. 2. numero 7. in fine, & alij apud ipsos: & colligitur ex capit. accusati de accusationib. vbi accusans proprie non afficitur hoc irregularitatis impedimento.

9 Quæ dicta sunt de accusatore, vel denunciatore, dicenda sunt de clamante, detinente, & comprehendente damnificatorem, quia hæc actiones sunt media ad præcauendum damnum, vel iam factum recompenandum. Ergo quæ ratione licet accusare licet has actiones præstare. Sicuti expressè notauit Couarru. dicto §. 5. num. 4. vers. decimo. Et cap. 1. n. nos, §. vltim. de homicidio. Nauar. cap. 27. nu. 220. Henrici, cap. 12. num. 8. Molin. disp. 7. q. 4. num. 11. Auila 7. p. disputat. 5. sect. 2. dub. 9. concl. 1. vers. quarto excusat. Suar. disp. 47. sect. 2. num. 20.

10 Quod si detentus ab ipsis superuenientibus occidatur, irregularis non est. Tum quia irregularis esse non potest ex defectu perfectæ lenitatis, cum illud homicidium non fuerit factum autoritate publicâ. Tum quia non est irregularis irregularitate proueniente ex homicidio iniusto, cum ipse illi causam culpabilem non dederit, neque homicidium potuerit impedire. Quod à fortiori verum habet casu, quo detentor protestaretur se nolle deformationem aliquam fieri detentio. Sicuti videtur affirmare Couarru. Clement. si furiosus 2. p. §. 5. num. 2. vers. octaua, Auila 7. p. disput. 5. sect. 2. dub. 15. Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. post medium. vers. sed quid si aliquis. Bonac. disp. 7. q. 4. pun. 1. num. 18. Tametsi contrarium videatur sentire Abbas, & Innocent. in cap. significasti el. 2. de homicidio. Syluest. verbo homicidium 3. q. 7. Nauar. cap. 27. num. 236. Suar. disp. 47. sect. 2. num. 21. affirmantes si damnam præuium sit à detentore irregularem fore irregularitate proueniente ex homicidio casuali. Sed hoc ad summum verum esse potest, cum detentor excusare possit homicidium absque propriorum bonorum iactura; aliâ sibi homicidium imputandum non est, cum non sequatur ex eius actione, neque actio detentionis fuerit illicita.

§. III.

De teste, Aduocato, consulatore, & Confessore tam iudicis, quam rei qualiter irregulares sint, vel ab irregularitate liberentur.

- 1 Clericus nequit esse testis in causa sanguinis.
- 2 Testis voluntariè testificans in causa siue criminali, siue civili, ex quo testimonio mors, vel mutilatio sequatur, irregularis est.
- 3 Si in causa criminali laicus præcepto iudicis compellitur testimonium ferre, satis probabile est irregularem non fore.
- 4 Idem dicendum est, si in causa civili testimonium ferat ad instantiam partis potentis absque timore irregularitatis causam prosequi.
- 5 Quod dictum est de teste, dicendum de aduocato.
- 6 Qualiter Aduocatus defendens reum, ex cuius defensione accusator occiditur, irregularis sit.
- 7 Consulor si consilium præstet Iudici iuridicè irregularis est.
- 8 Confessor negans iudici absolutionem, nisi sententiam sanguinis proferat ad quam in conscientia tenetur, non est irregularis.
- 9 Idem est si penitentem obligaret ad faciendum delictum mortis dignum.

1 Clericus nequit esse testis in causa sanguinis contra reum, vt colligitur ex cap. his à quibus 2. q. 8. vbi Clericis iudicium sanguinis prohibetur, cui iudicio multum cooperatur testis, idèoque à nullo Iudice cogi potest ad testificandum in dicta causa, quia nequit cogi ad illicitum, & sibi grauius damnosum. Sicuti ex communi tradit S. Thom. 2. 2. q. 7. art. 1. ad 3. Abbas in cap. sententiam num. 11. Ne Clerici, vel monachi. Sotus lib. 5. q. 7. art. 1. in fine, Perez ad Villadiego cap. 6. num. 50. & in additionib. ad cap. vlt. pag. 186. Mascard. de probationib. volum. 3. conclus. 1357. num. 62. Laym. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. num. 5. vers. exinde. Quinimo neque laicum aspirantem ad clericatum cogi posse ad ferendum testimonium in causa sanguinis docet Auila 7. p. disp. 5.

sect. 2. dub. 13. Henrici, lib. 14. cap. 12. num. 9. Quamuis Bernardus Diaz in pract. cap. 99. affirmat non esse receptum in praxi forensi. Notanter dixi contra reum; nam si pro reo testimonium ferendum sit, Clerico prohibitum non est, testem esse, neque obinde irregularitatem incurrit, esto ex accidenti detegatur accusatoris calumnia, & ob id pena talionis puniatur, quòd bene norauit Bernardus Diaz in pract. cap. 99. num. 22. Sayrus lib. 6. cap. 18. num. 11. Suar. disp. 47. sect. 4. n. 9. Auila dub. 13. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. num. 4. quia illud testimonium ad probandum rei innocentiam dirigitur, cui poenitentia actoris per accidens contingit, neque testi est imputanda. Requiritur tamen licentia Prælati ad dictam testimoniationem licitè pro reo præstandam, quam Prælati non tenent, sed maturo iudicio, & causæ cognitione debet concedere: vt aduertit Bernard. Diaz loco alleg. & Auila 8. p. de irregular. disp. 5. sect. 2. dub. 13. His positis,

Dicendum est testem voluntariè testificantem in causa siue criminali, siue civili, ex quo testimonio mors, vel mutilatio sequatur, testificatio irregularem esse, quia morti cooperatur, neque illi prodest protestatio, cum solam propriam causam defendenti hoc protestationis beneficium concedatur, cap. Prælati de homicidio lib. 6. quod in teste procedente non potest, qui non in propria causa, sed in aliena testatur. Sicuti ex communi notat Couarru. in Clement. si furiosus 2. p. §. 5. num. 5. Henrici, lib. 14. cap. 12. num. 9. Iulius Clar. lib. 5. sentent. §. vlt. q. 2. num. 8. Molin. tract. 3. disp. 109. numero 10. Suar. disp. 47. sect. 3. in fine. Paul. Laym. lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. e. 7. vers. exinde. Sayrus lib. 6. c. 16. n. 9. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. in fine. & alij passim.

Verum si in causa criminali, in qua laicus præcepto Iudicis compelli potest ad testimonium ferendum, sic compellus testimonium ferat, existimo satis probabile ob eam testificationem irregularem non fore, quia nequit dici in ea protestatione, & mortis cooperatione defectum lenitatis habuisse; cum non voluntariè, sed præcepto compellus testimonium tulerit. Neque credendum est voluisse Ecclesiam irregularitatem imponere testi ob testificationem iure nature debitam, alias retraherentur testes à veritate propalanda. Quæ in Iudice nullo modo procedunt, cum iudex voluntariè & non ex præcepto officium iudicandi assumit, ac proinde mirum non est quod irregularitatem incurrat sententiam sanguinis ferens. Sicuti docent aduersus alios Doctores Coninch. disp. 18. dub. 10. num. 96. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. num. 8. & indicat Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. numero 6.

Quod similiter dicendum censeo, si in causa civili testimonium ferat ad instantiam partis potentis absque timore irregularitatis causam prosequi. Nam ex eo quòd accusatori concessum sit, vt possit absque timore irregularitatis protestatione facta querelam apponere, censetur ei concessa potestas producendi testes, siquidem depositio testium necessaria est ad se seruandum indemnem. Testes autem producti testimonium irregularem haberent, à testificando detinerentur. Conueniens igitur erat testes sic productos ab irregularitate liberari. Atque ita docet Coninch. dicto dub. 10. num. 94. Suar. sect. 2. num. 8. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. num. 8. vers. secundus casus. Denique si timore cadente in constantem virum cogaris testificare in causa sanguinis, ab irregularitate credo te liberum esse; quia non te ingeris voluntariè, sed coactè sententia sanguinis, idèoque dignus non es, vt hoc impedimento afficiaris. Sicuti notauit Maiol. lib. 2. de irregular. c. 8. Coninch. dub. 10. num. 96. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. num. 8. vers. tertius.

Quod dictum est de teste, dicendum est de Aduocato omnino irregularem, si reus contra quem aduocat, occidatur, vel deformatur, vt est omnium sententia ex cap. aliquantibus 11. dist. & pluribus comprobat Sayrus lib. 6. cap. 16. num. 10. Suar. disputat. 47. sect. 4. numero 4. Bonac. disputat. 7. q. 4. p. 3. numero 5.

Difficultas est; An Aduocatus ita reum defendens, vt accusator pena deformationis plectatur irregularis sit? Et quidem si in defensione rei aliqua obiecit aduersus accusatorem conuincens illum de calumnia, sine dubio irregularis erit, quia deformationis est causa directâ, & per se. Si autem solum accusati patrocinium susceperit innocentiam illius declarando, absque exceptione expressa calumnia (quod rectè fieri potest) non erit irregularis, præcipue si protestationem fecerit, iuxta cap. Prælati de homicidio in 6. quia tunc solum censetur causa mortis remota, & per accidens. & que ipsi aduocato adscribi non debet, sed accusatori, e iusque malitia: vt rectè tradit Couarru. 2. p. rel. in Clement. si furiosus de homicidio, §. 5. num. 6. Henrici, lib. 14. cap. 12. num. 10. Suar. disp. 47. sect. 4. num. 7. & 8. Auila 7. p. disputat. 5. sect. 2. dub. 8. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. num. 4. Quod à fortiori constat in caso quo aduocatus reum iustè, vel iniustè defendat, & nihilominus reus moriatur; quia non moritur ex illius patrocinio, sed ex proprio delicto; & hæc conclusio habet verum, etiam si Aduocatus Clericus sit. Nam esto peccet se ingerendo absque

gravi necessitate in illo officio cap. 1. dist. 51. quia tamen non peccat contra iustitiam illud exercens, neque ex illo mors accusato euenit, non est irregularis. Verum si ex negligentia, vel imperitia advocati reus, cuius patrocinium suscipit, deformetur, aliis non deformandus; Aduocatus irregularis erit non ex defectu lenitatis, sed ex delicto iustitiam commisso: vt docuit Nauar. c. 27. m. 22. Suar. d. 47. sect. 4. m. 6. Bon. d. 7. q. 4. p. 3. n. 6. in fine.

Eadem irregularitate existimat Suar. d. 47. sect. 4. num. 6. affici Aduocatum partes accusatoris iniuste suscipientem, qui de calumnia conuictus occisus fuit, quia cessante patrocinio advocati non auderet accusator moratiter loquendo, causam profequitur, que ad eum constitueretur in illo discrimine vite. Ergo censetur cooperari morti accusatoris. Sed rectius docuit contrarium Auila 7. p. disp. 5. sect. 2. dub. 8. conclus. Nam si Aduocatus bona fide processit, et dicens accusationem legitimam esse, sicuti excusatur à delicto, sic excusari debet ab irregularitate delicto annexa: vt aduertit Bonac. dicta disp. 7. de irregular. q. 4. pun. 3. numero. 5. Si vero mala fide processit, est iniustus sit aduersus accusatum, nullam tamen aduersus accusatorem iniustitiam committit, ideoque non potest ei mors tanquam cooperatori iniuste imputari. Et licet ipse accusator accusationem non instituerit, nisi advocati patrocinium haberet, inde non sequitur aduocatum irregularem fore; quia ex illo patrocinio non euenit accusatori mors auctoritate publica, sed ex calumnia aliunde probata. Alias quoties cooperatus esses furto, ob cuius causam suscipitur irregularis esses, quod nullatenus est dicendum; quia non est causa mortis, sed delicti ratione cuius mors infligitur.

7 Quoad consultorem attinet communis sententia est irregularitatem incurere, si consilium præbeat Iudici, qui mouetur ad sententiam proferendam in causa sanguinis. Quod intelligendum est, quando consilium à iudice expostulatur iuridice. Nam si priuatim expostuleretur, & Iudex tanquam quælibet alia persona de iustitia informetur, probabilitate non caret irregularitati locum non esse; quia ex prædicta informatione contrahi non potest irregularitas ex delicto, cum nullum ibi commissum sit. Neque item ex defectu perfectæ lenitatis, siquidem hæc tantum imposita est Iudici, cuiusque officialibus auctoritate publicè fungentibus, vt optime relato Vazq. notauit Gasp. Hurtado de irregular. diffinit. num. 40.

8 Hinc à fortiori constat confessarium negantem iudici absolutionem, nisi sententiam sanguinis proferat, ad quam in conscientia tenetur, non fore irregularem. Tum quia non procedit vt publicus iustitiæ minister. Tum quia credendum non est velle Ecclesiam irregularitate confessarium innodare ob actionem iure diuino debitam, & quam ipse excusare non potuit. Sicuti tradit Henric. lib. 14. cap. 16. numero 4. & in comm. l. 1. F. Auila 7. p. disp. 5. sect. 2. dub. 6. conclus. 4. Sayr. lib. 6. c. 18. n. 26. Mol. tract. 3. disp. 7. n. 18. Suar. disp. 47. sect. 1. n. 8. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 1. num. 32.

9 Item est si confessarius penitentem obligaret ad fatendum delictum morte, vel mutilatione dignum, ad cuius manifestationem iure naturali tenetur, quia eo casu non concurrit ad mortem ex parte Iudicis inferentis, sed ex parte iustitientis, ac proinde ab irregularitate ministris publicis iniuncta excusari debet, præterquam quod opus obligatorium præstat, ob cuius causam nullo impedimento affici debet. Sicuti tradunt Coninch. d. disp. 1. dub. 10. n. 9. & 96. Henric. Auila. & Bonac. loc. alleg. Ob eandem rationem consules obedire sententiæ mortis iustæ, aut ab appellatione iniusta cessare irregularis non est censendus. Qui vero consuleret ratione appellationem interponeret, cum legitime interponi possit, & ob eam causam eius mors acceleratur, communiter Doctores censent irregularem fore. Sed hoc credo esse intelligendum, quando prædictum consilium ab aduocato procedit iuridice. Secus vero si priuatim detur, quia eo casu non concurrit ad mortem, vt persona publica, & iustitiæ minister, sed potius, vt priuatus, & ex parte mortem sustinentis.

§. IV.

De aliis ministris, qui ad prolationem sententiæ sanguinis, eiusque executionem concurrunt.

- 1 Ex solo concursu auctoritatis publicæ factæ hæc irregularitas inducitur.
- 2 Vltra Iudicem, accusatorem, testem, Aduocatum, &c. est irregularis notarius sententiam dictans, signans, &c.

EX præcedenti §. colligi potest huic irregularitati non esse locum nisi ex concursu ad mortem, seu mutilationem Fer. d. de Castro. Sum. Mor. Pars VI.

authoritate publicæ præstito, quia solum ministris publicis hæc irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis inducitur in eam, vt dist. 51. & cap. sententiam. Ne clericus, vel monachus & cap. prælatus de homicidio lib. 6. & aliis. Quocirca obseruandum maxime est, an concursus ad mortem condemnati præstitus tanquam persona publica, vel tanquam priuata, nam si vt persona publica irregularitatem contrahit, secus si vt persona priuata.

Hinc fit vltra Iudicem, testem, accusatorem, Aduocatum irregularem esse Notarium, seu Tabellionem testium depositiones recipientem, illatue legentem, quando publicantur. Item sententiam dictantem, signantem à famulo scriptam, sigillo authenticantem, vel pronunciantem. Quinimo scribentem sententiam tanquam officialem iustitiæ; quia omnes hi ad prolationem sententiæ auctoritate publicæ concurrunt. Secus verbò dicendum est de famulo transcribente scripturam factam à notario, quia sine illo transumptio reus condemnatur; si uti famulus vsurarii, qui ad restituendum obligatur cum vsuris cooperatus fuerit, vt contractum faciendum, seu scribendo rationem dati, & accepti, secus si solum transcriberet scripturam vsurariam.

Deinde est irregularis tortor reus, si inde reus confiteatur crimen ob cuius causam pena sanguinis afficiatur, nisi hoc sit in tribunali inquisitionis. Item omnes deficientes reum ad mortem & comitantes iudicem ad custodiam tam equitres, quam pedestres, non tamen populus, vel Clerici, qui ad spectandum assistunt; nam esto Clericis prohibitum sit sententiæ sanguinis assistere, Cap. sententia sanguinis. Ne Clerici, vel Monachi, non tamen eorum assistentia culpam grauem inducit, etiam si ex curiositate fiat, vt docet Suar. d. 47. sect. 4. in fine. Præterquam quod consuetudine videtur præceptum illud abrogatum. Item præco præcedens reum, & illius sententiam proclamans, & generaliter omnes illi qui vt publicæ iustitiæ ministri concurrunt hac irregularitate ligantur. Qui verbò vt priuatae personæ morti cooperati fuerint hac irregularitate non videntur ligari. Quapropter monens reum vt admoeat caput stipiti, vel ascendat scalas, tamen inde reus citius moriatur, & confessarius instigans equum, quo reus ad supplicium ducitur, vel carissimum possessio officio fungit irregularis non sunt; quia in his actionibus non procedunt vt publici ministri. Præterquam quod leuia sunt, & pro nihilo reputari debent. Illud certum esse debet, irregularem non esse, qui iudicem rogaret, ne reum per solitas calles duceret, tamen inde mors acceleretur, quia illa acceleratio per accidens contingit, præterquam quod non procedit ea actio tanquam à publico iustitiæ ministro.

§. V.

De irregularitate contingente in bello iusto.

- 1 Milites ibidem occisantes, seu mutilantes irregulares sunt.
- 2 Nullus etiam sacerdos ad occidendum exhortans, aut propria manu pugnans irregularis est, nisi ipse per se occiderit, aut deformauerit.
- 3 Satisfit obiectio.
- 4 Hoc intelligendum est in bello iusto offensiuo.
- 5 Si verbò bellum non offensiuum, sed defensiuum aggressiueretur, satis probabile est nullam irregularitatem contrahi.
- 6 In hac irregularitate solus Pontifex dispensare potest.
- 7 Sufficiens dispensatio est, si Pontifex concederet Clerico facultatem propria manu pugnandi.

AD irregularitatem contractam ex defectu perfectæ lenitatis reducitur quæ ortum habet ex occisionibus, seu mutilationibus in bello iusto contingentibus. Cum enim ibi milites vt ministri publici, & auctoritate à republica accepta mutant, & occidant, efficitur ex defectu perfectæ lenitatis à susceptione ordinum, altarisque ministerio excludi. Neque obest quod accepta militia sæpe contingat in defensionem propriæ patriæ inimicos occidere, quia liberè in eam se necessitatem coniecerunt, eum nomen militiæ dederunt, & bellum offensiuum aggressi sunt. Sicuti Iudex sententiam sanguinis proferens, & illam ex officio exequens irregularitatem non contrahit, quamuis ex obligatione iustitiæ & profert, & exequi sententiam debeant. Sicuti ex communi omnium Doctorum tradit Molin. tractat. 2. de iustit. disputat. 109. conclus. 2. Dixi in bello iusto; nam si bellum iniustum sit irregularitas inde contracta vt pote ex delicto, extenditur ad omnes eos qui quomodocumque occisioni, vel mutilationi concurrerint, de quibus infra.

In bello igitur iusto nullus etiam Sacerdos ad occidendum exhortans, aut propria manu pugnans irregularis est, nisi ipse per se occiderit, aut deformauerit. Vt ex communi docet Panormit. cap. penultim. & vit. de Clerico percussore Nauar.

Navar. cap. 27. numero 215. Henric. lib. 14. cap. 12. numero 4. & cap. 13. numero 2. Couarru. Clement. si furiosus 2. p. §. 3. num. 2. Molina tract. 2. disp. 110. conclus. 1. Aulia 7. p. disputat. 6. sect. 3. dub. 2. Bonac. disputat. 7. de irregular. q. 4. p. n. specialiter n. 7. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 8. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 11. & alij. Et sumitur ex cap. petio tua de homicidio. vbi Sacerdoti pugnanti aduersus inimicos Christianæ religionis, vbi multi extiterunt occisi mandatur à celebratione abstinere, si de interfectione alicuius in illo conflictu dubium habeat. Ergo à contrario sensu sic constet nullum interfecisse non obligabitur à celebratione abstinere. Idem colligitur ex cap. si quis 51. dist. Et ratio huius priuilegij esse potest, ne tot irregularitate inuoluantur, nèc à preliando in bello iusto se contineant irregularitatis timore.

1 Neque obest Clericis in bello offensiuo pugnam propria manu interdiciam esse, cap. clericis cum alijs, 23. q. 8. & cap. 1. Me Clerici, vel Monachi, & cap. ex multa de voto. Et tradunt ferè omnes Doctores cum Glossa in dicto cap. petio de homicidio, quia inde non fit irregularitatem contrahi; hæc enim non contrahitur nisi in casibus à iure expressis: at in iure solùm expressa est irregularitas ob deformationem, vel occisionem in bello iusto contingentem, non autem ob consilium, auxilium, vel fauorem illicitè præstitum. Neque item obest Textus in cap. quod in dubijs de Pœnis: vbi de Sacerdotibus gubernantibus nauim ad pugnam, seu exercitijs consistunt, vel alios ad pugnandum excitantibus affirmatur graue peccatum committere, et sic deponendos; quia prædictus Textus (vt inquit Glossa ibi) loquitur de bello iniusto, vel de peccato non ipso iure, sed ferenda.

4 Quod si miles propria manu occiderit, vel mutilauerit in hoc bello iusto irregularis est ex omnium sententia. Argum. dicti cap. petio, & alij. Solum est dubium de Clerico sic occidente, an eius irregularitas ex homicidio illicito, & iniusto dicenda sit, an ex defectu perfectæ lenitatis? Et ratio difficultatis est; quia ipse occidit, & non ex auctoritate publicâ; cum non concedatur ei facultas occidendi; imò hæc illi denegata est. Contra si bellum iustum est, nulla fit hostibus iniustitia eos vita priuando, si ad victoriam necessarium est. Item Princeps omnibus bellantibus hanc facultatem concedit. Quod ergo Clericus contra sibi factam prohibitionem pugnet, non inferitur pugnare iniuste, sed religiose. Sicuti si votum fecisset non pugnandi extra casum necessitatis, & pugnaret, peccaret aduersus votum, sed non aduersus iustitiam; ac proinde irregularis non esset ex delicto, & hoc videtur probabilius.

5 Verùm si miles etiam Clericus bellum non offensiuum, sed defensiuum aggredietur, nullam irregularitatem contrahit non occidendo, seu defendendo aduersarios, vt colligitur ex cap. 1. immunit. Ecclesiar. Nam cum illa defensio iure nature debita sit, credendum non est ob eam canonicum impedimentum appositum esse. Neque est simile de iudice, & ministris iustitiæ, qui ex iustitia legali obligantur homines interficere; quia ipsi voluntariè eam obligationem subeunt; cum ea muneris susceperunt. Secus est de pugnatoribus in bello defensiuo, quod bellum ipsi non voluntariè. Sed coactè suscipiunt; ac proinde mirum non est, quòd ab irregularitate excusentur. Sicuti eos excusat Gregor. de Valen. tom. 3. disputat. 3. q. 16. p. n. 4. col. penult. Coninch. disputat. 18. dub. 1. o. num. 96. Bonac. l. 1. disp. 7. q. 4. p. n. 4. num. 11. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 12. num. 44. & alij apud ipsos.

6 Ad extremum superest dicendum de dispensatione huius irregularitatis proueniens ex defectu perfectæ lenitatis. Hæc igitur dispensari non potest ab alio quàm à Pontifice, non enim inuenitur in iure aliqua concessio Episcopo facta. Nam in Conc. Trident. solùm datur facultas pro irregularitatibus ex delicto occulto proueniens; sub qua facultate hæc quæ non nascitur ex delicto comprehendì non potest. Vt aduertit Caiet. verbo irregularitas; & Armilla eodem n. 13. Corduba q. 74. Suar. de irregular. disp. 47. sect. 6. in fine. Sayrus lib. 6. cap. 19. ad finem. Bonac. disp. 7. q. 4. p. n. 4. in fine. At in facultate dispensandi in omnibus irregularitatibus excepta homicidij voluntarij, & bigamiz, quam potestatem habent Prælati ordinum Mendicantium hæc irregularitas comprehenditur: vt aduertit Suar. supra. Layman. lib. 1. sum. tr. 5. par. 4. c. 9. vers. bis addo.

7 Illa tamen censenda est sufficiens dispensatio, vel potius ablatio irregularitatis incurrendæ, si Pontifex concederet Clerico facultatem propriâ manu pugnandi. Cum enim ex hac facultate censetur dispensare in iure inducente hanc irregularitatem, tacitè censetur hanc irregularitatem tollere, seu eius incursum impedire. Secus si solùm concederet facultatem assistendi; quia ex ea non potest clericus proprijs manibus pugnare, ac proinde si mutilet, & occidat irregularis erit. Sicuti ex communi tradit Couarru. Clement. si furiosus 2. p. §. 3. numero 2. Navar. cap. 27. numero 74. Molina de iustit.

tract. 2. disp. 108. vers. est verò. & disp. 110. in fine. & tract. 3. disp. 73. n. 2. & Henric. lib. 14. c. 11. n. 3. Sayrus lib. 6. c. 19. n. 5. Suar. de bello disp. 13. sect. 2. n. 6. in fine. & disp. 47. de cons. sect. 6. n. 1. Valen. 2. disp. 3. q. 16. p. 4. vers. septimo. Bonac. de resist. disp. 2. vlt. sect. 1. p. 12. §. 4. & disp. 7. de irreg. q. 4. p. 4. circa finem.

PVNCTVM XV.

De irregularitate orta ex homicidio, vel mutilatione iniusta.

Inter irregularitates quæ ex delicto, vel quasi delicto ortum habent, hæc est potissima, idè quæ latius explicanda.

§. I.

Quæ requirantur ad irregularitatem incurrendam ex homicidio, vel mutilatione voluntaria?

- 1 Quæ voluntas requiratur, vt irregularitatem constituat ex homicidio voluntario?
- 2 In rixa inopinata occidens aduersarium regulariter non est censendus homicida voluntarius.
- 3 Huic irregularitati vicina est quæ ortum habet ex mutilatione.
- 4 Quæ mutilatio sufficiat ad hanc irregularitatem inducendam.
- 5 Non est sufficiens ad hanc irregularitatem debilitatio membri, nisi sit illius abscissio.

Certum est ex homicidio, vel mutilatione voluntaria contrahi irregularitatem distinctam ab ea quæ ortum habet ex homicidio, vel mutilatione casuali. Solum est difficultas in explicanda voluntate requisita ad hanc irregularitatem contrahendam. Quare dicendum est requiri intentionem expressam occidendi, seu apponendi causam de seclatiam mortis, & vtalem cognitam, vt si præberes alicui venenum mortiferum, aut detineres, vt ab alijs occideretur. Et licet aliqui Doctores censeant homicidium voluntarium esse, si velles voluntationem, seu percussionem, ex qua periturus mors euenit; verus censeo in iure canonico homicidium inde sequutum non appellari voluntarium, sed casualè, quia non est patratum ex proposito, & ex intentione, sed præter, vt colligitur ex cap. 1. & cap. sicut dignum de homicidio, & apertius ex Conc. Trident. sess. 14. cap. 7. ibi: Si verò homicidium non est propositum, sed casu fiat: & notauit Anton. Gomez tom. 3. variar. cap. 3. num. 15. Eman. Sa; verbo homicidium num. 4. Filliuc. tract. 20. cap. 1. q. 2. Valq. l. 2. disp. 100. num. 39. Gaspar Hurtado de irregular. diff. 5. Et indicat. Sa; disp. 44. sect. 1. n. 3. Et probabile reputat Bonac. l. 1. disp. 7. de irreg. q. 4. p. 8. num. 2.

Ex qua doctrina infer, si in rixa inopinata occidas aduersarium, regulariter non esse iudicandum homicidium voluntarium. Vti docuit Salcedo pract. crimin. cap. 94. Dicit. Perez lib. 8. ordinar. tit. 13. num. 256. in Rub. col. 4. Henric. lib. 14. cap. 14. num. 1. in fine. Rodrig. in sum. verbo irregularitas, cap. 179. n. 1. & 2. Aulia 7. p. disp. 6. sect. 2. dubi. Et colligitur ex dicto c. 1. de homicidio. Et ex Conc. Trident. sess. 14. c. 7. de reformat. Etenim homicida voluntarius ille nuncupatur qui per industriam, & per insidias proximum suum occidit, sed ex proposito. Qui autem subito iratus occidit non ex proposito, & per industriam, sed casu reputandus est occidisse. Quod intelligendum est quoad forum exterius, & etiam quoad forum interius casu, quò occidens non constet expressam voluntatem occidendi habuisse, nam si de hac voluntate ei constaret iam ex proposito occidit, idè quæ cessat omnis dubitatio.

Hinc irregularitati vicina est altera quæ ortum habet ex mutilatione, cap. in Archiepiscopatu de Raptorib. Clement. vno. de homicidio. Quæ & voluntariè, & casu contingere potest. Voluntariè contingit, cum expressam voluntatem habuisti mutilandi, vt apponendi causam, ex qua præuidisti mutilationem fore euenuram, vt dictum est de homicidio. Secus si solùm intendisti vulnerare, & casu mutilasti.

Sed quæ mutilatio sufficiat ad hanc irregularitatem inducendam? non conueniunt Doctores. Nam Caiet. 2. 2. q. 61. art. 1. Sotus lib. 5. de iustit. q. 2. art. 1. & in 4. d. 2. q. 3. art. 2. concl. 1. Suar. disp. 44. sect. 2. n. 7. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 11. numero 2. minus strictè loquuntur, afferunt enim eam mutilationem sufficere ex qua corpus humanum non integrum, sed imperfectum est, ac proinde abscissionem digitorum, & carilaginis auri, & nasi, & testiculorum sufficientem esse huic irregularitati. Sed quamuis hæc sententia probabilis sit, probabilior estimo eam mutilationem requiri, ex qua aliquod membrum corporis abscindatur, nam cõ-

§. II.

Quae personae incurrant irregularitatem homicidij, vel mutilationis voluntariae?

- 1 Occidens, vel mutilans modo baptizatus sit, irregularis est.
- 2 Item mandans homicidium seu mutilationem.
- 3 Item consulens.
- 4 Ad vitandam hanc irregularitatem, quid praestare debeat mandans, vel consulens.
- 5 Irregularis videtur esse ex homicidio casuali si consulat, vel mandet Petro, ut Iohannem occidat, si inde Petrus occidatur.
- 6 Confitens in homicidium, si ex eo confensu homicidium sequatur, irregularis est.
- 7 Verius est se ex sola rati habitatione homicidij tuo nomine facti, se non fore irregularem.

Certum est illam incurere qui per se occidit, vel mutilat, aut causam ex se efficacem apponit, si inde occisio, vel mutilatio subsequatur, dummodo baptizatus sit. Nam ex occisione, vel mutilatione ante baptismum facta, nulla irregularitas incurritur baptismi suscepto, quia baptismus omne delictum, & indecentia ex delicto orta purgatur, ut colligitur ex cap. si quis viduam 50. dist. & cap. si quis post baptismum 1. dist. & ibi Glossa. Ex parte vero occisi haec conditio baptismi non postulat; nam esse baptizatum non fit illum occidens, vel mutilans irregularis erit. Cap. clericus 50. dist. Quapropter de mandante, consulente, confitente, cooperante; aut ratum habente homicidium, seu mutilationem, est difficultas; qualiter concurrere debeant, ut censentur esse homicidae, seu mutilatores voluntarii huic irregularitati subiecti?

Primo mandans homicidium, seu mutilationem fieri irregularis est ex omnium sententia, si mandatum executioni mandetur. Ut constat ex d. cap. si quis viduam 50. dist. & cap. ult. de homicidio in 6. Ut autem dato mandato irregularitatem euites non solum debes reuocare mandatum, sed etiam mandatario reuocationem intimare, nam dum reuocatio nota mandatario non est, semper mandatarij nomine tuo operatur, & tu causa es principalis illius delicti. Verum si serio reuocasti mandatum, & reuocationem notam fecisti mandatario ab irregularitate excusaris. Argum. a contrario sensu; quia eo casu mandatarij censeri non potest nomine tuo operari. Sicut dixit Innocent. in c. ad audiendum de homicidio. Nauarr. c. 27. n. 23. Couarruu. Clement. si furiosus 2. p. n. 9. vers. quanto ex huc. Henric. lib. 1. c. 6. n. 2. Suarez. disp. 44. sect. 3. n. 7. Auila 7. p. irregular. disp. 6. sect. 2. dub. 4. concl. 1. Azor. 3. p. b. 2. c. 8. Bonac. disp. 7. de irregular. 4. p. 8. n. 13 & sequentibus. Quinimo Nauarr. Henric. Suarez. Auila. & Bonac. asserunt ad hanc irregularitatem vitandam, sufficere reuocationem tacitam mandati, qualis censeri debet, si aduersarium in pristinam amicitiam restituas, vel cum illo affinitatem contrahas, dummodo mandatario omnino haec innotescant.

Secundo irregularis es, si consulas, ratiue rationibus persuadens homicidium, vel mutilationem. Cap. si quis viduam 50. dist. Cap. si quis viduam 50. dist. & §. ult. de homicidio. debet tamen consilium in effectum influere; alias non eris illius causa. Sicut notat Villadiego de irregular. c. 6. n. 20. Couarruu. Clement. si furiosus 2. p. §. 2. n. 1. Suarez. disp. 44. sect. 3. n. 10. Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 3. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 8. n. 19. & sequentibus. & alii apud ipsos. Consilium censetur operari in homicidium, seu mutilationem quoties homicidium, vel mutilatio ex consilio processit, vel processit facilius, citius, aut crudelius. Sicut adnotarunt Vgolin. de irregul. c. 16. §. 1. n. 1. Tolet. lib. 1. c. 8. Bonac. supra. Auila conclus. 4. Sed in casu dubio, an consilium in effectum influxerit, illiusque fuerit causa inquit Auila conclus. 5. Henric. lib. 1. c. 6. numero 3. Sayrus de censur. r. 1. lib. 7. cap. 3. num. 2. Thom. Sanch. lib. 2. de matr. disp. 41. num. 17. & lib. 1. in decalog. cap. 10. num. 44. in fine, ab ipomet consulto, & ex aliis coniecturis colligendum esse. Si enim homicida inimicus erat capitalis occisi, vel ei iam mortem ante datum consilium minatus fuerat, vel necessaria ad patrandum delictum praeparauerat, aut interfectus processerat etiam iuste aduersus interfectorem in causa criminali testificando, denunciando, vel accusando, seu insigando alium, sufficiens causa est, ut iudicetur consilium tuum nullius efficacitatis fuisse. Item si ipse consultus asserat se non esse motum a tuo consilio ad patrandum delictum neque quoad substantiam, neque quoad modum, liber eris ab irregularitate, sed si contrarium testetur. Debet tamen esse vir, cui merito possit fides adhiberi, ut inquit Sanch. lib. 1. in decal. c. 10. n. 44. Si autem omnibus pensatis dubius es, an consilium influxerit, tenes te irregularem reputare, quia semper praesumendum

membrum aliquod abscissum non est, corpus humanum non est mutilatum, & truncum, sed absolute & simpliciter integrum, & perfectum; alias mutilatio cuiuslibet partis corporis, quae cum alio membro operatur, sufficiens irregularitati esset, non solum mutilatio digiti, sed partis illius irregularitatem induceret, & ex tali defectu mutilum, & truncum corpus humanum dicendum esset, quod oppositae sententiae Doctores non admittunt. Quapropter ea mutilatio constituit irregularitatem, quae est mutilatio membri sumpto membro pro ea parte corporis, quae actionem aliquam habet ab alia distinctam. Sicut est auris, nasus, pes, oculus, manus, & similia, ut colligitur ex leg. item Offit. ff. de Edict. editio, ubi ex vius digiti defectu non dicitur membrum deficere, & ex leg. non sunt liberi ff. de statu hominum ob multiplicationem digitorum non multiplicatur membra. Et ex cap. 2. de clerico egrotante, Clericus carens duobus digitis cum medietate palmae non dicitur mutilatus, aut truncatus, sed debilitatus, seu deformatus. Sed praecipue colligitur ex Paulo 1. Corinth. 21. dicente membra corporis non habere eundem actum, indicans ex actibus distinctis membra distingui. Atque ita tradit Glossa c. 3. in princ. de homicid. lib. 6. Panormit. in cap. de diacono, num. 10. Quis Clerici, vel vouentes. & in cap. cum illorum num. 8. de sentent. excommunicat. Bart. in leg. 2. ff. de iudicis publicis. & in leg. non sunt liberi ff. de statu hominum. Bald. in leg. seruis ff. de seruis fugitiuis. & in leg. res. Cod. de accusat. col. 2. Felinus in cap. ego N. de iurando col. 2. & in cap. cum illorum de sentent. excommunicat. Couarruu. Clement. si furiosus 3. p. initio, num. 8. Nauarr. cap. 27. num. 206. vers. secundo dicitur. Jacob. de Grassis. lib. 2. cap. 62. num. 4. Gregor. de Valen. 1. a. disp. 9. p. 19. num. 3. d. 4. Henric. lib. 1. c. 8. num. 1. Sayrus. lib. 6. thesauri, cap. 16. num. 13. Molina tract. 3. de iust. disp. 69. num. 2. Stephan. Daulla 7. p. disp. 1. sect. 1. dub. 1. Coninch. disp. 18. dub. 8. concl. 2. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 8. n. 3. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 5. num. 18.

Ex qua doctrina inferitur vnguium, dentium, barbae, capillorum, digitorum mutilationem irregularem non constituisse, quia non habent actionem aliquam distinctam a membris quibus vniuntur. Hanc doctrinam extendit Bonac. d. p. n. 8. num. 2. Gaspar Hurtado difficult. 1. num. 19. ad testicularum abscissionem & Couarruu. d. Clement. si furiosus 3. p. initio numero 8. Henric. lib. 1. c. 8. num. 3. tamen sub dubio extendit praefatam doctrinam ad abscissionem mammillarum femininae. Sed has extensiones nequaquam probat; nam esse abscissionem vnius testiculi existimem non esse abscissionem membri sufficientem ad irregularitatem inducendam, cum ex ea actione non impediatur aliqua actio humani corporis ab aliis actionibus distincta, & abscissio vniusque testiculi impedit actionem generationis. Item quilibet ex mammillis femininae actionem habet ab aliis corporis membris distinctam. Ergo eius mutilatio, vt ipse membri perfecti irregularitatem constituit. Vt colligitur ex Baldo in leg. data opera. Cod. qui accusare non possunt. n. 75. Sayrus. lib. 6. c. 1. in fine Mol. disp. 69. num. 6.

Dei requiritur abscissionem membri, neque enim sufficit debilitatio, per quam membrum reddatur inutile ad actiones humanas exercendas, quia Textus statuentes hanc irregularitatem non de debilitatione, sed de mutilatione loquuntur, ut notat Nauarr. c. 27. n. 206. & 219. Suarez. disp. 47. sect. 2. num. 5. & 11. Molina. disp. 68. Auila disp. 5. sect. 1. dub. 1. Gaspar Hurtado difficult. 5. num. 18. Coninch. disp. 18. dub. 8. conclus. 2. Bonac. p. 8. num. 6.

Video tamen Suarez. dicta sect. 2. num. 10. cui adhaerere videtur Coninch. d. b. 8. conclus. 1. asserentem fore irregularem qui ita membrum debilitat, ut omnino arcesceret, & sicca retineat moreretur. Nam haec debilitatio mutilatio formaliter dici potest, si quidem illud membrum vita priuatur, ab informatione animae separatur, & abscinditur; alias potest quis a duobus mutilari nullo illorum irregulari manente: nam abscidens membrum siccum, & mortuum, non videtur irregularitati subijci; quia ea mutilatio est eiusdem rationis, ac mutilatio cadaveris. Ex alia parte membrum siccum reddens irregularitatem non contrahit. Sed verius cenleo necessario membrum abscidendum esse neque sufficere, si omnino debilitetur, mortuum, vt reddatur. Vt colligitur ex cap. si cum virgeri 1. q. 1. ibi: Si cuius hominis manus esset arida, verum quidem esset membrum illius quamuis sine sanguine, & inefficax, & mortuum. Et ita tradit Panormit. cap. 1. num. 9. Quis clericus, vel vouentes. & cap. accusatus de accusationib. Nauarr. c. 27. n. 217. Couarruu. Clement. si furiosus 3. p. initio. n. vlt. Mol. tract. 3. disp. 68. Bonac. r. 1. disp. 7. de irregular. q. 4. p. 8. num. 11. Gaspar Hurtado difficult. 5. num. 18. Henric. & Auila locis citatis. & Bonac. num. 7. asserunt mutilantem membrum aridum fieri irregularem, quia proprie est hominis mutilator, & deformator. Quod intelligendum est, quando iniuste mutilatur, & non ex officio chirurgiae, medicinae, & iuxta illius artis regulas.

est consilium operari, dum contrarium non probatur, quippe est causa de se efficax, & motiva voluntatis. Vt notatur Couarrua. *dicta 2. p. §. 2. num. 2. vers. in eo vero casu.* Auila & Sanch. *loc. alleg. Quamuis contra sentiat Henric. lib. 1. c. 14. n. 3. & c. 16. num. 3. in Glossa lit. D.*

Ad euitandam hanc irregularitatem post datum consilium teneris illud reuocare opposita persuasione facta. Quod si voluntatem consulti a malo dimouere non possis, obligaris monere innocentem de damno sibi parato, alias non vitabis irregularitatem homicidio subsecuto, quantumcumque peniteas; quia consilium tendit ad persuadendum consultum sibi, suoque honori conuenire occisionem, à qua prava opinione semel concepta non ita facile dimoueri potest, ac proinde necessarium est sive in genere, sive in particulari occidendam monere, vt sibi caueat. Sicut docuit S. Antonin. 3. p. tit. 28. cap. 2. §. 2. Henric. lib. 1. c. 14. de irregular. cap. 16. n. 5. Rodrig. cap. 178. conclus. 12. Suar. disp. 4. §. 3. num. 12. Bonac. d. p. m. 8. n. 20. & seqq. Quod si consilium dicat non ex tuo consilio, sed ob alias causas velle homicidium perpetrare, non teneris monere occidendam, vt irregularitatem euites; quia eo casu non ex tuo consilio, sed ex occidendi malicia homicidium contingit. Vt aduertit Rodrig. & Auila supra. Imo Henric. num. 5. asserit non fore irregularem Clericum qui nequit coniugatum dimouere à consilio dato abortus; quia iam monet infantem in matre sua. Sed hoc dictum merito reprobatur Auila, quia monitio illius infantis nullus est momentus, vt potest qui se liberare non potest. Secus est in aliis qui se possunt ab imminente periculo liberare; ac proinde si occidendam moneas, & consilium à malo proposito ex tuo consilio concepto coneris dimouere, sufficienter censendus es consilium retractasse, & mortem præcauisse.

Quæstio est, An irregularitatem incurras consulens, vel mandans Petro vt Ioannem occidat, si inde Petrus occisus est? Et quidem te non incurere irregularitatem ex homicidio voluntario certum est postquam quod non habueris expressam voluntatem, vt Petrus in ea occasione constitutus occideretur. Vt aduertit Suar. disp. 4. §. 3. n. 17. Coninch. disp. 18. dub. 8. n. 66. Sed an incurras irregularitatem ex homicidio casuali? non est ita constans apud Doctores. Et quæstio procedit casu quo probabiliter suspicaris Petrum graui periculo sui occisionis exponi. Negat Vasq. 1. 2. disp. 100. num. 45. Henric. lib. 1. c. 16. Galpar. Hurtado disp. 2. de irregular. diffinit. 6. num. 22. quod tuum consilium, seu mandatum non dirigitur ad occisionem Petri, sed ad occisionem Pauli, neque tu consulis, aut mandas Petro, vt se ipsum occidat, aut ab alio occidatur. Ergo irregularitas statuta à iure aduersus consulentem & mandantem homicidium te ligare non potest. Sed contrarium merito docuit communis sententia, teste Nauarro cap. 27. num. 233. Suar. disp. 4. §. 3. num. 18. Coninch. disp. 18. dub. 8. num. 47. Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 5. conclus. 4. & aliis. Quia negari non potest te causam voluntariam fuisse tuo consilio, vt Petrus in eo periculo constitueretur, & occideretur à Ioanne, ergo irregularis es non quatenus formaliter consulis, aut mandas homicidium, sed quatenus homicidij causa fuisi tuo mandato, & consilio.

Tertio censentis in homicidium, quando eo consensu homicidio cooperaris vel percutendo occisum, vel impediendo ne se defendat, vel è contra defendendo occisum, illique animam præbendo saltem tua præsentia irregularis es, vt colligitur ex cap. sicut dignum §. illi de Homicidio: ibi. *Constat ab homicidij reatu immunet non esse, qui occisorem operam contra alios præstare venerunt.* Et in §. clericos ibi: *Clericos quos constat armatos interfuisse tanto facinorosi perpetuo non solum ab altaris ministerio deponendos esse censens.* Et. Vt autem hac cooperatione irregularitatem contrahas ex homicidio voluntario, debes expresse mortem occisi intendere, vel aliquam actionem præstare ex qua physice seu directè mors sequatur, alias solum eris irregularis ex homicidio casuali. Vt bene aduertit Suar. disp. 4. §. 3. num. 31. & disp. 45. §. 3. num. 1. Quod à fortiori verum est, si necias principalem homicidij causam ex intentione occidendi procedere, sed potius suspicatus es ex intentione adulterandi, furandi, vel vindicandi iniuriam citra mortem processisse. Dixi si tua præsentia animam occisori auxisti, quod semper præsumendum est, nam si daremus tua præsentia occisorem robur non accepisse; eo quod occiso viribus, & armis superior erat, immunitas ab irregularitate videtur, quia non es homicidij causa. Vt docuerunt Henric. lib. 1. c. 14. n. 2. lit. E. Auila 7. p. disp. 6. sect. 3. dub. 3. conclus. 1. Quod idem dicendum existimant Auila, & Henric. cap. 16. & Nauar. conf. 32. de Homicidio, si associaueris patrem, filium, consanguineum, aut amicum coniunctissimum ea tantum intentione, ne periclitaretur, quia ea associatio sub eo fine non videtur illicita.

Quarto aliqui Doctores, Nauar. cap. 27. num. 233. Molina tract. 3. disp. 33. memb. 3. asserunt te irregularem esse, si ratum habes homicidium in tui gratiam factum; quod ea rati habitio mandato æquiualeat. Sed rectius docuit oppositum Couarrua. *Clementi si sit isum. 2. p. §. 1. num. 4. Sayrus lib. 7. cap. 49.*

num. 17. Henric. cap. 16. num. 2. Suar. disp. 4. §. 3. num. 12. Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 6. Coninch. disp. 18. dub. 8. in fine. Bonac. disp. 7. q. 4. punct. 8. num. 42. eo quod in iure ob rati habitioem irregularitas imposita non sit. Neque obstat rati habitioem mandato æquiualeat, nam vt rectè docuerunt Henric. Suar. Coninch. Bonac. & Auila, æquiualeat persequendo quoad culpam, siquidem potes, ita grauitè peccare complacendo in homicidio factum, ac si illud præcepisses, non tamen æquiualeat quoad pœnas iuris, nisi ubi expressum est. Sicut in cap. cum quis de sentent. excommunic. in 6. cauetur excommunicationem canonis incurtere, qui ratam habuerit clerici prescriptionem suo nomine factam. Vel dic rati habitioem mandato comparari in iis quæ à voluntate mandantis, seu ratam habentis pendunt. Vt sunt contractus, gratiæ, beneficia, & similia. Secus in pœnis ab alio infligendis.

§. III.

De dispensatione huius irregularitatis.

- 1 In irregularitate proveniente ex homicidio voluntario (sicut Pontifex dispensat.
- 2 Idem asserunt plures in irregularitate proveniente ex mutilatione.
- 3 Verius est hanc potestatem Episcopo concessam esse in Conc. Trident.
- 4 Prælati ordinum Mendicantium qualiter concessa sit hæc facultas comparatione suorum subditorum?

Quod attinet ad dispensationem huius irregularitatis proveniente ex homicidio, vel mutilatione voluntaria, dicendum est summum Pontificem in ea dispensare posse; quia est ab ipso iure humano inducta, tamen raro, & non nisi ex graui causa dispensationem concedat. Episcopus vero in homicidij voluntarij etiam oculi irregularitate nequaquam dispensat, vt aperte colligitur ex Conc. Trid. sess. 24. c. 6. de reform. ibi: *Licet Episcopi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto proueniens, dispensare, excepta ea qua oriuntur ex homicidio voluntario.*

Eandem potestatem negant Episcopo pro irregularitate proveniente ex mutilatione voluntaria Medina, in sum. lib. 7. cap. 11. §. 12. Henric. lib. 1. c. 9. num. 3. Sanch. lib. 1. sum. cap. 10. num. 45. ducti ex eo quod hæc irregularitas non est tantum ex delicto, sed ex significatione, & Conc. Trid. solum concedit Episcopo potestatem dispensandi in irregularitatibus ex delicto occulto proueniens, non autem in irregularitatibus ob significationem impositis. Neque obest inquit Sanch. ex cap. irregularitatem ex homicidio voluntario, quia non exiititur eo quod sub generali regula dispensandi in omnibus irregularitatibus continetur spectato vero, & proprio sensu verborum: sed quia sub regula continetur spectato communi, & litterario sensu, quod satis est, ne exceptio superflua esse censetur.

Sed communior sententia docet hanc potestatem dispensandi in irregularitate proveniente ex mutilatione occulta inuisa competere Episcopis, quæ fuit sententia Suar. disp. 4. §. 3. & sect. 2. num. 4. referretur à sacra Congregatione decem Toler. lib. 1. cap. 48. num. 6. Eman. Saa. verbo irregularitas num. 9. Rodrig. tom. 1. q. regular. quest. 24. art. 10. Molin. tract. 3. disp. 70. num. 19. & disp. 79. num. 8. Auila 7. p. disp. 6. sect. 5. dub. 4. Bonacina disp. 7. q. 4. punct. circa finem. Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 12. num. 2. Etenim Concilium concedit Episcopis potestatem dispensandi in omnibus irregularitatibus occultis excepta homicidij voluntarij irregularitas ex mutilatione proueniens non est irregularitas ex homicidio, sed ab eo distincta, vt de se constat, & optime probat Sanch. dicto cap. 10. num. 49. Ergo hæc irregularitas sub ea potestate comprehenditur. Tum quia hæc facultas late est interpretanda, vt potest beneficium Principis, & in iure communi insertum, & non personis, sed dignitati Episcopali concessa. Tum quia verè irregularitas ex mutilatione procedit ex delicto, tamen in significationem inducta sit. Neque est verum irregularitatem homicidij non contineri sub illa generali regula dispensandi in omnibus irregularitatibus occultis, alias vt quid consilium potius irregularitatem homicidij voluntarij, quam casualis, vel mutilationis excepti, si nulla illarum spectato proprio, & vero sensu verborum sub facultate dispensandi in omnibus irregularitatibus continetur.

Prælati vero ordinum Mendicantium comparatione suorum subditorum concessa est facultas dispensandi in omnibus irregularitatibus in foro conscientiarum, modo procedat ex delicto quod notorium non sit, vt constat ex compendio primilogior. Societ. Iesu. verbo dispensatio §. 5. & 6. quæ potestas referuatur in Societate Præposito Generali, & quibus ipse commiserit.

§. IV.

Quæ requirantur in genere ad irregularitatem ex homicidio, vel mutilatione casuali?

- 1 Requiritur ad hanc irregularitatem culpa gravis.
- 2 Si culpam latam in præcauendo homicidio, vel mutilatione non commisit, irregularis non est.
- 3 Affirmant plures, si culpam leuem commiserit in præcauendo homicidio, quod ex opere illicito subsocium est, et fore irregularem.
- 4 Alij Doctores distinctione vtuntur.
- 5 Horum sententia approbatur, & explicatur.
- 6 Satis obiectioibus in contrarium.
- 7 Clericus torneamenti, & venationi aprorum, & vrsorum vacans non est irregularis, si debitam adhibuit diligentiam ad homicidium præcauendum.
- 8 Clericus officio chirurgiæ, seu medicina vacans, ex qua mors, vel mutilatio subsequitur, irregularis est.

¶ Cum hæc irregularitas homicidij, & mutilationis imposita sit in penam delicti commisi, necessarii debet homicidium, & mutilatio causari ex culpa. Sed an sufficiat culpa leuis, an necessarii grauis prærequiritur; non conueniunt Doctores. Nam Gloffa cap. significasti el. 1. de homicidio. Abbas Caietan. verbo irregularitas. Armilla eodem. num. 14. Couarruu. Clement. si furiosus. 2. p. §. 4. num. 9. sentunt ex sola culpa veniali hanc posse irregularitatem incurri; quia hæc non solum in penam delicti, sed etiam ob defectum significationis indicitur, idem videtur sufficere quælibet culpa, vt penam rationem habeat.

Sed rectius alij Doctores culpam mortalem requirunt: inter quos est Nauarr. ca. 27. num. 2. Sotus lib. 5. de iustit. q. 1. art. 9. Petr. Nauarra. lib. 2. de restitut. cap. 1. dub. 6. numero 69. Gregorie Valenti. 4. disp. 7. q. 19. p. 2. §. 5. Henrici. lib. 1. 4. cap. 1. §. 1. num. 7. Auila 7. p. disp. 6. sect. 1. dub. 1. conclus. 3. Sayrus lib. 7. cap. 5. num. 5. Bonac. disputat. 7. q. 4. punct. 7. in fine. Suar. disputat. 5. sect. 5. numero 8. Et colligitur ex cap. quæritum de penitent. & remissionib. vbi pater sufficiens filium secum dormientem irregularis iudicatur, si suffocatio ei voluntaria fuerit, vel ex studioli negligentia accidit. Et ex cap. lator de homicidio, vbi excusatur ab irregularitate Clericus cum alio ludens, etiam si casu culestro quo erat præcinctus alius occubisset; quia non præsumit Pontifex fuisse ibi latam, & grauem culpam. Neque contrarium probatur ex cap. continebatur eodem tit. vbi quidam Diaconus iudicatur irregularis, eo quod ludens cum alio, & in ludo victus existens se supposit falcem abscondita accinctus latum victorem portaturus, à qua licet mortale vulnus accepit, & post dies octo expirauit; quia ibi præsumitur grauem culpam commisisse diaconum indetentem falcem præcinctum: debebat enim deponere falcem, vel vt inquit Panormi. prohibere laico equitanti licentiam casu, quo vinceret; alias erat actio de se periculosa, præcipue cum ex ipso Textu colligatur falcem absconditam esse ibi incaute in eum equitaturus inflitit. Quod si in conscientia constaret diaconum recordatum non esse, falcem absconditæ, neque suspicatum fuisse ex illius delatione latum posse damnum accipere ab irregularitate excusaretur, inquit Suar. disp. 4. §. 1. sect. 5. num. 3. in fine. Et ratio omnium est, quia irregularitas in penam delicti cum grauissima pena sit, vix potest quæ prius maximis bonis, & difficile tollitur, culpam grauem necessariò præsupponere debet; vt sic pena culpæ proportionetur.

¶ Ex hac doctrina duplex quæstio decidi debet. Prima an homicidium, vel mutilatio proueniens ex opere alius licito, & honesto irregularitatem inducat? Et breuiter dicendum est, te liberum esse ab irregularitate, si culpam latam in præcauendo homicidio, vel mutilatione non commiseris. Sic tenent Doctores numero præcedenti relati. Et colligitur ex cap. Ioannes, & cap. vltim. de homicidio. E contra vero si negligens grauer fueris in homicidio præcauendo irregularitatem incurris, quia saltem indirectè tibi homicidium voluntarium fuit. Vt est casus relatus in cap. Presbyterum de homicidio: vbi Presbyter puerum causa disciplina percussit in capite, ex qua percussione post paucos dies obiit censeatur irregularis, quia modum castigationis excessit. Et ad idem est casus relatus in e. aspir. vltim. de homicidio in 6. vbi mandatum est puerum acriter verberari & licet mandans præcepit verberari, ne sic eueniret verberatio cum periculo homicidij, id euenire posse, debuit cogitare præcipue præcauendo periculum, vt in prædicto textu dicitur. In foro autem externo, quoties in castigatione, & correctione modus exceditur, præsumitur culpam latam adfuisse in derimento ex ea culpa proueniente. Argum. Textus in cap. si quis non iratus 15. quæst. 1. vbi causans homicidium ex disciplina, esto

Terz. de Castro, Sum. Mor. Pars VI.

quoad gratiam innocens habeatur, non tamen quoad legem, quia lex respicit opus, in quo opere præsumitur excessum culpabilem adfuisse.

¶ Secunda quæstio est de homicidio, vel mutilatione proueniente ex opere illicito, an irregularitatem causet, tamen si non grauem, sed leuem culpam commiseris in eo præcauendo? Affirmant Ioannes Andreas, & Innocent. in cap. tua nos de homicidio, & ibi communiter Canonistæ, D. Thom. 2. 2. q. 64. art. 8. & ibi Caietan. Gab. in 2. dist. 1. §. 1. 4. art. 3. an. 2. Paludan. dist. 2. §. 3. art. 15. Cosmas Philarcus, lib. 4. cap. 11. §. 7. Alphons. Vivaldi. tract. de irregulari. n. 148. Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 10. num. 4. vers. ascendam secundum. Mouentur ex cap. dilectus. Cox litteris. C. continebatur, & lator de homicidio, vbi ab irregularitate excusatur ibidem interficientes, quia dabant operam rei licitæ, & in culpa non fuerunt præcauendi homicidium. Ergo à contrariò si darent operam illicitæ rei, cessaret ratio illius excusantis. Secundo in iure est expressum propter homicidium, & mutilationem casualem contrahi irregularitatem. Cap. clerico vacante. C. eos vero cum alijs 50. dist. 2. quo iure tantum excipitur dans operam licitæ rei, & omnem diligentiam adhibens ad præcauendum homicidium. Cap. Ioannes. Cap. de homicidio. Terribi si ab irregularitate excusaretur dans operam rei illicitæ ex qua homicidium est sequutum, quia periculum ignorauit, nulla esset differentia ad contrahendum irregularitatem ex homicidio casuali, ab eo qui dat operam licitæ rei. At in iure facilius contrahitur irregularitas ob homicidium sequutum ex opere illicito, quam licito. Vt colligitur ex e. ad audientiam, & sequentib. de homicidio. Ergo dicendum est dantem operam rei illicitæ ex qua homicidium sequitur irregularem esse, tamen si solum leuissimè in præcauendo homicidio peccauerit.

¶ Alij vero graues Doctores, inter quos est Couarruu. Clement. si furiosus 2. p. §. 4. num. 10. Sotus lib. 5. de iustit. q. 1. art. 9. Corduba lib. 1. q. 9. quæst. 26. Nauarr. cap. 27. num. 22. Henrici. lib. 1. 4. cap. 1. §. 1. num. 3. Petr. Nauarr. lib. 2. de restitut. cap. 1. dub. 6. num. 69. Gregorie de Valenti. 1. 1. disp. 6. q. 3. pun. 3. & 1. 3. disp. 5. q. 19. pun. 4. §. 5. dub. 1. Sayrus alijs relatis lib. 7. cap. 5. nu. 12. Auila 7. p. disp. 6. sect. 1. dub. 1. vers. sed est tertia opinio hæc vtuntur distinctione: aut actio peccaminosa ex qua homicidium sequitur de se est periculosa, & homicidij casualia, vel non? Si actio de se est periculosa dans operam prædictæ actioni, contrahit irregularitatem: vt contrahit Clericus exercens torneamenta, & alia pugna simulacra, venationem vrsorum, & aprorum, quia hæc actiones ob periculum homicidij sunt Clericis interdicitæ. Secus vero si actio de se periculosa non sit. Ratio est quia exercens opus de se periculosum voluntariè periculum amplectitur, ac proinde effectus inde sequens ei adscribi debet. Secus est quando opus de se non habet periculum, & diligentia adhibita est ad præcauendum homicidium: nam eo casu homicidium non est voluntarium in se, vt constat, neque etiam in causalem ex se non sit homicidij illatua; hæc autem irregularitas ex culpa homicidij contrahitur.

¶ Hæc sententia si rectè expendatur vera est. Si enim actiones de se ita sint periculosa, & mortis inductiua, vt raro exerceri possint quin huic effectum causerint, idque eas exercens cognoscat, absque dubio siue Clericus sit, siue laicus irregularis erit effectus sequuto, quia ea occisio exercens eas actiones voluntaria est saltè in causa. At si actiones non sint hoc modo periculosa, & diligentia adhibita sit ad præcauendum periculum irregularitatis homicidij locus non erit. Sicuti optime tradit Castro lib. 2. de lege penalis, cap. 14. Henrici. lib. 1. 4. cap. 1. §. 1. num. 1. Suar. disputat. 4. §. 1. sect. 6. num. 9. quia illud homicidium non est directè voluntarium, vt supponimus, neque etiam indirectè, siquidem causa non est de se homicidij inductiua, neque etiam est voluntarium ratione alicuius negligentia grauis in eo præcauendo commissa. Ergo talis actio nullam habet malitiam homicidij, & consequenter nulla irregularitas homicidij ei annexa potest.

¶ Neque huic nostræ doctrinae obstant superius adducta. Nam ad Textus in cap. dilectus. Cap. ex litteris. Cap. continebatur. Cap. lator, concedo vitari irregularitatem ex eo quod opus exercitum licitum fuerit, & diligentia sufficiens adhibita ad homicidium vitandum; nego tamen inde inferri cessante vna ex illis causis contrahi, sed necessariò vtraque cessare debet, vel saltem præcipue, quæ est debitam diligentiam adhibere in vitando homicidio. Ad secundum respondet ex ipsa rei natura ab irregularitate homicidij excusari qui diligentiam adhibuit ad illud præcauendum, tamen si expressis verbis non inueniatur in iure exceptum. Ad tertium dico hæc esse differentiam inter dantem operam rei licitæ vel illicitæ, ex quibus homicidium sequitur, quod dans operam rei licitæ præsumitur diligentiam ad præcauendum homicidium adhibuisse, quæ tamen diligentia non præsumitur in eo qui opus illicitum exercet.

Hiac deciditur clericum torneamenti, & venationi aprorum

rum, & vrorum vacantem ex quibus homicidium subsecutum est nullo modo irregularem esse, si debitam adhibuit diligentiam ad homicidium præcauendum; quia hæc actiones non sunt ita de se periculose, vt frequenter homicidia inferant, alijs laicis æquæ ac Clericis interdixit essent, & æquæ laici; ac Clerici irregulares forent homicidio à casu subsecuto. Quod rectè de omnibus negant Couar. *Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 10. *vers. quæritur*. Suar. *disp. 4. §. 6. nu. 14*. Sayrus *lib. 7. c. 5. num. 13*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 1*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 10. vers. sed numquid*, tametsi contra sentiat Caetan. 2. 2. q. 64. art. 8. Nauarr. *cap. 27. num. 237*. Mol. *tract. 3. disp. 7. §. clericus*.

Vnicus tamen casus ab hac regula excipitur contentus in *cap. sententiam Ne Clerici*, vel *Monachi*, & *cap. tua nos de Homicidio*, in quo Clericus irregularis est morte, seu mutilatione eueniente ex officio chirurgiæ, seu medicinæ quantumlibet omnem diligentiam ad euitandam mortem, seu mutilationem adhibuerit. Etenim cum omnibus Clericis in sacris constitutis, Monachis, & Religiosis interdictum sit officium chirurgiæ, vel medici per incisionem, vel aduersionem, quia has personas dedecet hoc officium exercere ob periculum mortis, quod solet huic exercicio annecti, à quo periculo conuenit clericos in sacris, monachos, & religiosos alienos esse, idè quæ irregulares censentur, si ex eorum actione vtopote illicita, & ratione periculi prohibita mors eueniat. Sicut docet Glossa, & Abbas in *dicto cap. tua nos de homicidio*. Couar. *dicta Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 10. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 12*. Molin. *tract. 3. disp. 7. §. num. 2*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 1*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 10. num. 3*.

Notanter dixi Clericos in sacris, nam Clerici in minoribus ordinibus constituti tametsi beneficii sint irregularitati non subiciuntur officium chirurgiæ cum incisione, vel aduersione exercentes, si diligentiam adhibuerint ad præcauendum mortis periculum, quia illis non est hoc officium interdictum, vt notauit Molina, & Layman. *supra*. Neque item eam irregularitatem contrahunt, quando necessitas infirmi urget, & non est alius qui illud officium exerceat; quia non erat conueniens ob opus debitum ex charitate irregularitatem imponere. Vt aduertit Auila *dub. 10. conclus. 3. §. 4*. Mol. & Laym. *locus allegatus*. Quapropter ad hanc irregularitatem incurrendam debent clerici in sacris, vel religiosi per se ipsos officium chirurgiæ per incisionem, vel aduersionem exercere absque virgine necessitate, ex qua incisione, vel aduersione mors succedat. Etenim si infirmus non ex aduersione, vel incisione moriatur, sed ex grauitate morbi non est censendus clericus in sacris constitutus aduens, vel incidens irregularis, tametsi in ea actione peccatum contra prohibitionem sibi factam commiserit. Vt docuit Couar. *dicta Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 3. *vers. nam si chirurgus*. Henric. *lib. 14. capit. 3. numero 10*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 1. conclus. 5*.

§. V.

Expenduntur aliqui casus speciales, pro superioris doctrinæ clariori intelligentia.

- 1 Adulter ob cuius causam vxor à marito occiditur, ex communi sententia irregularis est.
- 2 Declaratur textus in cap. sicut & litteris de Homicidio de Presbytero iudente cum femina inhoneste.
- 3 Explicatur Clement. si furiosus de homicidio, qualiter furiosus, infans, vel dormiens excensetur ab irregularitate.
- 4 Qualiter proiciens sagittam intentione vulnerandi Petrum, & casu Paulum occidens, irregularis sit.
- 5 Si petrum percussus non lethaliter, & ipse moriatur, ex sua intemperantia, vel ex negligentia medici, non videtur irregularis, etsi plures contrarium censent.
- 6 Qualiter subministrans cibos, & pocula infirmis, irregularitatem contrahant.

Primus casus est de adultero ob cuius causam vxor à marito occiditur, in quo casu Auila 7. p. *de censur. disp. 7. sect. 3. dub. 3. concl. 1. §. 2. circa finem*. Mercado *de contractib. cap. 4. pag. 11. vers. Et dub. esse privilegio*. Henric. *lib. 14. c. 10. in fine*. Petr. Nauarr. *lib. 2. cap. 3. num. 363*. negant irregularem esse, tametsi præuideat periculum mortis, cui se, vel vxorem exponit, quia illa non est causa sufficiens, vt maritus propria autoritate veller vxorem, vel adulterum occideret.

Nihilominus communis sententia hunc adulterum irregularitatis damnat, si remerè ad vxorem accessit debita diligentia ad præcauendum mortis periculum non adhibita. Si-

cut docuit Couar. 2. p. *dicta Clement. si furiosus* §. 4. num. 10. Nauarr. *c. 27. num. 238*. Ioann. Guicci. *lib. 2. canon. 29. cap. 6. num. 41*. Sayrus *lib. 7. c. 6. n. 26*. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 14*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 10. n. 2*. declinamque id referre Nauarr. à Pio V. cum in sacra Pœnitentiaria hic casus controuerteret. Ratio est, quia adulter præuidens vxoris interficiendæ periculum, illius interfecit in indirecta causa est eam tali periculo exponens. Sicuti censendus esles indirecta causa mortis, si aliquem suaderes, vt ea via incederet, quæ esset periculum probabile esse à latronibus interficiendum, vel si ei iniuriolam aliquam actionem ab alio factam referres, ex qua suspicareris mouendum esse ad patrandum homicidium. Hinc deducitur te irregularem fore, si maritum aggredientem interficias in tui, vel vxoris defensionem, dummodo huius interfecit periculum præuideat, quæ diligentiam adhiberes ad vitandum, quia iniquæ, & illicitæ prædictæ interfecit periculo te exposuisti, nisi quæ illa interfecit esto in defensionem fuerit facta; in causa tamen voluntaria fuit, & iniqua, atque ad hoc sufficiens ad irregularitatem inducendam. Sicuti si conuictus aliquem prostratus credens inde arepturum occasione ad te occidendum irregularis esles cum sic læcissimum aggredientem interficeret: Vt benè tradit Nauarr. *cap. 27. num. 238*. & *lib. 5. conclus. 3. de homicidio in 2. edit.* Guicci. *lib. 2. canon. 29. cap. 6. num. 43*. Molina *tract. 3. disp. 7. §. 2. num. 5*. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 12*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 10. num. 2*. Tametsi contrarium sentiant Sotus *lib. 5. de instit. q. 1. art. 9*. Henric. *lib. 14. c. 10. n. 3*. Lessius *lib. 2. cap. 9. n. 105*. Auila *disp. 6. sect. 1. dub. 3. concl. 2*.

Secundus casus continet explicationem Textus in *cap. sicut & litteris de homicidio*, ybi quidam Presbyter declaratur irregularis; eo quod mulierem prægnantem qua cum contraxerit consuetudinem inhonestam, & quam asserbat se concepisse ex eo per zonam arripuerit quasi iudens, ex qua areptione factus mortuus fuit. Nam ibi non imponitur irregularitas, quia ludus fuisse inhonestus, sed quia fuit noxus, & periculosus, quod periculum præuidisse, & cum nullam adhibuerit diligentiam ad illud præcauendum, merito censetur causa abortus fuisse, atque adeo irregularis Sicuti tradit Couar. *Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 10. *vers. quinto*. Henric. *lib. 14. c. 15. n. 4*. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 11*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 6*.

Tertio explicanda est *Clement. si furiosus de Homicidio*, ybi furiosus, infans, vel dormiens (& idem est de ebri) exculantur ab irregularitate homicidij, si cum sanæ mentis essent non præuiderunt se illius periculo exponi, aut si illo præuiso debitam in illo præcauendo diligentiam fecerunt, quia occiso inducens irregularitatem debet esse aliquo modo volita, quod esse non, nisi præcognita fuerit. Quapropter in foro ciuili hi non tenentur de homicidio legitime iudicari, ff. ad leg. Corneli. de sicarijs. Et hoc intelligendum est tametsi culpabiliter in ebrietatem, vel amentiam incidissent vt aduertit Couar. 2. p. *dicta Clement. §. 4. num. 10*. & 4. Nauarr. *cap. 27. num. 237*. Henric. *lib. 14. cap. 1. c. numero 7*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 12*. & 15. Secus esset, si præuiso periculo non ad illud præcauendum. Vt decidit *cap. quæ situm de pœnitent. & remissionib. & cap. consilium 2. quæst. 5*. Et notauit Suar. *disp. 4. §. 6. de irregular. sect. 1. num. 12*. & Doctores nuper relati, quia ratione negligentie ea occiso indirectè est voluntaria. Quod si dubium sit, an occiso facta sit tempore furoris, vel sanæ mentis, siquidem occidens lucida habet intervalia, vel vino arripit solet in foro externo pendet ex qualitate, & circumstantiis eius. Tradit Couar. *4. decretal. 2. part. cap. 2. num. 5*. Auila *supra*, qui optime addit, si pensaris omnibus fuerit dubium potius iudicandum est tempore furoris occidisse, iuxta ea quæ tradit Anton. Gomez tom. 3. *varijs. cap. 1. num. 71*. Ex quo capite excusatur ab irregularitate puer maior septennio alium occidens de quo dubitabatur, an plenum habuisset usum rationis. Argum. desumpto ex doctrina Bart. in *leg. non solum §. sed vt probari. ff. de Noui operis nunciat.* ybi inquit delictum quod potest fieri tempore licito, vel illicito accusantem teneri probare factum esse tempore illicito, & punibili. Sicuti tradit Henric. *lib. 14. cap. 3. m. 4. in comment. lib. 1. Auila 7. p. disp. 6. sect. 1. dub. 13. concl. 3*.

Quarto inferitur decisio illius quæstionis, an irregularis proiciens sagittam intentione vulnerandi Petrum & casu ibi aderat Paulus qui occisus fuit? Dicendum est si tibi constituit ibi adesse hominem, quom tamen credidisti esse Petrum, & nullum alium sine dubio irregularis es, quia ea sagitta proiecta ex intentione vulnerandi hominem prociellit, quinimo si habuisti intentionem occidendi Petrum, & Paulus fuit occisus satis probabile est, te incurrisse irregularitatem ex homicidio voluntario. Vt docet Suar. *disp. 4. §. 6. sect. 6. numero 18*. Secus esset, si procielles sagittam animo occidendi feram, & debitam diligentiam apposuisti, ne hominem occideres, quia eo casu occiso hominis tibi voluntaria non est, etiam indirectè, vt tradit Couar.

De cooperantibus ad homicidium, vel mutilationem, qualiter contrahant hanc irregularitatem?

- 1 Si determinato occidere, & mutilare insulas tantum mitigationem, non est irregularis.
- 2 Cum plures associatim concurrunt, ad occisionem, percussorem lethali irregularis est. Si nullus cognoscitur vulnus lethale infixisse, qui dubius fuerit se reputare debet irregularem.
- 3 Si certo constat quis vulnus lethale infixit, ceteros associantes excusat. ab irregularitate.
- 4 Verius est excusari non debere.
- 5 Satis si fundamento opposito.
- 6 Quod si Parochus vulnus lethale infixit, ex quo tamen vulneratus mortuus non est, sed ex vulneribus acceptis a parochianis, an censetur irregularis.

DE mandante, & consulente superius diximus loquentes de irregularitate ex homicidio voluntario. Solim aduerto consulentem, & mandantem excusari posse a peccato, & consequenter ab irregularitate; si determinato patre occisionem consulat, & precipiat mutilationem esse contentum, quia eo casu non mandat mutilationem absoluit, sed mandat, & consulit ne vitra mutilationem progredatur, quod illicitum non est positio quod alia via ab occisione dimoveri non potest.

Difficultas est, An pluribus associatim concurrentibus ad occisionem Petri non consilio, sed ex repentina occasione omnes irregulares fiat, etiam illi, qui nullum intulerunt vulnus? In qua difficultate dicendum est percussorem lethali irregularitatem esse irregularitatem orta ex homicidio voluntario, vel casuali iuxta intentionem quam habuit. Si vero nullus cognoscitur qui vulnus lethale infixit, qui dubius fuerit reputare se debet irregularem. *Cap. ad audientiam de Homicidio.* Quapropter Iudex ignorans quis illorum vulnus lethale infixit, omnes reputat homicidas, quia omnes in rixando deliquerunt, esto non pena ordinaria, sed arbitraria eos condemnare debeat. Vt multis allegatis docet Couarru. *Clement. si furiosus 2. p. §. 2. num. 1.* Secus esset si post diligentem inquisitionem non cognosceret qui in rixa fuerunt inuenti, quia tunc omnes absolueri debent, ne se periculo exponant puniendi omnino innocentes, vt notauit Villadiego *cap. 6. num. 4. vers. sed primo.* Henric. *lib. 14. cap. 14. num. 1. in fine.* Maiol. *lib. 1. cap. 48. §. 1. num. 9.* Suar. *disp. 4. §. 1. dub. 3. conclus. 1.* Qui omnes fingunt casum, quando ex aliqua domo in qua habitant quatuor homines proiectus est lapis, ex cuius ictu aliquis mortuus est, & nullo modo constat, quis illum proiecerit, omnes absoluantur ab irregularitate, & poenae quia equius est vnum nocentem tolerare, quam tres innocentes damnare.

Quod si certo constiterit quis vulnus lethale infixit, omnes alios vulnus lethale non inferentes affirmat Couarru. aliis relatis in *Clement. si furiosus 2. p. §. 2. num. 1. vers. secundus casus* non fore irregulares. Dicitur quia insignis vulnus lethale tenet de homicidio, & non alius, reliqui enim tenentur de percussione ex *Textu in leg. cum Mela. §. sed & si seruimus. ff. Ad legem Aquilianam. & in leg. si rixatus. ff. de homicid. rixatus.* Ergo cum liberi sint ab homicidio, liberi erunt ab irregularitate. Secundo probari potest ex *cap. significasti el. 2. de Homicidio*, vbi Parochus excusatur ab homicidio, & irregularitate si non infixit vulnus lethale latroni, qui aliis vulneribus acceptis subito interit.

Verum est haec sententia probabilis sit, probabiliorem existimo hos cooperatores esse nullum lethale vulnus infixit, irregulares fore, quia negari non potest sua praesentia auxilium, & fauorem occisori tribuisse, & occisum impedisse, ne se defenderet, ac proinde omnes iudicandi sunt secundum canones rei homicidii, & irregularitati subiecti ex *Textu in cap. si quatuor homines 2. §. 9. 8.* Et tradit Glossa *ibi* Navar. *cap. 27. num. 2. §. Decimo. & conf. 31. de homicid. in fine.* Maiol. *lib. 5. de irregular. cap. 48. §. 4. numero 7.* Henric. *lib. 14. cap. 14. num. 2. §. 3.* Suar. *disp. 4. §. 1. §. 3. num. 9.* Auila 7. p. *disputat. 6. §. 3. dub. 3. conclus. 4.* Coninch. *disput. 18. dub. 8. numero 70.*

Neque obstant contraria. Fatemur equidem iure ciuili non puniri hos cooperatores vt homicidas; bene tamen secundum statuta canonum quoad poenam irregularitatis, vt in *suprad. cap. si quatuor homines* habetur. Minus obstat *Textus in cap. significasti*, nam ille Parochus separatim, & diuim vulnus infixit, & non lethale, neque cooperatus fuit vilo modo ad occisionem, sed alij parochiani superuenientes abque eius voluntate subito latronem interfecerunt, ideoque Parocho mors non tribuitur. Secus dicendum, cum omnes per modum vnius concurrunt.

Couarr. *dicta Clement. si furiosus 2. part. §. 4. num. 10.* Suar. *dicta. §. 6. num. 14.*

Quinto deciditur, an censendus sis irregularis ex eo quod Petrum non lethaliter vulneraueris, si ipse Petrus moriatur ex sua intemperantia, vel ex negligentia medici, vel aliunde? Affirmant S. Anton. 3. part. *tit. 28. capite 2. in principio* Nauar. *cap. 27. numero 2. 2. 2.* Henric. *lib. 14. capite 14. numero 4.* Gutier. *lib. 2. canon. qq. capite 6. numero 9. 3.* Molina *tractatum 3. disputat. 32. a numero 2.* Auila 7. parte *disputat. 6. §. 1. dubio 3. concl. 2.* Layman. *libro 3. sectione 5. tractatum 3. capite 3. numero 10. circa finem.* Ducuntur, quia medio illo vulnere iniuste illato occasionem praebuit Petro, vt moretur, neque enim ei mors eueniret, nisi vulnus accepisset, ergo vulnus fuit causa saltem partialis suae mortis.

Ceterum est dicta sententia sit satis probabilis, probabiliorem iudico quae te in hoc casu ab irregularitate excusat. Vt docuit Syluest. *verbo homicidium 2. quast. 22.* Caietan. 2. 2. *quast. 64. art. 8. & ibi Acagon.* Sotus *libro 5. de iustu. quast. 1. art. 9.* Lessus *lib. 2. de iustu. capite 9. numero 102.* Suarez *disputat. 4. §. 6. numero 19.* Egidius Coninch. *disputat. 18. num. 70. §. 6.* Gaspar Hurado *de irregular. difficult. 8. num. 31.* Et colligitur ex *cap. exhibitum de Homicidio*, vbi ab irregularitate excusatur puer insequens alium ex cuius infectione insecutus cecidit, & capite vulneratus propter imperitiam medicorum, & propter patris incuriam illum laboribus, & sudoribus exponens mortuus est. Neque est certum excusari ibi puerum ratione aetatis; supponitur enim doli capax, & lapidem proiectile non intentione vulnerandi, sed timorem incuriendi, verius namque est excusari, quia mortis causa proxima non fuerit, est occasione praebuit. Sed apertius probatur ex *capite studeat, §. 0. dist. vbi* Presbytero percussente Diaconum equitatem, qui diaconus ex equo cecidit, & ceruicis fractione interit mandatur examinari, an Diaconus fuerit percussus ad mortem, & ex illa percussione mortuus sit, nam eo casu deciditur irregularem fore. At si reperitur diaconum non fuisse percussum ad mortem, iniungitur Presbytero poenitentia ad tempus. Ecce qua ratione ex vulnere non lethali occasione tamen morti praebente irregularitas non contrahitur. Ratio vero est; ad incurandam irregularitatem non sufficit vtrunque occasione mortis praebere, sed oportet occasionem proximam esse, ex qua mors sequatur. At cum vulneratus non ex vulnere, sed ex intemperantia, aliove medicamento nocuo interit, vulneratus non est adhibenda mors. Secus esset, si ex eo vulnere febris excitaretur, quae vulneratum peremisset, vel si simul cum illo vulnere aliud vulnus superueniret, ex cuius coniunctione primum vulnus ad mortem concurreret saltem vt breui tempore mortuus fuisset, vel si deficienter medico, aut chirurgo ex illo vulnere alicui non lethali lethale factum est; quia in his omnibus casibus conuincitur vulnus primum causam esse mortis proximam. Discernere autem an vulnus lethale sit, vel non, & ad mortem conueniat ad medicos pertinet. Vt docuit Felin. *capite presbyterum de Homicidio.* Auila 7. parte *disputat. 6. §. 1. dub. 3. conclus. 3.* cum Glossa in *lege 1. verbo de puls. Cod. de emendat. seruus.* vbi ait non esse censendum vulnus lethale, si vulneratus finito triduo post vulnus acceptum pedibus ambulauit. Et in *capite pratorum de clerico percussore* dicitur vulneratum non praesumi ex vulnere decessisse, si post octo menses a vulnere suscepto decesserit. Secus si breui tempore mortuus fuerit: & facit *cap. si quae femina §. 0. dist.* In casu tamen dubio censendus est vulneratus irregularis. *Cap. ad audientiam. & capite significasti de Homicidio.*

6 Sexto inferitur quid dicendum sit de subministrantibus cibos, & pocula infirmo. Hi namque si aliquam medicinam infirmo exhibeant maxime contra praescriptum medici, ex qua notabiliter mors acceleretur, sine dubio irregulares erunt, nisi ignorantia excusetur, quia aetate peccaminosa ad mortem infirmi iuuant. Sicuti tradit Villadiego *de irregular. cap. 6. vers. item de seruientibus numero 39.* Couarru. 2. part. *Clement. si furiosus §. 4. num. 3.* Nauar. *capite 27. numero 128.* Henric. *lib. 14. capite 14. numero 1.* Auila 7. parte *disputat. 6. §. 1. dub. 8.* Nullus tamen est scrupulus habendus ex eo quod mutaueris, vel reuolueris infirmum animo subministrandi cibum, vel vt commodius quiescat, esto inde aliquantulum mors accelerata sit; quia nec notabiliter acceleratur, neque infirmus tenetur ob eam leuem accelerationem excusandam tantam incommoditatem sustinere, vt notarunt Henric. & Auila *supra. Sayrus lib. 7. capite 6. num. 1. §. 3.*

Sed quid si Parochus vulnus lethale infixisset, non tamen inde vulneratus mortuus esset, sed ex vulneribus acceptis à parochianis? Late hanc difficultatem versat Couarruu. dicta Clement. si furiosus 2. part. §. 2. num. 4. & affirmat communem opinionem damnare parochum irregularitate; quia in dicto cap. significasti solum excusat Parochus ab irregularitate, quia cerò constat non infixisse vulnus lethale. Sed vt optimè tradit Couarruu. supra hic casus non deciditur in dicto cap. significasti; nam ex illo solum colligitur Parochum irregularem esse, cum constat vulnus ab ipso illatum fuisse lethale, vel de hoc stat dubium, & ex alia parte discerni nequit quo ex vulnere percussus interierit, an ex vulnere inflicto à Parocho, an ex vulneribus quæ parochianis intulerunt. Nihil tamen in supradicto cap. significasti definitur de Parocho, qui est lethaliter percussus constat percussum non ex illius vulnere, sed ex aliis acceptis interisse. Quocirca dicendum exillimo cum Henric. lib. 1. cap. 14. num. 3. Auila 7. part. disputat. 6. sect. 3. dub. 4. Molina tract. 3. disputat. 33. memb. 6. num. 4. Layman. lib. 3. summ. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 10. in fine percipientem lethaliter quando diuisum, & per se concurret, si vulneratus non ex ipso vulnere, sed ex aliorum vulneribus obierit, neque irregularem esse, nec teneri de homicidio, sed solum de vulnere. Ex Modicorum autem iudicio, & ex circumstantiis constare debet primum vulnus non causasse mortem etiam quoad accelerationem. Sicuti contingeret, si ex secundo istu caput esset contractum, vel pedus transversum, aut cor transuerberatum, ex cuius vulnere statim percussus obierit. Ratio nostræ doctrinæ est, quia ad irregularitatem homicidij iniuncta contrahendam, opus est illius esse causam proximam, & efficacem, qualis non est in presenti, vt supponimus. Et confirmo, si lethaliter percussus occidatur à fulgure, percuciens irregularis non est censendus; quia non causauit de facto homicidium, siquidem æquè percussus vi fulguris interit ac si nullum vulnus accepisset, sic in nostro casu dicendum est: factæque textus in leg. ita vulneratus ff. Ad legem Aquilianam.

§. VII.

Quaratione non impediens homicidium incurrit irregularitatem?

1. Si ex charitate solum teneris communis est sententia te irregularem non esse.
2. Si ex iustitia irregularem fore.
3. Satisfit aliquibus obiectiõibus.
4. Si terixante cum Ioanne superuenient tui consanguinei, vel amici & Ioannem occidant irregularis es, si pro viribus non impedisti.
5. Si volenti ex charitate defendere innocentem persuadens ne defendat, non obinde irregularis es.
6. Ex intentione qua moueris ad non impediendum homicidium, dicenda est irregularitas ex homicidio voluntario, vel casuali.
7. In hac irregularitate ex homicidio casuali, vel mutilatione si occulta sit Episcopus dispensare potest.

Dvplex potest esse obligatio impediendi homicidium ex iustitia, vel ex charitate. Si ex charitate solum teneris, communis est sententia, te irregularem non esse. Vt deciditur cap. si quatuor homines 23. q. 8. ibi: Qui vero neque eum impugnabant, neque vulnerabant, neque auxilio cooperatores fuerunt, sed tantum adfuerunt extra noxam sint, hoc est extra poenam irregularitatis, de qua ibi erat sermo. Etenim sic omittens impedire non peccas peccato homicidij, siquidem non peccas contra iustitiam, nec vt homicida teneris, vt probat Bart. in leg. 1. §. sed in eo ff. ad senatus consultum Sillanianum. & tradit Nauarr. cap. 27. num. 231. Molina tract. 3. disp. 76. num. 8. & disp. 3. memb. 5. Suarez disp. 45. sect. 4. num. 3. Filliuc. tract. 20. cap. 4. numero 127. Bonac. de irregular. disput. 7. quæst. 4. p. 8. num. 37.

Si vero teneris ex iustitia homicidium impedire communiter Doctores affirmant te irregularem fore non impediens eum possis. Sic Nauarr. cap. 27. num. 231. & 233. Henric. lib. 2. cap. 12. num. 10. Manuel Rodrig. verbo irregularis as cap. 178. concl. 4. & 5. Suarez disp. 46. sect. 4. num. 3. & 5. Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 7. conclus. 1. & 2. Tolet. lib. 1. cap. 83. num. 4. Bonac. dicta dispensat. 7. quæst. 4. punct. 8. num. 37. & alii apud ipsos. Et probatur, quia causa moralis est homicidij: vt dicitur in cap. non inferenda. & cap. qui potest 23. q. 3. ibi: Qui potest obuiare, & perturbare peruersos, & non facit, nihil est aliud quam facere impietati eorum, neque caret scrupulo societatis occulta, qui manifeste facinorosi desinit obuiare. Et in cap. vlt. eiusdem causa, & quæst. dicitur qui desinit obuiare cum possit, censetur. Ex his tamen Textibus non satis communis sententia comprobatur. Tum quia loquuntur tam de

obligato ex iustitia, quam ex charitate. Tum & præcipue quia esto non impediens maleficium cum possit facere dicatur, & in illud consentire, non tamen fauere directè, & propriè, sed interpretatione iuris. Idèoque in leg. quid ergo, vers. certè, ff. de his qui norantur infamia, dicitur de hoc omittente quodammodo fecisse videtur, quasi non persuisit fecerit. Et in reg. qui non facit 164. ff. de Regulis iuris. ibi: Qui non facit quod facere debet, videtur facere aduersus ea qua non facit. Expende non dixisse Textum absolute facit, sed videtur facere.

Propter hæc, & alia quæ obicit Suar. disputat. 45. sect. 4. numero 6. plures Doctores Antonin. 3. part. tit. 1. 2. capite 2. in princip. Armilla, verbo irregularitas 2. Tabiena 1. §. 2. Gaspar Hurtado de irregular. disputat. 2. difficultat. 9. numero 34. asserunt requiri necessariò aliquem influxum positum in homicidium, vt irregularitatis locus sit. Dantur, quia ex solo concursu morali nemini alteri à mandante, & consensente irregularitas in iure indicata est.

Nihilominus est hæc sententia videatur probabilis, quia tamen contraria communis est & receptissima, sustineri debet, & ad fundamentum oppositum respondemus efficientiam moralem sufficientem esse ad irregularitatem inducendam, ex textibus relatis 23. q. 3. Vnum tamen est necessariò aduertendum, quod aduertit Cardinalis in cap. quæsum de patient. & remiss. Suar. disp. 45. sect. 4. num. 8. Bonac. disp. 7. quæst. 8. num. 37. hanc omissionem debere esse directè voluntariam mortis periculo præuiso, aliàs non impediens homicidium irregularitatem non incurres: colligitur ex cap. quæsum de patient. & remissionib. vbi parentes ex quorum culpa filij in eum mortui sunt, iudicantur irregulares, si de facto suffocationem procurauerint, vel studiose neglexerint eam impedire, non tamen si ex eorum incuria filij mortui fuerint. Vox autem incuria, non solum comprehendit quantumcunque negligentiam, sed etiam latam, & grauem culpam modo affectata non fit. Vt tradit Cardinal. & Glossa cap. ex parte de consuetud. vers. incuria, & constat ex ipso Textu, vbi sola procuratio mortis, vel studiose negligentia cum vtandi irregularitatem inducit.

Ex his inferitur primò, si te rixante cum Ioanne superueniant tui consanguinei, vel amici, & Ioannem occidant irregularis es si pro viribus non impedisti, quia consensibile censens, reputansque illius homicidij causa impulsua, & motiua. Vt colligitur ex cap. Petrus de Homicidio. & cap. quia presulatus 1. quæst. 4. Serus si impedisti saltem affirmans tibi id gratum non fore, vt ex supradictis textibus inferunt, & tradit Glossa cap. fin. 2. q. 3. vlt. Henric. lib. 14. cap. 1. num. 4. Auila 7. p. disp. 6. sect. 3. dub. 5. Quod si te absente consanguinei tui de inferenda Ioanni morte tractauerint, & ad tui notitiam peruenit, neque impedisti non obinde irregularis es; quia solum aduersus charitatem peccasti; vt aduertit Auila supra. Cum hoc tamen stat irregularem fore illum à quo scemina concepit, si ipsa dicente illi se velle abortum causare ipse taceat, quia per eam rixantem abortum scemina determinatione approbare, eamque animosiorum reddere ad maleficium patrandum. Si curi docuit Rodrig. verbo irregularitas cap. 178. post 10. conclus. Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 7. vers. sequitur quarto. Debet tamen fetus saltem sub dubio animatus esse.

Secundò sequitur, si volenti ex charitate defendere innocentem ab occisione persuadens ne defendat, non obinde es irregularis, quia non peccasti contra iustitiam, sed contra charitatem. Secus vero si per iniuriam, violentiam, vel fraudem retraheres illum à defensione prestanda, quia eo casu tibi homicidium imputatur, vt expressè notauit Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 7. vers. sequitur primò.

Superest dubium, an irregularitas quæ contrahitur ob non impediendum homicidium censenda sit irregularitas ex homicidio voluntario, vel casuali? Breuiter respondeo id sumendum esse ex intentione qua moueris ad non impediendum. Si enim ex odio in personam non impedis, manifestum est te esse irregularem ex homicidio voluntario; quia ea omissione vis eius mortem euenire. Si autem non ex odio in personam, sed ex alio respectu scilicet ex humano timore, negligentia, vel auaritia cellas homicidium impedire, nullatenus censendus es irregularis ex homicidio voluntario, sed casuali; quia præter eam voluntatem euenit. Verè tradit Suar. disp. 44. sect. 3. ad finem. & disp. 45. sect. 4. num. 9. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 8. n. 41.

Circa dispensationem huius irregularitatis ex homicidio casuali, seu mutilatione communis sententia est, posse Episcopum vi occulta sit dispensare, vt probauimus hoc punct. 8. Nam cum in Conc. Trid. sess. 24. c. 6. sola irregularitas ex homicidio voluntario excipitur, & exceptio à potestate tradita strictè interpretanda sit, non debet extendi ad irregularitatem ex homicidio casuali, vel mutilatione incutiam.

Præterea potest Episcopus cum hoc homicidio casuali etiam notorio dispensare ad ordines minores, & beneficium simplex

simplex non ex vi Conc. Trident. sed ex cap. 2. & cap. ad iudicium de homicidio, quae potestas à Concil. Trident. restricta non est, sicuti tradit Nauarr. cap. 27. num. 240. Sayrus lib. 7. cap. 7. m. 20. Henric. lib. 1. cap. 19. num. 2. Aulæ disp. 6. sect. 7. dub. 2. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 12. assert. 6. ubi relatis Nauarr. & Aulæ, subiungit posse Episcopum dispensare cum huiusmodi homicida ad retinendum beneficium curatum antea obtentum.

§. VIII.

Qua ratione tui, & tuorum honorum defensio te ab irregularitate homicidij excuset?

- 1 Defensio persona propria ab hac irregularitate excuset.
- 2 Aliquis plures te ab irregularitate excusari, si occidas in tui defensionem, tamen si occasionem aggressori per iniustitiam dederis, sua probabilis videtur oppositum.
- 3 Quando te defendere potes mutilando, si occidas irregularis es.
- 4 Communis sententia affirmat, si occidas inuaforem potens eius aggressionem declinare fugiendo, te irregularem esse.
- 5 Oppositum probabile est, cum fuga tibi est ignominiosa.
- 6 Negant plures defensionem directam bonorum temporalium ab irregularitate excusare.
- 7 Verius videtur oppositum.
- 8 Satis si fundamentis contrariis.
- 9 Quis licitum est aggressorem interficere non est locus irregularitatis.
- 10 Irregularitas contracta ex excessu defensionis, non est censenda irregularitas ex homicidio voluntario, sed casuale.

Quamuis spectato iure antiquo controuersum fuerit, an defensio excuset ab irregularitate: certum tamen est post Clement. si furiosus de homicidio, defensionem per rationem propriam ab illa excusare, quia ad irregularitatem contrahendam ex homicidio priuata autoritate facta requiritur culpa, ut supra probauimus, & cap. repetit Couarrui. in expos. praedicta Clement. praecipue 3. p. in fine. Sed cum necessarium tibi est occidere aggressorem, ut propriam vitam, vel partem tui corporis defendas, nullam culpam committes illam occidendo.

Aliquis placet inter quos est Syluest. verbo homicid. 3. q. 4. Armilla, verbo irregularitas num. 42. Tabiena num. 24. Soto lib. 1. de iustit. q. 1. art. 9. col. 5. Henric. lib. 1. cap. 10. numero 3. in fine. Mercado lib. 6. de contract. c. 4. pag. 11. vers. esse trinitus. Petr. Nauarr. lib. 2. de restit. ar. 3. par. 3. dub. 14. Aulæ 7. p. disp. 5. sect. 3. dub. 1. in fine. & dub. 3. conclus. 1. Gaspar Hurtado disp. 5. sect. 3. dub. 1. in fine. & dub. 3. existimant te ab irregularitate excusari occidens in tui defensionem, tamen si occasionem aggressori per iniustitiam dederis verbi gratia alapa cum percussione, vel adulterium cum eius vxore committendo, vel contumeliis afficiendo, quia iniuriam volens etiam in continentem se propria auctoritate vindicare, teque occidere iniustitiam committit, ac proinde licet tibi eam iniustitiam propulsare, quod si alia via non potes nisi illum occidendo, licet tibi illum occidere. Ergo illa occisio non est tibi peccaminosa. Ergo non potest inducere irregularitatem ex homicidio iniusto. Quod verum est, inquit Aulæ, etiam hoc periculum prauides; quia ea prauiusio non tollit potestatem te ab iniusto aggressore defendendi. Neque est simile de ebrio, & amente qui ante ebrietatem vidit periculum occisionis futuræ, neque illud cauit; quia ebrius est totalis causa, & iniusta homicidij. Tu vero adulterium committens, vel contumeliosis verbis aggressorem afficiens non es causa homicidij ipsius, sed ipse iniuriatus aggrediendo censetur causa suæ mortis, cum cessans ab aggressionem, quod facere tenebatur, posset mortem vitare. Sed quamuis hæc probabilia sint, probabilis est quod superius §. 5. principio docui ex communi sententia te fore irregularem, si prauidisti periculum homicidij, nec prauidisti; nam esto homicidium illud in se, & immediate licitum sit, est tamen in causa illicitum, & iniustum, concurrere autem ad homicidium iustum apponendo causam iniustam reus homicidij censendus est, & consequenter irregularis.

Dixi te non contrahere irregularitatem, quando occisio necessaria est ad tui defensionem, nam si te ab aggressore defendere posses illum mutilans, vel tantum debilitans, & occideres, irregularis esses; quia ea occisio necessaria non est, ac proinde esse illicita, & iniusta, ut notauit Syluest. verbo homicidium. 3. q. 4. in princ. Henric. cap. 10. num. 2. Suar. disp. 46. sect. 1. numero 8. Aulæ 7. p. disp. 5. sect. 3. dub. 2. conclus. 3.

Gaspar Hurtado disp. 2. de irregular. diff. 1. c. n. 35. & colligitur ex Conc. Trid. sess. 14. c. 7. de reformat.

Ex his venit decidenda quaestio, an si occidas inuaforem potens eius inuaforem declinare fugiendo irregularis sis? Affirmant Glossa Clement. si furiosus verbo non valens. Immo ibi. Panormit. cap. olim el. 1. de restit. spoliator num. 18. Syluest. verb. excommunicatio 6. q. 9. Nauarr. lib. 5. consilior. tit. de homicidio cons. 7. m. 4. edit. 1. & cap. 27. n. 2. 11. Maior. lib. 5. de irregular. cap. 48. n. 6. Henric. cap. 10. num. 3. Aulæ 7. p. disp. 5. sect. 3. dub. 2. vers. ex dictis. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 9. assert. 3. Mouentur quia in dicta Clement. si furiosus solum excipitur ab irregularitate qui suum inuaforem occidit non valens aliter aggressionem declinare. Hæc sententia procedit casu quo fuga tibi periculosa non sit, nam si probabili te periculo vitæ exponas fugiendo, iam fuga non est medium ad declinandam aggressionem & illius periculum, si quidem fugiendo in simile incidis, ut rectè Syluest. & Aulæ supra notantur.

Verum est hæc sententia probabilissima sit, & communi Doctorem consensu recepta, censo valde probabilem oppositam, scilicet te non incurere irregularitatem occidendo inuaforem: amsi te indemnem seruire posses fugiendo, si tamen fuga tibi esset ignominiosa. Quod docuit Couarrui. Clem. si furiosus 3. p. 8. unico, num. 1. & 4. Petr. Nauarr. lib. 2. de restit. cap. 3. num. 418. Suar. disp. 46. sect. 1. n. 6. Coninch. disp. 18. dub. 9. in fine. Gaspar Hurtado de irregular. disput. 2. difficult. 10. num. 17. Mouet quia non peccas occidendo siquidem non tenetis fugere cum tanto tui honoris detrimento. Dixi si fuga tibi sit ignominiosa, sicuti solet esse militi, vel nobili facultati publicè proouocato. Nam si clericus es, vel religiosus, quibus nullo modo indecora est fuga, absque dubio irregularis es occidens, si moitem fugiendo vitare posses. Vnde aduertit Glossa in dicta Clement. si furiosus. & cap. suscepius de homicidio. Panormit. cap. olim el. 1. de restit. spoliator. Aragor. 2. q. 64. art. 6. col. 13. Soto lib. 5. de iustit. q. 5. ar. 8. circa finem corpor. Suar. disp. 46. sect. 1. numero 5. Aulæ disp. 5. sect. 3. dub. 2. Coninch. & Gaspar Hurtado loc. alleg. Idem inquit Soto, Suar. & Coninch. est, si tu sis ignotus, vel infimæ fortis, vel aggressio nocte contingit, nam in his euentibus fuga non est notabiliter indecora; idè quæ leue illud honoris detrimentum sustinendum est, ne proximus occidatur. Et ob eandem rationem merito Suar. & Coninch. existimant, si tu occasionem rixæ, & aggressioni dedisses, vel verbis contumeliosis, vel adulterio aliaue iniuria te occidere non posse inuaforem si fugiendo vales te defendere, quia fugiens nullum, vel leue detrimentum honoris pateris, quod ob iniuriam datam sustinere debes, media namque iniuria in illud discrimen te constituisti.

Neque obstat aduersus hanc doctrinam Clement. si furiosus; nam esto tibi non excipitur occidens inuaforem qui non potest absque ignominia mortem vitare, excipitur tamen in communi regula, quæ solum homicidio illicito, & iniusto hanc irregularitatem imponit. Præterea ob similitudinem rationis hæc exceptio honoris admittenda est, sicuti admittitur exceptio de ebrio, tamen in Clement. solum furiosus excipitur. Adde in prædicta Clement. appositam esse exceptionem quæ certa erat, & apud Doctores indubitata, alia vero exceptiones disputationi relinquuntur, vt ex dicendis constabit.

Gravior dubitatio est. An defensio directa bonorum temporalium, quorum iacturam vitare alia via non potes quam occidendo aggressorem, ab hac irregularitate homicidij te excuset? Negant graues Doctores, Panormit. alique Canonistæ in cap. 2. de homicidio. S. Antonit. 3. part. 4. c. 3. §. 2. Syluest. verb. homicidium 2. Nauarr. cap. 15. num. 4. & cap. 27. n. 2. 11. & seqq. Henric. lib. 1. c. 12. 3. Guicier. canon. 99. lib. 2. cap. 6. num. 61. Molina tract. 3. disp. 72. num. 3. Salon. 2. 2. q. 64. art. 8. controuersa 2. Aulæ 7. p. disp. 5. sect. 3. dub. 2. in conclus. ubi oppositam sententiam parum probabilis habere censet Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 9. assert. 3. & alij apud Petrum Nauarr. & Suar. alioque Doctores pro nostra sententia referendos. Ducuntur primò, quia in dicta Clement. si furiosus solum excipitur ab irregularitate occidens in defensionem propriae vitæ, non autem occidens in defensionem rerum temporalium. Secundo in cap. interfecti de homicidio excusatur ab irregularitate qui se suaque defendens occidit. Ergo si non se defenderet, non excusatur. Tertio in cap. si perfolians eodem tit. dicitur furum nocturnum licet posse interfici, secus diurnum; quia potest constare quod ad furandum, & non ad occidendum venisset. Inducitur ergo pro furto impediendo non posse latronem interfici, bene tamen pro defendenda vita. Quarto in c. suscepius de homicidio imponitur irregularitas ei qui latrones furantes occidit, & subditur ratio. Quoniam expedebat post unicam relinquere pallium, & eorum sustinere iacturam, quam pro seruandis rebus vilibus, & transitoriis in alios tam acriter exardeceat. Quinto in c. significasti el. 2. de homicidio, inducitur irregularitas clericus in defensionem rerum Ecclesiæ latronem percussens.

si vulnus inflicium lethale fuit, ergo fortiori iudicaretur irregularis, si illud vulnus in defensionem suam rerum inflixisset. Ratio autem sumitur ex eo, quod irregularitas contracta in defensionem iustam rerum temporalium non est irregularitas ex delicto, sed ex defectu; deficit namque occidens à perfecta representatione Christi, qui pro aliorum salute se & sua obrulit. Et licet ab hac significatione deficiat occidens in defensionem propriæ vitæ, nihilominus excusari ab irregularitate debuit ob grauem, & strictissimam necessitatem propriæ vitæ conseruandæ. Deinde ab irregularitate excusat propriorum bonorum defensio, etiam consulentes, & cooperantes huic defensionem excusabuntur. Hoc autem non videtur admittendum, aliâs milites in bello defensio propria manu occidentes excusabuntur ab irregularitate incurtenda contra textum in cap. petio de homicidio.

7 Nihilominus propriorum bonorum defensionem ab irregularitate hac homicidij, & mutilat omis accusare verius existimo, & in praxi tutum, & secutum. Sicut docuit Alfonso de Castro lib. 2. de lege penali, cap. 14. Inclinat Couarruu. Clement. si furiosus 3. p. num. 6. circa finem. Fauct Soms lib. 5. de iustit. q. 1. art. 8. Et defendit absolute Petr. Nauar. lib. 3. de restitut. cap. 4. num. 418. Sayrus lib. 6. cap. 17. à num. 21. Suar. de censur. disp. 46. sect. 2. à num. 4. Lellius lib. 2. ne iustit. cap. 9. dub. 11. num. 73. Conich. disp. 18. dub. 9. num. 80. & 88. Filiuc. tract. 20. cap. 5. q. 6. num. 146. & q. 7. num. 149. Bonac. de irregular. disp. 7. q. 4. p. 6. num. 10. Gasp. Hurtado de irregular. disp. 2. difficut. 10. & alij. Et colligitur ex cap. quia te 50. diff. vbi quidam Episcopus à Sarracenis capus aliquos ex illis vt libertatem defenderet interfecit, de quo casu Urbanus II. inquit: Sed quoniam non tuis sponte id fecisse cognoscis, inde canonice nullo modo iudicaris. Inferitur ergo manifestè non solum pro defendenda vita, sed pro defendenda libertate licitam esse interfectionem absque periculo canonici impedimenti. Ratio verbò desumitur ex eo quod irregularitas ob defectum significationis tantum imposita est occidentibus, & mutilantibus autoritate publica, non autem illis qui priuata autoritate mutilant, vel occidunt; his autem irregularitas indicitur non præcisè in defectum significationis, sed in penam delicti commissi. At qui proprium honorem, bonâque fortunâ alia via defendere non potest, nisi occidendo inuasorem, nullam culpam in ea occisione committit. Ergo non subicitur irregularitati ob culpam indicitâ.

8 Neque obstant contrariæ sententiæ fundamenta. Ad primum fateor in Clement. si furiosus solum excipi defendentem propriam vitam, quia id certum, & indubitatum est, sed nõ inde inferitur defendentem propria bona excusari non posse, aliâs non excusaretur defendens se à mutilatione, vel valere non lethali; siquidem hæc defensio in dicta Clementin. non excipitur, cum tamen communis sententia hæc defensionem vt legitimam excusationem admittat.

Ad secundum ex cap. interfecisti, respondeo ibi excusari ab irregularitate qui se, suâque defendens occidit inuasorem, non tamen inde licet, colligere defendentem res suas si occidat, esse irregularem, aliâs foret irregularis defendens se tantum, & non sua. Quocirca existimo illud signum & non copulatiuè, sed disiunctiuè accipiendum esse, ita vt faciat hunc sensum: Qui se defendit, & etiam qui defendit sua, non est irregularis occidendo. Quam explicationem colligit Suar. supra n. 3. & Coninch. num. 90. ex Textu in cap. verum de iur. reuocando: vbi absolendus dicitur à vinculo iuramenti qui illud fecit inuitis pro vita, & rebus seruandis.

Ad tertium desumptum ex cap. si perfodiens, dicitur cum Couarruu. 3. p. relect. §. vnico. num. 6. vers. Septimò, de posse regulariter impuè, & absque irregularitatis timore occidere furem nocturnum; quia tibi non constat, an possis furtum impedire absque occisione, vel quia non constat, an veniat ad forandum tantum, an etiam ad te occidendum. Secus procedit in fure diurno. Hic enim statim cognoscitur, an impedire eum possis à furto sine tuo periculo. Differentia ergo furis nocturni à diurno sita est in eo, quod fur nocturnus regulariter absque illius occisione non potest à furto impediri, quia telo inuadit impediens, secus diurnus, ac proinde nocturnum interficiens præsumitur cum moderacione inculpate tunc interfecisse secus interficiens diurnum, idèoque probare debet non posse aliter furtum impedire.

Ad quartum ex cap. suscepimus, dico manere clericum in illo casu irregularem, quia ob vanum timorè mortis occidit latrones, quos iam ligatos habebat, & in vindictam furti iam recuperati. Vnde merito præcepit Pontifex à ministerio altaris abstinere, quia tam grauitè ob furtum factum rerum temporalium, quæ iam recuperatæ erant exarsit in latrones, cum potius expedit post tunicam relinquere pallium, & iterum sustinere iacturam, quam ita grauitè exardescere. Notandum enim est verbum exardescere, quod vindictam, & non defensionem significat. Neque enim ibi necessaria erat defensio, siquidem latrones ligandi erant, & autoritate publica coercendi, si aliquòs damnum ex illis solutus timeretur.

Ad quintum ex cap. significasti, eodem modo responderemus merito iudicari Presbyterum illum irregularem, si vulnus lethale inflixit, quia poterat facile furtum vociferatione impedire, vt constat; nam statim parochiani accesserunt, & latronem absque difficultate interfecerunt. Ex nullo ergo rerum constat ex occisione ob defensionem rerum temporalium contingentem cum moderacione inculpate tunc irregularitatem induci. Ad argumentum ex ratione petium respondeo hæc irregularitatem non induci ob defectum tantum, sed in penam delicti, quia sola ea irregularitas quæ à ministris iustitiæ, & à militibus contrahitur imposita est ob defectum perfectæ significationis.

Ex dictis colliges in omnibus his casibus, in quibus licitum est aggressorem interficere, irregularitati locum non esse. Quapropter cum communis sententia defendat ob defendendam patriam, bonâque communia, propriam Ecclesiam, consanguineos, quinimo extraneos innocentes, licitam esse aggressorem interficere, si alia via aggressio auri nequit, efficitur sanè nullam inde irregularitatem contrahi. Quod docuit Couarruu. Clement. si furiosus 3. p. §. vnico, num. 5. Suar. disp. 46. sect. 3. num. 2. Filiuc. tract. 20. num. 106. Saæ, versio irregularitas. num. 2. Bonacina p. 6. num. 11. Coninch. Galpar. Hurtado & alij locis citatis.

Est tamen maxime aduertendum irregularitatem contractam ex excessu defensionis vitæ, honoris, vel bonorum temporalium non esse nuncupandam irregularitatem ex homicidio voluntario, sed casuali, etiam si excessus sit ex proposito & calore pugnæ, imò etiam si quis iam fugientem profuatur & occidat, vt rectè notauit Nauar. cap. 27. num. 240. & cons. 36. de homicidio edit. 2. Henric. lib. 14. cap. 19. num. 7. Suar. disp. 46. sect. 1. num. 13. in fine. Auila 7. p. disp. 6. sect. 5. Paul. Layman. lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 11. §. 1. Gasp. Hurtado de irregul. difficut. 20. num. 66. Et colligitur ex Conc. Trident. sess. 14. cap. 7. de reformat. vbi homicidium voluntarium desinit esse, quod sit ex proposito, & ex industria. Hoc autem homicidium cum ex rixa originem duxerit, & illa durante factum fuerit causæ conuulsæ censendum est, idèoque pœna ordinaria hoc homicidium non puniatur, vt optinè probat Couarruu. 3. p. Clem. si furiosus §. vnico num. 3.

PUNCTVM XVI.

De irregularitate contracta ob iterat. onem baptisni.

- 1 Ministrans ex officio rebaptizanti, irregularis est.
- 2 Rebaptizatio occulta irregularitatem inducit ex communis sententia.
- 3 Contrarium non videtur improbabile, scilicet requiri delictum publicum esse.
- 4 Non est locus huic irregularitati, si rebaptizet, quem credebatur baptizatum non esse.
- 5 Verius est te non fore irregularem rebaptizando sub conditione cito temere, & absque vlla præmissa diligentia rebaptizet.
- 6 Qui se culpabiliter rebaptizari permisit, irregularis est.
- 7 Aliqui affirmant ignorantes hanc irregularitatem contrahere.
- 8 Communior sententia hos ab hac irregularitate excusat.
- 9 Satis est oppositum.
- 10 Eandem irregularitatem incurrit liberè, & absque urgenti necessitate baptisimum ab hæreticis declaratis suscipientes.
- 11 Qualiter differentes baptisimum, quosque periculum mortis habeant, irregulares sint.
- 12 Pro iteratione aliorum Sacramentorum imprimendum characterem, aliqui existimant eandem irregularitatem contrahi.
- 13 Verius est oppositum.
- 14 In hac irregularitate se delictum secretum sit, poterit Episcopus dispensare.

Cerrum est ministrantem ex officio ei qui rebaptizat hinc irregularem ex cap. ex litterarum 2. de Apostatu. Quæ irregularitas non est absoluta, sed totalis, cum non prius vlt. & exercitio ordinis habiti. Sed solum ascensu ad superiores ordines, vt ex ipso cap. ex litterarum constat, & aduertit Suar. t. 3. in 3. p. disp. 31. sect. 6. vers. sed ad hæc. Bonac. de irregularit. disp. 7. q. 3. pun. 3. n. 1. & Layman lib. 2. sum. tract. 1. par. 5. cap. 2. n. 1. Coninch. disp. 18. dub. 5. n. 34. & Gasp. Hurtado de irregul. disp. 2. difficut. 1. Hanc irregularitatem prædicti Doctores extendunt ex communi omnium sententia ad rebaptizantem; eo quod ministro rebaptizantis irregularitas indicitur, quia rebaptizatio cooperatur. Tacite ergo supponitur præstanti rebaptizationem irregularem indicitam esse. Sicuti præter prædictos Doctores docent Nauar. c. 27. n. 246. Henric. lib. 2. c. 31. n. 1. & lib. 14. cap. n. 4. Auila 7. p. de irregul. disp. 7. dub. 1.

Sed an hæc rebaptizatio solemnis esse debeat, ut minister rebaptizans, & ipse rebaptizans irregularitatem incurrant non est constans sententia. Nam communis sententia quam tradit Hostiens. in d. cap. ex litterarum. Scotus in 4. dist. 6. q. 8. Auila dicta dist. 7. dub. 1. Henr. lib. 14. c. 4. n. 5. & c. 2. n. 3. Sayr. lib. 7. thesauri, c. 8. n. 6. Coninch. dist. 18. dub. 5. n. 3. 6. & supponit Bonac. de irregul. dist. 7. q. 3. pun. 3. n. 9. & asserit occultum rebaptizantem sufficere maxime in rebaptizante, sed de rebaptizantis loquuntur, præterquam quod explicari debent iuxta hunc Textum in cap. ex litterarum, ubi Pontifex aperte locutus est, atque adeo in rebaptizante occulta non contraria à rebaptizante irregularitatem docuerunt Panormit. dicto cap. ex litterarum num. 1. Syluest. verbo irregularitas q. 4. Paludan. in 4. dist. 6. quest. 4. art. 1. concl. 2. Tolet. lib. 1. cap. 70. quarto. Laym. lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. c. 2. numero 1. Gaspar Hurtado de irregul. dist. 2. difficult. Coninch. dist. 18. dub. 5. in 3. p. dist. 3. 1. sect. 6. dub. 3. 1. num. 1. inclinat Suar. 1. 2. num. 36.

Non est autem locus huic irregularitati, si rebaptizans eum quem credebatur baptizatum non esse, & quia comparatione tui non fuit rebaptizatus; siquidem probabiliter existimasti baptizatum non esse, neque enim dici potest iteratum quod factum esse nescitur. Cap. solemnitate de consecrat. dist. 1. Cap. de clerico per saltum promot. Quapropter ab hac irregularitate quælibet ignorantia modo non fit excusa, & supina excusat, quia requiritur dolus, seu lata culpa. Sicuti aduertit Bonac. d. p. 3. numero 3. Layman. dicto cap. 21. numero 1. v. 3.

Si verò temerè, & absque vlla præmissa diligenti rebaptizantes tamen sub hac conditione si non est baptizatus; affirmat Scotus in 4. dist. 3. q. unica. art. 9. Corduba in sum. quest. 37. Vgolin. de irregul. cap. 3. §. 5. Sayrus lib. 7. cap. 8. num. 23. te fore irregularem, quia conditio apposita habetur pro non adiecta, quod d. Pius V. docuit in Catechismo Romano tract. de baptismo, capit. de effectibus baptismi in fine. Oppositum tamen probabilius docuerunt Nauarr. capit. 27. numero 246. Henr. lib. 14. cap. 4. num. 4. Suar. dist. 3. 1. sect. 6. dub. 5. Auila 7. p. dist. 7. dub. 3. Bonac. dist. 7. q. 3. pun. 3. num. 4. Layman. de irregul. cap. 2. num. 1. v. 3. Gaspar Hurtado dist. 2. difficult. 1. Coninch. dist. 18. dub. 5. n. 3. 8. & alij apud ipsos quia ex vilius conditionis apposita actus suspenditur, & proinde exterior illa ablutio non est rebaptizatio; & consequenter neque irregularitati subiecta. Idem est si absque intentione rebaptizandi aliquem rebaptizares; quia ea actio non est absoluta, & perfectè rebaptizatio, vti Coninch. Layman. Hurtado, & Bonac. locis allegatis notantur.

Deinde qui se culpabiliter rebaptizati permittit absque dubio irregularis est simpliciter, & absolute; idèque non solum impeditur à susceptione ordinum, sed etiam à susceptione vfu. Ut colligitur ex cap. confirmandum 50. dist. 8. & cap. si bis de consecrat. dist. 4. Placet tamen aliquibus granibus Doctoribus, S. Antonino, 3. par. tit. 13. cap. 13. §. 12. Paludano in 4. dist. 6. q. 4. art. 1. concl. 2. Syluestro, verbo baptismus 5. q. 3. Viualdo tract. de irregul. num. 40. Maiolo lib. 3. de irregul. c. 14. ab ignorantibus, & nullam culpam committentibus hanc irregularitatem contrahi, eo quod hæc irregularitas non in penam delicti à rebaptizatis commissi, sed in desertationem rebaptizantis, & in reuerentiam tanti sacramenti videtur esse imposita. Argum. cap. qui in qualibet 1. quest. 7. ubi inquit Pontifex eos qui in qualibet ætate alibi quam in Ecclesia Catholica aut baptizati, aut rebaptizati sunt ad Ecclesiasticam militiam profus non permittuntur accedere. Et cap. qui bis de consecrat. distinct. 4. ubi: Qui bis ignoranter baptizati sunt, non indigent pro eo penitere, nisi quod secundum canones ordinari non possunt, nisi magna aliqua necessitas roget.

Sed communior sententia ab hac irregularitate excusat eos qui ignoranter rebaptizati sunt. Sicuti post alios antiquiores tradit Scotus in 4. dist. 3. q. unica art. 9. in fine. Couarru. Clementi s. furiosus 1. par. in principio n. 8. Nauarr. cap. 27. num. 246. Henr. lib. 14. cap. 4. num. 3. & 4. Suar. 1. 3. in 3. p. dist. 11. sect. 6. ante finem. & de cons. dist. 4. 2. sect. 1. n. 10. Greg. de Valen. 1. 4. dist. 7. q. 19. pun. 7. §. 5. Sayrus lib. 7. thesauri, cap. 8. num. 8. & seqq. Tolet. lib. 1. cap. 70. Eman. Saar. verbo

irregularitas ex iteratione baptismi num. 1. Auila 7. part. dist. 7. dub. 2. Paul. Layman. lib. 2. sum. tract. 5. p. 5. c. 2. n. 3. & alij, & colligitur aperte, ex cap. placuit. Cap. qui apud 1. q. 4. Etenim cum ex nullo iure manifestè constet hanc irregularitatem indictam esse ex defectu alicuius significationis, asserendum est in penam delicti commissi esse appositam; quia id naturæ irregularitatis magis congruit. Stante autem ignorantia nullum delictum committitur. Ergo nullus est huic irregularitati locus.

Neque textus in contrarium relati vrgent. Nam cap. qui in qualibet, intelligitur de his qui in qualibet ætate adulta, & dolo capaci rebaptizantur. Caput verò qui bis, non est alicuius Pontificis, aut concilij generalis, sed cuiusdam Theodori Archiepiscopi Cantuariensis, idèd vim legis habere non potest, ut aduertit Couarruias. Sayrus. Suar. & alij loc. cit.

Eandem irregularitatem incurruni qui liberè, & absque vrgenti necessitate baptismum ab hæreticis taliter declaratis suscipiunt; eo quod censentur hæreticis committenti, & eorum erroribus communicare, ut docetur est cap. Afros. 98. dist. 6. euenit est 1. q. 1. & c. qui in qualibet 1. q. 7.

Qui verò differunt baptismum, quouique ægritudine laborant, & periculum mortis habeant in Presbyteros ordinari non debent ob defectum probatæ fidei. Sicuti habetur cap. unico 57. dist. Quapropter vt ab hac irregularitate liberentur, probare debent fidem recte vitæ testimonio, neque Episcopus aliter eos ordinare poterit, nisi sacerdotum penuria vigeat. Sicuti aduertit Suar. de consur. dist. 2. sect. 1. num. 5. Sayrus lib. 7. de irregul. cap. 8. num. 30. Laym. lib. 1. sum. tract. 5. part. 5. de irregul. cap. 2. assert. 3. Maiol. lib. 3. de irregul. cap. 10. Gaspar. Hurtado dist. 2. de irregul. difficult. 1. num. 2. Bonac. part. 3. num. 11. Quam irregularitatem probabiliter extendit Maiol. Suar. & Laym. ad eos qui metu, aliâve necessitate coacti baptismum suscipiunt, quia defectum probatæ fidei habent, cum non voluntariè, sed quasi necessitate coacti illam susceperint.

Pro iteratione aliorum sacramentorum imprimendum est characterem, qualia sunt Confirmatio, & Ordo, aliqui existimant eandem irregularitatem contrahi quæ in iteratione Baptismi contrahitur. Quod docuerunt Richard. in 4. dist. 7. art. 6. q. 1. Maiol. ibi Hostiens. in sum. lib. 1. tit. de sacram. non iterandis §. vlt. n. 12. Archidiacon. in cap. dictum de consecrat. dist. 5. & ibi. Glossa, verbo amplius. Nauarr. cap. 27. n. 247. & lib. 1. consil. tit. de temporib. ordinat. consil. 36. Maiol. lib. 3. c. 15. Jacob. de Grassis lib. 4. c. 2. n. 15. Philare. lib. 4. c. 14. Viuald. de irregul. 44. & alij. Ducuntur ex dicto cap. dictum de consecrat. dist. 5. vbi eodem modo prohibetur Confirmationis iteratio ac iteratio Baptismi, & sub eadem pena religiosi obsequij sub habitu regulari, vel clericali.

Sed ob hanc iterationem nullam irregularitatem contrahi, verius docuerunt Scotus in 4. dist. 1. q. 5. Paludan. dist. 7. q. 2. art. 1. conclus. 2. Scotus dist. 7. q. unica. art. 5. Syluest. verbo irregularitas q. 4. Alphons. de Castro lib. 1. de potest. legis pœnalis cap. 7. docum. 3. Couarru. Clemeni. s. furiosus 1. p. in princip. num. 8. v. 3. sed & illud Gregor. de Valentia, 1. 4. dist. 7. q. 19. p. 3. §. 5. Sayrus lib. 7. thesauri, cap. 8. num. 28. Suar. de sacram. dist. 38. sect. 1. 2. Coninch. q. 7. 2. art. 5. in fine. Auila 7. p. dist. 7. dub. 5. Filluc. tract. 19. cap. 7. q. 1. Reginald. lib. 30. tract. 2. num. 178. Bonac. de irregul. dist. 7. q. 3. num. 7. Layman. cap. 2. circa finem. Gaspar Hurtado dist. 2. de irregul. difficult. num. 3. eo quod nullo iure hæc irregularitas expressa sit, nam esto in dicto cap. dictum caueatur non posse iterari Confirmationem; sicut nec Baptismum, pena tamen quæ ibi apposita est (vt rectè notant Scotus, de Castro, & Sayrus) potius probat sic iterantes ab irregularitate esse immunes; siquidem clerici famularunt, cum iterantes adduntur exercitio ordinum confistit, & maxime in Eucharistia consecratione. Hioc à fortiori constat pro iteratione aliorum sacramentorum nullam irregularitatem appositam esse.

Quoad dispensationem huius irregularitatis ex iteratione Baptismi, certum est spectato iure communi solum Pontificem dispensare posse. At si ex delicto secreto proueniat, poterit Episcopus virtute Concil. Trident. sess. 24. cap. 6. de reformatione. Sicuti aduertunt Sayrus lib. 7. thesauri, cap. 8. in fine. Auila 7. p. dist. 7. in fine. Bonac. de irregul. dist. 7. q. 3. pun. 3. num. 9. & 10. Occultum autem delictum cenietur, quoties publicè ignoratur rebaptizationem fieri.

PUNCTUM XVII.

De irregularitate contracta ob illicitam Ordinum susceptionem.

- 1 Irregularis est qui Ordinemfurtiuè suscipit, & qui dicatur Ordinemfurtiuè suscipere.
- 2 Obreceptionem sacri ordinis absque confirmationis receptione, verius est nullam irregularitatem contrahi.

- 3 Suscipiens sacros Ordines post Matrimonium extra casus à iure permisos, irregularis est.
- 4 Qualiter in hac irregularitate dispense Episcopus.

Certum est irregularitatem contrahi ab eo qui Ordinem futuriè suscepit. Sicuti habetur cap. 1. De eo qui ordinem futuriè suscepit, ubi prohibetur ei qui diaconatu futuriè initiatus est, ne ad sacerdotalem ordinem ascendat. Multipliciter autem contingit hæc futuriæ ordinatio. Primum si ordinem sacris sine vero titulo. Secundo si absque dimissoriis litteris. Tertio non servatis interdictis. Quarto per saltum. Quinto sine ætate. Sexto sine approbatione, & admissione Episcopi, ut contingit quando admittitur, neque vocatus te cum aliis ordinandis ingeritis, vel si usurpato nomine alterius personæ examinatus, & approbatus ad Ordines locum illius occupas, vel si sub nomine tuo facis alium examinari, & approbari, & postea ipse proprio nomine vocatus ad ordines accedis.

Dicendum igitur est futuriæ ordinationem solum hæc sexto modo proprie contingere, & irregularitatem saltem quoad superiores Ordines suscipiendos inducere, nam aliæ futuriæ ordinationes potius suspensionem, quam irregularitatem inducunt. Sicuti notavit Glossa in dicto cap. 1. Sayrus lib. 7. thesauri, cap. 9. num. 37. Suar. disp. 42. sect. 3. numero 5. Coninch. disp. 18. dub. 5. num. 43. Bonac. de irregular. disp. 7. q. 3. p. 4. num. 6. Gaspar Hurtado disp. 2. difficult. 1. num. 3. Layman. de irregular. cap. 3. num. 1. & alij.

Solum obici potest caput ultimum. De eo qui futuriè ordinem suscepit: ubi sic ordinatus futuriè diaconatu, & subdiaconatu eodem die prohibetur in susceptis Ordinibus ministrare, quæ pœna suspensionis, & non irregularitatis videtur esse. Sed optimè respondet Suar. loco citato comm. 11. ubi esse duo delicta, unum recipiendi Ordinem futuriè, alterum recipiendi eodem die duos sacros Ordines. Propter primum delictum incurrit irregularitatem latam in cap. 1. c. 2. eodem. it. Ob secundum vero pœna suspensionis afficitur.

Ob receptionem sacri Ordinis absque confirmationis receptione, etsi Maior. lib. 4. de irregular. cap. 12. num. 9. censet irregularitatem incurri ob decretum Concil. Trident. sess. 23. cap. 4. de reformat. statuentis, ne Ordines recipiantur non præmissa confirmationis receptione, longè verius est nullam irregularitatem contrahi. Vt docuit Vgolin. de irregular. cap. 38. §. 1. Henric. lib. 14. cap. 6. num. 3. Sayrus lib. 7. cap. 9. ad finem num. 42. Suar. 3. de sacram. in 3. o. disp. 3. §. 1. & de censur. disp. 3. in fine. Illiuc. tract. 20. num. 205. Bonac. de irregular. disp. 7. q. 3. punct. 4. num. 8. quia nullibi inuenitur hæc pœna expressa. Quinimo satis probabiliter existimant Nauar. cap. 2. num. 9. Henric. lib. 4. cap. 6. num. 3. Suar. & Sayrus locis citatis non peccare mortaliter suscipientem, neque exercentem Ordinem sacramento confirmationis non suscepto, quia in dicto Conc. Trid. decreto, neque a libi continetur præceptum illius recipiendi.

Deinde suscipiens sacros Ordines post matrimonium contractum extra casus à iure permisos, irregularis est ex Extravaug. Antiqua concervationi, De voto, & tradunt omnes.

Quoad dispensationem vero irregularitatis ex futuriæ Ordinis susceptione contracta constat ex dicto cap. 1. De eo qui ordinem futuriè suscepit posse Episcopum dispensare, nisi sub excommunicatione ipso facto incurrenda interdictum sit, vti plerumque ab omnibus Episcopis interdicitur. Quo casu si dispensatio summo Pontifici referatur, excepto si reus fuerit religionem ingressus, & ibi aliquandiu laudabiliter vixerit, vt in dicto cap. 1. habetur. Venim si crimen occultum sit, potest Episcopus virtute Concil. Trident. sess. 14. cap. 6. de reformat. dispensationem concedere. Sicuti aduertit Sayrus lib. 7. thesauri, cap. 9. num. 30. Bonac. de irregular. disp. 7. quæst. 3. p. 4. n. 7. Quoad irregularitatem contractam ab eo qui indebitè post matrimonium Ordinatus est, solus Pontifex dispensare potest, nisi postmodum religionem approbatam profiteatur. Vti cauetur in dicta Extravaug. Antiqua, aut delictum occultum fuerit.

PUNCTVM XVIII.

De irregularitate contracta ob iniquam Ordinis administrationem.

- 1 Ministrans in Ordine non habito serib. solemniter, & ex officio, irregularis est.
- 2 Explicantur verba in propositione apposta.
- 3 Irregularis vs, si in solemnii Missa officio Epistolam cum manipulo canes.
- 4 Item si Baptismi solemniter ministras.
- 5 Item attentans conficere Eucharistiam, illamue ministrans.
- 6 Idem est de absolutione sacramentali, præstita ab eo qui ordinatus non est.
- 7 Negant plures exercentem officium Ordinis quem non habet non fore irregulare, si illud præbet absque intentione usurpandis Ordinis usum.

- 8 Verius videtur oppositum.
- 9 Prædicta irregularitas comprehendit tam clericos, quam laicos ex plurium sententia.
- 10 Verius est solus clericos, & non laicos afficere.
- 11 Qualiter ob indignam Ordinis habitus administrationem irregularis incurritur. Remissive respondetur.
- 12 Quis in hac irregularitate dispense.

Ministrantem in Ordine non habito serib. solemniter, & ex officio irregulare esse decifum est capite 1. de clerico non ordinato ministrante: nam ibi dicitur: Si quis baptizauerit (intellige solemniter) aut aliquod officium exercerit non ordinatus, propter temeritatem abiciatur de Ecclesia, & nunquam ordinetur. In quo Textu aliquibus placet excommunicationem ferendam (statui, cum dicitur Abiciatur de Ecclesia: alii suspensionem, seu depositionem à clericali statu; quæ depositio, seu suspensio temperata est. a. edensur. vt solum fit per bennium, vel triennium ab ordine qui inter susceptos fuerit præcipua; irregularitas autem qua parte impedit Ordinem susceptionem ipso iure fertur tam in d. c. 1. c. 2. de cleric. non ordin. ministr.

Notanda sunt verba in propositione apposta, vt hinc irregularitati locus fit. Primum namque exercere debet ordinem non habitam serib. nam si per locum seu iudam ad aliquam historiam representandam Ordinem exerceas, in hac irregularitatem non incidis; quia non censetur ordinem exercere, sed illius exercitium representare. Quod intercedente honesta causa, & seclio rerum diuinarum temporu licitum est, ac proinde nequit irregularitati subici. Sicuti tradit Syluest. verbo irregularitas q. 12. Nauar. cap. 27. num. 241. Sotus in 4. dist. 2. §. p. 1. art. 3. Henric. lib. 14. cap. 6. num. 3. Sayrus lib. 7. thesauri, cap. 10. n. 2. Suar. disp. 42. sect. 4. numero. 16. Bonac. disp. 7. de irregul. r. q. 3. p. 4. num. 1. & alij commuiter. Secundo debet exercere solemniter, & ex officio: aduertunt prædicti Doctores. Nam si hoc modo Ordinem non exerceas, non censetur officium Ordinis exercere. Hoc enim ex sua natura postulat, vt solum ab ordinato exerceri possit. Quapropter cum vsus minorum ordinum communitur à non ordinato exerceatur, & Epistola, & Euangelium serib. in Missa solemnii canatur cum dalmatica absque manipulo, vel stola ab iis qui eo Ordine initiati non sunt, quinimo etiam cum stola, seu manipulo à Clericis inferioribus Subdiaconis in Ecclesiis fratrum Minorum teste Nauaro cap. 27. n. 4. Auila 7. p. disp. 9. sect. 2. dub. 13. Ob has actiones hæc irregularitas non contrahitur. Requiritur ergo ad hæc irregularitatem contrahendam, vt illud officium Ordinis exerceas quod secundum Ecclesie institutionem, & consuetudinem exerceri nequit ab iis qui eo Ordine carent. Sicuti docent ex communi Antonin. 3. p. tit. 28. cap. 1. §. 1. Syluest. verbo irregularitas, num. 14. Nauar. cap. 27. num. 232. Henric. lib. 14. cap. 6. num. 1. Sayrus lib. 7. cap. 10. num. 3. & 4. Auila 7. p. disp. 9. sect. 2. dub. 13. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 3. Coninch. dispensat. 18. dub. 6. Bonac. dispensat. 7. de irregul. quæst. 3. p. 6. numero. 1. & 2. Hinc fit te irregulare fore si in solemnii Missa officio Epistolam cum manipulo, vel Euangelium cum stola decantes, vbi non est privilegium, aut consuetudo, vt ea solemnitate decantetur ab iis qui eo ordine non fuerint insigniti, vt prædicti Doctores specialiter Sayrus, Suar. Coninch. Layman. Bonac. locis allegatis notant.

Secundo eidem irregularitati subicietur, si baptismum solemniter ministras; quia baptismus solemniter ministrans ordinis sacerdotalis vsus, & exercitium est. Vt deciditur dicto cap. 1. de clerico non ordinato ministr. Secus est dicendum de baptismo non solemnii qui serib. à laicis præstat: vt aduertunt Nauar. cap. 22. num. 7. & cap. 27. num. 242. Henric. lib. 2. de baptismo, cap. 29. num. 2. & 3. & lib. 14. de irregul. ab. num. 2. Sayrus pluribus locis lib. 7. cap. 10. num. 5. Auila 7. p. disp. 9. dub. 14. Bonacina dispensat. 7. de irregul. qu. 3. p. 6. num. 5.

Tertio attentans conficere Eucharistiam, illamue ministrans, aut ministrans Ordinem, Confirmationem, excommunicationem cum Sacerdos non sit, absque dubio irregularis es; quia Officium Ordinis quem non habes exerceas. Secus esset si matrimonio assisteres tanquam parochus, cum tamen parochus non esses; quia Matrimonij assistentia non est actus Ordinis, sed iurisdictionis, & propter vsum iurisdictionis, non habet non est irregularitas imposita. Vt bene aduertit Suarez dispensat. 42. sect. 4. numero. 19. Coninch. dispensat. 18. dub. 6. num. 48. Gaspar. Hurtado dispensat. 2. de irregul. difficult. 2. n. 5. Et idem est de officio concionandi, nam esto illicitè non ordinatus illud usurpaueris quia tamen non est officium per se Ordini sacro annexum de causa illud usurpantes irregularitatem non incurrit: vt notauit Laym. lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 3. n. 3.

De absolutione sacramentali præstita ab eo qui Ordinatus non est, existimat Syluest. verbo confessor. s. initio. Ledesma 3. p. 4. q. 7. art. 3. dub. 3. & reputat valde probabile Auila 7. p. 4.

de irregular. disp. 9. dub. 15. irregularitatem non inducens; quia absque ulla solemnitate exercetur, ac proinde inrer officium Ordinis reputanda non est. Sed contrarium merito docent cum communi sententia Nauarr. cap. 27. num. 2. 42. Henric. lib. 1. cap. 6. num. 1. Sayrus lib. 7. thesauri, cap. 10. n. 5. Suar. disp. 42. sect. 4. num. 19. Bonac. disp. 7. q. 3. pun. 6. num. 4. Coninch. disp. 18. num. 48. Layman. de irregularit. cap. 3. n. 2. auct. his adde, & alij. Et colligitur ex cap. 1. de clerico non ordinato ministro. Etenim absolutio Sacramentalis quantumcumque secreta sit actus est, & exercitium sacerdotalis Ordinis, sicuti est celebratio, ac proinde sicut usurpatio celebrationis à non sacerdote irregularem efficit, sic absolutio in usurpatio facere debet, falsumque est sub officio Ordinis prædictam absolutioem non contineri.

Superest tamen duplex difficultas: Prima: an exercens seruo officium Ordinis quem non habes, v. g. canendo solemniter Epistolam, aut Euangelium; celebrando, vel ministrando aliud sacramentum absque intentione tamen usurpandi Ordinis vsuum, irregularitatem incurat? Negant specialiter loquentes de officio subdiaconi, & diaconi Nauarr. cap. 27. n. 2. 42. Tabiena, verbo irregularitas. 4. §. 3. Auila 7. p. disp. 9. sect. 2. dub. 13. vers. quoniam. Bonac. de irregular. disp. 7. q. 3. pun. 6. num. 2. Cum Vgolino de censur. cap. 37. num. 10. Gaspar Hurtado disp. 2. difficult. 2. num. 5. Moueour quia in cap. 1. de clerico non ordinato ministrante, statuitur hæc irregularitas; eo quod non ordinatus solemniter baptizauerit, vel aliud officium ordini annexum exercuerit. Sed qui sine intentione celebrat, vel absoluit, vera non celebrat, neque absoluit. Ergo non exercet officium Ordinis sacro annexum, quia illud officium, seu officij simulatio non annectitur Ordini, sed ab ordine excluditur. Et confirmo: ad incurrandam hanc irregularitatem opus esse videtur, vt officium Ordinis exercat, si non verè, saltem quantum est ex se: at qui in intentionem non habet illud officium exercendi, etiam quantum est ex se non exercet, cum deficiat in intentione. Ergo non subicitur irregularitati. Et confirmo secundo exemplo rebaptizantis exterius absque intentione, quem diximus irregularitatem impositam aduersus rebaptizantes non incurtere, quia quantum est ex se non rebaptizauit.

Nihilominus verius existimo te fore in hoc casu irregularitatem, quod docuit Suar. de censur. disp. 42. sect. 4. à num. 18. Coninch. disp. 18. dub. 6. num. 47. Paul. Layman. de irregular. lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 3. num. 1. vers. tertio. Ducos, nam si hæc pena irregularitatis non afficit exercentem exterius officium Ordinis cum illo ritu, solemnitate, qua communiter exercetur, neminem comprehendere qui hæreticus non sit, vel trahissimam ignorantia non laboret; alius enim non potest habere voluntatem exercendi officium Ordinis quasi ex officio. Cum enim Ordinem non habeat, impossibile est velle ministrare tanquam ordinatum, nisi ex eo quod velit exterius exercere officium. Sicuti exercet ordinatus. Quod apertius constat in Sacramento; quæ non nisi à legitimo ministro confici possunt, in quorum consecratione scienis se non esse legitimum ministrum, nullo modo potest habere voluntatem ea sacramenta conficiendi. Relinquitur ergo, vt solum habeat voluntatem, & intentionem exercendi in exteriori foro ea quæ ordinatus potest exercere. Ergo cum hæc irregularitas imposita sit ad comprimendam auidiam eorum qui diuina officia Ordinum non ordinati usurpant, efficitur comprehendere quoscunque exercentes seruo ea officia; etiam si verè illa non exercerant. Ex qua ratione solum est contrarie sententia fundamentum. Ille enim minister qui cum non sit ordinatus officium Ordinis in exteriori foro exercet solemniter, sine dubio facit quantum ex parte sua facere potest ad officium sacrum exercendum; quia habere aliam intentionem est ceterè impossibile, vt probatum est. Exemplum autem de rebaptizante non viget: nam illa irregularitas imposita fuit hæreticis rebaptizantibus; ac proinde supponitur illos habere intentionem rebaptizandi, & iudicare dari posse rebaptizationem. At hæc irregularitas, de qua in præsentia instituta est ad puniendos sacrilegos, qui cum ordinati non sint, Ordinis officium usurpant.

Secunda difficultas est. An hæc irregularitas solum aduersus clericos usurpantes officium Ordinis quem non habent iudicata sit, an etiam efficiat laicos simile officium usurpantes? Affirmant comprehendere etque laicos, ac clericos Syluest. verbo irregularitas q. 13. Nauarr. cap. 27. num. 2. 42. vers. septimo. Soms in 4. dist. 18. q. 4. art. 1. §. indubium. & dist. 2. §. 9. art. 1. §. post conclus. 4. Gregor. de Valen. tom. 4. disputat. 4. quest. 2. pun. 1. & disputat. 7. quest. 10. punct. 1. Maiol. lib. 4. de irregular. cap. 13. num. 4. Francisc. Suar. tom. 3. de sacram. disputat. 37. sect. 4. circa finem. & de censur. disputat. 42. sect. 4. numero 3. Auila 7. p. disputat. 9. dub. 10. Coninch. disp. 18. dub. 6. numero 45. Auila 7. p. disputat. 9. sect. 2. dubit. 13. Fillucius tractat. 20. capite 7. quest. 8. numero 208. Gaspar. Hurtado disputat. 2. de irregularit. difficultat. 2. numero 4. & alij. Ducuntur ex capite 1. de clerico non ordinato ministro. vbi generaliter statuitur, ne ordinetur, qui cum ordinatus non

Terà. de Castro Sum. Mor. Pars VI

sit baptizauerit, officiumve sacrum exercuerit, qui textus cum sic antiquior Rubrica, nequit ex Rubrica restringi. Præterquam quod verbum illud de clerico in titulo appositum, fortè ex inadvertentia appositum fuit, cum in antiquis codicibus non habeatur. Adde grauius peccare laicum usurpantem Ordinis officium, quam clericum. Non igitur expediebat clericum hac irregularitatis poena punire, & liberum laicum relinquere.

Ceterum etsi hæc sententia probabilis sit, veritatem existimosque asserit hanc irregularitatem solos clericos, & non laicos comprehendere. Vti docuerunt Angel. verbo irregularitas 1. num. 38. Rosella num. 2. in princip. Auila num. 65. Tabiena 4. num. 2. Henric. lib. 7. de baptismo. cap. 29. num. 5. & lib. 14. cap. 6. num. 2. Sayrus lib. 7. cap. 10. num. 6. Bonac. de irregular. disp. 7. q. 3. p. 6. num. 1. Paul. Laym. lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 3. num. 3. Moueour, quia esto Textus in cap. 1. de clerico non ordinato ministro. generaliter videatur loqui, & tam laicos, quam clericos comprehendere: at cum sub titulo, & Rubrica de clerico non ordinato ministrante constitutus sit, indicatur manifestè pro Clericis tantum latum esse. Neque verum est in antiquis codicibus omisum esse verbum illud de clerico: nam Sayrus testatur se in septem manuscriptis codicibus legisse titulum; & Rubricam sicut in his editionibus castigatoribus continetur. Præterquam quod textus hanc irregularitatem indicentes aperte significant solis clericis iudici. Nam cap. 2. expressè loquitur de ordinato, cui ultra prohibitionem, ne ad superiores Ordines ascenda; suspensio infligitur per biennium, vel triennium ab Ordine præcipuo quem habet. In cap. vero 1. si sequamur probabilem intellectum Panormit. ibi Syluestri, & Sayri locis allegatis asserentiam illis verbis Abiciatur ab Ecclesia suspensionem, seu depositionem ferendam iudici, manifestè constat de Clericis tantum esse sermonem, nam laici nec suspendi, nec deponi possunt. Et licet grauius peccet laicus quam Clericus officium Ordinum usurpans; quia tamen Clerici frequentius quam laici illud usurpare solent, ea de causa aduersus Clericos usurpantes dictum officium statuta est irregularitas, & non aduersus laicos.

Qualiter autem ob indignam Ordinis habitum administrationem irregularitas contrahatur satis explicatum est disp. 1. 2. 4. §. 6. huius tractatus, loquentes de censuris in communi de excommunicatis, suspensione, & interdicto. Et sæpè resoluimus ob nullam iniquam Ordinis administrationem incurri irregularitatem præter illam in qua censura excommunicationis, suspensionis, vel interdicti violatur.

Tandem de dispensatione huius irregularitatis prouenientis ex vsu, & officio Ordinis quem non habes, dicendum est, solum Pontificem eam posse concedere, vt ad superiores Ordines ascenda. Sicuti tradunt Innocent. cap. dilectio. num. 3. de temporib. ordinat. Panormit. cap. 2. num. 3. de clerico non ordinato ministrante. Syluest. verbo irregularitas qu. 12. in fine. Angela ibi. num. 8. Maiol. lib. 4. cap. 13. num. 3. Nauarr. cap. 27. num. 2. 42. Suar. de censur. disputat. 42. sect. 4. num. 3. Sayrus lib. 7. cap. 10. num. 11. Auila 7. part. disp. 9. dub. 15. Bonac. de irregular. disputat. 7. q. 3. punct. 6. num. 10. & alij. Vt verò possit in susceptis Ordinibus ministrare, asserunt præcitati Doctores posse Episcopum eam dispensare ex dicto cap. 2. de clerico non ordinato ministrante. vbi hæc suspensio arbitrio Episcopi remittitur. Verum si rectè aduertatur solum in præcitate Textu Episcopo committitur, an sis biennio, vel triennio suspendendus; moderati autem tempus biennij nullo modo videtur concessam, ac proinde imposita suspensione biennij nequibit Episcopus illam tollere. Sæpè tamen subintelligenda est concessio Cone. Trident. sess. 24. cap. 6. pro irregularitate ex delicto occulto proueniente. Sicuti præcitate aduertunt Suar. & Bonac. supra.

PUNCTVM XIX.

De irregularitate proueniente ex crimine hæresis.

§. I.

De hæreticis, & fictè apostatantibus, & hæreticorum fautoribus, hæresisque suspectis.

1. Communis sententia affirmat crimini hæresis etiam occultæ, irregularitatem annexæ.
2. Contrarium probabile est.
3. Plures consent posita hæc irregularitate extendi ad eos qui exterius fidem abnegant, tamen si interius retineant.
4. Satis probabile oppositum est.
5. Fautores hæreticorum ab irregularitate excusantur ex plurimum sententia, etsi alij contrarium censent.
6. Hæresis suspecti irregularitas sunt, dum non putant suspensionem.

Y Com

Communis sententia affirmat irregularitatem annecti crimini hæresis etiam occulto, sicut annectitur excommunicatio. Vti docuerunt alii relatis Pegna *director. inquisit. 3. p. comment. 162. q. 13. & comment. 175. q. 146.* Nauarr. *cap. 27. num. 205. ver. tertio.* Syluest. *verbo irregularitas q. 5. Tolet. lib. 1. cap. 64. Suar. 1. de censur. disp. 43. sect. 5. num. 3. & tract. de fide. disputat. 21. sect. 5. num. 1. & 2. Thom. Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 25. num. 2. Farinac. de hæresi. q. 189. num. 43. & q. 192. num. 67. Filliac. *tract. 20. cap. 9. num. 17. Bonac. disp. 7. de irregular. q. 3. p. 7. in princ. Coninch. disp. 18. dub. 7. à m. 50. Mouentur ex cap. si qui Presbyteri. & cap. saluberrimum. & cap. consentientibus. 1. quasi. 7. & cap. nos consuetudine. dist. 1. 2. vbi Clerici apostatantes à fide prohibentur ad vltiorem gradum ascendere, licet in susceptis Ordinibus postquam conuersi sunt, permittantur ministrare. Sicuti habetur in cap. saluberrimum, ibi enim redeuntibus ad fidem admittitur spes promotionis, & pro magno beneficio conceditur in susceptis Ordinibus perseverare: nisi iterata ynctione, hoc est Baptismi Sacramenti iteratione fuerint maculati. Quod si in cap. voluerint. 1. q. 7. dicitur de notariis redeuntibus ad Ecclesiam posse ordinari, intelligi debet ex dispensatione iuxta cap. maximum, & cap. Donatum: vel saltem intelligendum de laicis, quibus non est ita certum, hanc irregularitatem esse impostam, cum omnes textus, qui hanc irregularitatem indicere videntur, de Clericis loquantur. Præterea in c. 2. & 1. de hæreticis in 6. redduntur hæretici inhabiles ad beneficia Ecclesiastica, & officia publica. Ergo hinc est irregularitas esse.**

Nihilominus est hæc sententia communis sit, existimo tamen contrariam nempe irregularitatem crimini hæresis occulto non annecti, esse valde probabilem. Vti tradiderunt Perez. *lib. 8. ordin. tit. 4. lib. 3. fol. 98. ad finem.* Henriq. *lib. 1. c. 4. num. 6. & cap. 3. num. 2. Cosmas Philarc. lib. 4. cap. 15. Sayrus lib. 9. cap. 1. numero 16. Saa. verbo irregularitas ex defectu anime, num. 2. Auila 7. p. de irregular. disp. 4. dub. 2. Paul. Layman. de irregular. cap. 4. num. 13. Gaspar Hurtado disputat. 2. dist. 4. num. 14. & alij relati ab August. Barbosa in remissionib. concilij sess. 24. cap. 6. verbo hæresis. Ducor quia textus hanc irregularitatem indicentes notorietatem criminis exigunt; & siquidem sermonem dirigunt non ad ipsos hæreticos, sed ad Ecclesiæ pastores, quibus præcipitur, ne hæreticos ad Ordines admittant.*

Præterea cap. saluberrimum, quod meo iudicio est præcipuum, & vnicum ad hanc irregularitatem probandam, loquitur de peccato; siquidem mandatur fieri abiuratio solemnitas quæ fit in scriptis. Item in cap. 2. de hæreticis in 6. hæretici, aperte supponitur notitia communis. Prohibetur enim ibi, ne hæretici, & eorum fautores ad beneficium, vel officium publicum admittantur, quod nisi delictum sit publicum præstari nequit.

Posito hæreticos irregulares esse, dubitant primò Doctores; an hæc irregularitas extendatur ad eos qui exterius fidem abnegant, tamen si interius illam retineant? Tuentur affirmatiuam partem Maiol. *lib. 5. de irregularit. cap. 34. nu. 2. Vivald. candelab. sacrament. tit. de irregular. num. 88. Suar. de censur. disputat. 43. sect. 2. num. 2. Thom. Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 25. num. 6. Farinac. de hæresi. q. 192. num. 75. Bonac. disp. 7. de irregular. q. 3. p. 7. num. 2. Mouentur ex cap. presbyteros 50. dist. vbi de Presbytero qui ex timore fidem abnegauit subditur sacerdotale officium non posse ministrare, neque offerre, neque sermonem ad populum habere. Diaconis verò, & alijs Clericis inferioribus impeditur ascensus ad superiorem gradum, & in suscepto nequeunt ministrare, nisi de consensu Episcopi, cui in hac parte committitur potestas, & illam vtgentis causa tantum exercere debet. Sponte verò fidem negantibus est sustentatio tributaria, non tamen conceditur ad altiores Ordines ascensus. Deinde qui exterius fidem abnegat apostata est verbo & opere. At apostata pœnis hæreticorum subicitur. cap. Non potest 20. q. 7. & cap. contra Christianos de hæreticis lib. 6.*

Verum est prædicta sententia communior sit, mihi tamen probabilis videtur asserere neque in *suprad. cap. Presbyteros*, neque alibi contineri irregularitatem aduersus fidem negantem fidem. Nam in *dicto cap. Presbyteros* nullum est verbum, ex quo colligatur Presbyterum illum fidem à fide apostatasse, poterat enim timare duci, & nihilominus fidem ex animo abnegare. Deinde casu quo Textus loqueretur de fide negante solum comprehendit delinquentes publicè, nam in conclusione dicitur eos, quorum crimina manifesta sunt ante, vel post ordinationem à sacris Ordinibus deficientes esse; quorum tamen peccata secreta sunt, secreta satisfactione secundum sacerdotis edictum in proprijs Ordinibus remanere posse. Ex quibus verbis etiam roboratur superioris sententia num. 2. relata probabilitas. Textus autem relati in cap. non potest. Cap. contra Christianos, in quibus apostata à fide hæresis pœnis subicitur, intelligendi sunt de vero apostata qui fidem ex animo negauit: secus qui solum verbis, vel factis negationem significauit. Atque ita defendit Azor.

1. lib. 8. c. 1. q. vlt. & c. 2. q. 8. Nauarr. lib. 5. confessor. tit. de heres. conf. 3. alias 9.

Secundo dubitatur, an fautores hæreticorum (intelligi quatenus hæretici sunt) receptatores, & defensores ea irregularitate afficiantur, quæ afficiuntur hæretici; Sanch. Suan. Coninch. Bonac. & alij *locis allegatis*, affirmant dacti ex cap. 2. hæretici de hæreticis lib. 6. vbi ij, & eorum filij vsque ad secundam generationem prohibentur, ne ad Ecclesiasticum beneficium, aut officium publicum admittantur. Nominatam officij videtur intelligendum officium Ordinis, ergo ad Ordine excluduntur, ergo sunt irregulares. Cæterum Henriq. *lib. 14. cap. 4. n. 6. Eman. Saa. verbo irregularitas ex defectu anime, num. 2. negant hos fore irregulares, quia neque ex dicto cap. 2. de hæreticis in 6. neque ex alio cap. id colligitur. Nam esto in dicto cap. fautores hæreticorum ab officio publico excludantur, nomine officij publici non officium Ordinis, sed officium iurisdictionis vti est Magistratus, Notarius, &c. intelligendum est, vt de facto Glossa intelligit ex Textu in cap. Felices §. quod si quis de Pœnis lib. 6. Illud enim vocant officium publicum quod ad publicam vtilitatem, & regimen populi ordinatur. Aliàs si nomine officij publici officium Ordinis etiam intelligeretur prius Pontifex debebat hos fautores hæreticorum ab officio publico, quam à beneficio excludere; quia Ordinis collatio beneficiorum collatione præsupponitur. Vt aduertit Gaspar Hurtado de irregularit. dist. 2. difficult. 3. num. 7. Sed concessio irregularitatem ab his fautoribus contrahi; debet fautoria publica esse, quia de ea vt publica loquitur textus; siquidem prohibentur ordinari hæreticorum fautores ad publica officia admittere, quod fieri nequit, nisi ipsi ordinariis fautoria nota pœnede sit.*

Quoad suspectos hæresis atrinect, an irregulares sint; Respondet optimè Henriq. *lib. 14. cap. 4. num. 6. in fine. Suar. dist. 43. sect. 2. num. 9. & 10. Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 25. num. 10. Farinac. de hæresi. q. 192. num. 81. Coninch. dist. 13. dub. 7. n. 15. esse secundum quod irregulares, id est, dum non pargantur suspicionem, nam illa purgata absque dispensatione poterunt ad ordines promoueri. Quocirca, qui propter vehementem suspicionem hæresis coactus est ab inquisitionibus de vehementi abiurare, facta abiuratione non manet irregularis, neque inhabilis ad beneficia, & officia publica; quia non fuit tanquam hæreticus damnatus, sed tanquam de hæresi suspectus, quem suspitionem abiuratione illa facta se nunquam in hæresim incurrisse, neque vquam incursum, sufficienter purgat; ac proinde neque infamis, neque inhabilis ad beneficia, vel officia manet, neque eorum beneficia habita vacare debent. Sicuti notatur Nauarr. *lib. 5. confessor. tit. de hæreticis conf. 3. & 6. alias 8. & 19. Elamin. de rescriptis. lib. 4. q. 3. num. 17. Henriq. lib. 13. cap. 56. num. 1. Saa. verbo hæresis num. 5. Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 25. num. 12. Farinac. q. 192. num. 80.**

§. II.

De filiis, & nepotibus hæreticorum.

1. Predicti irregulares sunt.
2. Vt hanc irregularitatem contrahant debent nasci post parentum delictum.
3. Insuper debet delictum parentum notorium esse, & in eo decessisse.
4. Negant plures probabiliter filios illorum qui ob crimen hæresis repetitum comburantur, quibus signa contritionis demonstrant, irregulares fore.
5. Communior sententia eos irregulares censet.
6. Extenditur doctrina ad filios illorum qui comburantur, qui probatam hæresim negant.
7. Insuper requiritur ad hanc irregularitatem, vt parentes descendentes hæretici, infames ob hæresim reputentur.
8. Filij denunciantes parentes hæreticos ab irregularitate excusantur.

Filios, & nepotes hæreticorum, & eorum fautores & receptatores irregulares esse si per viam vitium descendant, si vero via legitime filios non nepotes docet ex communi sententia Nauarr. *cap. 27. num. 20.* Simancas *de castro. lic. institut. tit. 9. num. 14. Suar. de censur. disp. 43. sect. 3. num. 1. Valen. dist. 7. q. 19. pun. 3. in 3. specie irregularitatis. Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 28. num. 7. Coninch. dist. 13. dub. 7. n. 15. Bonac. disp. 7. de irregularit. q. 3. p. 7. num. 9. Ducuntur ex 6. statutum de hæreticis in 6. vbi ij filij excluduntur ab officio, & beneficio, & nomine officij officium Ordinis intelligunt. Hanc irregularitatem extendunt Doctores cum Glossa in dicto 6. statutum. verbo vobis. Couarruu. 2. varior. cap. 8. n. 1. Pegna 3. p. direct. comment. 163. Suar. Azor. & alij plures relati à Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 27. n. 1. ad filios illegitimos, & spurios, quia nulla est ratio ob quam ij specialiter priuilegio quam filij legitimi gauderent, maxime cum textus generaliter de filiis loquatur.*

Sed quamvis sententia afferens filios, & nepotes hereticorum irregulares esse communis sit, eius tamen fundamentum inefficax est; siquidem ut superius probatum est, nomen officij publici non officium Ordinis, sed iurisdictionis temporalis intelligit Gloffa ibi, cui alij Doctores adhaerent. Quapropter Tolet. lib. 1. sum. cap. 2. §. num. 8. Sayrus lib. 5. thesauri, cap. 10. num. 40. censent hos filios irregularitatem non subici, quia nullibi aduersus illos statuta est.

Sed concessio cum communi sententia hos filios irregulares esse ad incurrandam hanc irregularitatem requiritur primò, ut ipsi filij nati fuerint post parentum delictum, nam si antequam parentes deliquerint, ipsi fuerint nati nullatenus irregulares sunt censendi. Verè tradit Nauarr. cons. 27. de hereticis. Simancas de Catholicis institut. tit. 2. §. Henrici lib. 1. 4. cap. 5. num. 2. Lessius lib. 2. cap. 34. num. 111. Coninch. disp. 18. dub. 7. num. 3. Sanch. lib. 2. cap. 27. num. 1. 4. Bonac. disputat. 7. §. 3. num. 7. nu. 10. Gaspar Hurtado disp. 2. difficult. 3. num. 8. quia eo casu non sunt formaliter filij hereticorum, sed potius Catholicorum, cum à parentibus Catholicis concepti, & nati sint. Præterea non est credendum velle Ecclesiam ob parentum delictum priuare filios iure quæsitò, & habilitate possessa ad Ordines suscipiendos, vel illos exercendos. Si autem filij ante hæresim parentum nati irregulares forent ob hæresim parentum postmodum contingentem, sine dubio priuarentur prædicto iure quæsitò, & habilitate possessa, quod dicendum non est.

Secundò est necessarium, ut delictum parentum notorium sit, & insuper manifestum in eo decessisse, vt cauetur in dicto cap. statutum, & aduertit Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 10. num. 40. Neque satis est, vt de hæresi suspecti parentes decedant, quia textus filios hereticorum damnat, non autem filios illorum, qui de hæresi suspecti sunt, quia hi non sunt formaliter heretici. Sicuti notat Sanch. lib. 2. in decal. cap. 27. num. 29. Pegna director. §. p. 9. §. 11. comment. 164. versum in filij. Farinac. de hæresi. q. 19. in num. 67.

Circa hanc conditionem dubitant Doctores de filiis eorum parentum qui ob crimen hæresis reperiuntur comburuntur, quippe ab hæresi ante mortem ob data pœnitentiæ signa sunt absoluti, an sub hac irregularitate comprehendantur; Negant & satis probabiliter plures Doctores, Simancas de Catholicis institut. tit. 29. num. 17. Henrici lib. 1. 4. de irregular. cap. 5. num. 2. Regid. disp. 18. dub. 7. num. 51. Gaspar Hurtado disp. 2. de irregular. difficult. 3. num. 8. & alij relati à Sanch. & Pegna statim referendis. Mouentur, quia Textus in cap. statutum hanc irregularitatem filiis hereticorum indicens exigat, vt in hæresi decedant parentes à delicto non emendati, neque Ecclesie reincorporati, quod de his parentibus non videtur verificari posse, cum de facto ab hæresi absoluantur, decedantque parati pœnitentiæ adimplere, & Ecclesie præceptis obedire. Neque obest quòd solemniter eis non præstetur absolutio: satis enim videtur esse, quòd de facto concedatur. Hac enim absolute quantumvis priuata Ecclesie reconciliantur, & reincorporantur. Neque Textus reconciliationem, & reincorporationem solemnem exigat, & cum sumus in materia odiosa, & pœnali, non est restrictio facienda.

Ceterum communis sententia, & praxi obseruata horum parentum filios irregularitatem damnat, vt docuit Suar. de censur. disp. 43. sect. 3. num. 4. Rosas, tk. de hereticis 2. p. n. 337. Pegna director. inquisitor. §. par. comment. 164. Azor. r. i. instit. moral. lib. 8. cap. 13. post q. 3. Molin. r. 3. disp. 6. §. 8. n. 19. & alij plures quos refero, & sequitur Sanch. lib. 2. in decalog. c. 27. an. 2. Ratio est, quia sic conuersi præsumuntur in hæresi decedere, & sic conuerti timore, potius ne viui comburantur, quam fidei amore, ideoque nec iuridicè admittuntur ad pœnitentiæ, nec solemniter absoluntur, quæ solemniter, & iuridicè absolutio videtur requisita, vt ab Ecclesia iudicentur decedere ipsi reconciliati, & reincorporati.

Extendant præfati Doctores hanc irregularitatem ad filios illorum qui comburuntur, quia probatam hæresim negant. Cum enim de hæresi conuicti sint, & eam confiteri noluerint, præsumuntur in ea perseverare, atque ad hæresim item ad filios illorum qui in absentia condemnantur, eorumque statum comburuntur; quia eorum contumacia hæresim probat eorum contumacia de hereticis in 6. Ab hac tamen contumacia censentur liberi, si constitit ante mortem signa contritionis dedisse, & absoluteionem postulasse, vt bene aduertit Pegna dicto comment. 164. col. 4. Sanch. lib. 2. de ar. c. 27. num. 19.

Tertiò requiritur ad prædictam irregularitatem, vt eorum parentes decedentes heretici infames ob hæresim reputentur. Quod cum non contingat in illis regionibus, vbi passim heretici cum Catholicis sunt permixti, videlicet Anglia, & Germania, filij horum parentum, quos constat in hæresi decessisse irregulares non sunt; quia hæc irregularitas in filios deuiatut ob infamiam parentum ex heresi contractam; vt aduertit Henrici lib. 1. 4. capite 5. numero 4. Eiman. s. a. verbo irregularis ex defectu anima. numero 4. Sanch. lib. 2. Ferd. de Castro. Sum. Mor. Pars VI.

in decalog. cap. 27. num. 28. Bonac. disput. 7. de irregular. q. 3. p. 7. num. 9.

Ad extremum aduertunt Sanch. dicto cap. 27. numero 31. Pegna 2. p. director. inquisitor. cap. 14. com. 15. vbi hoc addidit. rim. & 3. p. com. 164. versum filius. Alphonsi de Castro lib. 2. de iusta hereticorum. punct. cap. 26. Simancas de catholicis institut. tit. 29. n. 47. Rosas in singulari. fides. singul. 12. n. 5. Farinac. plures referens de heresi. q. 19. n. 37. ex privilegio Pontificis excommunicatos ab irregularitate, aliisque pœnis iure statutis, si parentes hereticos Inquisitoribus denunciant.

§. III.

De Neophytis qualiter irregulares sint?

- 1 Neophytus dum sic censetur ab Ordinibus excluditur.
2 Determinare tempus pro quo Neophytus censendus sit, Episcopi arbitrio relinquatur.
3 Qui in infamia baptizatus est, non est neophytus, etiamsi ex parte Iudæo, vel Sarraceno descendat.
4 Satis sit aliquibus obiectionibus.

Neophytus dicitur qui nouus est in baptismo in ætate adulta suscepto, vt constat ex c. sicut neophytus 48. dist. Hunc autem interim dum neophytus est irregularem esse seu acceri ab Ordinibus suscipiendis constat ex c. 1. & 2. dicta dist. cuius decisionis ratio redditur a Paulo 1. ad Timoth. 3. ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli, existens mans Ecclesiam suo ministerio indigeret, ideoque in c. constituit 17. q. 4. redditur incapax ad officia publica Nam vt inquit Innocentius tetarus in c. miserum 61. dist. miserum est, cum magistrum fieri qui nondum esse discipulum didicit.

Determinare tempus, pro quo neophytus censendus sit, arbitrio Episcopi relinquatur, vt aduertunt Suar. disp. 43. sect. 3. num. 6. Sayrus lib. 6. thesauri cap. 13. num. 10. Coninch. disp. 18. dub. 7. num. 55. Bonac. disputat. 7. de irregular. q. 2. punct. 1. num. 6. Qui iuxta qualitatem personæ, & debitam illius instructionem coartare, vel prolongare tempus poterit, dummodò decennium non excedat, nam transacto decennio post baptismum Neophytus non censetur, vt notantur ex communi Sayrus, & Bonac. supra. Quocirca si intra biennium, vel triennium à Baptismo suscepto sufficientia probare fidei, & religionis signa dederit ad Episcopi arbitrium, poterit abique vlla dispensatione ad ordines promoueri, vt aduertit Coninch. dub. 7. n. 5. quia cessat hæc irregularitas, vt docuit Ambrosius in c. Neophytus 61. dist. ibi: Neophytus prohibetur ordinari, ne extollatur in superbiam, sed si non deest humilitas competens sacerdotio, vbi causa non ardet, vitium non imputatur, fauetque cap. si quis 57. dist. Vide Couarru. Clement. si furiosus 1. p. §. 2. n. 3. conel. 3. Auila 7. p. disp. 4. dub. 4. Sanc. lib. 2. in decal. c. 28. n. 11. Bonac. d. pun. 1. num. 5.

Ex hac doctrina inferretur minimè esse neophytum, neque irregularem qui in infamia baptizatus est, etiamsi descendat ex parte Iudæo, vel Sarraceno, neque esse inhabilem ad obtinendas dignitates, & Ecclesiastica beneficia, quia nullibi contrarium cauetur; & facit lex 6. tit. 24. par. 7. & notantur Couarru. Clement. si furiosus 1. p. §. 2. num. 8. conel. 6. Sanch. lib. 2. in decal. cap. 28. num. 11. Nauarr. cap. 27. num. 205. Salcedo pract. cap. 2. 2. num. 8. Suar. disputat. 43. sect. 3. num. 8. Sayrus lib. 6. cap. 13. num. 10. & alij apud ipsos. Qui rectè moment in hac parte nihil esse à concilio Conc. Trident. mutatum sess. 23. cap. 7. de reformat. vbi præcipitur Episcopis inquirere ordinandorum genus &c. quia hac inquisitione tantum voluit Concilium, vt ea, quæ sunt à iure statuta exactè obseruarentur. Quapropter eum à testibus exigitur iuramentum, an ordinandus sit Christianus veteranus, intelligendum est iuramentum, an sit ita Christianus veteranus, vt non sit neophytus, neque filius ancillæ, neque heretici vt taliter condemnati. Vnde esto descendat ex parte Iudæo, vel ad fidem reconciliato, poterit in prædicta depositione testes iurare absolute illum esse Christianum veteranum, neque à Mauris, aut Sarracenis descendentem, quia non descendit eo modo quo impediatur ab Ordinibus, beneficiis Ecclesiasticis, & officiis publicis. Sicuti notat Sanchez d. cap. 28. numero 16.

Sed obicitur aliqui constitutionem Pauli IV. relaram à Nauarro lib. 5. constit. tit. de Iudæis, & Sarracenis, cons. 1. in qua descendentes ex Iudæis, & hereticis vsque ad quartam generationem prohibentur sacris Ordinibus initiari; quam constitutionem Gregor. XIII. extendit ad descendentes ex Sarracenis. Hæc tamen constitutiones, vt aduertunt Auila 7. p. de irreg. disp. 4. dub. 3. Gaspar Hurtado disp. 2. difficult. 3. nu. 9. vtu receptæ non sunt. Præterquam quòd late sunt pro ordine D. Francisci ad quem prohibentur admitti sic descendentes, vt dixit Sanch. lib. 2. in decal. c. 27. n. 3. Rodrig. qq. regul. 1. q. 1. art. 1. & 2. & in sum. 2. c. 5. n. 2. Quinimo Sixtus V. vt præfati Doctores referunt, prædictas constitutiones restrictit ad secundam generationem paternam, & primam maternam.

Secundò obiciunt *cap. constituit. 17. q. 4.* ubi Iudæi, aut ij qui ex Iudæis sunt ab officiis publicis excluduntur, ergo quomodo concurrendi descendunt censendi sunt inhabiles; Sed facile respondetur cum *Suar. disp. 43. sect. 3. num. 9.* Sanch. *lib. 2. in decalog. cap. 28. num. 15.* intelligi de iis qui sunt ex Iudæis nouiter ad fidem conuersi, non de illis qui ab infantia fidem susceperunt. Secundo respondeo nomine eorum, qui sunt ex Iudæis, intelligi eos, qui sunt ex Iudæorum familia, & in Iudaismo perseverant; nam in *suprad. c. constituit. Iudæi, & ij qui ex Iudæis sunt nominantur distincti à Christianis.* Supponit ergo Textus illos in suo Iudaismo perseverare.

Supradicta doctrina procedit secundum ius commune, nam si particularia statuta à Pontifice confirmata spectemus certum est descendentes à Iudæis, Mauris, vel Sarracenis excludi etiam vsque millefimam generationem ab aliquibus beneficiis, & capellanis, vt in Ecclesia Toletana, & Legionensi, & ab aliquibus officiis publicis, vt in tribunali sanctæ Inquisitionis.

§. IV.

De dispensatione irregularitatis ex hæresi prouenientis.

1. Cum hæreticis ad fidem redeuntibus solus Pontifex dispensat, vt Ordinibus iniungitur, vel ad superiores ascendunt.
2. Vt in Ordinibus habitis ministrent et si aliqui nullam dispensationem requirant, verius est Episcopi dispensatione indigere.
3. In hac irregularitate occulta plures censent non posse Episcopum virtute Conc. Trident. dispensare.
4. Verius videtur oppositum.
5. Aliquibus grauius Doctoribus placet posse quemlibet ex inquisitoribus dispensare in foro conscientie. Sed oppositum est verius.
6. In irregularitate ob apostasiam à fide factam si aliqua sit, Episcopus dispensare poterit.
7. In irregularitate, quam filij, & nepotes hæreticorum contrahunt, solus Pontifex dispensat.

Cum hæreticis ad fidem redeuntibus solum Pontificem dispensare posse, vt Ordinibus iniungitur, vel si initiati sint, vt ad superiores ascendant, testatur pluribus relatis *Suar. disputat. 43. sect. 1. num. 6.* Sanch. *lib. 2. in decalog. cap. 25. numero 13. & 14.* Bonac. *disputat. 7. punct. 7. quæst. 3. numero 12.*

Vt verò in Ordinibus iam habitis ministrent, Gaspari Hurtado *disp. 2. de irregular. difficult. 3. in fine.* & aliis quos tacito nomine refert Coninch. *disp. 18. dub. 7. num. 52.* placet dispensatione non indigere, sed liberè eos Ordines exercere posse; eo quòd in *cap. saluberrimum. 1. qu. 7. & cap. Nos consuetudine dist. 12.* id videatur permittum. Sed reclusi docuerunt *Suar. dista sect. 1. num. 6.* Sanch. *num. 14.* Coninch. *num. 52.* Episcopi dispensatione indigere, vt colligitur manifestè ex *cap. Presbyteros 50. dist.* idque indicatur in *cap. saluberrimum*, quatenus dicitur eos habere debere pro beneficio, vt in susceptis Ordinibus ministrare possint. Si igitur loco beneficii, & gratie ea ministratio habenda est, ergo non est illis iure debita. Quinimo existimat *Suar. disp. 43. sect. 1. num. 6.* Coninch. *num. 52.* Bonac. *disp. 7. q. 3. punct. 7. num. 13.* Sanch. *lib. 2. in decalog. cap. 25. num. 14.* neque Episcopum dispensare posse quoad sacerdotij vsum, & satis indicatur in *ditto cap. Presbyteros 50. dist.* Et fortè ob hanc causam Pius V. anno 1567. prohibuit generali Hispaniæ Inquisitori, ne habiles redderet presbyteros hæreticos, vt in altari deseruiant, prout refert *Pegna direct. Inquisitorib. 3. part. quæst. 126. comment. 157.*

Difficultas autem est, An possit Episcopus virtute Conc. Trident. *sess. 24. cap. 6. de reformat.* in hac irregularitate occulta, neque deducta ad forum contentiosum dispensare? Ratio difficultatis est, quia communior sententia affirmat esse reuocatum Episcopo facultatem absoluedi ab hæresi in eodem decreto concessam. Ergo etiam est illis reuocata potestas dispensandi in irregularitate inde proueniente. Tum quia hæc irregularitas est accessoria hæresi. Tum præcipue quia in *cap. cum illorum de sentent. excommunicat.* dicitur Episcopos non habere potestatem dispensandi in casibus, in quibus eorum absolutio est illis interdicta, cum maiora intelligantur illis prohibita, quibus verita sunt maiora. Absolutio autem minus est quàm dispensatio, vt sentit *Glossa ibi, Abbas n. 2. notab. 3. Felin. num. unico.* Ergo denegata Episcopis potestate dispensandi in irregularitate ex illa proueniente. Atque ita vt probabilissimum tradit *Suar. disp. 43. sect. 1. n. 15.* Tolet. *lib. 1. cap. 46.* Filliuc. *tract. 20. num. 231.* Bonac. *de irregular. disp. 7. q. 3. p. 7. num. 12.*

Nihilominus verius censet, posse Episcopum dispensare,

prout alijs relatis docuit *Sanch. lib. 2. decalog. cap. 25. num. 18.* Farinac. *de hæresi q. 194. n. 79.* quia hæc dispensatio dici nequit maioris considerationis, quam absolutio à crimine hæresis, & illius excommunicationis, quia hæc irregularitas non est certa, sed dubia; ac prouide etiam intelligamus negaram Episcopis esse potestatem absoluedi ab hæresi, non inde inferitur esse negaram potestatem dispensandi in illius irregularitate, quæ dubia est. Quando autem dicitur potestatem dispensandi maiorem esse potestate absoluedi, intelligitur de potestate dispensandi in impedimento certo non dubio, quale est hæc irregularitas. Neque dispensatio huius irregularitatis est annexa excommunicationis absolutio, cum sint potestates omnino distinctæ, & separatae.

Potè aliquibus grauius doctoribus Mandosio *de signatura gratia, verbo absolutio ab hæresi initio.* Vmberro *Locato in iudicial. inquisitor. verbo irregularitas numero 2.* Lelio *Lecho tract. de fide. cap. 11. num. 16. in duodecima pars hæresis.* Henric. *lib. 14. cap. 18. num. 2.* placet posse quemlibet ex inquisitoribus saltem pro foro conscientie dispensare in hac irregularitate ex constitutione Clement. V. I. relata à *Pegna in director. inquisit. ad finem.* Sed verius est oppositum, prout defendit *Suar. disp. 43. sect. 1. num. 5.* *Pegna direct. 3. p. 9. 126. comment. 175.* Sanch. *lib. 2. decalog. cap. 25. num. 15.* Farinac. *de hæresi quæst. 12. num. 76.* Quia prædicta constitutio vsu, & consuetudine censetur reuocata. Præterquam quòd lata videtur pro personis quæ eo tempore aderant, neque ad alios extendi.

Quoad irregularitatem, prout incursum ob apostasiam à fide factam, si forte aliqua sit, si timore aliquo delictum commissum est, poterit Episcopus dispensare cum Clericis Presbytero inferioribus, vt in susceptis Ordinibus ministrent, ac cum presbytero vt officium sacerdotale, & minus prædicandi exerceat solus poterit Pontifex sicut & facultatem concedere, vt ad Ordines promotueatur, vel ad superiores ascendat. Cum hęc verò qui à fide sponte apostatarunt, neque ad ascensum ad Ordines, neque ad susceptorum vsum potest alius præter Pontificem dispensationem concedere. Quæ omnia constant ex *capit. Presbytero 50. dist.* Et tradit *Suar. disputat. 43. sect. 2. numero 4. & 5.* Sanch. *lib. 2. in decalog. cap. 25. numero 21.*

Si autem de irregularitate, quam filij, & nepotes hæreticorum contrahunt, loquamur; penes Pontificem tantum est potestas dispensandi, neque in Conc. Trident. conceditur hæc facultas. Tum quia hæc non potest ex delicto occulto prouenire. Tum quia hæc non est irregularitas ex delicto immediatè proueniens, etiam si ex delicto ortum habeat, sed ex indecentia, quam filij contrahunt ob patrum delictum. In susceptis autem Ordinibus antequam delictum patrum declararet, & notorium fiat bene possunt huiusmodi ministrare nulla dispensatione requisita, quia iure acquisito non priuantur filij ob patrum delictum. Colligitur ex *ditto cap. 2. de hæreticis in 6.* ubi huiusmodi filij ab officiis habitis non deiciuntur, tamen inhabiles fiant ad alia obtinenda. Sic *Glossa cap. satis peruersum 56. dist. in prima Maiol. lib. 5. de irregular. cap. 47. n. 6.* *Suar. disp. 43. sect. 3. n. 2.* Sanch. *lib. 2. in decalog. cap. 28. num. 10.*

PUNCTUM XX.

De irregularitate proueniente ex infamia.

1. Infamia que sit, & quætriplex?
2. Explicatur infamia que ex delicto proprio nascitur.
3. Requiritur delictum esse notorium.
4. Ex condemnatione delicti publici infamia nascitur.
5. Ex delicto alieno nascitur infamia.
6. Item ex officio.
7. Explicatur infamia nata ex facto ipso seclusa omni lege.
8. Quoq. discrimen sit inter infamiam iuris, & facti?
9. Infames sine iuris sine facti, irregulares sunt.
10. Infames exclusi sunt à dignitatibus obtinenti.
11. Hos infames ita esse exclusos ab huiusmodi dignitatibus, vt earum prouisio irrita sit docuerunt plures. Tamen contrarium non videtur improbabile.
12. Si infamia possessioni officiorum, & beneficiorum dignitatumque superueniat, non obligat infamem ea à se abdicare.
13. Qualesver infamia iuris aboleatur quoad effectus iure canonico inductos?
14. Infamia facti emendatione vitæ aboletur.
15. Nulli vitio præter dicta irregularitas annexa est.

Infamia est boni nominis, rectæque existimationis diminutio; nam cum fama sit status dignitatis, id est humanæ conditionis legibus, & moribus comprobatus, vt colligitur ex *leg. cognitio. 3. existimatio. ff. de variis, & extraordinariis. Et ex l. regia. 1. tit. 6. p. 7.* infamia que hinc fama opinionis erit diminutio, seu priuatio huius status. Hæc infamia prout ad præsens spectat duplex est, alia iuris, alia facti. Infamia

Infamia iuris triplex est, alia ex delicto proprio, cui iure ipso infamia annexitur, alia ex delicto alieno, alia ex officio.

Rursus infamia ex delicto proprio duplex est, alia que annexitur ipsi delicto tantum, alia que precequirit delicti condemnationem sententiam. Infamia iuris annexa delicto tantum oritur ex delicto cui ius civile, vel canonicum infamiam annexit. Hoc delictum multiplex est. Primum refertur fornicium, quod censetur committere qui ex consuetudine fornicam, seu virum prostituunt, vel suadet, vt cum alio fornicetur. Leg. 1. & leg. Athletas. s. ait prator ff. de his qui notantur infamia. Leg. palam. s. lenocinium. ff. de ritu nuptiarum. & leg. regia 4. tit. 6. par. 7. Secundo qui bina sponsalia, seu matrimonialia contrahit etiam inualida propria autoritate; scilicet si alterius iullu, cui subicitur. Nam tunc infamia in precipiente rescinditur, leg. 1. in fine. & leg. quid ergo in princ. & tribus §§. sequentibus. ff. de his qui notantur infamia. Cap. nuper de Bigamis. Tertio locas suas operas, vt cum bellia fera pugnet, nisi bestia aliis perniciosa esset. Vt habetur leg. 1. item sensus consilio. & §. vlt. ff. de postulando. Quarto descendens in certamen priuatum cum alio homine quatuor causa, seu pretio accepto, leg. 2. §. vlt. ff. de his qui notantur infamia. & leg. regia 4. tit. 6. par. 7. Non autem qui causa fortitudinis offendenda etiam proposito premio in certamen descendit, quicquid athletici dicitur, vt habetur leg. 2. Cod. de Athletis lib. 10. & ibi Glossa. Quinto miles, seu dux ab exercitu dimissus ob delictum ibidem commissum, vel si ob eam causam militariibus insigniis priuaretur ex leg. 1. & 2. ff. de his qui notantur infamia. & leg. regia 4. tit. 6. par. 7. Sexto miles pradia aliena negotiationis causa conducens. leg. vlt. ff. de locato. & leg. regia 4. tit. 6. par. 7. Septimo vltarius, seu ex officio forus exiens, leg. improbum sensus Cod. ex quibus causis infamia irrogatur. Leg. 4. tit. 6. par. 7. & leg. vlt. tit. 6. lib. 8. noue collect. regis. Octauo non implens cum iuramento promissorium, quo tenebatur. Leg. si quis maior Cod. de transactionibus. Leg. quatuor Cod. de dignitatibus. lib. 1. 2. & leg. regia 4. tit. 6. par. 7. Ex iure nostri regni subicitur infamia non adimplens hominum (hoc est iuramento menaie) cum possit, & debet tamen est ea promissio iuramento non includeret. Vt habetur leg. regia 4. tit. 6. par. 7. Item nobilis palinodiam recantans in iudicio vulgo de delictis in iudicio, o per corte, leg. regia 2. tit. 6. par. 7. Præterea sodomita, quem est iure communi verius sic infamem non esse, at iure nostro regei certissimum est ex leg. 4. tit. 6. par. 7. vt ibi Gregor. Lopez adnotauit. Ex iure autem canonico læsæ maiestatis tum diuinae, tum humane rei, eorumque fautores, Cardinalium sanctæ Romanæ Ecclesiæ hostiliter insecutores infamia notantur, vt constat ex cap. felicitas de penis lib. 6. Item raptores mulierum iuxta Conc. Trident. sess. 24. cap. 6. de reformat. matrimonii. Præterea in duellum descendentes, eorumque participes, vt habetur sess. 25. cap. 19. de reformat. ac tandem omnes illi qui iure civili infamiam incurrit infames iure canonico censentur, vt dixit Adrian. cap. omnes q. 1. ibi: Omnes infames esse dicimus, quos leges saculares infames appellant.

Sed an ad incurendam hanc infamiam debeat esse delictum notorium; non constat inter Doctores. Nam Antoninus, 3. p. tit. 2. §. c. 6. §. 7. Syluest. verbo irregularitas q. 1. 4. Suar. disp. 8. sect. 1. num. 7. indicant ex delicto etiam occulto infamiam incurrit. Quod indubitanter, nam infamia non incurritur ex delicti manifestatione, sed ex ipso delicto. Verum quamvis ex ipso delicto infamia proueniat, attamen illius manifestatio, & publicatio requiritur, vt infamiam irroget. Sicut docuit Glossa in cap. inquisitionis de accusationibus. Abbas in cap. ex amore de temporibus ordinat. Nauar. cap. 27. m. 4. 8. Couarru. 3. var. resoluit. cap. 3. num. 7. Hentiquez lib. 13. cap. 16. & lib. 14. capite 5. numero 2. Auila 7. p. disp. 4. dub. 7. conel. 1. Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 26. num. 1. Coninch. disp. 13. dub. 7. num. 16. Layman de irregular. cap. 4. num. 8. quia infamia est fama, & bonæ estimationis diminiutio. At dum crimen ignotum est bonam nomen delinquentis non diminiuit. Ergo ex crimine dum occultum est, infamia orti non potest. Cum hoc tamen stat, si timetur delictum esse publicandum, & consequenter infamia contrahenda obligatum esse delinquentem ab omnibus illis actibus a quibus infames abstinere, & aliis exponitur periculo depositionis, & annulationis a iudice faciendæ. Sicut aduertit Suar. disp. 48. sect. 1. m. 16. Laym. de irregular. c. 4. n. 9. conel. 1.

Altera infamia iuris, que ex delicto nascitur, quæque delicti sententiam condemnationem requirit oritur ex condemnatione delicti publici, hoc est illius delicti, de quo cuilibet de populo permititur accusare. Vt sunt crimen læsæ maiestatis, aduicij late sumpti, prodicionis, falsi rapinae, homicidij. Vt habetur in fine de publicis iudiciis. leg. 1. & leg. infamens. eodem tit. Deinde crimen furti, iniuriarum, doli mali. Nam esto hæc crimina priuata sint, subiecta condemnationi infamiam irrogant leg. 1. leg. Athletas. §. vlt. ff. de his qui notantur infamia. Quintimo pacifens ne de his criminibus accusetur, post condemnationem infamiam incurrit ex supra dicta leg. Athletas. Præterea damnatus ob interuentum dolum in contractu societatis, in tutela, mandato, deposito, in

Verd. de Castro. Sum. Mor. Pars VI.

allicuius crimini sacculacione infamiam subicitur, vt late expendi Molina tract. 4. disp. 9. num. 6. 22. & leg. Hæc tamen condemnatio debet esse per sententiam definitiuam, quæ transeat in rem iudicatam. Nam quouisque ea sententia accedat non censetur reus damnatus. Argument. leg. 1. ff. de his qui notantur infamia. & leg. infamem. ff. de Publicis iudiciis. Et tradit Syluest. verbo infamia. num. 12. Nauar. c. 2. m. 73. Castro lib. 2. de iusta heretico. punit. c. 9. Molina tract. 4. d. 9. n. 42. Quintimo Abbati in cap. inquisitionis. m. 2. de accusationibus. & Suar. disp. 48. sect. 1. m. 6. placet hanc condemnationem debere esse non ex officio iudicis, sed intelligente accusatore. Illud est certum, si ob cuiuslibet notorietatem damnatus sis alicui poenæ publicæ vt fustigationis, flagellationis, & similium, infamiam incurrit quia ex poenæ infamiam irrogant ex l. istus. ff. de his qui notantur infamia. & leg. fustibus. Cod. ex quibus causis infamia irrogetur. & leg. regia 4. tit. 6. par. 7. Neque obstat leg. nullam. Cod. eodem tit. definitus non incurrit infamiam, quia vt rectè explicat Molina tract. 4. d. 9. n. 19. hæc lex loquitur, cum hæc poenâ infligitur causa indagandæ veritatis, quo casu infamia non contrahitur.

Secundo oritur infamia ex delicto alieno. Hæc enim ratio filij, & nepotes parentum violentas manus in Cardialem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ iniucientium infames efficiuntur. Cap. Felicia, vers. quod si quis de Poenâ in 6. Item filij proditorum crimen læsæ maiestatis committentium iure civili redduntur infames, leg. quisquis. §. filij. Cod. ad leg. int. maiestatis. Aliqui hanc doctrinam extendunt ad filios hereticorum, quibus officia publica, & beneficia prohibentur. Sed vt bene notat Suar. de censur. disp. 48. sect. 3. & de fide. disp. vlt. sect. vlt. num. 7. Sanch. lib. 2. in decalog. c. 28. num. 5. Esti huiusmodi filij irregulares sint, non tamen infames, alias redderentur inhabiles ad testimonium ferendum iuxta cap. testimonium. & cap. licet de Testibus. Itemque si Clerici essent, priuari deberent beneficiis, & officiis habitis, cum tamen hæc omnia infamibus prohibeantur, quæ tamen filiis hereticorum prohibita non sunt, vt vidimus, filij autem hereticorum, carnificum, & aliorum vilia officia exercere nullo modo infames sunt, imò neque irregulares, quia nullibi cauetur. Vt bene notauit Suar. d. disp. 48. sect. 3. in fin. Præterea illegitimos est qui non ex legitimo matrimonio nati sunt, plures censentur infames esse iuxta leg. regiam 2. tit. 6. p. 7. sed vt rectè Couarru. pract. q. 19. num. 6. Molina tract. 4. disp. 7. num. 5. nullatenus infames dici possunt, cum ab obtinendo, & administrando officium rebellionatus, & decurionatus munit, leg. generaliter. §. spurio. & l. spurij ff. de Decurionibus. & ad testimonium in iudicio proferendum, & ad ius hereditatis ex testamento non repelluntur tamen iure canonico irregulares, & inhabiles ad Ordines suscipiendos, & beneficia Ecclesiastica obtinenda; alioque effectus existant.

Tertio infamia nascitur ex officio. Sunt enim aliqua officia ita vilia in Republica, vt ea exercentium infamiam irrogare videantur. Huiusmodi est officium histriorum, qui oim se pretio conducebant ad spectaculum sui corporis exhibendum, siue qui obscena publice representabant. De quibus S. August. lib. 2. de ciuit. Dei. cap. 1. c. 13. Hæc igitur ob turpes, & indignas representationes infamiam nota affliciebantur, iuxta leg. 1. c. 2. §. ait prator. iudicis duobus sequentibus. ff. de his qui notantur infamia. c. desinitus 4. q. 1. & c. aliquantos 5. disp. & leg. regia 4. tit. 6. par. 7. Et tradit Hentiquez lib. 14. cap. 15. n. 4. Molina tract. 4. d. 8. n. 10. Auila 7. p. d. 4. dub. 5. conel. 2. & alij apud ipsos. Præter supradictum officium histriorum, seu scenecorum, alij conuerant officium carnificum, macelliariorum, historum, & similibus, sed absque fundamento, nam esto sint officia infamæ conditionis, & nota, nullo tamen iure scripto cauetur infames esse ea exercentes.

Altera infamia nuncupatur facti, quia ex facto ipso seclusa omni lege nascitur. Et enim cum fama sit status dignitatis, illæ a legibus, & moribus comprobatus, efficitur sanè quolibet facto, seu opere legibus, & bonis moribus aduerso, status integritatem dimini. Hæc infamia ex facto grati, hoc est ex peccato mortali orta, esto generalis sit, sufficit tamen spectato iure canonico, dum perseuerat ab Ordine suscipiendis infamatum repellere, vt indicatur cap. Testimonium de Testibus. & cap. alieni. 2. q. 7. Cap. consuetudinis 3. q. 5. & alijs. Dixi spectato iure canonico, nam spectato iure civili plura sunt peccata, quæ suos patronos attento eorum statu & communitate intra quam viuunt, viles, & abiectæ estimationis non reddunt, neque ab officiis, & muneribus communibus excludunt. Sicut aduertit Molina tract. 4. de iust. disp. 7. n. 6. Quintimo non solum graue peccatum. Sed eius vulgata opinio apud viros probos, & prudentes sufficiens est sic infamatum ab Ordinibus, aliisque officiis repellere, interim dum non se purgat iuxta cap. quoribus. & cap. inter de purgat. canonica. Neque enim deest in clericum coartari, & officia honorifica exercere eum, cuius opinio grauata est.

Inter infamiam iuris, & facti illud est discrimen, quod infamia iuris sola dispensatione aboletur, quippe perseuerat post crimen commissum, & emendatum, vt pote effectus iure positus

V

positio inducus. At infamia facti emendatione aboletur, ut notat Panormita in cap. ex diligenti de Simonia. Nauarr. cap. 27. numero 204. Henric. lib. 1.4. cap. 1.5. num. 3. Coninch. disp. 18. dub. 17. num. 37. Auila 7. p. disp. 4. dub. 5. conclus. 1. & 4. Neque obest cap. si clerici. Sicut adulteris tit. de iudicis, ubi Alexand. III. inquit: De adulteris, & aliis criminibus que sunt minora, potest Episcopus post peractam penitentiam cum Clericis dispensare. Ergo hæc infamia non fuit penitentia sublata. Non inquam obstat, quia ille Textus non loquitur de infamia iuris orta, ex sententia iudicis, ut colligitur ex §. antecedenti. ibi: Si vero coram Episcopo de criminibus in iure confessi sunt, seu legitima probatione convicti, &c. His positis.

9 Dicendum est, infames siue iuris, siue facti irregulares sunt, ac proinde nec possunt ad Ordines promoveri, nec in susceptis ministrare. Vt ex communi tradit Nauarr. cap. 27. n. 204. Suar. disp. 4.8. sect. 2. Auila 7. p. disp. 4. dub. 3. Coninch. disp. 18. dub. 7. circa finem. Bonae. disp. 7. de irregular. quest. 3. punct. 1. à principio. Et colligitur ex cap. infames 6. q. 1. & cap. qui in a. i. q. 10. c. 1. dist. 8. ex reg. infamibus de Regulis Iuris in 6. Et in infamiam in ministerium & sortem domini puri, & immaculati nominis coarpari debent. Est tamen discrimen inter prædictos infames, quod infames infamia iuris simpliciter sunt irregulares, siquidem eorum irregularitas perpetua est, & infames infamia facti sunt irregulares secundum quid, siquidem emendatione vitæ eorum irregularitas cessat.

10 Secundò afferendum eodem tenore est, infames exclusos esse à dignitatibus obtinendis iuxta expressam Regulam: Infamibus portæ non pateant dignitatum, de Regul. iuris in 6. & leg. 2. Cod. de dignitatib. lib. 12. & leg. vn. Cod. de infamibus lib. 10. & leg. regia 7. tit. 6. par. 7. Quod in dignitatibus Ecclesiasticis præcipue procedit, vt potè quæ à purioribus, & clarioribus administrari debent iuxta cap. inter dilectos de excessib. Prælator. Nomine dignitatum comprehenduntur personatus, & beneficia quælibet Ecclesiastica, quinimo officia publica Republicæ, Iudicis, Assessoris, Aduocati, Tabellionis, similia. Vt ex communi tradit Abbas in c. querelam de iur. iurando. Grego. Lopez leg. 7. tit. 6. par. 7. Couarrua. 3. variat. c. 3m. 3. Ludouic. Molina tract. 4. disp. 11. n. 3. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. de irregular. c. 5. n. 5.

11 Ab his dignitatibus beneficiis, & officiis obtinendis sic exclusos esse infames, vt eorum prouiso irrita, & nulla sit docuerunt Abbas dicto cap. inter dilectos num. 8. de excessib. Prælator. Scia 3. p. de benefice. q. 5. num. 51. Nauarr. cap. 27. num. 204. & 251. Molina tract. 4. disp. 11. num. 3. Auila 7. p. disp. 4. dub. 7. quia Ecclesia, & republica à suis officiis, beneficiis, & muneribus eos excludit quantum potest, vt indicat dicens: Infamibus portæ non pateant dignitatum. quasi diceret, omnis via ad dignitates occlusa sit. Si tamen validè obtinere dignitates possent, iam aliqua via ad dignitates obtinendas illis pateret.

Ceterum est hæc sententia communis sit, & forum externum illam in iudicando sequatur, ar non videtur probabilitate carere supradictorum prouisionem in foro conscientie validam esse, quousque à iudice referendatur: quod docuit aliis relatis Garcia 7. p. de benefice. cap. 8. numero 47. Nam annullatio actus vt potè odiosa inducenda non est absque manifesto Textu. At nullus est Textus hanc annullationem inducens ipso iure, nam esto infamibus nullæ sint dignitatum portæ aperta, sed omnes occlusæ, inde tamen solum inferitur illarum ingressum illis esse interdictum: non autem si de facto fiat, inualidum esse, sicuti est inualidus Ordo infamibus collatus, tamen Ordinum portæ infamibus non patant.

12 Quod si infamia possessioni dignitatum, officiorum, & beneficiorum superueniat, tamen iure ipso illorum priuationem inducat, non tamen tenetur infamis ea abdicare à se, quousque sententia iudicis saltem declaratoria criminis ac-

cedat. Vt docuit Syluest. verbo infamia num. 15. Conarrua. præd. q. cap. 19. num. 5. Molina tract. 4. disp. 11. n. 3. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 4. num. 1. Quinimo si infamia facti sit, & non iuris dignitatibus, & beneficiis ante quæ sit non priuat ipso iure, iuxta communior sententiam, quam tradit Henric. lib. 14. cap. 5. numero 3. Garcia 7. p. de benefice. c. 8. num. 35. Auila 7. p. disputat. 4. dub. 5. conclus. 2. Couarrua. Mol. Laym. loc. alleg. quia nullo iure probari hæc priuatio potest.

Supereft tamen dicendum qualiter infamia aboletur. Et quidem quoad effectus iure canonico infamibus indictos, certum est Pontificem dispensare posse; potest namque absolute infames ad Ordines, & beneficia promouere. Sed quia ea promotio non expedit nisi purgata infamia, & persona in pristinum statum restituta, nunquam Pontifex in prætabis, nisi prius infamiam aboleuerit: infamiam autem iuris à quolibet Clerico abolere potest, quia suæ iurisdictioni est subiectus; à laico autem acquaquam potest, nisi vel ipse, vel iudex infamiam irrogans sub Pontificis iurisdictione existant: vt bene notauit Molina tract. 4. disp. 10. num. 3. & colligitur ex cap. cum te de sententia, & vt iudicat. Princeps autem secularis infamiam iure ciuili indictam abolere à suis subditis potest, quia abolita cessat irregularitas in ea fundata, sicuti docuit Henric. lib. 14. cap. 5. num. 3. Auila 7. p. disp. 4. dub. 5. Suar. disp. 4.8. sect. 2. num. 6. Molina tract. 4. disp. 10. in principio. Garcia 7. p. de benefice. cap. 8. num. 64. & alij passim emendatione vitæ aboleri, saltem si ea emendatio per triennium continuata fuerit, vt dixit Julius Cæsar lib. 5. sententiar. §. vlt. q. 21. num. 2. quia infamia, quæ ex facto nascitur facta adhæret, idcirco eo facto cessante omnino cessat. Sicuti colligitur ex cap. si duo 15. question. 6. ibi: Infames effecti donec ab incepto crimine desistant.

Verum si de infamia facti loquamur conueniunt Doctores, Abbas in c. inquisitionis num. 2. de accusat. & cap. ex diligenti num. 6. de Simonia. Syluest. verbo infamia num. 11. Henric. lib. 14. cap. 5. num. 3. Suar. disp. 4.8. sect. 2. num. 6. Molina tract. 4. disp. 10. in principio. Garcia 7. p. de benefice. cap. 8. num. 64. & alij passim emendatione vitæ aboleri, saltem si ea emendatio per triennium continuata fuerit, vt dixit Julius Cæsar lib. 5. sententiar. §. vlt. q. 21. num. 2. quia infamia, quæ ex facto nascitur facta adhæret, idcirco eo facto cessante omnino cessat. Sicuti colligitur ex cap. si duo 15. question. 6. ibi: Infames effecti donec ab incepto crimine desistant.

Ad extremum aduerte Maiolum lib. 4. de irregular. cap. 13. §. 1. & lib. 5. cap. 1.12. & 30. aliisque Doctores asserere, omnia crimina depositione digna irregularitatem inducere. Sed vt bene expendunt Suar. disp. 4.3. sect. 4. & 5. Nauarr. cap. 27. num. 248. Henric. lib. 13. cap. 36. & lib. 14. cap. 5. num. 21. Auila 7. p. disp. 4. dub. 7. nulli vno præter dicta irregularitas annexa est. Vt decidit in cap. ex tenore de Penitent. ordinat. Vbi dicitur ex nullo crimine depositione digno, si occultum sit, neminem à sacris Ordinibus prohibendum esse. Et in cap. vt eodem tit. inquit Pontifex: Si proposita crimina (scilicet adulterij, periurij, homicidij, vel falsi testimonij) ordine iudicario probata, vel alias notoria non fuerint, non debent (præter reos homicidij) post penitentiam in iam susceptis Ordinibus, vel suscipiendis impediri. Quando vero hæc delicta publica, vel notoria sunt, tunc non ratione delicti præcisè, sed ratione infamie inde orta ab Ordinibus arcuentur, vt superius diximus. His finem imponimus tertie Parti Operis Moralium de Sacramentis, & Censuris, quibus virtutem Religionis, & quæ ei annexa sunt, pro captu nostro explicauimus, correctioni sacrosanctæ matris Ecclesiæ subiecta. Quædam partem de quatuor virtutibus Cardinalibus Deo fauente explicaturi aggrediemur. Vtinam omnia cedant in laudem Omnipotentis Dei, & Beatissimæ Virginis Mariæ, & sanctissimi Patris nostri Ignacij, cuius indignus sum Alumnus.

